

Libri septem / nunc primum e tenebris eruti a Junio Paulo Crasso ... accuratissime in latinum sermonem versi. Ruffi Ephesii ... de corporis humani partium appellationibus libri tres. Ab eodem Junio Paulo Crasso Latinitate donati.

Contributors

Aretaeus, of Cappadocia

Grassi, Giunio Paolo, -approximately 1575

Rufus, of Ephesus. De corporis humani partium appellationibus

Publication/Creation

Venetiis : Apud Juntas, 1552.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/b9mfgqq4>

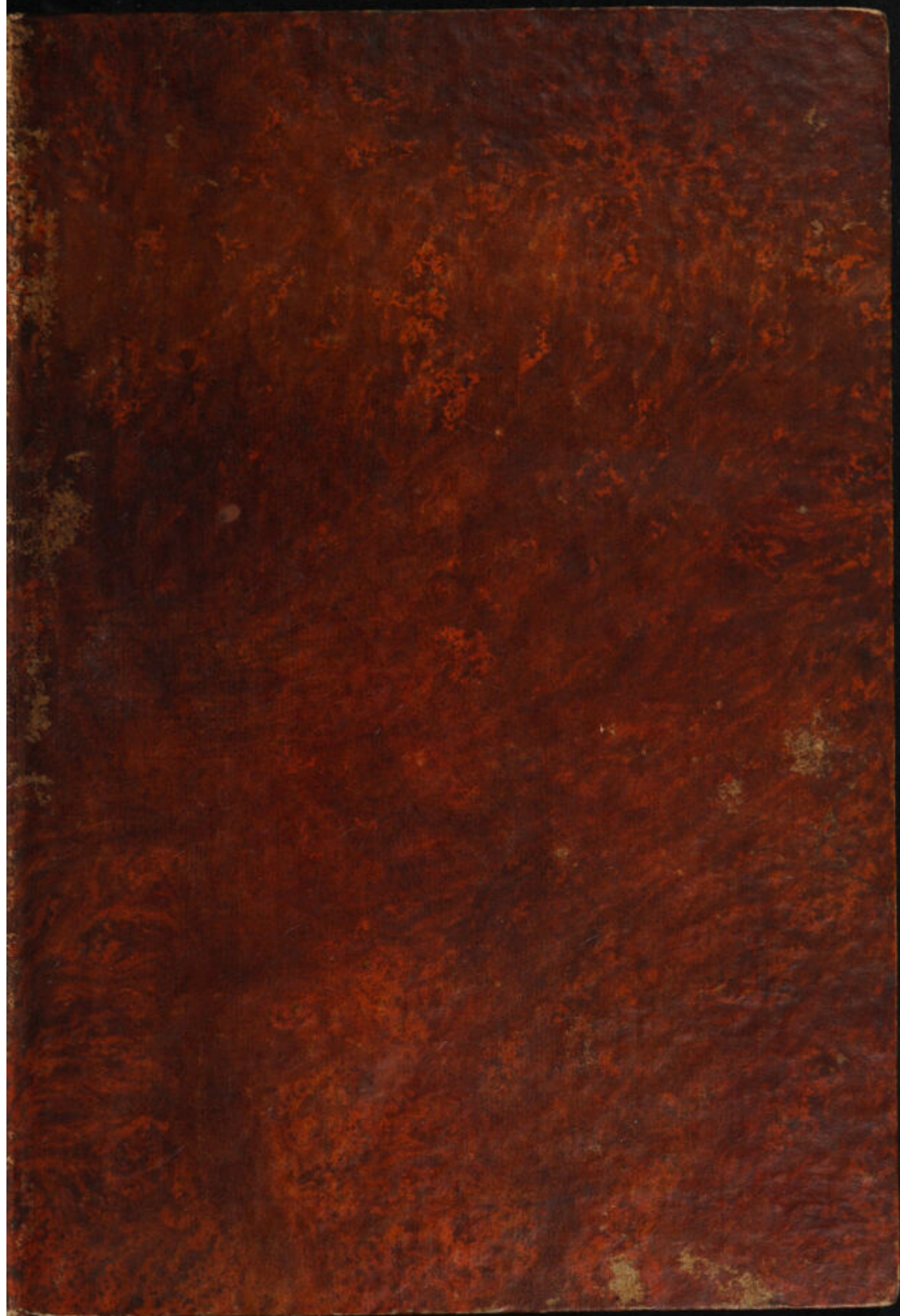
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

392

A. XIV. b

ARITHMETIC

OF THE

ARTS

AND

OF THE

ARTS

RIVER

OF THE

ARTS

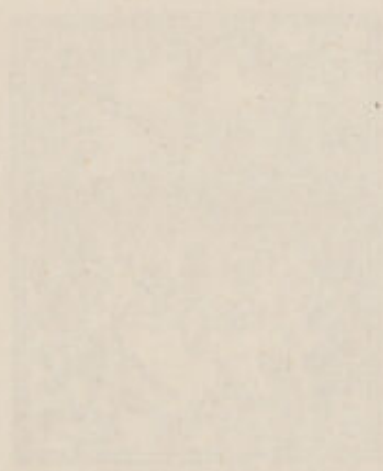
OF THE

ARTS

OF THE

ARTS

OF THE

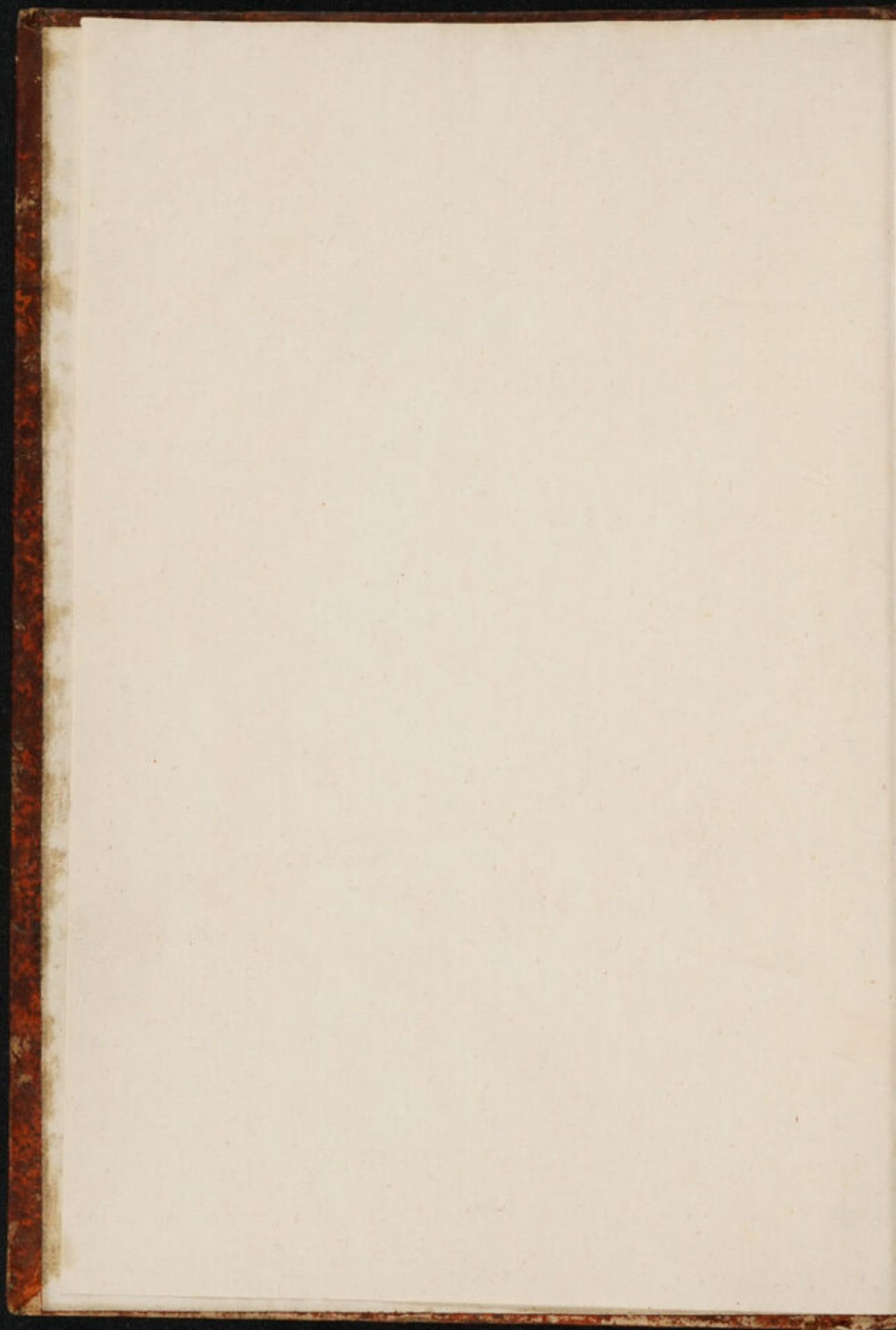

OF THE

ARTS

OF THE

ARTS

ARETAEI CAPPADOCIS

MEDICI INSIGNIS AC VETVSTISSIMI

LIBRI SEPTEM

Nunc primum e tenebris eruti

A IVNIO PAVLO CRASSO PATAVINO
accuratissime in latinum sermonem uerſi.

R VFFI EPHESII

MEDICI CLARISSIMI,

De corporis humani partium appellationibus

LIBRI TRES.

AB EODEM IVNIO PAVLO CRASSO
latinitate Donati.

Quæ in omnibus his libris ſcitu ac memoria digna habentur,

INDEX LOCVPLETISS.

Operis calci appositus demonſtrabit.

VENETIIS APVD IVNTAS.

M D L I I

Cum ſummi Pontificis Senatusq; Veneti
Decretis ad Annos decem.

AR ETAEI CAP P ADOS

MEDICI IN SIGNIS AC VETTERIS

LIBRI SEPTIMA

Monopolum e tenentis erant

A IVNIO PAVLO CRASSO CATAPLINO

medicinis in libris scriptis

R VETI EPHEM

MEDICI CLARISSIMI

De corporis humani partium appellationibus

LIBRI TRES

AV HOBEM IVNIO PAVLO CRASSO

libris de

Quia in omni libris suis tenentis dignitas

INDEX LOCUTIVUS

Opus est opus de moribus

VENETIS AVD IVNTAS

M D I I

Quia in omni libris suis tenentis dignitas
De moribus

ILLVSTRISS. PRINCIPI

ALBERTO SENIORI,

*Marchioni Brandenburgensi, Prusiae, Stetini, Pomeraniae,
vandalorum, Cassubiorumq; Duci, Burggraui
Norimbergensi, ac Rugiae Principi,*

IVNIVS PAVLVS CRASSVS S. P. D.

*D*ico longè omnium pulcherrima, diuinisq; operibus
consimilia nobis à dijs fuisse concessa, veritatem
scilicet eloqui, & mortalibus benignè facere Pytha-
goras ille philosophorum sapientissimus asserebat. Id
ego mecum saepe animo reputans ALBERTE
princeps Illustrissime verissimam tanti philosophi
sententiam esse cognoui. Deus nanque cum res omnium summa, per-
fectissima, verissimâque sit, cuiusque veritatis fons est vberimus.
idem cum sit perquam beneficus & liberalis, in omnem mundum
munera sua longè latèque diffundit: & quicquid est, à Deo vitam
& perfectionem, quantam eius natura capere potest, adipiscitur. qua-
propter ego Deum imitari, eiusque muneribus aliquo pacto defungi
cupiens, vt primum per aetatem licuit, veritatem docere, atque hu-
manum genus pro virili parte iuuare constitui. Inde factum est, vt
annos propè viginti in nostra Patauina Academia per totam Euro-
pam celeberrima Hippocraticam medicinam publicè non infrequenti
auditorio interpretatus fuerim. Verùm cum ab eo docendi officio ni-
mijs laboribus deterritus corpusculi que nostri valetudini consulens de-
stitissem, alia ratione veritatem patefacere, humanòque generi opem
ferre quærebam. Ea verò est, aut aliqua per me vtiliter inuenta lite-
rarum monumentis commendare, aut veterum autorum obsoleta do-
cumenta illustrare, in hominùmque memoriam reuocare. Cum in hac
animi fluctuatione versarer, fortè liber quidam græcè manu scriptus,
veterrimus, & cariosus in manus meas incidit: in fronte libri nomen
auctoris inscriptum erat Aretæi videlicet Cappadocis: de morbis age-
bat, qui singulatim humani corporis membra corripuit: ipsum auidè,

* ij vt

ut mihi moris est, & ter & quater perlegi. perlectus liber cum gaudio, tum moerore animum perfudit meum. Quippe gauisus sum tam egregij autoris librum, qui vetustatis iniuria hominumque socordia in tenebris tot secula iacuisset, in lucem Dei beneficio fuisse vindicatum. Indolui vero non mediocriter ipsum non sanum, non integrum, sed multis mendis inquinatum, multis magnisque vulneribus concisum & laceratum ad manus nostras delatum esse: Ceterum hæc fragmenta colligere, utque pluribus vsui forent, latina facere, ac publicare satius esse iudicavi, quam ea in totum carie, tineis, situque deleri permittere: Scriptor enim mihi plurimi faciendus visus est: nam salutaria in primis documenta proponit: auxiliaque pellendis morbis presentanea recenset. quo quid magis expetendum mortalibus sit, nescio. quid enim cetera vitæ bona affecto languentique corpore proficiunt? præterea summopere lectorem detinet, atque delectat. nam & quatenus materiae conuenit, grandiloquus est cum ampla & sententiarum gravitate, & maiestate verborum, vehemens, varius, copiosus, ad permouendos animos acerrimus, ipsa quoque vetustate venerabilis. Qua vero tempestate vixerit, apud nullum græcum latinumve scriptorem hæterus reperire, aut certis coniecturis assequi valui. Natione Cappadox fuit, ut libri testatur inscriptio. in qua regione, licet barbara, tres tamen gentes Græcæ Dorica, Ionica, & Aeolica floruerunt. Galenus cum huiusce Aretæi nusquam meminerit, alioquin veteres medicos sæpe commemorans, nullam de eo notitiam habuisse videtur. Paulus Aegineta semel eum initio quarti sui voluminis, Aetius vero Amidenus frequentius nominavit. Sua patria lingua ionica scribit: Hippocraticamque dicendi formam, idest breuitatem cum gravitate coniunctam emulatur. Hippocrate nanque fuit ætate posterior: siquidem eum nonnunquam testem adducit: eiusque vel integros aphorismos in suis voluminibus conscripsit. Nulli seæ additum se Aretæus aperte demonstrat: in quibusdam enim ab Hippocrate, Galeno, Aristoteleque dissentit. De nonnullis etiam morbis propria quædam à nullis alijs tradita, rationi tamen consentanea, scituque dignissima exponit. Quam multos in eo transferendo labores tulerim: quantum temporis atque olei absumpserim, vix queam dicere, cum plurimis undique vulneribus confossus esset. ex tribus tamen collatis exemplaribus multa, quæ deficiebant, restitui: quæ erant deprauata, castigavi: quæ confusa erant, in ordinem redegi. per coniecturas etiam certissimas ab artis medicæ peritiâ

peritia desumptas, non paucos locos librariorum incuria vitiatos antiquæ & sanæ lectioni restitui. De quibus autem ambigebam, neque sinceram veritatem eruere, mihi quæ penitus satisfacere poteram, eos asterisco notavi: aliorum quæ iudicijs pensandos castigandosque reliqui. Ut quæ in summa dicam, quantum huic libro opis attulerim, qui candida mente, & liuore purgata ipsum curiosè lectitabunt, & cum græcis exemplaribus conferent, facile deprehendent. Libellus præterea quidam Ruffi Ephesij De medicinalibus appellationibus inscriptus Francisci Frigimelici medici nobilissimi, & omnibus reconditis disciplinis ornatissimi opera cum ad me allatus esset, autoris præstantia atque eruditione cognita, eum quoque eadem de causa latinitate donandum, Aretæo quæ adiungendum esse iudicavi. Vterque enim vetus scriptor est: Vterque græca oratione artem medicam literis commendauit. Fuit sanè Ruffus Traiani Adriani quæ Cæsarium temporibus medicus eximius Ephesinatus Vrbe Ionie celeberrima, minoris quæ Asiæ Metropoli. Hic multos de medendi facultate libros eruditissimè composuit, magnique Galeni testimonio laudari commeruit. nam de atrabile neminem exactius luculentius quæ, quam Ruffum, disseruisse commemorat. Verum ex tot eius doctissimis libris hic vnus, quod ego sciam, vix reliquus est. in quo singularum corporis partium græca vocabula enumerat: nec non & earum positum, figuram, numerum, vsum, facultates quæ declarat. Igitur hunc libellum perutilem, dignum quæ, qui ab eruditis perlegatur, latina lingua donare, & in manus studiosorum proferre haud alienum duximus. Neque hic parum diligentie adhibendum fuit, cum græcis vocibus latinas respondentes indagaremus: neque id in omnibus semper assequi possemus. Interdum enim linguam nostram vocabulorum inopem (nisi forsitan hoc ignorantia nostra factum sit,) inueniebamus. At ubi nos latina deficerent, græcis, quemadmodum & in alijs doctrinis fieri solet, pro latinis vti sumus. Porro illud monitos lectores velim, huiusce libelli primam partem à Ruffo bis eisdem ferè verbis fuisse conscriptam, eadem quæ sermè ad vnguem repetita. Quo id consilio fecerit, diuinare nequeo. Ego verò cum ita manu scriptum librum offenderim, ita & transferre, & edere libuit. neque enim ex toto partes hæc similes sunt: Sed nonnulla, quæ in altera desunt, in altera reperiuntur: nonnulla, quæ in altera obscure ac breuibus perstricta sunt, in altera clarius ac fusiùs explicantur. Hos itaque perueteres ac præstantissimos artis medicæ scriptores, ne
eorum

eorum, qui de humano genere benè meriti sunt, memoria prorsus euanesceret, diuulgare cùm mihi in animo esset, meaque commendatione apud vulgus eos minus probatum iri suspicarer, sub tuo nomine id facere optimum esse censui Illustrissime ac Sapientissime Princeps. Te verò potissimum inter Christiani nominis principes delegi, cui has lucubrationes meas dicarem, quòd te constans fama & sanctissimis moribus, & vera religione insignem, bonarumque disciplinarum alumnus, & parentem celebrat. non potui igitur non te maxima veneratione atque amore prosequi: cùm nihil sit in terris optimo principe dignius, nihil amabilius: nihil, si modò humana diuinis conferre fas est, quod magis Deo simile dici queat. Verus enim princeps ille est, qui ut dignitatis fastigio, perinde & virtute ceteris mortalibus præstat. Qui talis autem agnoscitur, is tanquam terrestris Deus, aut saltem Dei vicem gerens inter homines, suspiciendus, ac sanctè pieque obseruandus est. Iccirco & antiquitus populi & ciuitates viros probitate vitæ excellentes ad magistratus & ad imperia prouehabant: eosque vel inuitos imperare cgebant. Ut Scylax de regibus Indiæ memoriæ commendauit. Te verò huiusmodi esse, huiusque de causis tanto imperio dignum iudicatum, Maxime atque Optime Princeps, nemo tam rerum imperitus est, qui nesciat. Ea enim in te omnia sunt, quæ in summo rege inesse debere omnis testatur antiquitas. Porro familiæ tuæ, maiorumque tuorum splendorem, ac fortia facta consultò prætereo, quando quidem Quæ nos, (ut poeta ille dicebat,) non fecimus ipsi, vix ea nostra puto. At quæ tua propria sunt, & verè regia ornamenta, ea planè digna sunt, quæ ab omnibus in cælum ferantur, ab omnibus memoriæ ac literis prodantur. Admirabilis prudentia, quam propriam regum esse virtutem Aristoteles voluit, in primis apparet. per eam enim tantam molem tuæ latissimæ ditionis tam in bello, quàm in pace scientissimè gubernas ac moderaris: populisque tuis ventura incommoda longè prospiciens & cauens eos in summa tranquillitate conseruas. Iustitia præterea, quæ cuiusque regni firmissimum vallum ac munimentum est, nullo vnquam in principe, quàm in te clarius enituit. nam sua cuique pro meritis tribuis: diuites potentioresque non deprimis: pauperes atque humiles sustines, foves, à contumeliisque defendis. Liberalitatem autem tuam, & erga omnes, sed præcipuè literarum cultores munificentiam quis vnquam satis pro meritis laudauerit? Plurimos enim ex te tuo non in Germania modò verum etiam Italiæ gymnasiis

gymnasius vberrimè fouisti atque sustentasti: scholam Regiomontanam instituisti: doctissimisque viris, qui studiosam iuuentutem erudirent, vndique accitis exornasti: bibliothecam quibuslibet veterum scriptorum libris refertissimam profusissimis impensis condidisti. quam qui viderunt, cum antiqua illa Philadelphi Aegyptij bibliotheca certare contendunt. Nempe fortitudinem, quanta in te sit, res in bello strenuè ac fortissimè per te gesta omnibusque vel remotissimis gentibus manifestæ declarant. Humanitatem & clementiam incredibilem non modò subditi, sed & finitimæ & longinquæ nationes testantur: cum nemini vnquam te adire volenti occludatur accessus: nemini vnquam irrita ceciderit, modò fuerit honesta petitio. Iure itaq; Homeri poetarum principis carmina illa de te cani possunt, quibus bonus princeps pastor populorum dicitur: Iuppiter deorum hominumque pater appellatur. Quid mirum ergo, si tu virtutibus adeo fulgens, in tanta fortunæ amplitudine positus, (quæ duo in eodem raro inuentu sunt,) me ad te amandum, & quoquo modo possem, colendum illexisti, vel potius attraxisti? Ac non vereor, ne flagitiosa quadam assentatione aucupari tuam gratiam videar: neque enim tu is es, qui sis nescius eos magis, qui te non admirentur, inuidos, quàm eos, qui laudent, assentatores esse iudicandos. Nam quæ de te hæcenus prædicaui, neque mea commenta sunt, neque solus attestor: sed hæc passim Germani, Sarmatæ, Itali homines, neque vulgaris notæ, sed grauissimi quique viri vno ore fatentur, ac celebrant. Hisce ego rebus impulsus, sed tua potissimùm lenitate mansuetudineque fretus benignissime Princeps hos tibi dedicaui libellos, non me latet, quàm ignobile, quàm sordidum munusculum: At me legisse memini Artaxerxi Persarum regi cognomento Memori agrestem quendam haustam è proximo flumine aquam caua manu obtulisse: neque ab eo reiectum, sed comiter acceptum & phiala aurea, stola persica, multisque daricis donatum abiisse. Dices forte, quid principi cum medicorum libris? multa & præclara priscorum regum exempla adduci possunt, Attali regis minoris Asiæ, Gentij Illyriorum, Iubæ Mauritaniæ, Mithridatis regum barbarorum maximi. Hi omnes medicinæ scientiam adamarunt, diligenterque coluerunt: Quod nisi iam plus æquo vagatus essem, tibi Valentissimis argumentis ostenderem, principi viro nihil medicina charius, nihil iucundius, nihil fructuosius in vita accidere posse. Itaque ne tuas aures grauissimis in administranda republica negociis occupatas diutius inani loquacitate fatigem, finem faciam, si hæc

hæc pauca ad iecero, me in his vertendis autoribus fidelem, quàm elegantem atque disertum esse maluisse. cùm in arte medicares spectentur, non verba pendantur. Sterilis quoque materia est morborum natura & curatio: neque magnæ, (in alieno præsertim libro) facundiæ capax: quæ alioquin nobis tenuissima est. Sed iam aliud opus, quod deus fortunet, sanè quàm pulchrius meo iudicio, longèquæ vtilius amicis nostris hortantibus, ac propè impellentibus aggressi sumus: vbi non alieni scriptoris sententijs adstringemur, sed proprijs viribus nitentes spatium. latius excurret oratio, amena interdum quæret diuerticula: casus mirabiles, euentus varios, aliaque iucunda dictu, ac legentibus non minus frugifera, quàm blanda narrabimus. Interim hos libellos nostri erga te animi veluti arrabonem qualemcunque mittimus, grandior rem librum, & magis operosum, si hos non respueris, missuri posterius. Vale.

ARETAEI CAPPADOCIS

MEDICI INSIGNIS

DE CAUSIS ET SIGNIS ACVTORVM MORBORVM

Liber Primus sine principio,

Iunio Paulo Crasso Patauino Interprete,

Hæc sunt integri Libri Capita. Ex quibus
prima quatuor perierunt.

De Phrenitide.	Cap. I.
De Lethargo, seu Vaterno.	Cap. II.
De Tabe.	Cap. III.
De Apoplexia.	Cap. IIII.
De Accessione morbi comitialis.	Cap. V.
De Tetano seu Rigore.	Cap. VI.
De Angina.	Cap. VII.
De Affectibus columellæ.	Cap. VIII.
De Tonsillarum ulceribus.	Cap. IX.
De Pleuritide.	Cap. X.

De causis & signis accessiōis morbi comitialis. Cap. V. sine principio.

hebetudines, vertigines, tendonum grauitates, venarum colli repletiones & distentiones. nausea frequentius quidem à cibis; non minime tamen & ab inedia pusilla quædā nausea sequitur: & vberior pituita sit vomitus. paucis assumptis cibis fastidiunt, & crudi sunt. flatibus replentur: præcordia elata habet. Hæc sanè perpetuò comitantur. Cùm vero accessio appropinquat, splēdores quidam purpurei, aut nigri, aut

omnes vnà permixti ob oculos in orbem versantur, ac discunt: vt in cœlo Iris prætentata esse videatur. foedum odorem sentiunt: aures sonāt, iracundi fiunt: bilis præter rationem acceditur. Quidam igitur leui de causa, vtpotè ob animi angorem, ceciderūt: aliqui intentè fluminis decursum, aut rotā, quæ circūuoluitur, aut turbinem, qui in orbem agitur, conspicati: alios autem rerum graueolentiam, vt gagatis lapidis odoratus prostrauit. His vtique in capite vitium inhæsit, atque inde noxam inferens ortum habet. Nonnullos verò & corripit à neruis procul à capite positis incipiens, quicūque principium in consensum affectus inducunt. Itaque magni manuum, aut pedum digiti conuelluntur: vn-

de & dolor, & stupor, & tremor sequuntur. atque hæc in caput impetum E
faciunt, si & malum surrepens caput inuasit. His porro fragor quidam
redditur perinde, ac si ab ligno, aut lapide verberentur. cumque ab hu-
mo surrexerunt, quædam tanquam si ex insidijs vapulasent, comme-
morant. hoc sanè pacto illi, quibus primò id malum incidit, decipiun-
tur. Quibus verò familiare & consuetum est, simul atque morbus in di-
gitum impetum dedit, aut inde exortum est, visitatos, qui adsunt, adiu-
tores inclamant, futuramque ab experimento calamitatem prospiciunt:
obsecrant quoque, ut membra, unde oritur, constringant, reflectant, di-
rigant. quinetiam ipsimet sibiipsis affecta membra, tanquam inde mor-
bum eximentes trahunt, velluntque: atque ita sibiimet auxiliantes, non- F
nunquam & nos ad ægritudinis notitiam impulerunt. Nonnullos uti-
que ceu inuadente fera pauor corripuit. aut adumbrationis opinio in-
cessit, atque ita prociderunt. At in ipso morbi insultu sensibus captus
homo iacet: manus ipsi nervorum distentione conuelluntur. crura ve-
rò non solum distracta sunt, sed etiam huc atque illuc à tendonibus proj-
ciuntur. Id genus calamitas iugulatis tauris haud absimilis est: ceruix in-
curuatur, caput variè distorquetur. siquidem nonnunquam pronum,
ceui arcus, inflectitur, quando pectori maxilla adhærescit: nonnunquam
verò in scapulas refringitur: veluti his, qui per vim crinibus trahuntur,
usu venit. quando modò in hanc, modò in illam partem ad humeros ad- G
mouetur. Sic laborantes magno hiato os aperiunt: id siccum habent,
linguam prælongam: ut periculum sit, ne aut magno vulnere faucietur,
aut penitus abscindatur. Interdum convulsione dentes inter se collidun-
tur: oculi inuersi sunt: palpebræ cum palpitatiõe frequenter dehiscunt.
quòd si quando conuiuere velint, palpebræ non committuntur, sed al-
ba oculorum cernuntur, ac subapparent. Supercilia nonnunquam, ut
his, qui ad iram concitantur, in glabellam attrahuntur: nonnunquam
ad tempora vehemèter admodum reuelluntur: ut cutis circa frontem
valde prætenta sit, atque in superciliorum medio rugæ euanuerint. Ma-
lae rubentes palpitant. Labia interdum quidem in acutum clauduntur: H
interdum verò ad obliqua dilatantur: quando in ridentis speciem der-
tibus circuntenduntur. Mala rubent quidem, sed cum morbus incre-
uit, & faciei liuor accedit: ceruicis vasa distenduntur: vox, ut in strangu-
latu, aufertur. etiam si vehemèter inclames, non sentiunt. eorum vox
nihil nisi gemitus & suspirium est. respiratio verò suffocatio quædam
est, veluti in his, qui laqueo strangulantur. Inter initia arteriarum mo-
tus vehemètes sunt, & celeres, & parui: in fine verò magni, tardi, & lan-
guentes: in vniuersum autem ordine carentes. Penis quoque arrectio se-
quitur. Hæc utique circa accessionis finem patiuntur. Vbi ad mali remis-

fionem perueniunt, tunc sponte vrinam reddunt, aluus fluit: nonnullis etiam adstrictis compressisq; vasculis genitura excernitur. id vero & dolore irritante, & humiditate erumpente accidere potest. siquidem & istis neruorum dolores fiunt. Ad hæc os vehementer humidum habent: pituitam multam, crassam, & frigidam: eam si trahas, in longum, veluti filum, ipsius multitudinem deduces. Porro temporis longitudine, et laboris vehementia, quæ intra pectus sunt, feruent. spiritus vero intus coercitus omnia concutiet. corundem quoq; et conuulsio & perturbatio sequitur. inter respirandum præterea humores & os & nares inūdant. spiritus cum humore effertur. Cum præcedens vero stranguatio remittit, omnia item remittere videntur. Quinetiam, vt magnis procellis concitatum mare, spumam ore profundunt: quando & tanquam iamdudum expulso morbo resipiscunt, & resurgunt. Cæterum cum à morbo quiescunt, ab initio, membris segnes sunt: capitis grauitate premuntur: dissoluti sunt, languidi, pallentes: consternati animo ob lassitudinem morbiq; vetecundiam contristantur.

De Tetano, seu Rigore. Cap. VI.

Tetani musculorum, qui in maxillis sunt, & tendonum distentiones sunt, dolorem quidem magnum inferentes, celerrime vero necantes, haud facile quoque sanabiles. At noxæ ab hoc malo cum omni corpore communicantur: omnia enim cum principiorum vitijs consentiunt. Species verò conuulsionis tres sunt, cum rectum corpus rigit, aut retrorsum flectitur, aut prorsus versus incuruatur. Recto quidē corpore Tetanus dicitur, cum neutram in partem detortus homo, atq; inflexilis contentus est. At conuulsiones, quæ retrorsum, aut in priorem partem fiunt, à tentione et loco nomenclaturam accipiūt. Nam in auersam partem ægrotantis reclinationem Opisthotonon vocamus, neruis, qui eo loci sunt, male affectis: Emprosthotonon autem, si in priorem partem homo deflectitur, neruis anterieus positis laborantibus. Tonus enim neruorum, tentionisq; vocabulum est. Causæ autem istorum infinite sunt. nam ob vulnera fieri solēt, membrana, aut musculis, aut neruis punctis, ex quo plerunque moriuntur. A vulnere enim conuulsio letale est. Conuellitur autem & ex abortu mulier: verum & hæc raro admodum euadit. & ab aliquo vehementi ceruicis ictu nonnulli conuelluntur: Et frigus longe excellens horum vitiorum causa esse potest. Quapropter hyems omnium maxime horum vitiorum ferax est, secundo loco ver & autumnus, æstas autem minime, nisi vulnus præcesserit, aut peregrini morbi grassentur in vulgus. Mulieres sanè magis, quam viri, neruorum distentione tentantur: frigida enim sunt. verum ipsæ fre-

Conuulsionis tres species. ^{1^{ma}} Tetanus cum homo neutram in partem detortus atq; inflexibilis contentus est. ^{2^a} Secunda Opisthotonon, cum homo in auersam ægrotantis partem, reclinationem habet neruis, qui in eo loco sunt, male affectis. ^{3^a} Tertia Emprosthotonon, cum homo ad anteriorem partem deflectitur, neruis anterieus

*pueris humorem
Iuuenes rarius
senes crebrius
necantur*

*et conuulsio
signa
humida minus
conuulsio*

*signa
signa*

signa

*signa
signa
signa*

quentius liberantur, quoniam humidæ sunt. Quantum ad etatæ atti-
net, pueri assidue hoc morbo vexantur: sed non admodum pereunt, qd
illis vsitatum & familiare id vitium sit. Iuuenes aut rarius, q̃ pueri, id pa-
tiuntur: sed crebrius intereunt. viri minimè. At senes inter omnes ma-
gis & eo vitio corripuntur, & eo necantur. In causa est frigiditas & ari-
ditas senectæ, & mortis natura. Cæterum si frigiditas cum humido cō-
iungatur, minus noxiæ sunt conuulsiones, minusq; ab ipsis discrimen
impendet. Affectum hunc ista comitantur, omnes subito atque affatim
corripit, labor & intentio tendonum adest, et dorsi, et musculorum, qui
in maxillis & pectore sunt. Inferiorem enim maxillam superiori anne-
ctunt adeo, vt neq; vectibus, aut cuneis per Iouem facile diduci possint.
Quod si q̃s vi dētes abducens humorem instillauerit, non demittūt, sed
effundunt, aut ore continent, in naresū retrudūt. Isthmus enim simul
inhærescit, ac tonsillæ duræ atque intentæ eius, quod deuoratur, impres-
sioni non cedunt. Facies est rubida, variegata, oculi ferme rigentes, qui
vix circumuoluantur, strangulatio vehemens, spiratio vitiosa, manu-
um crurumq; distentio, musculi palpitantes, facies varijs modis distor-
ta, buccæ & labia tremunt, maxillæ quatiuntur, dentes strident. In alio
verò quodam & aures mouebantur. Ego sanè vidi, & miratus fui, lo-
tium suppressi vsque ad insignem meiendi difficultatem, aut sponte ef-
fundi, cum vesica premeretur. Hæc utique omnibus conuulsionis gene-
ribus communia: propria verò cuiusque hæc sunt, Tetani quidem in re-
ctum totius distentio, nullam prorsus in partem detorta, neque decli-
nans. recta quoque sunt crura & manus. Opisthotonus verò retrorsum
incuruat hominem, vt reflexum caput inter scapulas locetur. guttur ex-
tat: maxilla inferior plerunque dehiscit, & rarò cum superiore commi-
titur. in respirando stertunt, venter & pectus prominent, lotium his mi-
nus contineri potest. abdomen intentum est, & si percutias, resonans.
manus retrorsum extentione detorquentur, crura inflectuntur. econtra-
riò poplites vitiosè curuantur. At si in priorem partem contrahun-
tur, conuexa quidem his terga sunt æqualiter cum parte pectori op-
posita, quam Metaphrenon Græci appellant. coxendicibus extra pul-
sis, dorsum totum rectum est: vertex, caputq; in pectus vergunt: men-
tum ossibus pectoris affigitur: manus confertæ sunt, & cohærentes: cru-
ra extenta. Dolores omnium atroces, vox omnium flebilis. suspirant au-
tem mussantes profundius. Si pectus & spiritū morbus occupauerit, fa-
cilè migrant è vita. Bonum quidem ægrotanti, quod laboribus, distor-
tione, turpitudineq; liberatur. præsentibus quoque hominibus minus
triste, seu filius, seu pater sit. Verum si in vita adhuc perdurent, spiritu li-
cèt vitiato, nihilominus permanente, prorsum versus non arcus modo

instar, verum et orbis incuruantur: vt caput genibus adnexum habeant, eruraq; ac terga in priorem partem refracta sint adeo, vt genu articulus in poplitem depulsus esse videatur. Inhumana calamitas, iniucundus aspectus, triste intuenti spectaculum, et malum insanabile. ob inuersionem aut vel ab amicissimis hoibus non agnoscuntur. Votum quoq; illis, qui adsunt, prius impium, nunc honestum efficitur, agrum vitam defungi, quo vna cum vita doloribus et acerbis malis liberetur. Quinetiam neq; medicus praesens atq; aspiciens, ad vitam, aut ad doloris leuamen, aut ad figuram emendationem quicquam opis asferre potest. Nam si membra dirigere velit, viuentem sane hominem distraxerit discerpseritq;. Igitur victis a morbo nihil ultra subueniens contristatur duntaxat. Haec vero est medici magna infelicitas.

De Angina.

Cap. VII.

Angina pacutus affectus est. spiritus enim compressio est. Duæ vero eius species sunt: aut enim instrumentorum spirandi phlegmone est, aut solius spiritus in seipso causam habetis affectus. Instrumentorum quidem, tonsillarum, epiglottidis, faucium, columellæ, summæ arteriæ. Quod si depascitur phlegmone, etiam linguæ & maxillarum interius: cum ob phlegmones excellentem magnitudinem linguam extradentes proferunt. oris enim cauernam implet, & ipsius quod abundat, extradentes exeritur. Hoc malum Synanche græce, Angina latine, & Cynanche, id est, Canina angina nominatur: aut quoniam huiusmodi animalia assidue hoc malo vexantur, aut quod etiam sana linguam exere consueuerunt. Alteri autem generi contraria eueniunt, instrumentorum collapsio, & singulorum naturæ insignis macies, et strangulatio vehemens: vt ipsismet in pectore, latentioribusq; partibus circum cor atq; pulmones abdita esse inflammatio videatur. Anginam hanc appellamus, quasi interius urgentem, atque angentem. Ego vero existimo ipsius solius spiritus id vitium esse, praua conuersione ad calidissimum siccissimumq; conuersi, nulla corporis parte inflammatione laborante. Id autem mirandum non est: nam in * Charonœis strangulatus citra vllum corporis affectum acutissimi contingunt: immo vel vnica inspiratione prius, quam corpus aliquod maleficium contrahat, homines moriuntur. Quin etiam & à rabido cane, qui in faciem, dum spiritus adducitur, tantummodo inspirauerit, & nullo pacto momorderit, in rabiem homo agitur. Talem igitur respirationis mutationem interius fieri haud est ex his, quæ fieri nequeant: quando quidem & alia infinita eorum, quæ in homine sunt, eandem speciem cum exterioribus causis obtinent. succi perdentes intra corpus sunt, & exterius. morbi quoque medicamentis perniciosi assimiles. & à medicamentis talia vomunt, qua-

* Aliter coronœ is.

homo ex spiritu
de suis affric
rabidum incit
morni praece

lia ob febres vomere solent. Quocirca neque à ratione alienum est in pestilentia, quæ Athenas afflixit, nonnullos existimasse in puteos Piræi à Peloponensibus venena fuisse coniecta. homines enim pestilentis morbi cū letalibus medicamentis similitudinem ignorabant. Adest fanè Canis angina laborantibus tonsillarū, faucium, totius oris inflammatio: lingua extrà dentes & labia prominens: saliva effunditur: pituita crassissima ac frigida defluit: facies rubicunda & inflata est: oculi exerti, patentes, valde rubent: potus in nares refunditur: dolores acerbissimi sunt, sed stragulatione vexati eos obscurius sentiūt: pectus & cor ardēt: frigidi aeris desiderium adest, & admodum exiguum inspirant eousq; donec demum intercluso ad pectus aeris transitu strangulentur. Nempe quibusdam cū pulmone vitium facile communicatur. hi vero per mutationē moriuntur. febres ignauæ oriuntur, molles, nihil proficientes. At si alicui in bonum res vertitur, abscessus secundum aurem hinc atque inde exterius, aut interius in tonsillis fiunt. Quod si cū torpore non admodum tarde fiant, euadunt quidem, sed cum dolore atque discrimine. Sin autem morbo in abscessum mutato tumor maior subest, in acutum abscessū insurgente repente strangulantur. Hæ sunt planè caninæ anginæ species. Anginam aut collapsio, gracilitas, pallor comitantur: oculi caui, interius demersi; fauces & gurgulio retracti; tonsillæ multo magis subsidentes, vocisq; priuatio. Huiusce speciei strangulatus longè, quàm prioris, violentior. quippe cū in pectore malum sit, vbi spirandi initium ponitur. eodem die moriuntur, qui celerrime. nonnunquam & ante, quàm medicum accersuerint. nonnulli & accersito medico nihil profecerunt, mortuus est enim æger ante, quàm medicus arte vteretur. Quod autem in melius vertitur, inflammata omnia, quæcūque extrorsum phlegmone impulerit. quare ex tynanche, id est, angina, fit cynanche, id est, canis angina. Bonum quoque est, si in pectore magnū oedema oriatur, aut insigne erysipelas. Egregius vero medicus aut cucurbitula in pectus malū detrahit, aut sinapim ossibus pectoris, aut partibus iuxta maxillas imponens extrinsecus * vlcerat, diffilationemque molitur. Quibusdam fanè breui tempore vitium his auxilijs exterius tractū fuit, absolutum vero subito recurrit, & * ad interiora reuersum est. Causæ utique infinitæ sunt, refrigerationes magis, exustiones minus, plagæ, ab ossibus pisciū penetrationes in tonsillas, frigide potus, ebrietates, saturitates, & mala à respiratione pdeūtia.

De affectibus Columellæ. Cap. VIII.

COrpus solidum ex palato pendens, inter tonsillas positū, Columna et Gurgulio nominatur. Vua enim affectionis nomē est. Colu

*Alia les
etio at
trah. t.

* Alia
suffoca
uit.

- A** mella natura nervus est, sed humidus. nam in humido loco situs est. Iste itaque Gurgulio pluribus incommodis afficitur. Etenim phlegmone crassescit, equalisq; à basi vsque ad extremum terminum efficitur in lógum protétus, ac rubore suffusus. Columna huiusce vitij appellatio est. Si in extrema tantum parte rotundatur, & increfcit, liuet, atq; subnigricat, Vua huiusmodi affectus cognominatur: omnia enī vuc similia sunt, & figura, & color, & magnitudo. Tertius affectus est mēbranarum ab vtraq; parte iacentium, quę veluti squāmę latę, aut vesperilionum alę cōspiciuntur. id genus morbi Lorum vocatur: loris enim similes sunt membranarum in latum explicationes. At si in tenuem & oblongam membranam Columella definat, veluti vrinaculum in extremis habens, Craspedon Græci hunc affectum nominant. quod mōtis radicem vel pedem significat. latino caremus vocabulo. Prouenit autem & id ex fluore, quęadmodum & alia vitia. Fit verò & per abscissionem obliquę factam ab vno tantum latere membranam relinquentem medico. Sin autem bicornis Columella reddatur, geminis mēbranis hinc atq; inde pendentibus, nomen quidē nullum obtinuit, verum affectus ipse perspicuus est. omnia verò hęc faciliē fuerit introspiciētē dignoscere. Omnibus ipsis strāgulatus accidit, & egrē cibum potumq; deuorant. tussis quoque omnibus adest, sed præcipuē Loro vexatis, & Craspedo. quędam enim arterię titillatio à membranis oritur: nonnunquā verò & aliquid humoris in arteriā clanculum instillatur, vnde ad tussim prouocantur. Vuam autē & Columnā maior spiritus difficultas sequitur, et magis impedita deuoratio. in his enim humor in nares repellitur, quoniā tonsillę vnā malē habentur. Senibus Columna accidere consuevit. Iuuenibus autē ac viris Vua. siquidem hi sanguine referti sunt, & inflammationi magis obnoxij. Pubescentes & pueros membranarum vitia sæpius infestāt. Secari autem omnia citrà noxam queunt. sed in Vua adhuc rubentibus locis sanguinis effluuium, & dolores, & phlegmones incrementum superueniunt.

D De Tonsillarum vlceribus. Cap. IX.

Vlcera in Tonsillis fiunt aliqua mitia, familiaria, non lædentia: Aliqua aliena, pestifera, necantia. Mitia quidē sunt munda, exigua, non altē descendētia, non inflammata, dolorem non excitantia. Pestifera sunt lata, caua, pingua, quodā concreto humore albo, aut liuido, aut nigro fordētia. Id genus vlcera Aphthę nuncupātur. Quòd si concreta illa fordes altius descenderit, affectus ille Eschara est, atque ita gręcē vocatur, latinē Crusta. Crustam verò circūueniunt rubor excellens, & inflāmatio, & venarum dolor, quemadmodum in carbun-

* Aliter
exterior.

cūlo; & exiguae raræq; pustulae, quas Græci Exanthemata vocant, oriē-
tes, hisq; aliae superuenientes in vnum coalescunt: atque inde latum vl-
cus efficitur. Id si intērius in os depascendo serpit, ad Columellam vsq;
peruenit, ipsamq; exedit, & linguam etiā occupat, & gingiuas, & fre-
na, idest, dentium alueolos, dentesque inde labefactantur, & denigre-
scunt. In collum etiam phlegmone erumpit. atque isti haud ita multis
diebus post phlegmone, febribus, foetore, inediaq; cōsumpti intereunt.
At si in pectus per arteriam id malum inuadat, illo eodem die strangu-
lat. pulmo enim & cor neque talem odoris foeditatem, neq; vlcera, ne-
que saniosos humores sustinent: sed tussis spirandiq; difficultas enasci-
tur. Causa maleficij tonsillarum est frigidorum, asperorum, calidorū,
acidorum, adstringentiumq; deuoratio. quandoquidem hæ partes pe-
ctori ad vocem spiritumq; adendum inserviunt: & ventri ad alimenti
transmissionē, & gulæ ad eiusdē deuorationem obsequio sunt. Inter-
nis verò partibus si quod contingat incōmodum, ventri videlicet, gu-
læ, & pectori, ad isthmum, & tonsillas, & loca ibi posita mali cōsensus
& eructationes perueniunt. Quapropter pueri vsque ad pubertatem
maximè hoc morbo tentantur. præcipuè nanque pueri multum frigi-
dumq; aerem inspirant. quoniam in his plurimū caloris inest, & ad ci-
bos intemperantes sunt, & varia concupiscunt, & frigidam potant, &
excandescunt ac ludentes altius vociferantur. Puellis quoque vsq; ad
mensruæ purgationis tempora hæc vitia vsitata sunt. Regio Aegypti
horum affectuum planè foecunda est. aer enim spirādo siccus adduci-
tur. varios præterea cibos suggerit. radices enim, herbae, atque olera ibi
largè proueniunt, & acria semina, & potio crassa, vtpotè Nili aqua. sibi
verò Aegyptij ex ordeo, & ex flocibus seu vinaceis potiones acres cōfi-
ciunt. Syria quoque, maximè illa, quæ Coele, idest, caua nominatur, hu-
iusmodi morbos procreat. vnde aegyptia & syriaca vlcera id genus ap-
pellant. Modus verò mortis quā miserimus accidit. Dolor quidem
acer, & calidus, qualis in carbūculo, spiritus vitiatus. exhalāt enim ma-
ximæ putredinis odorem, eūdemq; vehementer in pectus spirādo ad-
ducunt. Immūdi adeo sunt, vt neq; suum ipforum odorem ferre que-
ant. Pallida his seu liuida facies, febres acutæ, sitis, vt igne accēsi videā-
tur. Potum, veriti dolores, non admittunt. tristantur enim, cū tonsil-
læ comprimuntur, aut potus in nares resilit. cūque decumbunt, sur-
gunt, vt sedeant, decubitus non ferentes. quòd si sedent, quiete caren-
tes, iterum decumbere coguntur. plerūque autem recti stantes obam-
bulant. nā quiescere nequeūt. solitudinē fugiunt dolorē tollere dolore
tentātes. Inspiratio magna est, frigidū enim aerem ad refrigerationem
desiderāt: expiratio verò parua. Nā veluti igne exusta vlcera cū sint,
à calido

A à calido præterea spiritu incenduntur. raucitas adest: vox nihil significat. Atq; hæc in peius ruūt, cū subito in terrā collapsis anima deficit.

De Pleuritide, id est, morbo, lateris. Cap. X.

S Vb costis, dorso, & internis pectoris ad iugula vsque tenuis membrana robustaq; ossibus inhaerens substrata est, cui nomen succingens inditū est. In hac cū phlegmone suborta fuerit, ignis adest cum tussi & sputis varijs. Pleuritis morbus iste à Græcis appellatur. Opus est autem omnia hæc inter se cōsonare, atq; conspirare ab vna causā pendētia. Quotquot enim ex his sparsim alia ab alia causā proueniunt, & si omnia simul ingruunt, Pleuritis non vocatur. Hunc affectum comitatur dolor acutus ad iugula ascendens, ignis acer. Decubitus in latum inflāmatum facilis est. in sua enim ipsius sede collocatur. in oppositam verò partem decubitus dolorem cōcitāt. à pondere enim, & phlegmone, & suspensione in omnes membranæ continuas partes ad humeros vsque & iugula, quibusdam verò & in terga, & in dorsi scapulas dolor protenditur. Pleuritida veteres Græci appellarunt, Latini morbum lateris, vel costarū. Eam verò sequitur difficilis spiritus, vigilia, ciborum fastidium, malarum rubor hylaris, tussis arida: sputa egrē exeuntia, pituitosa, aut biliosa, aut abūdē cruenta, aut subflaua: & hæc ordinem nō seruantia, sed aliās alia aduenientia ac recedentia. Ex omnibus verò peius est, si cruentum sputū desit. Delirant autē: & nōnunquā comate occupantur: atq; in soporem grauem inclinantes mentis alienationē patiuntur. Itaq; si in malum vertatur morbus omnibus in peius vergētibus, intrā septimam isti in syncopam lapsi consumuntur. At si in secundā hebdomada educi sputa incipiant, & mala augeſcāt, decimoquarto die pereunt. Nonnunquā sanē intrā huius temporis spatium omnium in pulmonem transitus est. Trahit enim in seipsum pulmo rarus, & calidus, & ad p̄xima trahenda sese cōmouens. Tuncq; morbi trāsp̄ositione repente homo strangulatur. Cæterū si diem hūc ægrotus transierit, atq; intrā vicesimum non moriatur, in empycum, hoc est, pectore suppuratū euadit. Hæc p̄fectō, si morbus ad perniciē tendat, eueniunt. At si in melius vergat, sanguinis ē naribus larga p̄fusio cū impetu succedit: tūcq; repente morbus discutitur. qñquidē et somnus oritur, & pituitæ reiectio aduenit, postea bilosorū tenuium, deinde multò tenuiorum, rursus verò cruentorū, crassorū, carnis formā referentiū. Quod si post cruenta iterū exeat bilis, post ipsam pituita, secuta est hæc in pristinum restitutio. Hæc si tertio die incipiunt, & facilē extusciunt, leuia, æqualia, humida, rotunda, septimo die liberantur. qñ & venter biliosa exturbat, spiratio cōquiescit, mēs ad se redit, febres decreſcūt, ciborum

appetētes sunt. Si secūda verò hebdomada hęc inchoātur, decimo quārto die sanātur: sin minus, in empyema, hoc est, pectoris suppurationem morbus vertitur. Id verò rigores indicāt, doloresq; punctorij. sedere cupiunt, spiritus deterius ducitur. tunc metus maior est, ne pulmo pus multum subito attrahens hominem suffocet: qui prima & maiora mala euaserat. Verū enim uerò si inter costas morbus irrepserit, easq; diiunxerit, & plegmones fastigium extrorsum deprompserit, aut versus intestina eruperit, plerunque homo ad sanitatem redit. Inter anni tempora hyems maximè huius morbi ferax est: secundò autumnus: ver minus, nisi interdum frigidum sit: æstas verò minimè. Quantum ad ætates attinet, in primis senes pleuritidi sunt obnoxij: qui etiam sæpius, quàm alij, liberantur. neque enim magna phlegmone in arido corpore excitari potest, neque in pulmonem transitus facilis est. quippe qui est in senecta, quàm in alia ætate frigidior. quando & spiratio parua est, & omnium attractio imbecilla. Iuuenes autem & viri haud ita frequenter in hunc morbum incidunt: verum neque admodum frequenter euadunt. nam neque ab exigua causa, neque ob exiguam phlegmonem ægrotant. In magnis autem maius inest periculum. & pueri minimè pleuritide corripiuntur, minusq; ab ea periclitantur. quando quidem puerilia corpora rara, humida, fluxaq; sunt, ac multa est in eis difflatio atque digestio. quocircà neq; magna contrahitur phlegmone. ea est huius ætatis in hoc morbo scelicitas.

ARETAEI CAPPADOCIS

DE CAUSIS ET SIGNIS

ACUTORVM MORBORVM,

Liber Secundus.

IVNIO PAVLO CRASSO PATAVINO

INTERPRETE.

Hæc insunt in secundo Libro.

De Pulmonaria.	Cap. I.
De Sanguinis reiectione.	Cap. II.
De Syncopa.	Cap. III.
De Ardoribus.	Cap. IIII.
De Cholera.	Cap. V.
De Voluulo.	Cap. VI.
De Iecinoris acutis morbis.	Cap. VII.
De Cauæ venæ acuto morbo.	Cap. VIII.
De Renum acutis affectibus.	Cap. IX.
De Vesicæ acutis affectibus.	Cap. X.
De Vteri strangulatu.	Cap. XI.
De Satyriasi.	Cap. XII.

De Pulmonaria,

Cap. I.

QUOD potissimum viuunt animalia, escam videlicet & spiritum. ex his multo magis vitæ conducit spiratio. hanc enim si quispiam supprimat, non diu feret incolumis: sed protinus interibit. Huius instrumenta multa parata sunt. Initium sunt Nares: via est Arteria: locus continens Pulmo. Pectus autem pulmonis est vallum & conceptaculum. Verum cætera vt instrumenta solum animali subseruiunt, pulmo vero attrahendi causam in se continet. Næque in ipso medio calidum viscus sedet cor vitæ spirandiq; principium. Id pulmoni quoq; attrahendi frigidi aeris cupiditatem inijcit. si quidem ipsum incendit; verum cor est, quod attrahit. In primis igitur si cor affectum est, nō diuturna est mortis dilatio. Si pulmo male habet, pusillam quidem ob causam difficulter spirat, male vitā agit, mors tardissime aduenit, si quis medelam adhi-

ARETAEI

bet. Si vitium insigne fuerit, qualis est phlegmone, strangulatus sequitur, vocis spiritusque sublatio: subitanea pncies imminet. Hæc est ægritudo ea, quam Græci Peripneumoniam Latini Pulmoniam dicunt. vomica scilicet pulmonis. Eam febris acuta comitatur, doloris carentia, si solus pulmo inflammatur. Quippe qui naturaliter dolore immunis sit, ob corporis raritatem lanis asimilis: Asperæ arteriæ in ipso insertæ sunt, cartilaginosa, & ipsæ dolorem non sentientes. Musculorum pulmo ex pers est: nervos habet exiguos, graciles, ad motum ciendū opportunos. his de causis pulmo dolorem non precipit. At si quæpiam ex membranis eū ambientibus & ad pectus deligantibus inflāmur: adest tunc & dolor. spiritus est deprauatus, calidus: sedere volunt laborātes. ad spiritum ducendum corpus rectum statuitur: ad id enim hic est situs aptissimus. rubescit facies, sed malæ præcipuæ. oculorum album nitidissimum ac pingue est. summæ nares simæ sunt. venæ tēporum, vel etiam colli elatæ apparent. cibos auersantur. arteriarum pulsatus initio magnos habent, inanes, creberrimos perinde, ac si festinare coacti sint. calor in exterioribus membris modicus humectusque est: in interioribus ingens aridus. Inde fit spiritus calidus, sitis, linguæ ficitas, frigidi aeris auuiditas. mentis ambiguitas supuenit. tussis adest plerumque sicca. sin aliquod sputum mouet, id vel spumans pituita est, aut aliquid exquisite biliosum, aut cruentum, floreo colore valde perfusum. id vero cruentum alijs pnciosius est. Quod si mortifera magis ægritudo redditur, vigiliæ augescunt, somnus paucus, torpidus, haud ablimilis sopori, qui à Græcis Coma nominatur. cogitationes vanæ insurgunt. mens alienatur. nō admodū ecstasi corripitur. præsentia mala ignorāt. nam eos si de morbo interrogas, nihil periculi instare respondent. eorum algēt extrema: liuescunt ungues * curuanturque. motus arteriarū parui, frequentissimi que sunt, et deficientes: quando ipsis proxima mors est. nam septimo die plerumque moriuntur. Porro si nonnūquam morbus subsistit, & aliquantulum in melius vergit, vehemens de naribus sanguinis eruptio conspicitur: aut per aluum cum pturbatione multorum biliosorum & spumantium succorum deiectio. qui ex pulmone in sacrum ventrem depulsi fuisse videri possunt, si multi liqdiore & facile deijciuntur. Nōnūquā vero & per vrinarias semitas euocantur: Cæterum quibuscunque hæc simul eueniunt, hi quæprimum ægritudine subleuantur. Quidam utique sunt, quibus magna vis puris in pulmone procreatur: aut ex pleuritide fit permutatio, si maius bonū suboritur. Quod si ad intestina aut vesicam ex lateris morbo sanies deriuata sit: tunc quidem continue pulmonis vomica liberantur: sed diuturnum vlcus, quod demum sanescet, in latere patiuntur. Quibus vero in pulmonem pus irrumpit: nōnulli ob

*Ailas
vigilant,

subitaneam & copiosam effusionem, & reijciendi infirmitatem suffocantur. At quicumq; suffocationis periculum ex tumoris eruptione subterfugiunt: hi longo tempore pulmonis vlcere cruciantur, & in phthisim prolabuntur. Verum ex abscessu & phthisi pauci admodum senes liberantur; sicut neq; a pulmonia iuuenes & florentem ætatem agētes.

De Sanguinis exitu ab ore. Cap. II.

Sanguis ab ore duobus modis emittitur. primo ex ipso ore, capite & vasculis, quæ ibi sunt. via est palatum & fauces, vbi est gulæ & arteriæ principium. screantes vero & cum parua tussi, vel etiam citatiore in os sanguinem eructant. nam cum ab ore fertur, neq; screatu opus est, tum expuere dicimur. cum vero paucissimus & guttatim sanguis exit, aut etiam si copiosus de capite, vel ab ore eruperit: nōdum reiectio est appellanda; sed idem vel sputum, vel sanguinis eruptio, græce hæmorrhagia dicitur. sin ab inferioribus ascendat à pectore visceribusq; ibi latentibus, pulmone, aspera arteria, locisq; spinæ finitimis: huiusmodi nō sputum, sed reiectio latinè, græcè anagoge vocitatur, ascensionis, ac viæ, per quam fertur, nomen habēs. Signa vero vtriusq; communia exigua & pauca sunt, quantum & locus permittit, in quem reiectio & sputum conueniunt. Singulorum autem propria, magna, & multa, & periculosa sunt. quibus vtranq; effusionis sanguinis speciem internoscere leue est. Igitur si a capite sanguis decurrit, vbi multus est, plura maioraq; aderunt: pauca minoraq; vbi raro paucusque expuitur. caput graue est, dolet. sonant aures. facies rubet. venæ distentæ sunt. vertigo infestat. Et ante hæc causa euidentis fuit, pcussus, frigora, calores ingentes, vinum largius epotum. Quippe id subito ac valde caput implet, repenteq; multum sanguinis effracta vena profundit. modica ebrietas rarefacta vena sanguineum sputum mouet. Interdum per nares sanguinis consuetum profluuium sistitur: ad palatum vero conuersum reiectionis imaginem præbet. Igitur si de capite profluit, titillatio in palato gignitur. creber screatus fit. post quem sputum erumpit. inde irascuntur, tussi que magnopere agitantur. Si ex palato in arteriam defluit, tum per tussim sanguinem extrudunt: idq; multos falsos habuit ex profundis visceribus reiectionem fieri suspicantes. Nonnunquam & ex capite decurrit in gulam, sicq; cum nausea euomitur. falsoq; multis ita persuasit, vt ex gula ferri sanguinem crederēt. Qui expuitur sanguis, haud ita crassus est, colore ater, leuis, æquabilis, alienæ materiæ non permixtus. screantibus enim confestim in linguam cadit rotundus, auulsioniq; obediens. Tu vero si palatum etiam introspicias, id sordidum, vlcerosum, & sæpius cruentum videbis. Huic simplex curatio brevisq; suffecerit, adstringen

tia videlicet medicamenta palato adhibere, & ea frigida. siquidem calefacientia, & quæ rara faciunt corpora, & quæ dilatant, fluxum maiorem citant. Eaquæ sit à capite cadentis sanguinis coniectura. At caput quoque vel per venæ sectionem, vel per nares, vel per aliam diffilationem euacuandum est & hæc mature facienda sunt. nam si diutius sanguis feratur, quædam erit eius cursui exercitatio, eiusquæ loci membra suscipiendo sanguini assuescent. vlceratur autem & arteria: vnde tussis, nõ scretus exoritur: atque inde fit corruptionis initium. Si vero à pectore inferioribusquæ visceribus sanguis effluerit: reiectio latine, græce anagoge nuncupatur. Vtiq; valde mortifera est, si ab aliquo principe membro effracto sanguis manauerit, aut à concaua cordis vena sanguinem ab iecore illi suggerente, aut à magna arteria secundum dorsi spinam discurrente. nam erumpente sanguine, perinde ac si iuguletur homo ac stranguletur, mors instat celerrima. Quibus autem ex pulmone, aut costa, aut aspera arteria profunditur, non æque cito intereunt; verum tamen in supuratione pectoris, græce empyema dicitur, & in phthisim incidunt. Minus periculi ab aspera arteria porteditur. Si gula aut ventriculus sanguinem vomunt, non ita terribile est: et si valde copiosi sanguinis vomitus est. neque longa curatio est, neque varia. Si à iecore aut liene prodeat, non facile id fit, neque continenter. namque in ventriculum & intestina expeditius hæc viscera sanguinem propellunt. haud ita tamen, quin credendum sit, hæc eadem ad superiora, videlicet, pulmonem & arteriam posse retrudere. Siquidem in febribus à liene & iecinore per narem illam sanguis erumpit, quæ è regione patienti visceri opponitur. Locos, vnde fit exitus, iam recensuimus: eorumquæ periculi vel mortis discrimina. Effusionis autem sanguinis tres sunt modi, vel rupta vena aliqua, vel exesa, vel rarefacta. Rumpitur quidam repente vel ictu, vel ferendo onere, aut tollendo, vel ab edito loco defiliendo, vel clamore, vel magna excandescencia, aliaue id genus causa: cum subito in arteriam copiosus sanguis effunditur. Si ab erosa parte, hominem interrogare opus est, num prius tussierit, difficulter spirauerit, nausea vomitusue antea infestauerit? in his enim diuturnis affectibus copiosa & acri fluctatione pseuerante vascula exeduntur. Vbi igitur detrite & attenuata, ad extremum consumptæ fuerint ambientes membranulæ, hæc atque illac sanguine perfluunt. At rarefactio citra rupturam est proinde non subitanea, neque cum multo aut crassi sanguinis exitu. nam cum rarescunt venarum corpora, tenuis pars excernitur. Quod si multus in aliquo inani spatio sanguis collectus rursus emittitur, crassior seipso redditur: non tamen multo crassior, neque ater, quale concrementum, aut grummus est: sed copiosior. ut potest qui vnum in locum prius confluerit. Id genus autem repetini exitus

A tus plerunq; foeminis, quibus menstrua nō respōdēt, euenire solet: idq; singulis mēsis euenit. ijsdēq; mēstruē purgatiōis circuitibus apparet: necnō ijsdē statis cessatiōis diebus supprimitur. ac nisi mulieri laborātū succurratur, per multos circuitus sāguinis emissio reuertetur. Nempe quibusdā vasa rupta sunt, sed multitudine reiectio euariat. Et ab arteria, an à vena feratur, interest. Qm̄ ater est sāguis, crassius, & facilē spissescēs, qui à vena mittitur: prēterea minus discriminis affert, celeriusq; cōpescitur. Ab arteria flauus tenuisq; plabitur, haud ita cogitur, citiūs hominē perimit, & maiori negotio supprimitur. nam arteriæ agitatio sāguinis fluore mouet, vulnusq; frequenti concussione dehiscit. Ero-
B fionis autē curatio magnam diligentiam postulat, cū sit longa, difficilis, & periculosa. Etenim parte mēbri deficiente, ad solidationem vl-
 cus non ducitur. vlcus enim, non vulnus efficitur. Rupturæ verò faci-
 lior solidatio, quia vulneris oræ se contingunt. & hæc secundo periculi
 ordine cōsistit. Minimus in rarefactione metus subest. spōte enim sā-
 guis conquiescit, & adstrictio refrigeratioq; in medēdo satis est. Cæte-
 rum & sedes, vnde sāguis p̄ficiscitur, obseruādæ sunt. Siquidem mul-
 ta sunt communia indicia, & erroris occasio in promptu est, curatioq;
 diuersa. A' gula igitur haud ita sepe per rarefactionem solet sāguis ef-
 fluere: cū ob cibos potionesq; refrigeratiō & adstrictio eius ptes cō-
C denset. Quinetiam rosiones haud frequenter fiunt, ac minūs, quā ra-
 refactio, gulam infestant. quippe fluctiones erodētes nō multum tem-
 poris in ea subsistūt: sed aut expuuntur, aut ad inferiora pelluntur. Fre-
 quentiūs gulæ incidit ruptio. itaque si interdum rupta est, nō tam ma-
 gnæ, sicuti à pectore, sāguinis p̄fusionses fiunt. in causa est venularū,
 quę ibi sunt, arteriarumq; tenuitas. sāguis verò exiens nō magnoperè
 nigricat, subflauus est, non exactè, læuorem habet, aut saluæ p̄mixtus
 est. cum nausea et vomitu reijcitur. leuis tussicula citatur, modò humi-
 dum quippiam mouens, modò arida. id euenit, quoniā gulæ affectum
 arteria quoq; participat, secūdum illam extenta & adhærescens. mor-
D sus vel adstrictio vlcis inter deuorandum percipitur: idq; præsertim,
 si benè frigida, aut calida, aut acerba sint, quę deglutias. nonnullos au-
 tem & gulæ ipsius dolor inuadit ad interscapulum vsq; interdū perti-
 nens. vomunt pituitosa. nōnunquam, si morbus producit & inuale-
 scit, cibum reijciunt, cibos summo perè fastidiunt. febres haud ita mul-
 tum continuæ, sed erraticæ sunt. E' vētriculo niger cōcretusq; sāguis
 euomitur, etiam si ab arteria fluxerit. Si à vena, multò nigrior, compa-
 etiōq; est. nausea multa adest: pituitosus, biliosusq; vomitus. si prius
 homo comedit, cum cibis mixtus sāguis eijcitur. in eodē enim loco
 cibus sāguisq; colligitur. ructus crebri fiunt, & virus olentes. quod si

multa materia collecta est, angor animi vertigoq; sequitur. cum mate- E
 riam vomuerunt, subleuantur. resoluuntur tamen, penitus exaestuant,
 assidueq; dolet ventriculus. Ab aspera autem arteria paucus sanguis,
 vehemēter flauus, per tussimq; expellitur qui nisi expellitur, cōtinens
 tussis inhæret. sensus verò & dolor in gutture est, paulum suprà aut in-
 frà. vox rauca & obscura fit. Si à pulmone, repente vberiorque sanguis
 emanat: idq; magis, si erosio in causa sit, tussis permolesta est: sanguis
 verò exactè flauus, spumans, rotundus sic, vt pars eiecta à parte distin-
 cta sit. Cæterū & in communi vase corruptio eorum, quæ de pectore
 exeunt, alia est. comparatione autem permixta discernas: alioqui pecto-
 ris partes specie carnosas pulmonis esse partes censueris. verū pecto- F
 ris grauitas, indolētia, ruborq; in facie multò magis in pulmonis vitio
 reperitur. Si in pectore noxa sit, in parte priori, secundum os pecto-
 rale, quod vocant, dolor laceratam partem ostendit. ingens tussis ad-
 est, vix aliquid extrudens. sanguis non multum flauus est, modicè
 crassus, spuma carens. Quòd si & pulmone in trāsitu noxam impertiat,
 aliquid etiam spumæ consequitur. quandoquidem ex pectore in arte-
 riam per pulmonem iter datur. Si à membrana costas vestiēte, per tuf-
 fim quidem sanguis funditur: sed niger, leuis, tetri odoris virosiq; qua-
 lis ex putridis rebus exhalat. dolor succingentis membranæ acutus ve-
 xat. multi ex his cum febre, vt pleuritici solent, intereunt. Tempus an- G
 ni humidum calidumq; sanguinis emissionem maximè procreat. tale
 est humidum & calidum. Versecundo loco Aestas, Autumnus minus,
 Hyems minimè. Aestate maximè moriuntur ob sanguinis effluuium:
 quo tempore haud ita magnæ phlegmonæ oriuntur. Vere secundo
 phlegmonis & vrentibus febribus cōsumuntur. Autumno plurimum
 Tabes, quas Græci Phthoas dicunt, eueniunt. Vt semel autem dictum
 sit, omnem sanguinis reiectionem quantumuis modicam, quāuis iam
 rupta vasa coiuerint, comitatur mœror, diffidentia, vitæ desperatio.
 Quis enim est adeo firmo & cōstanti animo, qui se iugulationi simile
 quoddam passum esse conspiciens, non futuram mortem vereatur, & H
 perhorrescat? grandiora nanque animalia & robustiora, quales tauri
 sunt, sanguinis profusione celerrimè perduntur. Verum hoc haud ma-
 gnoperè mirandum est. Illud summa admiratiōe dignum, quòd in so-
 la ex pulmone reiectione, quæ omnium sæuissima est, homines ani-
 mum non despondent, cum tamen in extremo discrimine versentur.
 Pulmonis indolētiam huiusce rei causam ego statuo. quilibet enim do-
 lor, quamuis exiguus, interitus metū inijcit, & plerūq; terribior est,
 quàm periculosior. contrà indolentia in plurimis vel magnis morbis à
 morte securitatem præstat: damnosiorque est, quàm terribior.

A De Syncopa. Cap. III.

- R** Ecce planè medicus & vulgus, recte, inquam, huic affectui nomen indiderūt. O Cyphon, cuius mali est nomen? Ecquid enim maius, ecquid celerius syncopæ facultate? ecquidnam aliud nomen ad hanc rem appellandam significantius? quid vero corde ad mortem vitæ potèntius? Neque syncopam cordis ægritudinem esse, aut vitæ in eo potestatis detrimentum, non credendum est. tanta est mortis celeritas, & talis morbi species. Quippe is affectus vinculorum potestatis vitam fouentis dissolutio est, hominis constitutioni aduersarius.
- B** hanc enim tenaciter corripiciens non dimittit, sed dissoluit ac dissipat. Neque id magnum est miraculum. Nā & alij affectus quorundam membrorum, quibus inhærescunt, indeq; accenduntur, proprij sunt & periculosi. Inguinum quidem tumores pestiferi & permaligni (Bubonas Græci nuncupant,) iecoris soboles sunt, nullaq; alia ex parte prodeūt. Tetanus autem neruorum labes est. Comitialis morbus caput obsidet. Pari igitur ratione & syncopa cordis & vitæ ægritudo est. Quicunque vero stomachi affectum syncopam esse opinantur; quoniam cibus vinoq; in nonnullis & frigida vires refectę sunt, & ægritudo sublata: ijdem mihi videntur capillorum capitis, & cutis affectum esse phrenitici suspicari; quoniam capillorum detensione, & cutis irrigatione phrenitici releuātur. Verum cordi stomachus vicinus perniciosus est: vnde in cor tam noxia, quàm vtilia deriuantur. Etenim per pulmonem etiam, vt spiret, aerem cor accersit: verum tamen pulmo haud ex æquo spirandi facultatis particeps est. cum facultates non in instrumētis, sed vbi est vitæ fons atque roboris, statuātur. At stomachus vitæ neq; principium, neq; sedes est: aliquis tamen ab eius imbecillitate lædi potest. Nam & cibi cordi nocentes non stomacho officiunt, sed cordi per eum noxam infligunt. Si quidem & ab illis moriētes cordis affecti notas representant, arteriarum motus paruos debilesq;ue, cordis concussionem cum vehementi palpitatione, vertiginem, animi deliquium, torporem membrorum, resolutionemq;ue, copiosum sudorem, qui suppressi nequeat, refrigerationem in toto corpore, sensus vocisq; priuationem. dicendum ne est hæc stomachum perpeti? Sed quæ nam ei propria? Nausea, vomitus, cibi fastidium, singultus, eructatio simplex, vel acida. Illi præterea, quibus cor laborat, sensus aciem exquisitiorem habent; vt videant, vt exaudiant plus, quàm antea. mente etiam sunt firmiore, & animo puriore. proinde non tantum præsentia declarant, verum etiam futura verissima diuinatione prædicunt. Num ne igitur & hæ stomachi potestates sunt? hercule minime, sed cordis, vbi & anima & eius natura inhabi-

tat, ad quod & virtutū ibi sitarum calamitas pertinet. Huius vero mor- **E**
bi est tenoris naturæ destructio autore frigido humidoq; quippe hoc
oppressi intus & in cute refrigescunt; non sitiunt: frigidum spirant; quā
uis magnis ac perurentibus febribus, vnde ipsa syncopa dependet, affli-
gantur. Natura enim robusta & probe temperata omnia superat, om-
nibus dominatur, ac per humorem & spiritum & solida, horumq; om-
nium conuenientem ordinem & modum hominis vitam administrat.
Quod si naturæ nexus, id est, Tenor dissolutus sit: tunc affectus oritur,
cuius prægrediens causa est comburens febris, quæ græce Causus dici-
tur. ea vero huiusmodi est.

De Causo, id est febre uistoria. Cap. III. **F**

Ignis passim & acer et tenuis est: sed intus maxime. Spiritus tāquam
ab igne, calidus. Aeris vehemēs attractio. Frigidi cupiditas. Lingua
arida. In labijs & cute squallor. Algent extrema. Lotium quāmbiliosis-
simum. Insomnietas. Arteriarum motus crebri, parui, imbecilli. Oculi
puri, * lucentes, subrubri. Facies bene colorata. Si morbus vterius cre-
scit, omnia maiora & sauiora fiunt. Arteriæ minimis motibus et creber
rimis agitantur. Ignis aridissimus & acerrimus. Mens delirat; omnia
ignorat. Siticulosi fiūt. Omnia frigida attrectare cupiunt, parietem, ve-
stem, pauimentum, humorem. Manus frigent, sed palmæ perquā ca- **G**
lidæ. Ungues liuent. Spiratio crebra est. Roscidus humor circa frontem
& iugula. Cū ad summam ariditatem caloremq; corporis natura p-
uenerit; tum calidum in frigidum, squallor in imbrem conuertitur. Re-
rum nanque ad maximam molem incrementa in contrarium statum
prolabūtur. Vbi ergo naturæ nexus soluti fuerint, ea syncopa est. Tunc
sudor ingens toto corpore funditur, & nullo pacto compescitur. Spira-
tio frigida est. Vapor ē naribus multus exhalat. Siti non vexantur. cæte- *****
ra enim exaruerunt. quinetiam alia instrumenta sitiunt os & gula. Uri-
na tenuis & aquea redditur. Alius plurimum adstricta est: nonnun-
quam tamen pauca quædam biliosa descēdunt. Copiosa & aliena hu- **H**
miditas redūdat. Ossā quoq; tabescentia diffluunt: & vndique, vt in flu-
mine, ad exteriora omnia dilabuntur. Animus stabilis & constans est;
sensus omnis purus & integer: subtile ingenium. Mens vaticinādo ido-
nea. Primum quidem seiplos de vita migraturos præsentiant, deinde
præsentibus futura denunciant. Nonnulli vero interdum eorum dictis
fidem non habendam putāt, sed dictorum euentus homines in eorum
admirationem concitat. Aliqui præterea ex his cum quibusdam vita
defunctis sermonem habent: fortasse quidem ipsi soli præ sensus acu-
mine & puritate eos adesse cernentes: aut forte ipsorum animo viros,

* Alias
mobilis

A cum quibus versaturi sunt, prænoscere, atque enarrante. Quippe antea in lutulentis humoribus & caligine demersus erat: quos ubi morbus exhaustit, & ab oculis tenebras deterfit, quæ in aere fiunt, prædicant, exutoque sordibus animo veracissimi vates efficiuntur. Sed quorum succi & ingenium adeo extenuati sunt, hi non diu admodum solent esse superstites; cum eorum vitalis potentia iam in aerem cesserit, atque abierit.

De Cholera,

Cap. V.

B Cholera est materiæ à toto corpore in gulam, ventriculum & intestina retro fluens motio, vitium acutissimum. Supra enim per vomitum erumpunt, quæ in ore ventriculi & gula congesta fuerant. Infra deijciuntur humores in ventriculo intestinisque natantes. In primis quæ euomuntur, aquæ similia sunt: quæ anus effundit, stercorea, liquida, tetriq; odoris sentiuntur. Siquidem longa cruditas id malum excitauit. quod si per clysterem eluantur, primo pituitosa, mox biliosa feruntur. Initio quidem facilis morbus est, dolore vacans: postea vero tensiones in ore ventriculi & gula: tormina in ventre nascuntur. Si magis sæuiat morbus, & tormina augeſcunt, anima deficit, membra resoluuntur, cibos exhorrent, animus consternatur. Si quid acceperint, cum magno tumultu nausea & vomitus inuadit, tum syncere flaua bilis expellitur: deiectiones quoq; similes sunt; Nervi tenduntur, tibiarum brachiorumq; muscoli conuellantur, digiti incuruantur. vertigo oboritur. singultiunt. vngues liuent. algent extrema. totum corpus rigore concutitur. Si malum ad vltimum venit, tum vero egrotus sudore perfunditur. bilis atra supra infraq; prorumpit. conuulsione impedita vesica lotium cohibetur; quod tamen, cum in intestina humores deriuentur, abundare non potest. voce priuantur. arteriarum pulsatus minimi sunt ac frequentissimi: cuiusmodi in Syncopa proposuimus. conatus ad vomendum perpetui ac inanes fiunt. inclinatio ad deijciendum prompta, quam Tinesmon Græci vocant: sicca tamen, nihilque succi egerens. mors demum sequitur doloribus plena & miseranda, per conuulsionem, strangulatum, & inanem vomitum. Id genus maxime æstate grassari consuevit, secundo per autumnum, minus vere, hyberno tempore minime. Inter ætates autem iuuenta, & ea, quæ robustior est, hoc ferè corripuntur: senectæ rarissime: pueri magis, quam senes, sed non mortifere.

De Ilco græce vocato, latine Voluulo. Cap. VI. E

Phlegmone in intestinis gignitur perniciosum dolorem mouens. quippe innumeri torminibus acerbissimis necantur. In hisce & frigidus flatus & lentus colligitur; nec infra, nec supra facile penetrans. Commoratur autem diu, perq; superiorum intestinorum angustos anfractus reuoluitur. vnde & affectus llei græce, latine Voluuli nomen accepit. Quod si ad tormina compressio & remollitio intestinorum accesserit, id verò iam Chordapsus est. quod nomen vltima parte elixationem, remollitionem uel significat. Chorde autem intestinorum vocabulum est. Lactes enim Epicordida Græci veteres nominarunt nervos scilicet interiacentes, & vascula, & membranas: quæ intestinorum stabilimenta & fulcimina sunt. Voluuli causa est perpetua ciborum multorum, diuerforum, inusitatorumq; corruptio: & alia super aliam cruditas. præcipue ab esu ciborum, qui Voluulum excitare consueuerunt: quale est Sepiæ atramentum in ferculis sumptum. idem existimadum de plaga est, de frigore, de frigida potione: si, dum quis sudat, eam large abundeq; ingurgitauerit. Ad hæc his Voluulus accidit, quibus intestinum cum stercore in scrotum procidit; neq; in ventrem repulsum, sed per vim retentum fuit, his inferiora intestina, phlegmone vexari solita sunt. Pueros hic affectus crebro male habet: vtpotè quos sæpe cruditas infestat. hi tamen sæpius etiam sanescunt, cum ob consuetudinem, tum ob humiditatem intestinorum; lubrica enim sunt. Senes raro afficiuntur, sed multo perniciosius. Aestas magis, quàm Ver huius mali referta est: Autumnus, quàm Hyems: Aestas vtrunq; superat. Multi quidem vi torminum repente intereunt: alijs intestinum suppurat, deinde nigricans tunc, & putrefactum excidit; atq; ita deficiunt. Mediocrem Voluulum hæc symptomata comitantur, dolor oberrans in stomacho, humiditas superans, exolutio, mollitia, ructus inanes, nihil proficientes. alius flatibus perstrepens, qui ad podicem vsque properant, sed ibi exitus intercluditur. Sin autè ex toto Voluulus occupet: omnia sursum Hæpetunt flatus, pituita, bilis: hæc q; vomitu prodeunt. fiunt perpallidi: frigent toto corpore: acerbo dolore cruciantur: male spirant: sitiunt. Quibus vero iam iam mors instat, gelidus sudor emanat: vrina difficulter exit: anus tam arcte clausus est, vt neq; vel tenuem acum possis adigere: sterces per os redditur: vox aboletur. arteriæ raro inter initia & parum micant: instante morte minime, creberrime; tandem micare desinunt. Hæc sunt, quæ tenuibus intestinis affectis incidunt. Verum & in pleniori intestino, quod Græci Colon vocant, eidem affectus oriuntur, eademq; symptomata eandem formam retinentia. Sed nonnulli, quibus

Abus colon suppurat, huiusce morbi discrimen effugiunt. causa est huiusmodi affectus carnosae intestini crassitudo. Dolor autem in gracilibus quidem intestinis tenuis est et acutus: in pleniore vero intestino est redundans humiditas, & incumbens grauitas. dolorq; modo ad costas vsq; superiores ascendit, quando & speciem lateralis morbi præ se fert; siquidem & isti febricitant: modo sub spurias costas in dextram aut in leuam partem descendit sic, vt iecur aut lienis dolere videantur; item & ilia nonnunquam dolore torquentur. Colon nanq; prægrande est, & quoquo versum se circūuoluens. Quidam sunt etiam, quibus et in sacro osse dolor inhærescit, & in femoribus, & illis in locis, quibus testes appenduntur, Græci Cremasteras appellant. Qui hoc genere tentantur, vomitione plerunque inani laborant. quod si quid reiecerint, id est subtile, biliosum, olei simile. In hoc malo periculum tanto leuius est, quanto laxum intestinum tenuibus corpulentius, pinguius, & noxæ tolerantius est.

De acutis Iecoris affectibus.

Cap. VII.

Quibus iecur male habet, hi non celerius, quàm qui corde egrotant, sed maiore cruciatu perimuntur. maxima enim iecoris pars sanguinis concrementum est. Si in huius autem visceris portis aliqua incidat causa mortifera; æque, ac si ex corde laborarent, celeriter consumuntur. Ratio in promptu est, quia videlicet hæ partes membranis, tonis gracilibus & magni ad vitam momenti, grandioribusq; venis contextuntur. præterea, vt sapientum quidam prodiderunt, hoc loco appetitricis animæ domicilium est. Sanguinis vtique profluvia è iecore omnium maxima fiunt: neque ab re; venarum enim radicatio iecur est. Itaq; in ipso magna vomica haud ita frequenter, neque in particulis magis præcipuis oritur. homo enim vita excedens præuenit. At exiguæ frequentius eueniunt. inde fit, vt mortem quidem euadant, sed longinquo morbo impliciti crucientur. Ipsius enim functionis, qua sanguinem condit, cessatio non conceditur, neq; dilatio: atque hinc ad cor & ad viscera infra septum sanguis diffunditur. At si qua magna iniuria, vt puta verbere, longa ciborum multorum vitiosorumque corruptione, ebrietate, vehementi refrigeratione phlegmone in portis iecoris excitatur, tunc egrotus celerrime iugulatur. Ignis enim in profundo corpore depascitur, obscurus, acer. Venarum motus torpēt. Doloris species variæ & diuersæ sunt. Nonnunquam enim dextra in parte defigitur adeo, vt acutum telum adactum esse videatur. interdum torminibus similis est. rursus vero interdum dolor cum summa grauitate coniungitur: atq; inter dolendum virium debilitas vocisq; casus.

incidit: Transuersum septum, & interna costarum tunica inferius de **E**
trahuntur. quoniam inde iecur suspensum onere suo degrauat. Proinde ad
iugulū è regione oppositum vehemens dolor peruenit. Tussicula quæ-
dam imperfecta, seu potius tantum ad tussim inclinatio est. si quando
vero tussiant, nihil reddunt. vitiole spirant: neq; enim pulmoni trans-
uersum septum opitulatur, ei ad constringendum ac dilatandum mo-
rem gerens. paulum aeris adducunt, plus expirant. colore ex atro viri-
diq; permixto infecti sunt, plūbea scilicet specie. cibos oderūt. q; si quid
sumpserint, eis instantur præcordia. ructus biliosi, acidi, graue olentes
exerunt, nauseant, vomere frustra conātur. venter solutus multa biliosa
excernit, viscida pauca: sed perpetuo augecūt mala. mens haud ita mul **F**
tum delirat: torpida, suspensa, & attonita est. magna est in corpore se-
gnities, extrema frigent. tremor adest, horrores, singultus: inanis, con-
uulsioni similis, morbus regius: pura bilis. totumq; corpus bilioso colo-
re suffunditur. Quin morbus regius ante septimū diem si apparuerit,
plurimos sustulit. Quibus autem vel sanguinis profusio, vel per aluum
multorum biliosorum exturbatio, vel vrina syncera plurima effluens
mortem depulit: post tres septimanas iecur his suppurat. Quod si mul-
tum temporis circa abscessum prætereat, in hydropem, ineuitabilem
terminatur. hi siticulosi sunt, parum tamen bibūt. eorum corpus squal-
let, pinguedine carens. appetūt acida, sed gustatus sapor non percipit. **G**
Autumnus hoc malum fert, multorum variorumq; fructuum esum se-
quente cruditate. Inter ætates florens ei magis obnoxia est.

De Venæ Concauæ acuto morbo, Cap, VIII.

AB Iecoris portis inter eius extrema magna vena ingreditur: quæ
semper in tenues pluresq; dum scinditur, deniq; in tenuissimas
visumq; latentes toto iecore dispergitur. Istarum summis osculis aliæ
venarum extremitates committūtur: quæ ex gracilibus & pluribus ma-
iores amplitudine, sed numero pauciores constituūtur. Demum in me-
dio iecore in venam vnicam grandem coalescunt. Inde hæc in duas par **H**
titur, quæ Iecoris extrema petunt. Harum altera superius primam fi-
bram penetrans, in eius conuexa egreditur: mox transuersum septum
perforans, in cor inferitur. Hæc vena Concaua nominatur. Altera vero
quintam fibram, quæ inferius iacet, traiciēs vsque in iecoris gibba * ad
spinam peruenit: & eo loco ad coxendices vsq; porrigitur. Ea quoque
eodem nomine Concaua nuncupatur: quoniam vna & eadem vena est
ab initio de iecore exoricens. Si quis enim aliquid de superiore vena Ca-
ua cordi infixam in eam, quæ iuxta spinam protenditur, aut à spina per ie-
cur ad cor velit impellere, eundem descensum ascensumq; inueniet.

* Alias
cōcaua.

A Hæc igitur vena, (vt arbitror,) vniuersa ægritudines & acutas & validas patitur. nam tota vna est atque continua. a nonnullis autem medicis ea pars duntaxat, quæ secundum dorsum discurret, egrotare creditur. quoniam eius, quæ cor intrat, notæ obscuræ sunt. intra pectus enim rei nulli adherens, sed in pectore subleuata protenditur, donec transfuersum septum egressa cordi inseritur. Igitur si quod ingens malum hanc venam corripiat, pectore ambiente delitescit. In hac itaque vena Cedmata oriuntur, (Sunt autem Cedmata diuturni affectus ex defluxu materiæ prouenientes,) quando sanguis copiosius erumpens citissime vitam delet: Per superiora quidem per pulmones & arteriam effluens, si in pectore fiet effractio: Si iuxta principiū, in imum ventrem descendens in intestinis continetur, atq; adeo intestina replentur. cum prius, quàm deiectus sanguis in conspectum detur, homines intereunt; & ventriculus sanguine redundat. Nascitur & circa venam phlegmone, quæ & ipsa si magna sit, celeriter hominem tollit. ignis enim acer mordaxque in ambabus cavitatibus inclusus accenditur, paucusque duntaxat foris apparet, vt tangenti flamma tenuis esse videatur: æget vero sese comburi existimat. pulsatus arteriarum exigui sunt, creberrimi, ac veluti oppressi atque repulsi. frigus adest extremorum, fitis aspera, oris ficcitas: facies decolor rubet: omne corpus subrubidum

C est: præcordia dura sunt atque reuulsa. dolor in dextra parte maior, & cum eo palpitatio in longitudinem ad ilia vsque perueniens. quibusdam & arteria secundum dorsum inflammatur: quod pulsatio in alteris præcordijs mani festat. nam & ipsa venæ cauæ morborum particeps efficitur iuxta illam in sinistro latere posita, vtpotè ea, quæ in omne corpus diducitur, nihil leuaminis afferente, neque cutim emolliente. entis autem sic affectorum squallida, rugosa, atque aspera est: sed in partibus prominentibus atque osseis, vt in cubitis, genubus, digitorumque articulis magis talis conspicitur. somni tumultuosi fiunt. alius quibusdam nihil reddit, quibusdam exiguum, acre, biliosum. lotium * acre mordaxque est. mens vtique his constat, sed quadam segnitie torpet, & corpus tabe consumitur. tum quotquot hunc habitum viderunt, eum Causi, idest, ardoris speciem appellarunt. quando quidem quæ adsunt, sub ardoris genere collocantur. Per Autumnum hæc labes exoritur, cum ferum quiddam & immane sapit. Viros ac iuuenes occupat, quibus mala viuendi ratio, laboresque tenuem corporis habitum compararunt. Decimoquarto die hi plerunque moriuntur. quibus morbus diutius trahitur, duplo longiori tempore pereunt. Quotcunque autem aut ab initio pusillam phlegmonem habent, aut magnam paulatim remittentem; mortem quidem euadunt, sed non-

* Alias
flauum.

dum morbo liberantur. Hi longo sanè tempore causo laborāt, verum **E** omnia periculosa iam desinunt, dolores, præcordiorum distentiones, & pulsuum malitia, & mentis ignauia. adhuc tamen fastidiosi sunt, languentes, consilij inopes; simulque & ardor, & sitis, & linguæ orisq; siccitas egrum discruciant. multum diuq; trahentes spirant. & subito totum aërem vna spiratione refrigerandi causā adducunt. Verum si frigidam quamplurimam assatim bibunt, breui interuallo molestia leuatur. postmodum ipsis sitis accenditur: rursusq; vberime aquam ingurgitant. & hæc est mali successio & reciprocatio. At egregius medicus, frigidam liberaliter citra noxam propinare potest: vt in alijs ardoribus assolet. sed longe tutius ardore a vena caua oriente **F** laborantibus eam concefferit. Quod si ventriculus aut vesica potam aquam expellant, neque vomitione opus est: sin id facere nequeant, à multa frigida epota multum vomendum est. homo enim disrumperetur, si tanto bibito humore nihil aut per sudores, aut per vrinam, aut per ventrem effunderet.

De Renum acutis affectibus. Cap. IX.

Renes quantum ad corporis speciem attinet, haud ita multum periculis patent; tametsi in aliquod acutum vitium incidant: glandulosa enim ipsorum natura est. ad mortem vero inferendam bene habiles sunt: ipsorum enim actio peropportuna est, vrinæ videlicet à sanguine secretio, eiusdemq; expulsio. sed eam cohibet aut calculus, aut ingenita phlegmone, aut sanguineum concrementum, aut id genus. quando quidem ex consensu affectionis ob formam corporis prouenientis nulla creatur offensio. Vrinæ autem interclusio omnia sæua & acerba facit, ignem acrem & fastidium inferentem, dolorem grauem secundum lumbos in dorso, partium distentionem, sed magis circa præcordia. Suppressio autem lotij non ex toto fit, sed stillatim quidem meiunt, multum vero effundere cupiunt. redundantiam enim sentiunt. Quod si & acre mordaxq; lotium inest, frigent, **H** tremunt, conuelluntur, distenduntur præcordia & replentur. Hæc morbi forma perceptioq; doloris alui inflationi à ciborum multitudine corruptioneque prouenienti similis est. Pulsus initio rari sunt ac segnes: si malum plus vrgeat, parui fiunt, crebri, turbulenti, inordinati. somni tenues dolore vexati, non continui: sed repente à somno perinde ac si quis pupugerit, profiliunt: postea in soporem tanquā lassitudine oppressi delabuntur. mentis alienatio haud ita magna est: nugantur, facies liuet. At si quando rursus meiendi auuiditas redeat, cum distentionibus magnisq; doloribus modicum quiddam, idq; stillatim

A latim eijciunt. tum paulum cruciatibus leuantur, postmodum in eadem relabuntur. Inter hos illi celerrime pereunt, qui nihil prorsus emittunt. Quicunque vero non moriuntur, (plures enim liberantur) hi aut calculo in vesicam per vrinae semitas delapso, aut plegmone suppurante, paulatimue per difflationem exhalate discrimen euadunt. quam enim paulatim & auare effundatur vrina, mortem tamen facile effugiunt: at longo temporis curriculo eorum habitus contabescit, atque iure ista ægrotantes patiuntur, in peiusque labentes ad colliquationem deuoluuntur. Anni vero tempora, loca, ætates hunc morbum ferunt, quæ & in vena caua laborante ferebant. Nonnunquam è renibus sanguis multus subitaneus erupit, multisque diebus continentur effluxit: verum nemo ex huiusmodi profluuiio moritur: sed phlegmones ratione, quæ simul cum profluuiio nascitur, & sanguinem coercet. plerunque autem ex retentione, quâ ingens phlegmone facit, moriuntur.

De Acutis in Vesica ægritudinibus. Cap. X.

Vesica difficiles in acutis morbis dolores patitur, & si ab alijs vitium participet: difficiliore, magisque mortiferos, si per se laborare inceperit. quandoquidem omni corpori & nervis & mentis labem communicare valentissime potest. Quippe vesica nervus frigidus albusque est, & ab innato calido quamlongissime, quamproxime vero externo frigori posita. Nam in imo sacro ventread aures thoracis sita est. nobili quoque munere fungitur, vrinae videlicet emissionem. Hæc porro si tantum calculis, aut sanguinis grummis, aut qua alia propria, peregrinaue calamitate interclusa fuerit, perniciosum est. In mulieribus enim ipsis & vteri phlegmonas comprimit, in viris autem extremum rectum prælongumque intestinum. In plerisque vero ob inuoluntariam præ verecundia retentionem in cœtibus hominum, aut in conuiujs repleta distenditur, constringereque non valens nihil amplius excernit. Igitur ubi vrina suppressitur, superiores quoque partes, **R**enes videlicet, replentur: vrinae ductus, (græci Vreteras appellant,) distenduntur: ilia dolor ponderosus infestat: nervi conuelluntur: tremunt: horrent: desipiunt. Verum si ad hæc & vlceris accedat, & inflammatio, multa sanè damna eueniunt: Sed mors vlceribus sanè quamce-
Dlerior inuadit. Cæterum de ulceribus, abscessu, suppuratione, & id genus alijs, quæcunque non acutissima sunt, in libro de longinquis morbis tractabitur. Quæcunque vero peracuta sunt, & intra quatuordecim dies, aut paulo citius seriusve hominem perimunt, qualis phlegmone est, aut grummi sanguinei, aut calculus in ceruicem delapsus; de istis in præsentia sermonem faciam. Quapropter si quid horum inci-

derit, vrina retinetur: abdomen intumescit: dolor acutus totum ven- **E**
 trem occupat. vesica turget: decimo die luteus sudor exit: pituita vo-
 mitur primo, deinde bilis: vniuersum corpus friget, sed pedes vehe-
 mentius. Si malum vires maiores acquirat, tum febres cum singultu ho-
 minem corripunt: micant arteriæ inordinatis, frequentibus, ac pusil-
 lis motibus: rubida facies est: sitiunt: animo ancipites sunt: mens non
 constat: nerui contrahuntur. Medicamentis præterea venenosus, & can-
 tharidibus, aut bupreste & pneumatibus vesica deurit: & tota aluus
 maiorem vim patitur: ac prorsus in peiorem statum delabitur: neq;
 longa mortis mora interponitur. Nonnunquam & sanguinem vesi- **F**
 ca effundit. flauus autem ac tenuis vesicæ sanguis est. Sed perraro hac
 de causa homines pereunt, quamuis haud facile sanguis supprimitur.
 Grūmi vero & phlegmonē minatur interitum. refrigeratio enim et
 extinctio caloris ingeniti sequitur, quæ Necrosis græce dicitur, & gā-
 græna, & quæ eam comitantur mala. Id genus facile hominem tollit.
 Hæc vitia hyeme & Autumno grassantur. In ætate virili, magis etiā
 in senectâ vigent. Reliqua anni tempora & ætates neque assidue hos
 morbos ferunt, minimeque mortiferi sunt. Pueri omnium maxime
 his calamitatibus vacant.

De Vuluæ strangulatu. Cap. XI.

IN medijs ilibus mulierum Vulua posita est, muliebri viscus, ani- **G**
 malis fermè naturam adeptum. Siquidem per se huc atque illuc ver-
 sus ilia mouetur: quin etiam ad superiora è regione pectoris cartilagi-
 nem subit: in latera quoque in dextram videlicet, aut leuam partem,
 aut ad iecur, aliavè intestina mouetur: & ad inferiora natura procliui-
 or est. vtque paucis absoluam, penitus errabunda est, & iucundis odo-
 ribus delectatur, ad ipsosque se recipit: contra foede olentibus contri-
 statur, & ab ipsis longius se proripit. ac prorsus est in homine vulua per
 inde, atq; in animali quoddam animal. Hæc itaque si repente superio-
 ra petierit, ac diutius ibi commoretur, visceribusque violenter incum- **H**
 bat; interdum homo veluti comitiali morbo correpta citra neruorum
 distentiones strangulatur. angustijs nanque iecur, transuersum septū,
 pulmones, cor celeriter opprimuntur. Qua de causa spiritus priuatio,
 imbecilitasque adesse videntur. Præterea & venæ somniferæ, (Caroti-
 das græci vocant,) cordis vitium participantes, affliguntur. vnde capi-
 tis grauitates & sensuum abolitio cum nouo quodam sopore adue-
 niunt. Incidit etiam ipsis aliud vitium proxime dicto non absimile: in
 quo spiritus & vox auferuntur: sed à vulua non prouenit. quippe & vi-
 ros infestat iustar morbi, quem Catochon nominant. At mulieribus

- A** à vulua malè habentibus tetra odora menta naribus subiecta, iucunda verò naturalibus apposita opitulantur. altero autè affectu laborantibus hæc frustra adhibentur: nihilq; opis afferunt. Præterea membra in vuluæ morbo agitantur, in altero affectu quiescunt. Amplius tremores spontini, & non spontini, sed ex ambrôthiæ subiectione excitantur. vuluæ refrigerationes vehementes, copiosæ sanguinis profusionis retentio, & id genus alia in causa sunt. Itaq; si in superiora subeunte vulua vexari mulier inceperit, ad obeunda negotia pigrior redditur: exoluitur: infirmatur: genua labant: vertigo infestat: extrema debilitantur: caput dolet, grauescitq; in venis ab utroq; nasi latere iacentibus dolorem mulier percipit: quod si ceciderit, stomacho mordetur. iuxta præcordia ilia, ubi vuluæ domicilium est, inania sunt. motus arteriarum intermittunt, ordine carent, deficiunt. spiritus magnoperè angitur. vox intercipitur. sentiendi facultas impeditur. spiratio ignota obscuraque est. celerissima nec opinatò mors aduenit. nihil enim adest, quod mortem instare significet. color namq; viuidus est, ac multo post mortem tempore magis rubent. oculi parum admodum extantes fulgent, haud ita multum intenti, neq; tamen valde remissi & cõiuentes. Ceterum si prius, quàm malum ad extremum venerit, aliquando vulua in sedem propriam migret, à strangulatione liberantur. quando alius submurmurat: humiditas adest locorum muliebrium: spiritus asperior manifestiorque redditur. nequaquam tamen ab affectu excitantur, aut subleuantur. imo quã celerrimè interitus aduenit. nam facile superiora vulua petit: facile quoque inde recedit. Quippe vulua suapte natura superfluitat. membranæ verò eam sustinentes humidæ sunt: humidus est & locus, ubi reconditur. Amplius fuga & apparentia tristium iucundorumque mouetur. quo circa labascit facile, ac veluti arboris ramus huc & illuc, susque deque impellitur. Propterea & iuuenes foeminae id vitij patiuntur, seniores immunes sunt. Quibus enim ætas, & vita, & mens vaga magis & erratica est; his vulua quoque errabunda instabilisque sit necesse est: Quibus verò firma ac stabilis ætas, & vita, & mens fuerit; his & vulua similiter afficitur. Hæc utique à vulua proueniens ægritudo (strangulatus videlicet) mulieribus duntaxat infesta esse potest. Verù tamen cõmunes quoq; viris ægritudines in vulua oriri cõsueuerunt, phlegmone videlicet, & sanguinis profusio. communes etiam sunt, quæ comitantur, notæ. vtpotè febres, pulsus abolitio, refrigeratio, vocis amissio. In sanguinis autem profusione & maturius mors ingruit, quemadmodum cum quis animal iugulat.

De Satyriasi. Cap. XII.

Satyrii Dionysio sacri, qui pictura, quiq; statuis exprimuntur, arre-
cto pene figurantur. quod diuinę rei signum est. Est verò & affe-
ctus species, qui laborantis penē excitat erigitq; atq; ob Dei figurę simi-
litudinem Satyriasis nūcupatur. Est autem inexplibilis coeundi appe-
titus. Verū neq; si ad veneris opus accedant, quicquā iuuantur: neque
multo assiduoq; cōcubitu sedatur arrectio. Conuulsiones autem om-
niū neruorū fiunt, & tendonū distētio, & inguinū, partisq; eius, q̄ inter
inguina & femē est, Plechada gręci nomināt, genitaliū p̄terea inflā-
matio & dolor. in facie rubor inest, & vapor quidā roscidę humiditati
similis. porrò ipsi egri sese incuruāt & cōprimunt: quiescunt tristes, de-
missi, vtpotē calamitatē suā grauatim ferētes. Quod si hoīs verēcūdiā
id malū superet, turpiter admodū lingua intēperantes efficiūtur: Intē-
perantes quoq; in aluo exonerāda, in venerē lasciuiētes, mēteq; inde-
center titubātes. nā se cōtinere nequeūt. siti laborāt. pituitā largiūs euo-
munt: qm̄ labris spuma, quēadmodū hircis in libidinē ruētibus, isidet.
q̄netiā haud absimilis odor est. lotiū post longā retentionē effunditur
album, crassum, geniture simile. aluus resoluitur, colicę & axillę spōte
pruriūt ac titillātur. cōuellūtur: à cibis abhorrēt: sed cū eos assumūt, ra-
paciter assumūt. cōturbātur. Sin ad interitū agritudo spectat, inflātur,
venterq; in tumorē effertur. tendones & lacerti oēs cōtenduntur. agrē
admodū corpus mouetur. membra cōtrahuntur. arteriæ paruo motu,
debili, inordinatoq; agitātur. Hęc omnia quādoq; discutiūtur, si aluus
perturbata multas pituitosas biliosasq; humiditates eiecerit: easdem
quoq; vomitus nō absq; discrimine effuderit. Nempe medela nō vacat
discrimine, ea per somnū profundū longissimumq; pręstatur. Si quidē
refrigeratio & resolutio saporq; neruorum multus somnus est: stupor
verò ac refrigeratio satyriasi medicatūr. Id morbi genus vere potis-
simū atq; æstate sæuire cōsuevit. Inter ætates autē adulescentia iuuen-
tusq; ei maximē patet: p̄cipueq; illi omnes, quorum natura in venerem
propensior est. Acutissimū id malū, triste fœdumq; est. nam plerūq; in
septima die hominē cōsumit. Memorię proditum est mulieres etiā in
hanc labem incidere, & eundē in libidinē impetum, ac cætera oīa simi-
lia perpeti. Verū ego impudicū quendā libidinis ardorē mulieres inua-
dere mihi persuadeo, mulieres inquā humiditate affluētes, vt ipsius re-
dundātia pfundatur: sed satyriasi id esse minimē cōcesserim. Neque
enim ipsarū natura atq; tēperies, cū frigida sit, huic vitio habilis atq; ex-
posita est. p̄terea neq; partes ad arrectionē idoneas, quēadmodū Saty-
rus, vnde affectui nomē est inditū, mulier obtinet. Quandoquidē neq;
viri strangulatione ab vtero vexantur: qm̄ viro vterus datus non est.

ARETAEI CAPPADOCIS

DE CAUSIS ET NOTIS DIUTVR

NORVM AFFECTVVM

Liber Primus.

Iunio Paulo Crasso Patauino Interprete.

De Longis affectibus.	Cap. I.
De Cephalæa.	Cap. II.
De Vertiginosis.	Cap. III.
De Morbo comitiali.	Cap. IIII.
De Melancholia.	Cap. V.
De Furore.	Cap. VI.
De Resolutione neruorum.	Cap. VII.
De Phthisi.	Cap. VIII.
De Suppuratione in pectore.	Cap. IX.
De Vomica pulmonis.	Cap. X.
De Anhelitu.	Cap. XI.
De Pulmonarijs.	Cap. XII.
De Iecore.	Cap. XIII.
De Liene.	Cap. XIIIII.
De Morbo Regio.	Cap. XV.
De Cachexia, idest malo corporis habitu.	Cap. XVI.

De Diuturnis affectibus, Proœmium. Cap. I.

A

Diuturnarum egritudinũ dolor multus est, tempus colli-
quationis longum, & medicatio instabilis. vel enim
haud ex toto deleti sunt, vel ex qualibet leui offensa
morbi deleti reuertuntur. Nam laborantes æquo ani-
mo ferre vsq; in finem non audent. quin etiam si æquo
animo ferunt, in victus ratione nimis longa delinquant. Si verò & do-
lor adest, laboriosa curatione per sitim, famem, amara medicamina, &
dolorem excitãtia, aut per sectionem, aut vstionem, quibus in diutur-
nis morbis egemus, miseri ægroti cruciantur: vt mortem, quã iam pri-
dem appetebant, effugiant. vbi me hercule in magna animi constantia

diu præstanda, auxilijs variandis, iucundis citrà noxam ægro conceden- E
dis, ipsoq; decipiēdo medici virtus atq; excellentia dignoscitur. Cete-
rùm & eger fortis sit, & cum medico aduersus morbum conspiret, ne-
cesse est. qui nō solum corpus tenaciter arripiens ipsum celeriter tabe-
facit & exedit: verùm etiam sensum magnoperè subuertit, animamq;
insanam reddit. Nanq; ab intemperie corporis id genus furorem, atq;
insaniam, quam græci Melancholiam vocant, proficisci nouimus. de
quibus in sequentibus dicam. in præsentia de Cephalæa, idest, de vete-
re capitis dolore sermonem instituem.

De Cephalæa. Cap. II.

F
SI caput repente obuia quaq; de causa, per plures etiam dies dolorē
patitur; hic affectus Cephalalgia græcè nominatur: si multo tem-
pore dolor infestare aslueuit, & per longos, frequentesq; circuitus, ac
in dies maior violentiorq; insultat difficulter sanationem admittens;
id genus Cephalæam græco vocabulo appellamus. Eius formę infinite
sunt. quiquisdam enim perpetuus dolor inhæret, exiguus quidem, sed
non intermittens. nonnullis per circuitus reuertitur, vt his, qui quotti-
diana intermittente febricitant. nonnullis ab occasu solis vsq; in meri-
diem: & tunc ex toto remittitur. vel à meridie in vespèram, aut etiam
vltèrius vsque in noctem permanet: sed non multùm hæc durat circui- G
tio. Præterea dolor modò est in toto capite, modò in dextra magis, mo-
dò in sinistra, modò circa frontem, aut synciput. hæc q; eodem die in-
certè & erraticè fieri solent. Quidam dextra tantùm parte dolent, qui-
dam leua: qua tempus, vel auris, vel supercilium unum, uel oculus ad
medium usque terminatur, uel qua nasus in æquas partes diuidit. ultra
quem terminum dolor non progreditur, dimidiũ tantùm capitis oc-
cupans. Id vitium solum Eterocrania dicitur, haud leue malum: quã-
uis intermittit, quãuis exiguum esse prima specie uidetur. nam si acu-
tè interdum impetum faciat, foeda atq; atrocia detrimenta affert. ner- H
ui distenduntur, facies obtorquetur. oculi uel contenti instar cornu ri-
gidi sunt: uel huc, atque illuc interius conuelluntur, ac uertiginosè agi-
tantur: in ipsisq; dolor profundus usque ad intimas tunicas descendit.
sudor extendonibus immodicus effluit repente: neque cohiberi po-
test: neque vlla causa præcessit, perinde ac, si quis ligno plagam inflixe-
rit. nausea & vomitus biliosus comitantur: homo consistere nequit,
sed in terram delabitur. Quòd si vitium quãdoq; increscit, de hominis
vita actum est. At si debilius est, & citrà vitæ periculum; diutius perma-
net: pigritia multa adest, & capitis grauitas: animi pendent vitam ægre
ferunt. fugiunt enim quodam modo lucem, tenebræque his ægritudi-

A nem solantur; neq; quicquam iucundi, aut intueri, aut audire sustinet. olfactorius in ijs sensus infectus est, neque quicquam eos bene olens oblectat; pariter quoq; graue olentia detestantur. vita ipsis inuisa est, mortemq; discipiunt. Harum calamitatum fons & origo est cum ariditate frigiditas. Si diu teneat, magisq; inualescat ægrotudo; post id genus dolores vertigo subsequitur.

De Vertigine. Cap. III.

Si tenebrę oculis præduntur, & caput in turbinis modum circumduci videtur, & auribus murmur veluti delabentis cum strepitu fluminis insonat, aut tanquam ventus flatu vela percutiens, aut tibiæ fistularumq; cantus, aut veluti stridor plaustris currentis obstrepat; vertigo huic vitio vocabulum est. malum quidem, si capitis symptoma est; malum quoq; si cephalę successit, aut ex ea vetusta ægrotudine ortum est. Nam si priora vitia nõ recesserunt, sed remanet Scotodine, id est, tenebrę oculorum, & apparens motus in orbem, aut longiori tempore cum proprijs symptomatibus nulla adhibita curatione ad summum peruenit; vitium, quod à græcis Scotoma dicitur, à latinis Vertigo, procreatur. Causam habet frigidam & humidam: aliorumq; sæpe morborum, cum insanabilis euasit, initium est, vt furoris, melancholicę, morbi comitalis cuiq; suis symptomatibus accedentibus. Vertiginis autem forma ita se habet. grauitas adest capitis. splendida quedam oculis inter multas tenebras sese offerunt. suimet æger propinquorumque ignarus est. Cumq; morbus augetur, tunc tibię soluuntur, atq; humi repunt. Nausea fit, atq; vomitus pituitę, bilisve tam atrę, quàm flauę. quando flaua per vomitum reiecta furor enascitur: atra vero, melancholia: ac pituita exeunte, morbus comitalis efficitur. Omniũ quippe morborum talis conuersio est.

De Morbo comitali. Cap. II.

Variū ac portentosum morbi genus est Epilepsia, quę dicitur à græcis, latine Comitalis morbus. terribilis utiq; in accessionibus, & peracutus, & perniciosus: quando quidem nonnunquam accessio vna hominem rapuit. At si diligenti cura vim morbi sustinet laborans; ægre tamen vitam ducit inter foeditates, ignominias atq; dolores. Morbus autem non facile recedit, sed ætatibus melioribus, & pulchriori tempore viget. vexat etiam pueros & adolescentes. interdum secunda fortuna euenit, vt per succedentem prouectiorem ætatem abigatur. quando simul cum ætatis flore euanescit: Sed & tum quosdam abiens deformes efficit, pueros quoq; pulchritudinis inuidia perdit, aut ma-

num inutilem reddens, aut faciem torquens, aut sensum aliquem prorsus auferēs. Quòd si malum hoc penitus infederit, atque radices altius egerit; neque ipsum medicus, neque ætatis mutatio submouent, sed cū ægrotante viuit atq; commoritur. Interdum morbus iste membra oculosq; conuellens ac distorquens, dolores ciet: interdum & mentem in furorem adegit. Triste mediis fidius est ipsius inuasionis spectaculum: turpis & eius desinentia cum stercore, & lotio, & spontina ventris solutione. Ipsius quoq; morbi origo mirabilis, & præter hominum opinionem est: Quippe nonnulli flagitiosis hominibus à luna immitti existimant: cuius rei causa & sacrum morbum hunc nominant. Verum & alijs rationibus id nomen ei fuit impositum: aut ob magnitudinem, oē enim magnum, sacrum dici consuevit: aut quòd non humana ope tolli queat, sed diuina: aut quoniam demone correptus esse homo videatur: aut ob hæc simul omnia sacer morbus appellatus est. Quæcunq; sane huic tanquam acuto morbo symptomata eueniunt, superius memorauimus. At si diu permanet; neq; per intermissiones citra noxam degunt torpentes, abiecti animo, mœsti, hominum aspectum consuetudinemq; vitantes; neq; ætate procedente mitiores fiunt. vigilant. per quietem multis formidolosus imaginibus terrentur. cibum sumere fastidiunt, sumptum male conficiunt. decolores, facieq; plúbea sunt. ob ingenij sensusq; tarditatem ægre discunt. auditus hebet. aures tinniūt. G capiti bombi veluti quidam insonant. Lingua in sermone perplexa est ac titubat, aut ex vi morbi, aut ob vulnera, quæ tēpore exacerbationis accepit. tunc enim ob conuulsionis neruorum motū lingua in ore varijs modis torquetur. Rationem quoq; vsq; eo morbus conturbat ac deijcit, vt prorsus deniq; infatuentur. Atq; horum omnium causa est cum humiditate frigiditas.

De Melancholia. Cap. V.

A Trabilis in acutis ægreditudinibus si in superioribus apparet, oppido quàm mortifera est: si ad inferiora descendens exijt, non H valde vacat discrimine. In tardis autem longisq; morbis, si ad aluū bilis atra decurrit, in tormina iecorisq; dolorē finitur: Mulieribus vero purgatio vice mensium aduenit, si in cæteris abest mortis periculum. At si superius, vt puta stomachum, septum' ue transuersum petit; insaniam parit, quam græci Melancholiam nominant. flatum nanq; gignit, & ructus foetidos piscium odorem exhalantes. infra vero & flatu cum crepitu transmittit: nec non & mentem simul alienat. Proinde melācholicos iuxta & flatuosos medici veteres sic affectos appellarūt. Porro quidam reperiuntur, in quibus neq; flatu, neq; bilis atra colligitur: sed ira immoderata,

- A** immoderata, & mœror, & ingens animi cōsternatio. hos quoq; nihilo minus Melācholicos nuucupamus. Bilem quidem in istis redundare iracundia significat; atram vero bilem, iracundiæ vehementia ac feritas. testis autem Homerus est, vbi inquit, Inter hos autem surrexit heros atrides late imperans Agamemnon tristis, furore autem valde præcordia atra circum oppleta erant. eiusq; oculi igni fulgenti similes erāt. Tales euadunt Melancholici, cū ab hoc malo interimuntur. Est autem animi angor in vna cogitatione defixus atque inhærens absque febre. Mihi profecto Melancholia Maniæ, (quæ latine Furor dicitur), initium atq; pars esse videtur. Siquidem furentibus animus modo ad excādescēntiam, modo ad voluptatem cōuertitur: At melancholici in tristitia & animi angore duntaxat versantur. Furentes etiam plurimum vitæ sic transeunt desipientes, & fœda atrociasque committentes. Melancholici vero non vna tantum insanix specie laborant: sed aut venenum ne sibi detur, suspicantur: aut hominum cōsuetudinem perosi, in solitudinem aufugiunt: aut ad superstitiosam religionem conuertuntur: aut lucem hanc vitamque odio prosequuntur. Verum si quid interdum ex animi angore laxamenti habeant, exhilaratio voluptasque plurimis aduenit. Hi vero in furorem præcipitant. Sed quomodo quibusque sedibus affectis id vitium plerunque contrahitur, subiiciā. Porro si in præcordijs residet, causa circa septum transuersum immoratur, bilisq; supra infrave melancholicis prorumpit. Si caput etiam per consensum afficitur: & excādescēntiæ delirium in risum hilaritatemq; per longum vitæ spatium commutatur: hi vero morbi potius magnitudine, quàm affectus dolore in furorem prolabuntur: In vtrisque nimirum ariditas accusanda. Viri sanè & furore & melancholia corripiuntur: rarius autem, quàm viri, sed deterius mulieres furijs agitantur. Aetas, quæ prope statum est, & ipse status huic malo subiiciuntur. Aestatis tempus & autumnus hunc morbum procreant, ver autem iudicat. Inter notas euidentiores hæ sunt, quod videlicet, quieti aut tristes, abiecti, torpentesq; sunt absq; ratione: nullaque de causa melancholia initium sumit. præterea in iram facile incidunt, male sunt animati, vigilant, ex somnis tumultuose excitantur. ingenti quoque pauore trepidant, cū morbus cremētum fuscipit. quando & insomnia vera sunt, terribilia atque euidentia. quotquot enim à naturali statu valde aliena sunt, ea non protinus huic malo insunt, sed per quietem sese offerunt: cū in aliquid impetu rapti sunt, postea facile eos pœnitet. mutabiles sunt, turpes, de minimis quibusque solliciti, auari, sed non ita multo post simplices, prodigi, multa largientes, non virtute animi, sed morbi varietate. Quod si malum exasperatur, homines oderunt, ab eisque fu-

* alias
tristitie.

giunt. de inanibus conqueruntur. vitæ maledicentes, mortem expectant. Atque istorum multis sensus ac mens usque eo stupore fatuitateque capiuntur, ut omnium ignari, sui que met immemores in morem bestiarum vitam degant. corporis quoque habitus in peius labitur: colore foedo, & ex atro viridi que commixto tinguntur: nisi inferius bilis descendat atque exeat, sed quoquo versum per corpus cum sanguine diffundatur. multi cibi capaces, nihilominus tamen extenuati sunt. quoniam somnus in eis neque potu, neque cibo membra confirmat, sed vigilia ad exterius mouet, ac dissipat. proinde & aluus arida est, nihil deieciens. nonnunquam vero deiecit sicca, rotunda, atro quodam bilioso que circumfusa. vrina pauca redditur, acris, biliosa. multum flatuosi spiritus in præcordijs est. ructus putidi feruntur, graue olentes perinde, ac si ex maris lacuna exhalarent. nonnunquam & humidum quoddam acre cum bile reijciunt. arteriarum motus ferè parui sunt, pigri, inualidi, crebri, frigori similes. Fama est, ex his quempiam insanabiliter se habentem, cum puellam deperiret, medicis nihil proficientibus ab amore fuisse sanatum. Ego vero suspicor, eum ab initio in puellam exarsisse, inde tristem, & languenti animo, quod ea non potiretur, euasisse, suisque popularibus melancholicum visum esse. at iste ubi puellam amatam se coniunxit, moestitia recessit: ira, & animi langor discussus est: gaudium tristitiam deleuit: & mens amore medico prorsum sanata est.

* Aliter
affectui.

De Furore. Cap. VI.

Fvoris modi specie permulti sunt, genere tantum vnus. est enim ex toto mentis alienatio diuturna, vacans febris. Et enim si febris quandoque coniungitur, id non ratione furoris proprie, sed alio quouis casu incidit. Quippe & vinum mentem inflamat, & per ebrietatem delirare cogit. præterea quædam esculenta amentiam pariunt, ut mandragora & altercus. sed neutiquam hi inter furentes numerandi sunt. nam repente hæc adueniunt, & celeriter conquiescunt: furor autem stabilis ac permanens est. Furori autem nihil simile delirium habet, quod senectæ calamitas est. Est enim sensus, mentis, rationisque marcor & ignauia ex refrigeratione proueniens. At furor ex calida sic caque causa exoritur, functionesque tumultuosas præstat. Deliramentum autem à senectute incipiens, nunquam per intervalla definit, simulque commoritur: Furor vero & intermittit, & diligenti curatione radicitus vellitur. Sed intermissio non sincera est, quando per se furor definit: cum non congruenter aut medela, aut temporis anni clementia curatur. Nonnullos nanque, qui penitus soluti morbo videbantur, aut veris tempus, aut error in victu, aut ira casu aliquo prorritata denuo

Ad furorē reuocauit. Porro illi huic vitio facile patēt, qui natura sunt iracundi, acriter excandescētes, negotiosi, faciles, hilares: qui iocosos, puerilibusque delectantur. Illi etiam, qui contrario his sunt ingenio, quicunque videlicet stupidi sunt, tristes, tardi in discēdo, in laboribus perseuerantes, et qui cū demum quid didicerunt, facile obliuioni tradunt; hi & melancholia promptius capiuntur, qui & antea in furorem procidunt. Verum & in ætatibus, quibus calor & sanguis multus est, hi furore exagitantur, vt puberes, iuuenes, & viri. In quibus autem calor ex atra bile accenditur, corporisq; habitus ad ariditatem vergit; his in melancholiam cadere facillimum est. Item victus ratio, multi cibi

B assumptio, saturitas immodica, ebrietas, luxuria, veneris appetentia hanc egritudinem concitant. Nonnunquam & mulieres, nisi munde tur corpus, furor infestat: cum ipsarum vteri ad virilem congressum apti euaserunt. aliæ vero haud ita facile, sed admodum acerbe in furorem agūtur. Cause tales sunt, vir nimirum furiosus fit, si consuetus sanguinis exitus, aut bilis, aut sudoris, aliqua de causa repressus est. Et quibus furor voluptati est, ridēt, ludunt, saltant die noctuque: irascuntur palam: nonnunquam coronati incedunt, ac si ex aliquo certamine victores redeant: quibus obuiam fiunt, non sunt infesti. ita se habet huiusmodi furoris species. Alij vero ab ira furentes nonnunquam sibi vñstes prosciderunt, & seruos interfecerunt, & sibi ipsis manus intulerūt, & obuios quosq; male habuerūt. Species vtique infinite sunt. Ingeniosi nanque ac dociles Astronomiam callent sine doctore: Philosophiāq; possident à nemine traditam: Poeticam quoq; veluti à musis infusam norunt. Aliquid enim & in morbis emolumentum præbet docilitas. Rudes autem atque indocti homines hoc malo circumuenti graui pondera ferunt: figulinam exercent, aut fabrilē: aut lapides cēlant. Præterea & monstrosa quædam cogitant. Timebat enim quispiam ne vasa olearia prociderent: Alius non bibebat, se laterem esse existimans, ne humore dissolueretur, pertimescens. Id etiam fama diuulgat, carpentarius quidā olim fuit, cū domi esset, prudens operator: ligna bene metiebatur, scindebat, complanabat, clauis iungebat, aptabatq; in domo extruenda sobrius cum exactoribus operum versabatur, paciscebatur, pro laboribus iustam mercedem poscebat. porro iste in loco, vbi arte sua fungebatur, mente constabat: at si in forum quandoq; discederet, ad balneum, aut ad aliud quippiam necessarium; instrumenta depnens primo suspirabat, deinde egrediens humeros constringebat: postea cū è seruorum, fabricę, lociq; illius conspectu abiisset, tum penitus insaniebat, & furore rapiebatur. quod si ad eundem locum celeriter recurisset, iterum ad se redibat. Hæc erat inter locum illum & viri

mentem cognatio. Causa morbi huius in capite præcordijsque continetur: modo utroque membro pariter laborare incipiente, modo alterum altero inuicem lædente. Verum præcipua furoris & melancholiæ sedes viscera sunt. quemadmodum caput & sensus in phreniticis plerumque laborant. in quibus vis sensoria oblecta est, & quæ non adsunt, tamquam iam præsentia conspiciunt: & alijs non conspicua, ipsorum sese oculis repræsentant. At furentes tantummodo vident, quæ videre oportet; sed de illis non sentiunt, ut sentiendum est. Itaque si magnum est malum, promptiore ingenio sunt, sensibus acutiores fiunt, suspitiosi sunt, iracundi nulla de causa, mœrentes præter rationem, cum in seuerum & tetricum furor vertitur. cum vero ad animi hilaritatem inclinatur, læti & alacres fiunt. prius dicti sine lædente causa vigilant. utrisque visio deprauata est. capitis dolor, aut saltem grauitas comitatur. auditu prompti sunt, mente tardissimi. in quibusdam sanè peculiariter sonant aures, & bombis adeo perstrepunt; ut tubarum fistularumque voces audire sese existiment. idque fit, cum morbus clementum accepit. multo vento inflantur, anxij sunt, in sumendo cibo voraces atque auidi. vigilant enim, & vigiliam famem suscitatur. verum neque, ut ægri solent, emaciantur: sed magis peculiaris melancholicis corpulentia est: item pallore quodam suffunduntur. Si quod autem viscerum phlegmone inuaserit, tunc appetentia nutritiove hebetatur. oculi caui fiunt, non coniucentes: ob quos cœruleæ atræque imagines sese obijciunt, si ad melancholiam affectus vergit: sed rubicundiora & punicea visa sunt, si ad furorem inclinatur. plerisque etiam tanquam fulgurans ignis apparet, paucisque eos veluti instantis fulminis occupat. nonnullis vero & rubent oculi, & sanguine suffusi sunt. In summo ægritudinis impetu varijs secundum quietem visis perturbantur, immoderateque venerem concupiscunt. neque eos etiam in publico ventrem exonerare pudet. ad mutua & familiaria colloquia pigri sunt. commonefacti & increpiti ad iram excitantur, atque furore penitus insanunt. Exinde alius alio modo furit, quidam immensum spatium decurrunt: & quo peruenturi sint, nescientes; eodem, unde discesserant, cursu feruntur: Alij per longum iter eos, quibus forte occurrerint, comitantur. Item nonnulli vociferantur, latrocinium, aut vim illatam querentes. Alij ab hominum conspectu in solitudines fugiunt: secumque tantummodo versantur. Cum vero iam inclinatus est morbus, stupidi, quieti, mœstique sunt: in notitiam enim morbi venientes, sua calamitate miseriaque tristantur. Alia reperitur furoris species, qua laborantes propria membra dilacerant, pia cogitatione Dijs suis tanquam id postulantis gratificantes: Id furoris genus à persuasione quadam duntaxat proficiscitur. in cæteris

A hi temperantes modestique sunt. excitantur autem tibiꝑ cantu, alioꝝ ue animi oblectamento, aut temulentia, aut præsentium hortatu. Deorũ afflatu hic furor provenit: qui cum remittitur, hilares sunt & curis vacui, tãquam dijs initiati. præterea decolores & macie affecti sunt, diuq; ex vulnerum doloribus infirmum eorum corpus est.

De Neruorum resolutione. Cap. VII.

A Poplexia, Paraplegia, Paresis, Paralyſis, oĩa genere eadem sunt. aut enim motionis, aut tactus, aut vtriuſque defectus est: interdum & mentis, interdum & reliquorum ſenſuum. Sed Apoplexia totius quidẽ corporis & ſenſus, & mentis, & motionis reſolutio eſt. proinde Apoplexiam fortem ſoluere nulla facultas poteſt: debilem vero tollere non facile eſt. Paraplegia eſt tactus motuſque remiſſio, ſed in membro vno, vt puta manu crureve. Paralyſis autem motus tantum ferẽ eſt actioniſque defectio. Quod ſi nonnunquam ſolus tactus deſſiciat, (raro autem id euenit,) potiꝝ Anæſtheſia, ideſt, ſenſus abolitio, quàm Paresis, ideſt defectio nominatur. At ſi Hippocrates apoplectõ, ideſt, attonitum crus ſecundum rectum dicat; illud tanquam mortuo ſimile, inutile, & inſanabile vult ſignificare. quod enim in toto corpore eſt vehemẽs Apoplexia, illud in crure Paraplegiam vocat. Vrinæ autem in veſica aut ſuppreſſio, aut retinendi impotentia, Paresis proprie eſt. Palpebrarum vero & malarum, muſculorumq; in maxillis, & genæ in alterutram partem diductio, ſi per conuulſionem torqueantur; Canina cõuulſio nominatur. Genuum reſolutionem, ſenſuſq; per aliquantum temporis ſtuporem, & exanimationem, & caſum Lipothymiam, ideſt animæ deliquium vocitamus. Verum nonnunquam membra ſingulatim reſoluuntur: ſupercilium, exempli gratia, ſolum, aut digitus, aut maiora etiam, vt manus crurſve: nonnunquam ſimul plura: & aliàs dextra tantum, aliàs ſiniſtra; aut vnum poſt aliud omnia reſoluuntur exquisitè, aut debilitè. neque tantum quæ diſtantia ſunt, & quæ eodem cenſentur nomine, cõiugataq; ſunt, vt oculi, manus, crura: verum etiam coniuncta, cognataq; vt nares uſque ad medium, & lingua uſque ad fines, qui in ipſa media poſiti ſunt. vna tonſilla, & iſthmus, ipſaq; gula dimidia reſoluitur. Ego ſanè ſtomachum etiam, & inteſtina, & veſicam, oblongumq; inteſtinum uſque ad principium, ideſt, anum idem vitium pati exiſtimo. Sed interiora membra reſoluta latent, obſcuraq; ſunt. imperfectæ vero ſunt ac dimidiatæ eorum functiones. proinde mihi & membra dimidia pati videntur in duas partes à morbo diducta. Hæc res nimirum documento eſt, quo dextræ partis facultas & natura à ſiniſtræ partis natura & facultate differat. Quippe

assidens causa æqualis est, & vtrique communes morbi occasiones: si- **E**
 ue frigiditas sit, siue cruditas. Sed vtraque haud æque pati idonea est.
 Natura vero æque valens est, vbi subiecta sunt æque valentia: idem au-
 tē inæqualibus inesse nullo modo potest. Igitur si infra caput aliquod
 principium affectum sit, qualis medullæ dorsi membrana est, quæ no-
 minis eiusdem sunt & contigua, dextra in dextris, & in sinistris leua re-
 soluuntur. Verum si caput primo in dextra patitur, sinistra; si in leua,
 dextra neruorum resolutione laborant. Hoc ideo euenit, quòd ner-
 uorum initia permutata sunt. Neque enim dextri nerui in dextras par-
 tes secundum rectum vsque ad extremum progrediuntur: sed ab ini-
 tio enati protinus ad oppositos transeunt, se in vicem in figuram huius **F**
 literæ, X quam græci Chiasmon vocant, permutantes. Vtque semel di-
 cam, siue omne simul corpus resolutionem neruorum patitur, siue
 aliqua membra, siue ab alterutra, siue ab vtraque parte; nerui de capite
 fluentes alia ratione patiuntur. Nam sensu quidem, vt paucis dicam, hi
 priuantur, non admodum autem facile ex se motum amittunt. Quòd
 si per communionem cum his, qui mouentur, aliquid vitij contraxe-
 rint; paulum & ipsi motus perdiderint. Nam & per se ipsi motum ta-
 met si minorem naturaliter possident. Nerui enim à musculis ad mu-
 sculos transeuntes motionis principatum obtinent; & his, qui à capite
 manant, impertiunt. Nerui enim capitis ab illis plurimum motus par- **G**
 ticipant: tamen ex se quoque, licet minorem, vim mouendi habent. At
 que hi nimirum in motu noxam magis patiuntur. Raro autem vsu ve-
 nit, vt per se iacturam sensus faciant: neque tunc ex toto eam facere vi-
 dētur. At si qua copula neruorū ab ossē quopiam enatorum, & ad ossa
 pertinentium, soluta, aut rupta sit; tum membra proprio situ non con-
 tinentur, luxantur, locoque dimouentur: non tamen sensu priuantur.
 Hæ sunt autem Paraplegiæ species. quandoque enim membra resolu-
 ta in longum porriguntur: neque, quando extrema longissima appa-
 rent, iterum possunt recuruari. nonnunquam in orbem flectuntur, neq;
 in longum extenduntur: Siquis autem ea, ceu ligna adaptans & poliēs, **H**
 violenter protrahere nititur, breuiora ea seipsis inueniet. Vtrunq; id vi-
 tium & in oculis pupilla sustinet. aut enim in amplitudinem magnam
 diffunditur; idque Platycorien, idest, pupillæ amplificationem appella-
 mus: aut hæc eadem in angustum contrahitur; idque Phthisis, aut etiā
 Mydriasis à nobis dicitur. Vesica etiam in suis obeundis muneribus de-
 prauatur, & Paresim quam vocant, patitur. aut enim per extentionem
 resoluitur, cum retinendi impotens lotium effundit: aut in se ipsam cō-
 uoluitur, cum vrinę plena reddere nihil potest. Morbi huius, Paresis vi-
 delicet, causæ prægredientes sex numerantur; vulnus, percussio, refri-

- A** geratio, cruditas, venus, vinolentia. Cæterû & animi immodicæ perturbationes, vt repente incussi pauores, timores, animi cõsternatio, & mœror: præterea & in pueris terrores: interdum inopinatum atque ingens gaudium: item risus vsque ad mortem implacabilis neruos resolvere consueuerunt. Hæc vtique morbi prima initia sunt: Sed vltima atque potissima causa est ingenitæ caliditatis refrigeratio, quando ab humiditate aut siccitate iniuriam patitur. ab hac vero magis, quàm ab illa sanatu difficilis læsio est: nec non & à vulnere, neruique intercissione malum insanabile prouenit. Quantum ad ætates attinet, senes & ipsi curationem vix recipiunt: pueri facile ad sanitatem redeunt. Inter anni tempora hyems hanc ægritudinem gignit præcipue, secundo ver, tertio autumnus, æstas omnium minime. Habitus corporis pingues natura, humidi, desidēs, belluini, hoc vitio facile corripitur. Affectus hi iam perfecti talibus signis deprehenduntur, immobilitate, sensu sopito, qui neque calidum, neque frigidum, neque vellicantes aut scalpentes, aut aliter contingentes percipiat. Raro euenit, vt istis extremitates doleant: verum sanitati recuperandæ indolentia non leuiter prodest. Porro morbus hic repente inuadere solet. nonnunquam tamen etiam prælonga habet initia, grauitatem, motum difficilem, torporem, frigoris sensum, aliàs caloris excessum, somnos breues, cogitationes, siue apparitiones vehementiores, atque tunc subito resoluti sunt. Nempe in Canino vocato spasmo, idest, neruorum cõuulsione, omnes faciei partes conuelli, non magnopere vsitatum est. Sed ad dexterās partes leuæ, ad leuās dextræ feruntur: quando buccæ atque os huc aut illuc, tanquā ex sede propria discedente maxilla longius detorquentur. Etenim quibusdam nonnunquam articulus luxatus est, cum valde hiantibus maxilla ad inferiora delapsa fuit. in læsa mala oculi inuersio & strabositas, (vt ita dicam) fit: in palpebra inferiore palpitatio. palpitāt & superior aliàs quidem cum oculo, aliàs vero sola. Cõtenduntur & labia seorsum alterutrum: nonnunquam vero & ambo collapsa balbutiunt. quibusdam & exacte occluduntur, postea repente ac late dehiscunt, & solitū sputum cum strepitu eijciunt. conuellitur & lingua: siquidem & ipsa musculus est & nerui: quando ad palatum secundum latitudinem tota cohærens subito sese remouit, & concussionis sonum reddidit. conuellitur & columella: ac si os, quæ interiorius sunt, in vnum cogat, inopinatus sonus redditur: si vero dehiscat, columellam intueberis nonnunquam palato secundum latitudinem adhærentem; nonnunquam violentia quadam in longum productam, ac descendentem; fistulæ per similem: quando quidem & ipsa sonum edit. Porro caninæ conuulsiones decipiunt, quippe integræ ac sanæ partes ægrotare spectantibus videntur:

Nam in omnem partem tentione, colore, oculi amplitudine, sanæ partes læsionem pati existimatur. Deprehenduntur vero & ridendo, & loquendo, & conuiuendo. Siquidem læsæ partes omnes cum violentia & strepitu quodam trahuntur: labium risu caret: inter loquendum non mouetur: palpebra non volubilis, oculus intentus ac rigens est: sensus tægendi nihil percipit. At sana mēbra loquuntur, cōnuēt, sentiūt, ridēt.

De Phthisi. Cap. VIII.

SI ab externa causa abscessu in pulmonibus facto, aut à longinqua tussi aut à sanguinis reiectione & puris extussiant; Pye & Phthisis nominatur. Si pectus autem, costave suppurauerit, materiaq; per pulmones traducatur, id genus homines Empyi græce vocantur, Purulentii à latinis dici possent. Quod si et ab his pulmo exulceretur à præterlapso pure corrosus; hoc vitium non vltius empyma, idest, purulentia, sed Phthoem, idest corruptionem appellato. Simul autē adest & ignis assiduus, qui nunquam intermittere videatur interdum latens sudore atque corporis frigore. Hęc enim propria Phthoem sequuntur, quod videlicet caliditas excitatur, & in noctem emicat, interdum rursus in visceribus delitescit. patet autem istorum angor, & imbecillitas, & colliquatio. Nam si per diem corpus ignem euaderet, cur non fieret tunc homo carnosior, & robustior, & morbi tolerantior? vt enim recessit, grauiamagis intenduntur: arteriarum motiones parue & imbecillæ fiunt: vigilant, color languet, & alia omnia patiuntur, quotquot febricitantes comitari solent. At species humorum prope infinite sunt, liuidorum, atrorum, purorum ac syncerorum, aut pallido alboque, aut albo & viridi mixtorum, latorum, rotundorum, durorum, glutinosorum, aut rororum disfluentium, aut odore carentium, aut fœde olentium. Omnes autem hæc puris forme ac species sunt. Quicunque vero aut igne, aut aqua humiditates explorant ac notant; hi haud ita multum phthoem mihi dignoscere videntur. Namque visio quolibet alio sensu certior est, non modo his, quæ reijciuntur, intuendis, sed etiam agrotantis specie consideranda. Siquis enim vel plebeius hominem viderit pallentem, imbecillum, tussientem, macie confectum; hunc vera Phthoe laborare pronuntiat. Quinetiam quibuscunque quidem vlceratus pulmo non fuerit, nihilominus tamen diuturnis febribus consumpti sunt, sæpiusque duriter, & absque effectu vlllo tussientes nihil reijciunt; hos quoque Phthificos haud ita multum improprie nominarunt. Simul vero & his adest pectoris grauitas: pulmo enim infirmus est: angor, intolerantia, cibi fastidium, vespertina extremorum frigiditas, & matutina caliditas: sudor vsque ad pectus caliditate molestior: per tussim varia, qualia

- A**lia memorauimus,extruduntur:vox rauescit:ceruix nonnihil tortuosa est,gracilis,non versatilis, sed veluti rigens atque intenta : digiti tenues, sed articuli crassi sunt: ossium duntaxat species remansit . si quidem & carnes extabescunt.vngues adunci fiunt: digitorum ventres rugosi & lati.nam præ macie neque fasciam ambientem,neque rotunditatem obtinent.quam ob rem & vngues adunci sunt.ea est enim ipsorum requies & fulcimen,quæ ipsorum extremitates replet: quoniã & ipsi laborem sustinent,vt pote qui solida membra sunt. Item nares ipsæ acuminatæ,graciles: malæ extantes & rubidæ: oculi caui, lucidi, micantes: tumida,excarnis,pallida, seu liuida facies est. buccarum tenuia dentibus inhærent:ridentibus assimulantur. in omnibus denique cadaueris speciem referunt.Hunc in modum & cætera sese habent: tenues enim & carnibus priuati sunt: brachiorum muscoli non apparêt: mammarum neque vestigia extant:solæ autem papillæ cernuntur.costas nõ solum dinumerare perspicuè licet, verum etiam vbi desinant, intueri facile est.neque enim cum vertebris factæ articulationes occultantur.patent etiam in os pectorale costarum insertiones: quarum interstitia inania & caua sunt, Rhombi figuram secundum ossium circumductum ostendentia. præcordia vacua ad superiora conuulsa sunt. abdomen & ilia spinæ dorsi cohærescunt.artus conspicui, prominentes,& macri sunt:perinde se habent & tibia, & coxendix, & brachiũ. at spina vertebris superextat, à priori parte caua,vtrisque musculis per tabem dissipatis.scaptula operta tota sese conspectui offerunt, atque auium alas imitatur. Huiusmodi ægrotis si alius perturbetur, actum est: sin ad sanitatem vergant, perniciosius contraria signis adueniunt. Porro senes in hoc malum frequenter non incidunt, sed minime euadunt. Iuuenes autem vsque ad florentem consistentemque ætatẽ post sanguinis reiectionem in phthisim prolabuntur: inde sanescunt quidem, sed non facile.Pueri assidue tussi vsque ad phthisim nonnunquã diuexati facile ad sanitatem redeunt.Habitus verò in id vitium
- D** proni sunt graciles delicatiquæ, scutulis tabulis similes,alarum instar habentes, prominenti gutture,albidis,rariori pectore. Regionibus autem frigide atque humidæ huiusmodi affectus germanæ sunt.

F

Q Vibus hominibus in cauis locis è regione pectoris, aut inferius sub transuerso septo puris abscessus fiunt; si per os id eijciūt, Empyi, hoc est, Purulenti vocitantur. Si per aluum pus deijcitur, Apostematię gręco vocabulo dicuntur. Ac si in pectore quidē, cū est vlceratum, in pulmone verò, cū phthoe laborat, aut in subli nente costas mēbrana circa latus, aut os pectoris, quod gręci Sternon vocant, aut inferius, vbi pulmo cum spina dorsi committitur, cohare scitque, aut si quo alio pectoris loco vitium sit, omnibus ad pus excernendum via per pulmonem munita est. Sub intersepto verò in visceri **F** bus, iecore, liene, renibus per vesicam; in mulieribus etiam per vterum transitus datur. Nempe cuidam ego aliquando abscessum laxioris intestini dextra in parte propē iecur dissecui: multumque inde puris effu sum est. multum quoque per renes & vesicam ad plures dies emana uit. vnde & sanitatem homo adeptus est. Causę verò communes om nium hę sunt, plaga, cruditas, frigus, & id genus alia. Porro & quibus dam in pectore diuturna tussis incumbens, & lateris inflammatio, & vomica pulmonis, & fluctio longinqua, necnon & acuti morbi in ali quod istorum decubitus, purulentię originem prębent. At humor a liās iners imbecillusque alij inhæret, aliās acris & mordax, & ad mor tem vsque putrefaciens. Nam & species infinitę sunt, quas suo loco po stea memorabimus. Sed magnum profectò miraculum est, quomodo id fiat, vt ab exili tenuique membrana nihil crassitudinis habente, mē brana inquam costas interius obt. gente, tanta copia puris effundatur. multum enim colligi in multis deprehēsum est. Huius rei causa est in flammatio ex sanguinis multitudine oriens, ob quam membrana cras scit: verum ex multo sanguine multum in medio pus contrahitur. id si ad interiora subeat, costarum ossa suam propriam sedem obtinent, sed phthisis altera species superius à nobis memorata secundum natu ram eueniet: sin ad exteriora procurrat, ossa disunguntur. in aliquod **H** enim inter costas medium spatium ipsius abscessus acies exeritur: quā do in hanc atque in illam partem costarum ossa pelluntur. Notarum autem quędam omnium communes, quędam singulorum affectuum proprię sunt: grauitas potius quàm dolor, commune signū est. Pulmo enim dolorem non percipit. febres obscure, horrores vespertini, sudores in remissiōe, vigilia, tumores in extremis pedibus, manuumque di gitis subinde consistentes, atque insurgentes: inquietas, cibi abominatio, totius corporis macies. Quòd si & in longum mutatio producitur, ha bitus phthisicus redditur: neque enim vltra in officio natura perfeue

- A** rat: quoniam concoctio non fit, qualis antea. inde caro consumitur: color, qualis belluæ, efficitur. Spiratio cunctis quidem mala, sed illis peior, quibus ad superiorem ventrem morbus ascendit. quin etiam tussis ab initio tâtisper vexat, donec inflammatio, quæ vrget, perseverat. quâdo & dolores, & horrores augentur: & caliditas, & vigilia, & spiritus difficultas adhuc magis increscunt. Venarum motus parui, torpentes, imbecilli fiunt: mens delirat, pectus distenditur. Verum enimvero si ad suppurationem inflammatio veniat, omnia maxima fiunt: sed reiectio parua est cum maiore tussi, & [†] ex violento abscessu. in primis pituita fertur bile infecta, ad nigritiem vergens, tanquam admixta fuligine, adhuc tamen cruenta ac pinguis pituita est. Quod si proxime rumpenda inflammatio est, quæ reijciuntur speciem carnis habent, crassioraq; sunt. At si iam rupta sit, strangulatus discrimen impendet, si multum subitaneumque pus emanauit: si pedetentim verò emittatur, exactè sanitas aduenit. Porro si ad inferiora pus transire velit, partes quidem superiores, vbi erat abscessus, acutus dolor occupat: alius verò humida est, primum aquosa cum pituitosis deijciens, deinde cruenta quædam circumfluentia: rursusque carnosa, cum iam effractus abscessus est. Hæc pus sequitur aut per aluum, aut per vrinæ vias elabens. Sed materiæ ad renes & vesicam transmutationes meliores omnibus sunt. At si pus infra suprave feratur, eius color varius est, pallidus, aut albus, aut cinereus, aut liuidus, aut ater. pus item aut olidum est, aut odore vacans: crassissimū, aut mediocris corpulentia: aut læue æquale, aut asperum inæquale. Et frustra caruncularū similia in eo fluitantia rotunda, aut lata sunt, quæ facile abluantur, aut tenacia. Vtque in summa de pure dictum sit, quæcunque alba feruntur, concocta, inodora, læuia, rotunda, & celerius extussumtur, aut per aluum deturbantur, hæc tuta & salutaria sunt: quæcunque autem perpallida, biliosa, & inæqualia sunt, ea praua esse scito: Sed multo his peiora, liuida & atra. putredinē enim et exedentia vlcera significant. Ad hæc & habitum simul animaduertere conuenit, & quæ morbum comitantur: nam si excretionem bene tolerat, febre vacat, recte concoquit, bene coloratus est, bene ad cibos se habet, si facile extussit, si arteriarum motus bonus est, si vires firmæ, egrotus perniciem euadit. At si febris superueniat, omniaq; in deterius conuertantur, de salute desperatum est. Præterea & loci abscessibus occupati simul noscendi sunt: quibuscunque enim in ossē pectoris, quod Sternon vocant, empyema idest, purulentia fit, tarde abscedit. nudæ enim, & excarnes, & cartilagineæ partes illæ sunt: eiusmodi verò non facile phlegmones redundantiam suscipiunt, & absque suppuratione multum temporis permanent. Siquidem res frigida cartilaginee sunt;

* Aliter
violenta
extētiōe

sed earum phlegmonæ minime nocent. Ipsius verò habitus colliquationes prauæ sunt, breui enim tempore suppurant. Lienis, iecur, & pulmo, & interseptum celerius quidem pus ducunt, sed periculosa & mortifera sunt. E

De Pulmonis abscessibus, Cap. X.

Q Vicunque pulmonia laborant, si pituita sit, nisi diffundatur, superstites erunt. hi verò morbi primum impetum euadentes purulenti fiunt. Futuri quidem, aut iam perfecti abscessus indicia in capite de purulentis exposuimus. Cum perfectus iam abscessus est, non vi ac laboribus ad eum rumpendum reiiciendumque, F quemadmodum in alijs corporibus vsu venit, opus est: sed facile per superiora excernitur: cum magis in raritatibus, quàm in corporis habitu distentio fiat. Rarus enim ac foraminulentus pulmo est, spongiæ similis, humorem haud moleste ferens: qui aliam post aliam inanitatem eo vsque, donec ad asperam arteriam deueniat, permutare solet. Circuitus autem humori faciles sunt, quandoquidem flexile atque lubricum pus est. Respiratio etiam sursum spiritum efflat. Sæpius autem mortem effugiunt, nisi aliquando quispiam subitanea ac multi humidi attractione stranguletur: quòd arteria puris multitudine obstructa aerem non recipiat. Horum nonnulli progressu temporis moriuntur, G quemadmodum phthifici aut purulenti extingui solent. Sputa verò càdida sunt, spumantia, cum saliuâ permixta, aliàs cineracea, aut subnigricantia. Et Bronchia, idest, asperæ arteriæ circuli nonnunquam expuuntur ob vlceris varietatem, si altè abscessus penetrat: quando & fragmenta visceris expelluntur. Rauescunt: breue spirant: grauem vocem edunt. ipsorum pectora lateſcunt, & latioribus humiditatis causa indigent. oculorum nigrae partes fulgent, albæ verò albiſsimæ fiunt, ac pingues: malæ rubent: venæ in facie elatæ ac tumidæ sunt. Mirum est autem in his, quòd tenor, quàm pro corpulentia, maior est, animi verò H alacritas & constantia tenore potentior.

De Asthmate, siue Anhelitu. Cap. XI.

S I à cursu, exercitationibus, & quolibet negotio spiritus ægre reditur; Asthma græce, Anhelitus latine vocatur. Morbus quoque ille, quem græci orthopnoeam dicunt, & ipse Asthma nominatur. in accessionibus enim & ipsi anhelant. Orthopnoeam verò appellant, quoniam erecto duntaxat corpore facile spiritum ducunt. decumbentes enim strangulantur. propter extensionem igitur, quæ in spirando adhibetur, affectui nomen Orthopnoæ, idest, Recta spiratio inditum est.

- A** Erectus enim homo ad respirandum extenditur, at si supinus decubuerit, strangulationis instat periculum. Afficitur autem pulmo, simul etiam quæ spirationi conducunt, afficiuntur interseptum & pectus. At si cor vitiatum sit, nunquam diutius vita produci poterit: hoc enim loco spirandi viuendique initium situm est. Causa est frigiditas spiritus, atq; humiditas: materia verò, crassi interiusque abditi humores. Huic vitio mulieres opportunæ sunt magis, quàm viri: quâdoquidem & humida & frigida sunt. Pueri facilius, quàm hę, liberantur: nam ipsorum natura in incremento est, quæ valentissime calefacere potest. Viri tamen si nō facile hoc morbo capiuntur, citius tamen capti pereunt. Differtur autē interitus quibuscunque opere, conficiendo, aut lanis elaborandis pulmo incalescit, & acceditur: quemadmodū calcis opificibus, aut ærarijs, aut ferrarijs fabris, aut ignis in balneis excitatoribus. Morbi verò incipientis notę huiusmodi sunt, grauitas pectoris: tarditas ad opus solitum, & ad aliud quodlibet gerendum: in cursu, aut in accliu itinere difficilis & ægra spiratio: rauescunt, ac tussiuunt: flatus in præcordijs, atque eructationes præter rationem excitantur: vigilant: noctu parum, & obscure incalescunt: nares acutas, & ad spirationem paratas habent. Si malum in peius ruat, male rubent: oculi prominent, veluti in his, qui strangulantur: stertūt, dum vigilant: multo magis, cū dormiunt: humida, obscura, sonoque carens vox est: multum & frigidum aerem cupiunt: sub diuò ambulant: quælibet enim domus ipsis ad trahendum spiritum parua & angusta est. Erecti spirant, tanquam omni aere attracto potiri cupientes. præ aeris autem cupiditate & os aperiūt, patefaciuntque, tanquam eo ampliore indigentes. Ipsorum facies præter malas, quæ rubent, pallida est: sudor circa frōtem & iugula emanat: assidua & aspera tussis infestat: reijciuntur pauca, tenuia, frigida, veluti quædam spumæ efflorescentia: inflante spiritu collum intumescit: præcordia reuulsa sunt: arteriarum pulsatus parui, crebri, atq; depressi: crura exilia: Quod si hæc vltcrius crementum acceperint, instar comitialis morbi nonnunquam hominem strangulant. At si vertatur in melius, tussis longior, & rarior fiet: plura excernentur saniosa sputa, & humidiora: multa per ventrem aquea exturbabuntur: vrina copiosa scaturiet, licet nondum quicquam in ea subsidat: vox sonantior, clariorque reddetur: somni longiores, quantum satis fuerit, efficientur: præcordia remittentur: dolor interdum ad scapulas in remissione transiuit: anhelitus rarus, lenis, sed cum vocis asperitate fit. Ita sanè morbum effugiunt: Sed in morbi cessationibus, licet ipsi non decumbentes obambulent, secum tamen morbi signa circumferunt.

* aliter
minor

De Pulmonarijs. Cap. XII.

E

Anhelitus species Pulmonarium est, quod græci Pneumodes vocant. Et à pulmone vitium, quemadmodum & anhelitus, oritur. Quæ insunt enim, vtrique communia sunt, & exigua differentia est. Nam spirandi angustia, & tussis, & vigilia, & caliditas vtrunque vitium comitantur. item in cibos odium, & totius corporis extenuatio. Id enim malum cum foedum sit, producitur, neque tamen anni spatium excedit. Nam si autumnî tēpore egrotare quis inceperit, vere, aut estate futura vitam finiet: sin hyeme, sequenti autumnno moriturus est. Interdum & senes in hanc labem facile incidunt, & exterriti. Ea correptis leui momento ad perniciem opus est. omnes simillime spiratione priuantur. arteriarum motus parui, crebri, infirmi sunt. Sed hæc & in anhelitu reperiuntur. Priuatim verò hi tussunt, tanquam aliquid expulsuri, cum tamen irritus eorum labor sit, nihil enim reijciunt. verum si quid ex pulmone vi extruditur, illud exiguum, album, rotundum, grandinosumque est. Pectus in his latius vtrique est, non obtortum, non ulceratum. Tametsi autem pulmo non suppuret, humorum tamen veluti concretorum plenus est. Temporis intercapedines inter huiusce morbi accessiones longiores sunt. Nonnulli ex his celerius suffocati sunt, quam aliquid deterius omne corpus inuasit. nonnullis vero in Hydropem circa ilia, aut in eum, qui Anasarca dicitur, morbus iste mutatur ac desinit.

De Iecore. Cap. XIII.

Iecur lieni in generationem equilibre est. dextram enim leuamque partem hæc viscera occupant, naturaliter paria numero, sed facultate tam in sanitate, quam in morbis imparia. In sanitate quidem, quoniam principatum alimenti iecur obtinet. si quidem venarum radicatione iecur est. Quinetiam in morbis ad sanitatem consequendam multo, quam mors, valentior causam habet. Igitur quanto ad sanitatem iecur melius est, tanto & deterius à morbis afficitur. Etenim celerius et violentius inflammatur: & frequentius perniciosiusque abscessum patitur. At duro tumore, qui Scirrhus græce nuncupatur, affectum velocius, atque dolentius, quam lienis, interficit. Quæ ad inflammationem attinent, in libro de acutis morbis proposui. Quod si in pus conuertitur, dolor acutus ad iugulum vsque, aut & ad summum humerum pertinet. Nam præ onere interseptum, unde iecur suspensum est, detrahit: interseptum verò membranam costis substratam degrauat: ipsum enim illa consequitur: quæ planè ad iugulum vsque & ad summum hume-

- A**rum extenta est, atque hæc omnia simul ad inferiora detrahuntur. Ignis acer cum horroribus in suppuratione exoritur: tussis arida non admodum crebra diuexat: colore herbaceo ægri tinguntur: si largius colorantur, in auriginem incidunt in albidum vergentes: somni haud ita visis imaginibusque vacant. Prudentes verò cum sint in omnibus, in aliquo tamen ad tempus oblato repente delirant, ad seque protinus reuertuntur. Tumor sub mammis, aut sub costis oritur: multi autem membranæ Peritonæi tumorem esse falso crediderunt. Verum si tumor sub spurij costis fiat, cum premitur, dolor excitatur: iecur intumescit. humiditate nanque refertum est. At si non sub osse remaneant, inflatur
- B** membranæ signum. Et ipsius quidem circumscriptio & fines patent: post enim fibrarum circumductum in vacuum abdomen comprimēs manus descendit, ac subsidet. Peritonæi verò interminata duritia est: & extremitatis processus nequaquam cernitur. Porro si ad interiora subit abscessus, longè medico natura præstat: aut enim ad intestina, aut ad vesicam pus conuertet. verum multo innocentior est in vesicæ via. At si extra feratur abscessus, ipsum non secare utique malum est: nam si prætermittatur incisio, à pure iecur eroditur, nullaque mortis dilatio est. Si secare autem malis, profluij sanguinis periculum instat, statimque hominem perdi contingit. nam sanguinis è iecore profusio coerceri nullo modo potest. Igitur si aliquando necessario ad sectionem venire cogeris, vstorium ferramentum candens perspicuumque ab igne accipito, & vsque ad puris locum intrudito. idem enim tibi & secat & comburit. Quòd si homo periculum euadit, tum pus album effluet, concoctum, læue, olidum, quoniā crassum est. istis febres & acerbæ remittunt, omniaque facile mulcebuntur. Verum si in intestinum pus effunditur, ex aluo primum aquea feruntur, postea humori, in quo sint lotę carnes, similia: item qualia in torminibus, vbi vlcerata intestina sunt, exire solent. interdum cruentum virus, interdum concretus sanguis effunditur. fertur & bilis flaua, syncera, aut porracea, & postrema interitum afferens nigra bilis. Si non suppurat vlcus, & mali odoris quædam veluti putredinem venter expellit; crudum alimentū præterfluit ob ventriculi intestinorumque intemperiem: neque enim bene se habens iecur iterum ea concoquit. postea ignis acer suboritur, omniaque in malum prolabuntur. carnes colliquatione tabescunt, motus arteriarum parui sunt, & egra spiratio. vbi haud ita multo post vitę finis imponitur. Ceterum quibusdam difficultas quidem intestinorū vlcusque sanata sunt, morbus tamē in aquam intercutem desijt. Quòd si omnia remittantur, pus album sit, læue, equale, inodorū: venter deijciat, & cibaria concoquat; homo in bona spe est. Optimum vero est

per lotium crifim fieri: hac enim securior est, minusque maleficus puris transitus. Verum si à phlegmone iecur non suppurat, nemini dubium fuerit, tumorem durum subsidientem in scirrhum mutari ac stabiliri: quando continuus dolor non infestat: cumque adest, obtusus intersque sentitur: rara verò et caliditas: à cibis alienatio, ab amaris delectatio, à dulcibus contristatio: horrore afficiuntur: subalbicant, virēt: lumbi ac pedes tument: facies corrugatur: venter squallet: deiectiones crebrę fiunt. malorum autem colophon aqua intercus. Post aquam intercutem si multa vrina & crassa feratur, multumque in ea limosi subsideat, & cum impetu erumpat, humorem illum intercutaneum effluere posse sperandum est: si tenuis autem, subsidentia carens, paucaque vrina exeat, aquam intercutem auget fouetque. Quòd si pristinas vires natura recipiat, & quandoque per ventrem cum impetu materiam deturbet, post multorum, crassorum, aquosorumque depulsionem & ipsum hydropicum morbum tollere consuevit. Verum id genus auxilij cum periculo est: post enim subitas & copiosas inanitiones, extremosque casus prostratis interdum viribus, quemadmodum in sanguinis profluvio accidere solet, egri interierunt. cum minori autem noxa morbum sudor, si liberalius effluat, dissolvit. Hydropici nanque haud ita multum in summa cute humectari solent. atque morborum iecoris hic finis est. Quando in iecore pus nascitur. * Adolescentes, & qui usque ad consistentem aetatem peruenierunt, his vexantur morbis: mulieres minus his patiendis expositę sunt. Huiusmodi vitiorum causę numerantur victus intemperantia, & longa valetudo. præsertim post difficultatem intestinorum, & colliquationes. quandoquidem & eos Syntecticos, idest, colliquatos nominarunt, qui post vlcera iecoris tabefacti moriuntur.

De Liene. Cap. XIII.

Lieni familiaris longus morbus est, quem Scirrhum nominant. Purulentia verò haud ita facile, quandoque tamen efficitur: cum dolor non asper, tumor autem ingens spiratione maior exoritur. Siqui dem in dextram partem ad iecur usque tota communione increfcere visus est. vnde multi vt fallerentur in causa fuit: tanquam non lienis, sed membrana affecta esset. nam peritonęon, quod græci vocant, inflammatione occupari isti existimant. contumax autem atque indomitus instar lapidis tumor est. talis plerumque à Scirrho lienis efficitur: quando & ambiguitas difficultasque maxima simul adest. Verum si forte suppuret, tractabilis est utique: & in parte summa, vbi puris quoque creatio est, tactui cedit. quando verò pus non ducit, tactui omnino resistit. Porro nonnunquam scirrhus totus super ventrem suspensus est, in hanc,

* aliter
dolore

- A** in hanc, atque in illam partem, prout impellitur, delabens: donec, pusillus cum sit, locum ad fluendum habet. Adest nausea & anxietas: maxime cum instat eruptio. Incrementi autem notę sunt febres, dolores, & horrores. multoties enim horrent: nonnunquam verò non horrent cum breui caliditate, & dolore vacat. hac de causā interdum & in splene abscessus oriens latuit. rarum enim, & sensu carēs in sanitate quoque viscus est. Turgent isti, atque humoris, tanquam Hydropici, pleni sunt, atro colore viridi admixto suffusi, egre omnia patientes, pectore veluti pondere oppresso grauiter spirantes. euident enim malum est. usque ad superiora spiritu venter impletur crasso, caliginoso, humido quidem
- B** ad speciem, cum tamen non sit humidus. tussis adest, multumque irritantur, sed pauca sicca extruduntur. Venter si quę infra depellit aquosa, primò paulum subleuat, deinde si largius deijcit, hominem quidem tabefacit, sed nihilominus iuuat. At si & abscessus ruptus fuerit; pus utique purum & concoctum nunquam excernitur, sed subalbidum & cinereum, quandoque seculentum, aut liuidum. quod si & profundior abscessus fuerit, nigra etiam fertur humiditas: quando & aliqua succi lienis, qui simul tabescit, particula exprimitur. Quibusdam præterea & integrę lienis partes exierunt: siquidem & natura dissolubilis lienis est. Cæterum si morbus vlcere non substitit, sed in longum tempus extrahitur, cibos auersantur, malo sunt habitu, tumidi, aspectu foedi, multis vlceribus toto corpore, sed maximè in cruribus scatent. rotunda, liuida, concaua, sordida, egre sanabilia vlcera sunt. sicque demum tabefacti interiire. At in exiguo tumore cum duritia et renixu indolentia est. unde fit, ut isti longiorem vitam ducant. Verum si ab affectu superentur, aqua intercus, aut phthisis necessario sequitur: & corporis eliquatio superuenit. atque iste sanè pernicię modus ipsos è vita migrare compellit. Pueri ac iuuenes facillè calamitatem hanc patiuntur, facileque inde liberantur: senes verò non facillè utique leduntur, sed affecti euadere interitum nequeunt. Quinetiam seniores quidam nescientes ipsi vitio lienis absumpti sunt: nam & pusillus tumor ipsis causā interitus fuit. Longa quoque agritudo tabidos facit: & iuuenibus ocium maximè nocet, quicumque à certaminibus exercitationibusque corpus quieti desidięque tradunt: loca palustria, aque exuberantes, falsę, virosę: inter anni tempora ferinus autumnus.
- D**

De Morbo regio. Cap. XV.

Sibile flaua, vitellina, aut crocina, aut nigra cum viridi mixta omne corpus à viscere suffusum sit; affectus hic à gręcis Icterus, à lati-

nis Regius morbus, siue Arquatus, siue Aurigo dicitur. Difficile utiq; **E**
 in acutis malum est: quia non solum ante septimum apparens, sed etiā
 post septimum infinitos necauit. rarò autem ad extremum febrem be-
 ne iudicauit: ipse verò haud facillè discutitur. Neque vitio iecoris tantū-
 modo prouenit, ut nonnulli medicorum existimant: sed & ventricu-
 lus, & lienis, & renes, & laxum intestinum in causa sunt. & ab iecinore
 quidem nascitur, si phlegmone, aut scirrho viscus illud opprimitur, à
 solito tamen munere non impeditur. creatur enim in iecinore bilis,
 eamque in iecinore posita vesica secernit. Verum si meatus ad intesti-
 num bilem deferentes phlegmone, aut scirrho interclusi fuerint, vesi-
 ca autem exundauerit, bilis retrò labitur. Cum sanguine igitur misce- **F**
 tur, qui per totum corpus discurrens, secumque bilem vehens in om-
 nia membra diffundit: atque ita corporis species bile tingitur. Stercora
 verò albida sunt & argillam referentia. neque enim bile colorantur,
 quoniam humoris eius affluxu carent. iccirco & vèter valde siccus est:
 siquidem bile nec madet, neque stimulatur. color autem ad albedinem
 vergit. Si morbus regius ab liene ortum habeat, color est ater cum vi-
 ridi mixtus. ipsius enim atra bilis alimentum est: cum sanguinis atri ef-
 figies quædam ac simulacrum sit. cuius purgamenta non suscipit, neq;
 elaborat lienis ægrotans. inde fit ut per omne corpus cum sanguine di-
 labantur. Propterea lienis arquato laborantes cum viriditate quadam **G**
 nigricant. ipsorum quoque consueta stercora nigriore colore imbuta
 sunt. nam quod alimenti in splene abundat, ad vias exitus tanquā re-
 crementum propellitur. A laxo etiam intestino & ventriculo arquatus
 prouenit. vbi concoquendi facultas in ventriculo & laxo intestino,
 quod græci Colon nominant, læsa fuerit. nam & in colo concoctio ef-
 ficitur, & ab ipso alimentum in iecur digeritur. Igitur si aliud alimen-
 tum crudius iecur susceperit, proprium quidem elaborat, & conficit,
 alienum verò dimittit. sanguis enim, qui distribuitur, coli cessationem
 atque inertiam retinens, in omnem partem labens eam disseminat. in
 colo autem cruditas ipsius bilis effectrix est. Hunc sanè in modum ab **H**
 omnibus visceribus arquatus oriri poterit, non modo ab ijs, quæ ieco-
 ri escam suggerunt, sed etiam ab ijs, quæ à iecore suscipiunt. Neq; enim
 per canales duntaxat sensiles, sed multo copiosius per halitus natura in
 omne corpus alimenta distribuit. qui à toto in totum natura ipsos per
 solidas ac densas partes dirigente discurrere facillè queunt. gignuntur
 itaque halitus bile infecti, & corpus, vbi infederint, colorant. Nempè
 per aluum laborante colo non fit albida excretio: iecur enim creandis
 succis nullam noxam patitur, exitumque bilis ad intestina patetem ha-

* Aliter
 albū cū
 viridi mi-
 xtum.

- A** bet. Habitus quoque totius corporis ad morbum regium citandū sum mopere efficax est. habet enim & in toto causam, quæ huiusmodi est. In omnibus corporis partibus calor ad concoquendum insitus est: in oībus item humorum est creatio ac separatio. sed aliorum alia, singulis autem propria. vt puta in carne sudor, in oculis lachryma, in articulis & naribus mucus, in auribus Cypselis græcè dicta, Latini auriū Mar morata, seu Cerumina vocant. Itaq; si ad singula obeunda munera calidum fatigatum lassatumque fuerit, ipsum quidem in acre atq; igneū vertitur, humiditates autem omnes in bilem abeunt. ignis enim opera amara & bile infecta sunt. quod si & in sanguine cruditas incidat, sanguis biliosus efficitur, & quoquo versus nutriens dispergitur. Propterea & vbique bilis conspicitur. Planè acerbum id malum est, color verò specie horribilis. etenim colore aurum repræsentant: sed non hominem decet, quod in lapide pulchrum fuerit. At superuacuum mihi videtur, vnde id nomen Icterus tractum fuerit, explicare: præterquàm à terrestribus feris quadrupedibus; quas græci Ictidas, latini Viueras, aliqui Martes vocant. & Syluestris mustellæ species est. his enim bestiis oculi huiuscemodi colore tincti sunt. Duæ sunt huiusce labis species: aut enim in flauum croceumque vergit, simulq; albicat & virescit: aut in liuidum nigrumque declinat. atque adeo istorum causa & ipsius bilis causa est. Aliqua enim bilis flaua est subtilis, perspicua, tenuioris generis: aliqua magis colore saturata, vt crocum, aut vitellum eiusdem speciei quis affirmet. Secūda bilis species nigrioris coloris est, porri, aut isfatidis herbæ colorem referens, atra. inter hæc extrema infinitæ sunt colorum varietates. penes autem calorem atque humiditates istarum mutatio fit. Quin etiam viscera huiusce varietatis causæ sunt: vt puta si flauum viscus sit, quale iecur est: aut liuidū, qualis lienis. Quo circa si ab aliquo viscere arquatus oritur: à iecore quidem, iecoris notæ sunt: a liene, lienis: singulorumque, vnde oritur, membrorum indicia apparent. Si nullius membri signa videantur, vniuersi habitus ægritudo est. Perspicua verò sunt & ea, quæ in albissimis oculis cernuntur. Frontis autem secundum tempora, in corporibus naturaliter albis præcipuè, & in paruo arquato color exquisitior efflorescit. Porro quicumque nigro arquato laborant, in his ater color viridi commixtus apparet. ijdem frigenti: imbecilli, desides, tristes, atque demissi animo sunt. tetrum odorem exhalant: gustatum amarum habent: spiritus non facile ducunt: in ventriculo morsum percipiunt: alui excrementa porracia, subnigra, arida sunt, ægreque descendunt. vrina bene colorata est, ad nigrius vergens. ad hæc cruditate laborant, cibum detestantur, vigilant, moerent.

melancholia agitantur. At in albiore arquato color est ex albo & vi- **B**
 ridi temperatus: mente sunt hilariores: cibos accipere primò eos piget;
 sed vbi coeperunt, nauiter comedunt: facilius, quàm priores, conco-
 quunt: alui purgamenta alba sunt, arida, cretacea. lotium reddunt fla-
 uum, pallidum, crocinum. In vtrisque corpus omne pruriginosum
 est: calor in naribus exiguus quidem, sed mordax percipitur: nam bilio-
 sum distrahit laniatque: Gustatus amarorum quidē non amarus, quod
 mirum est, non tamen dulcis: dulcium verò amarus. in ore nanque bi-
 lis in lingua residens, & prius cibus occurrens sensum hūc ludificatur,
 ac decipit. Lingua enim bile suffusa cibos non sentit. atque antea qui-
 dem ieiunij tempore bilis quiescit: neque iccirco lingua propter consue- **F**
 tudinem egre fert: verum si cibus excitata bilis efferbuerit, ipsa cibus ob-
 iecta prius linguam mouet ac stimulat. Itaque siue amara sit esca, ama-
 ri sensus est, siue dulcis, biliosi perceptio. bilis enim sensio prauertit.
 Falluntur autem, qui amara videri dulcia existimāt. res enim haud ita
 se habet: sed quoniam membrum amaro aliquo delibutum duntaxat
 propter morbi consuetudinem amaritiem non percipit, ideo speciem
 dulcescentis representat. verum in dulcibus & amaris cibarijs idem sta-
 tus reperitur. fallacium igitur ciborum velamentum bilis est. Vtique
 si nullius visceris calefactio euidentis fuerit, plerumque sine noxa ar-
 quatus est, sed diuturnior. si perseuerauerit, atque insuper viscus in- **G**
 flammatione vexatum fuerit; in aquam intercutem, & malum cor-
 poris habitum vt plurimum definit. Plerique & sine aqua intercute
 colliquati interiire. Id malum adolescentulis iuuenibusque familiare
 est: quibus & minus officit. Pueris autem, non admodum inusitatum,
 non omnino tamen innoxium est.

De Cachexia, siue malo corporis habitu. Cap. XVI.

OMnium simul vitiorum malus habitus conuersio est. Siquidem
 ab omnibus morbis propagatur & emanat. Verum & ipse so-
 lus citra alios morbos materiam multam lutulentam nactus, à princi- **H**
 pio noua ægritudo gignitur. Et habitus quidem malus simplex cōmu-
 nis est, & symptomata multa comitatur: nomenq; ipsum significanter
 inditū est. Gracilitas verò, aut pallor, aut tumor, et siquid aliud insit, ad
 tempus durans in corpore exoritur: Malus autem habitus vniū inge-
 nis affectus species est. eiūque nomen tale fuit impositum. Nam homi-
 nis ad omnia bonus habitus est: & ad concoctionem, aut ad distribu-
 tionem sanguinis creatio, atque omnis naturæ functio inde prouenit.
 hæc consequitur facilis spiratio, valide vires, floridus color, sed pri-

- A**ma omnium sanitas. Quòd si ad imbecillitatem vitioforum corporis humorum, quæ Cacochymia à græcis dicitur, natura conuersa fuerit; id iam malus habitus est, quem græci Cachexiam nominant. Valitudo hæc vix sanabilis est, malumq; longissimum. longo enim tempore acquiritur, neque ab vno corporis vitio, neque ab vno viscere prodiens. Sed omnium est in deterius conuersio. Quocirca ab hac enascentes morbi inuitabiles sunt, vt puta aqua intercus, aut phthisis, aut eliquatio. Siquidem & mali habitus causæ colliquationis germanæ sunt. Morbus autem in multum tempus extrahitur: intestinorum difficultas adest continua: quibusdam morborum reuersiones eueniunt. bene vtique cibos appetunt, tametsi multos ingerant, ac repleantur: crudi verò, & non confecti digeruntur. quoniam alimenti elaboratio ad coctionem pertinens, debilis admodum atque inualida est. Labis huius causæ sunt & ab hæmorrhoidibus, quas vocant, venis effluuij suppressio, & vſitatorum vomituum retentio, & ab exercitationibus quies, & sudorum exiccatio, & ab ingentibus laboribus ocium. quando enim horum singula, quæ aderant, non amplius reuertuntur; tunc sequitur corporis grauitas, pallor subinde repetens, venter flatibus refertus, oculi concaui, somni graues torporem afferentes. Verū enim uerò hæc si erraticè, & non statis temporibus fiant; morbi inconstantiam infirmitatemque significant. sin altius exactis radicibus maneant, neque desistere velint; ingentis mali nuncia sunt. Stantibus pedes tibiq; intumescunt, decumbentibus autem partes decliues atque iacentes. Quòd si decubitus mutauerint, tumor in illas decumbentes partes deuoluitur: humidique aut frigidi in grauitatem fit circuitus. nam si calor humidum euaporet, id verò non effundatur, postea delabetur. Multos vtique cibos appetunt, edaces admodum sunt: celerior concoctione distributio fit crudiorum magis, quàm inconcoctorum. nutritio non perficitur. Sed hoc inde prouenit, quoniam in toto alimentum à natura non concoquitur. in ventre enim atque in omni corpore caloris imbecillitas eadem est. quapropter neque optimus, neque boni coloris sanguis procreatur. cumque crudorum succorum omne corpus refertum fuerit, & ciborum appetentia euanescat; sic malo habitu vsque ad ventriculum grassante, & affectu iam summam potentiam obtinente, tunc sanè tumidi fiunt, imbecilli, & ad omne opus abiecto prostratoque animo. Alius sicciior est: plerunque recrementa bile priuata, alba, aspera, crudaque deijciunt: corpore squalent, sudore carentes & pruriginosi. somnus nequaquam firmus est, sed decumbentes conuiuent: tarde spiritum du-

cunt: arteriarum motus languidi sunt, debiles, frequentes: post quā- **E**
libet autem vel exiguam actionem frequentissimi fiunt. Post hæc re-
spiratio cum anhelitu fit: venæ in temporibus elatæ apparent: partes
enim, quæ circumiacent, emacruerunt: verum & in brachialibus
longe grandiores inflatione venæ redditæ sunt: sanguis atro colore
viridi admixto infectus est. Ab his phthisis, aut colliquatio hydro-
dem anasarca vocatam, aut ascitem adducit: istorumque procreatio
inevitabilis est. Aetates huius morbi feraces sunt in primis senectus,
neque mortem euadunt. Pueri & celeriter pati idonei sunt, & libe-
rantur facilius. Florentes ætate haud ita valde huic malo patent,
non tamen penitus facile sanantur. Tempus anni non **F**
vnum hanc fert egritudinem, neque vno tempore fini-
tur: verum autumnus concipit, hyems alit,
ver ad vltimam vehementiam per-
ducit, æstas verò
interficit.

ARETAEI CAPPADOCIS

DE SIGNIS ET CAUSIS

DIVERSORVM MORBORVM.

Liber Secundus.

Iunio Paulo Crasso Patauino Interprete.

Hæc insunt in hoc libro.

De Hydrope.	Cap. I.
De Diabete.	Cap. II.
De Affectibus renum.	Cap. III.
De Vitijs vesicæ.	Cap. IIII.
De Seminis effluuium.	Cap. V.
De Stomachi vitijs.	Cap. VI.
De Ventris affectu.	Cap. VII.
De Dolore intestini coli.	Cap. VIII.
De Difficultate intestinorum.	Cap. IX.
De Leuitate intestinorum.	Cap. X.
De Affectibus vteri.	Cap. XI.
De Articulorum et coxendicis modis.	Cap. XII.
De Elephantiasi.	Cap. XIII.

De Hydrope, hoc est, Aqua inter cutem. Cap. I.

A

Qua inter cutem, quam Græci Hydropa vocant, iniucundum aspectu vitium est, & toleratu difficile. ab ipso enim perpauci liberantur: idque fœlicitate quadam, ac Deorum potius, quàm artis auxilio. Maiora enim omnia vitia soli Dij medicantur. Nam aut in viscere primario morbus delitescens totum in malum habitum conuertit, aut omne corpus ingruente pestilentia in malum succum viscera permutauit. quando sibi vtrique vicissim ad perniciem suffragantur: nullaque est pars noxa carens, quæ vel modicam naturæ opem asserre possit. Est autem ad humectationem fluctio frigida, crassa, qualis est nebula vniuerso: aut conuersio ab humida & frigida causa in talem habitum hominem permutante. Neque enim in inferiori ventre fluctuans humidum Hydropa nuncupamus: quandoquidem neque ibi vitium est: sed cum

morbum consequitur tumor, inflatio, coloris foeditas; iste in aqua ha- **E**
 bitus colliquescent hydrops & est, & appellatur. Nam tametsi nonnun-
 quam foras sponte aqua prorumpit, aut aliquis praecordia rescindens ef-
 fundit; adhuc in sede sua permanent hydropici. Princeps itaque causa
 malus habitus est, species autem plures. verum & eius nomen aliud, atque
 aliud. nam si sit humida suffusio, quae in ilibus fluitet, & praeflatione,
 cum verberantur, tympanum quodammodo referant; Tympanias
 nominatur: at si aqua copiosa in peritoneo continetur, natantque in hu-
 more intestina; Ascitem eam cognominarunt. sin autem ilia nihil isto-
 rum habeant, sed omne corpus intumescat, si ex alba pituita crassa, &
 frigida; Phlegmatias ei nomen est: si in humorem sanguineum, aquo- **F**
 sum, tenuem, carnes liquatae fuerint, Hydrops anasarca generatur. pra-
 ua quidem est harum singularum constitutio, peior autem multo ip-
 sarum permixtio. Nam earum, quae in ilibus fiunt, una vni earum, quae
 totum corpus inflant, sociari nonnunquam consuevit. Difficillimus est
 autem tympanias cum anasarca vocato copulatus. Ex occupantibus
 enim ilia tympanias ascite improbius est: ex infestantibus vero totum
 corpus leuco phlegmatias, quam anasarca benignior. Mitis quidem ut
 in desperatis morbus est, si minor species cum minori pariter coniun-
 gatur: peior vero, si aliqua ex minoribus cum altera ex maioribus admi-
 sceatur. Quod si duarum maiorum mixtio exacte facta fuerit, grauius **G**
 inde malum exoritur. Notae autem maxime sunt, & visu, & tactu, &
 auditu facillime. In ascite namque in ilibus tumorem, in pedibus infla-
 tionem videre licet: facies, brachia, & reliqua gracilia cernuntur, intu-
 mescent testes, preputium, & totus colis ob inequalitatem tumoris tor-
 tuosus est. tangito vero, & aliquam in partem manum imprimens in-
 tro moderate pellito. ad alias enim partes humiditas transluet. Verum
 etiam in corporis ad alterutrum latus conuersionibus humor in locum
 decliuem & tumorem & fluctuationem facit, fluctuantisque liquoris
 sonitus exauditur. quinetiam sicubi digitum impegeris, locus cauus ef-
 ficitur, & multum temporis cauus perseuerat. Haec utique ascitem si- **H**
 gna declarant. Tympanias autem ultra tumoris spectaculum, etiam au-
 ditu sonorus est. nam ad palmam percussam abdomen sonum edit: neque
 ad corporis conuersionem spiritus locum mutat. & si enim locus am-
 biens aliquorsum inclinat, spiritus tamen equalis supra & infra ubique
 permanet. Ceterum si in nebulam & aquam spiritus vertatur, (nam
 ascites ex tympania gignitur) si non perfecte mutatus aliquando fue-
 rit, ex dimidio factus in ventre fluitat. Ceterum anasarca & leuco
 phlegmatias ilia inania occupant: tumidam faciem & brachia reddunt
 & quaecunque in alijs vacua sunt, in huiusmodi agrotis opplentur,
 Quandoquidem

- A** Quandoquidem in leucophlegmatia alba pituita, frigida, & crassa redundat: hac omne corpus impletur: facies, collum, brachiaque tumescunt: abdomenq; ex inflatione crassescit. mammae quoque in tumorem excitantur illis scilicet, qui iuuenes robusti in etatis prospera fortuna consistunt. At in hydrope anasarca vocato carnis liquamentum fit in succum speciem carnis referentem: saniesque cruenta, qualis ab intestinorum vlceribus emanat. talis verò & à membris aliquo graui, quod superinciderit, contusis, si paulum superficiem secueris, humor effunditur. Ex duabus quidem speciebus permixtio ambarum indicia obtinebit. Omnibus verò simul inest pallor, spirationis difficultas, tussis. diuersis temporibus segnes sunt: pigritia multa, à cibo alienatio. quòd si aliquid assumant quanuis modicum, & flatu carens; nihilominus valde inflantur: distentiones patiuntur, quales ex saturitate fiunt. citra madorem eorum corpus est: iccirco neque in balneis sudore madescunt. præterea albidi sunt, & effœminati. Anasarca laborantes colore ex atro, viridique permixto infecti sunt: obscurasque & nigras venas habent. In ascite atque tympania conspicuæ, atque admodum euidenter sunt in brachialibus atque in abdomine. In anasarca verò atq; phlegmatia tumore omnia delitescunt: somni sunt graues, torpentes, breues: animæ deliquium, circa minima quæq; sollicitudo, viuendi cupiditas. tolerantia non ex animi alacritate, ac bona spe, vt in ijs est, qui prospera fortuna vtuntur: sed ex ipsa morbi natura. neq; causa dici potest, sed mirari tantum id licet, quod me hercule magnum est. nanque in alijs haud omnino perniciosis affectibus ægrotantes abiecto sunt animo, tristes, mortis amatores; in his verò & bene sperant, & vitæ cupidi sunt. Ambo hæc contraria morbi efficiunt. Aqua inter cutem nonnunquam à copioso frigida potu continuò prouenit, cum præ nimia siti ad saturitatem quispiam multam aquam gelidam ingurgitauerit; postea humidum in peritonæum delatum sit, atque inde in ventribus insitus calor refrigeratus fuerit. deinde in ilia guttæ effluunt, quæ prius in aerem versæ per transpirationem digerebantur. Id igitur si incidit, facilius est huius morbi curatio, ante quàm viscus aliquod, aut totus homo affectus sit. Cæterum & ventosus cibus, & cruditas, & buprestes aquam inter cutem pepererunt. Est hæc omnibus communis calamitas viris, mulieribus, cuiusque ætatis; præterquam quòd alij in aliâ speciem sunt propensiores. In vocatam anasarcam, & leucophlegmatiam pueri: Iuuenes autem ad consistentem vsq; etatem inundationi ilium obnoxij sunt. At senes omnibus quidem generibus sunt expositi, cum inopes sint caloris: frigida enim senectus est. verum ad humoris multitudinem contrahendam apti non sunt, ipsis igitur tympanias accide-

re consuevit. Omnes quidem species prae: hydrops enim morborum **E**
 omnium vitium est: Sed inter ipsas leucophlegmatias mitior habetur:
 nam multae, & variae sunt eius tollendae prosperae occasiones, sudoris,
 aut lotij excretionem, aut alui nonnunquam in huiusmodi aegrotantibus
 copioso effluuio, iam abeunte aquae inter cutem habitu. Difficilis autem
 tympanias est; adhuc tympania difficilior anasarca. Oportet enim
 medicum hoc in morbo totum hominem permutare. Quod per Iouem
 neque Dijs ipsis facile fuerit. Nonnunquam & exigua in parte homo
 aquam inter cutem patitur: ut secundum caput in eo morbo, qui Hydro
 cephalus nuncupatur, aut in pulmone solo, aut iecinore, aut liene, aut **E**
 in mulierum utero. & ceteris haec species sanabilior. Nam si eius ostio-
 lum à priori conclusione hiare coeperit; humorem quidem si habeat,
 effundit; si spiritum, efflat. quod si uterus anasarca laboret, plurimum
 tota mulier aquam inter cutem patitur. Alia quaedam hydropici mor-
 bi species talis agnoscitur: in ea vesiculae quaedam pusillae, crebrae, hu-
 moris plenae in loco, ubi Ascites fieri solet, excitantur. Ceterum, quod
 humore multo refertae sint; illud indicio est, si abdomen perforaueris,
 parum admodum humoris effundes. Ab interiori namque parte vesica
 occluit: at si in vesicam instrumentum impuleris, iterum succus ema-
 nabit. Haec utique aquae inter cutem species haud levis est: unde enim
 id genus vesiculae eruperint, via haud facile reperitur. Alij namque affir- **G**
 mant huiusmodi ampullas per intestina transisse. Ego verò id nunquam
 vidi: iccirco, neque non scribendo affirmo. nam siue ex intestino colo,
 siue ex ventre ferantur; qualis sit ipsarum generationis modus, quid di-
 cam nihil certi habeo. iter enim ad omnium excretionem per sedem lu-
 bricum, ac patens est. at ipsius humoris in ilibus collecti per intestino-
 rum rupturam egressio credi non potest: neque enim innoxium, neque
 citra perniciem intestini vulnus est.

De Diabete, siue urinae profluuio. Cap. II.

Diabetes qui vocatur affectus, miraculum quoddam est, haud ita **H**
 saepe hominibus usitatus, carni, ac membrorum in urinam
 colliquatio. Frigida atque humida, ut in aqua inter cutem, causa est. Trá-
 situs autem consuetus renes & vesica. Neque enim cum intermissione
 lotium reddunt: sed perinde atque canales laxati sint, indefinens est pro-
 fusio. Diuturna est huius morbi creatio, & longo tempore parturitur.
 Brevis erit autem hominis vita, in quo affectus iste perfectus fuerit: ve-
 lox enim est colliquatio, & festina interdum mors aduenit, & vita foeda
 est, ac vexata doloribus. Sitis intoleranda est, potus copiosus, multi-
 tudini tamen lotij non respondens. copiosius enim lotium redditur:

- A** neque eos quisquam neque à potu, neq; à mictu inhibere potest. Quòd si vel punctum temporis inhibeatur; si quidem à potu, os ficcatur, corpus arefcit, viscera ipsi sua conflagrare opinantur, omnia fastidiunt, de omnibus dubitant, haud multo post mortem obeunt, ardentissima fitis adest. Mictum verò quæ ratio suppresserit. aut quæ verecundia dolore potetior? Sin autem vel parum temporis à meiando abstinuerint, intumescunt lumbi, testes & ilia: cumque remiserint, lotium quidem calefactione profundunt, tumidæ verò partes detumescunt: in vesicam enim confluit exundatio. Cùm morbus iste iam perfectus est, facile omnes eum depræhendunt. Sed cùm futurus est, os humore priuatur: salua est albida, spumans, perinde atque in siti: nondum tamen sitiunt. præcordia graua sunt: calorem, aut frigus à ventre in vesicam tendere sentiunt, prout aduentantis morbi processus est. quinetiam paulò plus lotij, quàm moris erat, effunditur. sitis adest, sed nondum vehemens. Cumque amplius clementū accipit, calefactio parua quidem, sed mordax visceribus inhærens exoritur. abdomen habent rugosum, venas extantes, totum corporis habitum gracilem, quando & vrinæ profluvium, & sitis iam aucte insigniter sunt. cumque ad extremum colemitij consensus peruenerit, protinus vrinam reddunt: atque inde mihi huic morbo Diabetes appellatio indita fuisse videtur, perinde ac si pertranseuntem dixeris, quòd in corpore humor non remanet: Sed ubique in homine collectus stagnauerit, ad exitum labitur. Durant sane aliquod tempus, licet non admodum diu: nam cum dolore meiunt, atque atrox fit liquefactio. neque enim ex potu aliqua insignis portio in corpus absumitur, & carniū magna copia in vrinam eliquatur. Huiusce languoris causa aliquis acutus morbus esse potest, qui hanc in partem impetum fecerit, & in crisi aliquod malignū virus latenter morbi reliquerūt. Haud incredibile est etiam aliquod perniciosum venenū ex his, quæ vesicam & renes infestant, huic affectui causam præbuisse. Quinetiā si quis à Dipsade morsus sit, talis morsum affectus sequitur.
- D** Dipsas autem reptilis fera si quem percusserit, sitim non ferendam accendit, isque copiose bibit; neque siti medetur, sed ventrem obruit humore: adeo inexplebilis est bibendi cupiditas. At si quis ob ventris distentionem doleat, graueturque humoris copia, & ideo paulum temporis à potu abstineat; iterum sitiens largissime bibit. Atq; hæc est maiorum vicissitudo: se nanque mutuò sitis & potus adiuuant. Alij præterea sunt, qui lotium non reddunt: neque vlla est alia eius, quod bibunt, transpiratio. itaq; potius insatiabili auiditate, humoris inundatione, ventris distentione, repente ac penitus disrupti sunt.

Renes substantia glandulas, quas græci Adenas vocant, referunt: colore autem rubidiores sunt, quale est iecur potius, quàm māmē, aut testes. nam & hi adenes sunt, verum albiores. Figura testibus similes, lati magis sunt, iuxta & retorti. Sinus habent exiguos ad lotium excolandum cribrorum instar foraminibus peruios. Ex utroque neruosi canaliculi tanquam fistulæ expullulant, qui in vesicæ terga utrinque sese inferunt. æqualis est autem lotij à renibus in vesicam via. Huiusce viæ multi atque varij affectus renes, prædictosque meatus male habet: aliqui acuti sanguinis profluuium, & febribus, & inflammationibus iugulantes; hi verò sunt, quotquot ego enumeraui: aliqui diuturni hominem colliquatione dissoluentes, haud lætales quidem, sed insanabiles, & vnà cum ægroto commorientes. Diuturni itaque sunt abscessus, vlcera, calculorū exortus, hæmorrhoides vocatæ. Vlcerata quidem hominis ex abscessu facta omnia planè diuturnissima sunt, atque ægre sanationem recipientia. Calculorū verò diuturna est creatio, cum dolore obstructiones: haud enim facillimus est exitus. ad hæc difficilis est & lotij suppressio. At si multi sint, & exigui calculi, sese mutuò impediētes, remorantur: aut si vnus sit magnus, locorum angustijs intrusus inhærescit. Atque si utroque in rene hæc fieri vsu veniat, interclusa vrina, distentisque locis, paucis diebus superstites ægri moriuntur. Rectè sanè natura renum ventrem oblongum, & vrinæ canalibus magnitudine equalem fabricauit, exiguis quidem calculis ampliorem, quò superius concretus calculus expeditissimum in vesicam iter inueniat. atque ideo lapilli oblongi generantur. Plerumque enim propè vrinæ fistulas id genus lapilli concrescunt: & quotquot eo loco fiunt, inæqualis crassitudinis sunt. priori in parte ob canalium angustiam gracilescent, posteriori autem crassiores fiunt: quoniam renes deorsum vergunt. in solis autem renibus oriuntur, hisque igneo calore feruentibus. neque enim sedem in fistulis vrinæ calculi obtinent, sed arenulæ cum lotio per eas fistulas inferius delabuntur, quæ & indicia & materia huiusce affectus sunt. Quòd si aliquando grandior effectus lapis concauo renis inhæserit, tunc dolores lumborum circa musculos, quos Psoas Græci appellant, excitantur, & ad medias vsque costas perueniunt. Multis sanè dolor iste, perinde ac si morbi lateralis esset, imposuit. præterea grauitas adest coxendicis: dorsum ægre incuruatur: difficulter annuunt. tormina dolores inferunt grauiā, perseuerantia: intestinum enim sinuosum est. cumque exundat vrina, & distentiones increscunt, ad meiendum, ut in parturiginibus, proritantur: flatuosi sunt, sed flatus excerni ne-

- A** queūt. febres adfunt mordaces, præaride. squallida quidem lingua, sicca verò est aluus. macrescunt. à cibo abhorrent: quòd si quid assumant, neque concoquere, neque distribuere facile possunt. Sin autem in lotij canaliculum lapis inciderit, concussio corporis fit, vt in rigore. calculi progressus sentitur † còmoni simul violento. } Quòd si in vesicam delapsus fuerit, lotium aquosum vberius effunditur: aluus deiicit: flatus inde exhalant: extensus stomachus est: ructus eduntur: à prioribus malis quies datur. interdum quoque vlcerato canali præter lotium cruor emanat. Secunda porrò calamitas est, cùm per colem calculus transmittitur. Nam si amplior sit, quàm vrinæ iter, (Græci Vrethram vocant,) capere possit, in eo multum temporis hēsitat, atque vesica multitudine vrinæ completur: tumquē eius maiore cum dolore suppressio fit. nā cum vesica & canales vretes vocati veluti incenduntur. Aegerime autem tortuosi calculi exeunt: quosdam enim & hamatos vidi, in meatibusque adnatas quasdam callosas duritias. Plerunque autem oblongi propter canalium rectitudinem figurantur. At colore nonnulli albicat argillam referentes, talesque sæpius in pueris generantur: alij flauī sunt instar croci, hi verò in senibus reperiuntur, quibus & in renibus creari solent: crebrius enim pueris in vesica lapilli oboriuntur. Concretionis autem causæ geminæ sunt: In senibus frigidum corpus, & crassus sanguis. frigidum verò crassas materias celerius cogit. indicio sunt aquarū natura calidarum fontes: hæ nanque refrigeratæ in tophaceum lapidē condensantur. At in pueris multum sanguinis limum elixatum generandi calculi veluti sedem ignis habet. Igitur in calculi creatione talis est affectio. Cæterum nonnulli sunt, qui per quosdam circuitus sanguinem meiunt, huiusmodi affectus hæmorrhoidum profluuiō similis est, similis est quoque corporis constitutio. nam valde pallescunt, torpent, ignaui sunt, cibum fastidiunt, cruditate laborant: & cùm excretus est sanguis, languidi fiunt, membra resoluuntur, caput verò leuius & agilius redditur. At si per circuitum nihil sanguinis effluerit, capitis dolore vexantur, oculorum acies hebet, tenebræ eis obuersantur, vertiginem patiuntur. Inde alij infiniti in comitalem morbum incidunt, tumidi, veluti caligine perfusi, aquam inter cutem patientibus similes: alij morbo atræ bilis, aut neruorum resolutione tentantur. Nam ex cōsueti profluuii sanguinis retentione huiusmodi mala proueniunt. Si quidem à renibus defluat sanguis mundus, lotio non permixtus, plerunque tamen cum vesicæ vrina confusus emanat. Nonnunquam & ex renum disruptione sanguis fertur multus collectim. verum cogitur, & in grummos densatur: vtque in sanguine extra corpus effuso fieri assolet, interdum vtique & in vesica congelatur: quando atrociter

† Hec verba abunde dare videntur.

vrina supprimitur. Rruptionem verò vlcera diuturna, atque vix sanabilia sequuntur. indicia sunt ramentum, aut membranula aranearum instar rubida egrediens; aut pus album meiando profusum, modo purum & sincerum, modo cum vrina permixtum. Ab iisdem & abscessus dignoscendi sunt, si vesperi febres accesserint & rigores: dolores circa lumbos, & pruritus. At si ruptus fuerit, grummi purulenti carnisque formam representantes eijciuntur: quin etiam & albida sanies excernitur. Vlcera verò mordacia sunt, modo repurgata, modo sordentia: id pus manifestat: vrina quoque aut olida, aut nihil olens. Ver sanguinis profluua & abscessus parit: hyems autem, autumnusque calculos. Quòd si à calculis vlcera facta sint, insanabiles inde morbi nascuntur, cito colliquatio, morsque adueniunt. E
F

De Vesicæ affectibus. Cap. III.

Vesicæ morborum nullus placidus est. quippe acuti inflammatione, vulneribus, conuulsione, febribusque acutis interficiunt. Vlcus verò & abscessus, aut resolutio, aut lapis magnus tolli nequit: neque enim potione, aut medicamento frangitur, aut circumteritur; neque præter noxam exciditur. opus est enim & tenues vesicæ partes simul cedere. id verò aut eodem die hominem perdit, aut paucis diebus conuulsionibus, febribusque consumit. Nisi excidatur autem præter G vrinæ conclusionem doloribus, febribusque, aut liquationibus homo contabescit. sin haud ita magnus sit calculus, frequentius lotium cohibetur: nam facile in ceruicem delapsus lotij transitum obstruit. securius autem quàm grandiores exciditur, sed vesica quoque necessario sauciatur. cumque mortis periculum euaserint, in fistulam Græci Rhoecada vocant, prolabuntur. quod licet periculo vacet, ingenuis tamen hominibus non est tolerandum, perpetuum scilicet vrinæ profluuium, siue quis ambulet, siue dormiat, ambulantis verò maximè iniucundum. Valde parui autem plerunque citra noxam exciduntur. Quòd si vesicæ inheret calculus, ex colliquationibus patefiet: sed neque dolorum, neque H grauitatis expertes sunt, licet vrinam expedite reddant; sin minus, & vrinæ difficultas accedet. Omnes verò calculos ex sabulosis vrinæ subsidentijs depræhendes: & quòd istis virilia sæpius arriguntur. quando enim meiunt, subestque calculus, dolent, tractant, attrahuntque pudenda, tanquam calculum cum vesica exempturi. Anus quoque vitij particeps redditur pruritu laborans. Prominet verò et rectum intestinum vi, contentionibus, imaginatione perinde, ac si iam lapis excernatur. Ambo enim inter se copulantur anus & vesica: quorum vno affecto, & alterum afficiatur necesse est. propterea inflammato podice vrinæ

A exitus clauditur: & vesica exacerbata sedes non deijcit, licet aluus admodum sicca non sit. Tales utique sunt ex calculis labores. At sanguinis effluuium tametsi non admodum cito enecet, tempore tamē procedente infinitos iugulauit. Ab eo verò grummi creantur, lotij suppressio, & matura mors non secus, atq; à calculis fieri compertum est. quanuis enim sanguis tenuis flauusque est, neque valde crassus, neque concretus; vesica tamen longo tempore congregat, ac eadem calefaciens & elixans cogit conspissatq; atque ita grummi efficitur, & vrinae interclusio, quam græci Ischuriam vocant, inferendæ morti potentissima. His accedit dolor acutus, ignis acer, lingua arida & ab his delirantes moriuntur. Sin autem à vulnere dolor excitetur; vulnus utique mortiferum est: vlcus verò & si nō protinus interficit, febribus tamen, aut inflammatione insanabile redditur. Tenuis quidem est crassitudine vesica, neruus autem substantia. quocirca neque carnem contrahit, neque facile ad cicatricem ducitur. Accedit & vrina biliosa, acris, mordax vlcis, communis victus. Vesica enim cūm repletur, distenditur: cūm inanis est, subsidit. in extensione igitur & contractione eundem, quem & articulus, affectum patitur. In articulo verò nullum vlcus bene sanescit: suppurationem autem ex abscessu contrahit. Vesicæ signa eadem sunt, quæ & in alijs membris inflammatis: Nam etsi febribus rigoribusque succedat abscessus, eadem pericula impendent. Verū si pus crassum, album, non tetri odoris eijciat; ab his orta vlcera benigna sunt. At si depascantur, fæculentam, mucidam, graueolentem vrinam reddunt. Huiusmodi ægrotantibus non tarda mors aduenit. Mordax quidem vrina est, & cum dolore est eius emissio: Ad summum vsque colem dolor peruenit. Ipsos utique omnia etiam contraria lædunt, & saturitas, & inanitio, & otium, & exercitatio, & lauatio, & illuuius, & saturitas, & ieiunitas, & dulcia, & acida: cūm alia alios lædant, alios iuuent, in vnum autem conuenire non possint.

D De Seminis profluuio. Cap. V.

Mortis quidem periculo vacat Genituræ profluuium, iniucundum tamen est, & vel auditu insuaue. Nam si intemperies & resolutio humida occupat, genitaliaque membra, (vt à frigidis contingere solet,) profluit semen: neque ipsum vel insomnis cohibere possumus. verū seu quis dormiat, seu vigilet, continens profusio est. neque id, quod fit, sensu percipitur. Aegrotant quoque & tali morbo mulieres, sed partibus illis prurientibus, & cum voluptate nonnullis genitura profunditur: quinetiam virilem coitum impudenter appetunt. Viri autem nequaquam pruriunt: nam quod effluit, humidum, tenue, frigi-

dumque est, sine colore, infœcundum. Quî enim genitale semen refrigerata natura emisit? Quòd si iuuenes hoc vitio laborent, omnes fenilem corporis habitum induant necesse est: quippe qui segnes fiant, resoluti, exanimes, torpentes, hebetes, imbecilli, recurui, ignaui, pallentes, albidî, effœminati, à cibis abhorrentes, frigidi, membris graues & stupidi, cruribus impotentes, & ad omnia remissi & languidi. Multis sanè id genus ægrotatio ad neruorum resolutionem (Paralysim græci vocant) viam strauit. Quomodo enim neruorum facultas non afficiatur, cum natura ad vitæ generationem faciens refrigerata sit? Atqui & genitura vitalitatem impartiens nos viros efficit, calidos, articulatos, hirsutos, vocales, animosos, ad intelligendum operandumque valentes: id viri testantur. Contrà verò quibus non inest vitalis genitura, rugosi sunt, debiles, acutæ vocis, glabri, imberbes, effœminati: eunuchi id manifestant. Siquis autem vir & feminis profundendi abstinens fuerit, robustus est, audax, neque vel feras expauescens: testimonio sunt ex athletis temperantes. Nam & illi, qui natura quibusdam præstant, ob intemperantiam deterioribus multo peiores fiunt: contrà natura deteriores ex temperantia præstantioribus longè meliores euadunt. Neque sanè ab alio quopiam, quàm à genitura robustum animal generatur. Vitalis itaque genitura ad sanitatem, ad robur, ad animi fortitudinem, & ad generandum mirificè confert. A Satyriasi in feminis profluuium corporis status deuoluitur.

De Stomachi affectibus.

Cap. VI.

Stomachus delectationis, tristitiæque princeps est, cordi periculosa vicinia, ad tenorem, animique alacritatem, siue abiectionem ob animæ consensum præcipue stomachi facultas confert. Hæc mihi alio loco dicta sunt. Delectationis quidem hi fructus sunt, bona concoctio, carnis conueniens incrementum, floridus corporis color. Tristitiæ verò istorum cōtraria. nonnunquam & animi abiectionem cum alimento caret inducit, attrabile vexatur, cibum refugit. Cum itaque stomachus ægrotat, escas odit, & abominatur, non modo cum offeruntur, verum etiam si non in conspectum dentur, sed eas memoria repetant, aut anxietate, aut madore stomachi, aut eius ostioli dolore perciti. & saliuam effundunt quidam, & vomitibus lancinantur, corpusque simul ab his vexatur. Quòd si ventriculus istorum vacuus est, dolorē, quàm cibi sumptionem, facilius tolerat. Sin autem interdum ad alimentum capiendum accedere cogitur, id multo peius est. Labor quidem famis est, ore cōterere, in deuorando dolor, & maior conflictatio. Ceterum non erga ysitata quidem ita se habet, erga aliena verò optimè, sed que naturaliter

- A** naturaliter habent, in contrarium mutata sunt: & omnia grauatim ferre: fugaque adest, & odium alimentorum. In interscapulis præterea dolor inheret: sed longè maior si edant, deuorentque. fastidiunt: animi pendunt: visus hebetatur: aures sonant: caput grauatur: membra torpent: crura, brachiaque resoluuntur: palpitant præcordia: dorsum imaginantur versus crura moueri: aliàs aliò, huc atque illuc sese ferri existimant, seu stent, seu iaceant: quæadmodum à ventorù flatu harūdines, aut arbores agitantur: pituitam frigidam, aqueam reijciunt. Quando verò & in biliosis redundat bilis: istorum oculi tenebris caligant: fiticulosi non sunt, etsi à cibis sitire videntur: vigilant: tardi sunt: dormitant non
- B** vero tamen somno: is, qui sopore graui (Coma græci appellant) occupantur, similia patiuntur, macie confecti, valde pallentes, debiles, resoluti, animæ deliquium patientes, animo consternati, meticulosi, quæti, repente tamen irascentes, valde melancholici: nonnunquam enim in atram bilem, quam Melancholiam græci nuncupant, id genus ægro tantes inciderunt. Talem utique stomacho impartiente animæ affectum esse oportet. Verum homines compatibilium membrorum ignari, in quibus hæc grauissima vitia fiunt, stomachum esse causam opinantur. magnum autem ad ea, quæ dico, probanda testimonium cordis contiguitas est, ubi omnium principatus collocatur. in medio enim pulmone cor sedet: horum autem medium stomachum coniungit: ambo verò dorso inserta sunt. propter hanc itaque cordis viciniam & dolor ille excitatur, quem Cardialgiam græci nominant, & resolutio, & morbi melancholici. Nempè morbi causæ & aliæ sunt plurimæ: præcipua verò pus multum à ventre per stomachum effusum. Familiare est etiam id vitium illis, qui tenui victu, & duriore coacti sunt uti: quinetia illis, qui, ut erudiantur, laborant, & eius causâ multa perferunt. quibus inest diuinæ scientiæ cupiditas: qui cibi parsimonia, & vigilijs macerantur: qui doctos sermones, & res graues meditantur: qui victum pleniorum & varium contemnunt: sed famem pro alimentis habent, pro potu aquam, & in somnis vigilant: quibus molle cubile est nuda humus, stragula vestis ignobilis, tunica lacera: ipsorum verò tectum est communis aer: diuitiæ autem adeptio, atque vsus diuinæ sapientiæ. Hæc utique ipsis eruditionis amore bona comparantur. Cumque cibum, & illum quidem ignobilem accipiunt: id vitæ tantum, non salutaris famis, neque potum vini causa assumunt. non eos abstrahit voluptas, non vagatio & peregrinatio, non corporum exercitatio, nec carniū circumpositio. à quo enim disciplinæ amor non auocet? à patria, à parentibus, à fratribus, à se ipsis vsque ad mortem. His igitur corporis macies adest, decolor facies, & in iuuenta senescunt: & ob cōtemplationem stu-

pidi habentur . animo autem seueri, non ridētes, immites sunt. Atqui **E**
 ob stomachum erga cibos male affectum citò satiantur cibo vsitato, vi
 li & ad manum. varijs autem dapibus non sunt assueti, & erga omnes
 cibos pigri sunt. quòd si aliquem inusitatum cibum acceperint, lædun-
 tur, omnes alios protinus auerfantes. Iste est stomachi longus morbus.
 Inflammationes verò, defullationes, oris ventriculi morsus, (Cardiog-
 mon græci vocant) aut dolor, stomachalis affectus non dicitur. Hunc
 morbum ætas affert: quando & concoctionis, & appetitus, & omniū
 est impotentia: Inter ætates verò senectū, quibus & absq; morbo ob vi-
 tæ finem & appetentia ad extremum peruenit.

De Affectu ventriculi.

Cap. VII.

F

Ventriculus concoctioni destinatum viscus in concoquendo la-
 borat, cum alui profluuium, quem græci Diarrhæā vocant, ho-
 minem premit. & est liquidi alimenti inconcocti profluuium: nisi à re
 centi & proxima causa vnum aut alterum tantum diem permanente
 oriatur, præterea & totus homo debilis redditur, quia corpus non ali-
 tur, vnde longus morbus, Coeliacum quem vocant, efficitur, latinè ven-
 tricularis dici potest, ob concoquentis caloris, imbecillitatem, frigusq;
 ventriculi: cum liquefit quidem à calore alimentum, sed non conco-
 quit calor, neque in succum proprium vertit, semicoctum imperfectū **G**
 que relinquens, cum perfectionem assequi non possit. id verò conco-
 ctione destitutum ad prauum commutatur & colore & odore & cōsi-
 stentia. albus est enim bile priuatus color: olida excernuntur, & lutu-
 lenta; liquida & inconsistens ob profligatam actionem substantia est,
 virtutem modo atque principium coctionis præferens. Hæc de cau-
 sa venter flatuosus est, ructus assidui, tetri odoris. Quòd si deorsum pe-
 netrent, strident intestina; flatus erumpunt asperi, humidi, argillofi. vide-
 tur autem ipsis tanquam humidum quoddam effluere. Dolor ventri-
 culi grauis est, aut subinde punctiones referens. gracilis verò, & ema-
 ciatus homo redditur, pallidus, iners, nihil ex negocijs vsitatis valenter **H**
 efficiens: sed cum ambulat, membra labascunt, temporū venæ exerte
 sunt. siquidem ob alimenti penuriam tempora habent concaua: atque
 in omni corpore venę insignes apparent. non modo enim morbus iste
 non concoquit, verum statim neque in molem corporis distribuit: Nā
 haud solum concoctionis, sed etiam digestionis vitium multū esse vide-
 tur. Porro si in incremento morbus sit, materias ab omni corpore in
 ventriculum rursus adducit: tunc ea iam est corporis eliquatio, os est
 aridum, superficies squallida, nihil sudant: ventriculus nonnunquam
 vt ab ardenti carbone peruritur, aliàs tanquam à crystallo congelacia-

A tur. interdum verò sanguis in extremo vitæ discrimine constitutis in deiectionibus flauus defluxit, purus, non permixtus: vt venæ ostiolum patefactum esse videatur. acredo nanque venas exedit. Longissimum & difficulter curabile vitium est. Etenim si absque manifesta causa defixisse videtur; iterum inuadit, vbi & ex leui errore iam denuo suboritur. Per circuitum igitur morbus iste reuertitur. Senibus hoc malum familiare est, & mulieribus magis quàm viris. Pueris autem ventris effluuium assiduum est ob quotidianam cibi intemperantiam, sed non ventriculi debilitate morbus aduenit. Ex anni temporibus æstas hoc malum sæpius affert, secundo autumnus: deinde hyems frigidissima, si proximè ad extinctionem calor deueniat. Diuturnum quoque morbum & affectus iste, & difficultas, & leuitas intestinorum consequuntur. Verùm & largissimus frigida potus interdum hanc labè progeniit.

De Colicis idest intestini plenioris morbo laborantibus. Cap. VIII.

C Olici sanè voluulo & stropho, idest, torminibus celeriter necantur. longè plurimæ sunt huiusce morbi causæ. Signa verò hæc sunt, grauitas in ieiuno, vbi affectus maximè vrget: pigritia multa adest, tardi sunt, cibos refugiunt, graciles, vigiles, facie tumidi. Quòd si propè splenem ægrotet colon, idest, laxius intestinum; colorem habet nigrum cum viridi mixtum: album verò cum viridi, si propè iecur. ab his enim proximis visceribus malum communicatur. Sin autem cibum acceperint quatumuis paucum, & flatu vacantem; mirum in modum tumulantur, & distendi quidem cupiditas eos incessit, sed inferius exitus intercluditur: superius verò ructus violenter tentati neque ipsi finem assequuntur. Siqua verò parte flatus vi erumpunt, virosi planè odoris sunt sursum petentes, & acidos ructus excitantes. Renes & vesica in partem huius doloris adducuntur: & vrina cohibetur. istis alia pro alijs accedunt. Miraculum autem his maius est, quòd in testes & cremasteras, idest, suspensores inopinatus dolor inuadit. Nò paucis medicorum hæc morbi communicatio in occulto est: siquidem nonnunquam & suspensores execuerunt, propriam morbi causam eos continere opinati. quocirca & his pro alijs alia fiunt. Ab hoc quoque vitio alia prodeunt, abscessus, & vlcera non mitia, aqua intercus, & phthisis morbi insanabiles. nam à frigore & crassis humoribus, & longè glutinosa pituita propositi intestini dolor exoritur. Quinetiam & ætate, & tempore, & regione frigida, & aspera hyeme prouenit.

De Dysenteria, idest, difficultate intestinorū. Cap. IX.

Superiora intestina ad cœcum vsq; tenuia & biliosa sunt: atq; inde **E** græcè Cholades nominatur. post hæc inferiora vsq; ad intestini recti initiū crassa & carnosa sunt. In oibus vlcera fiūt. dysenteria verò est horum vlcenum species: iccirco & varij existūt morbi. Aliqua etenim superficietenus intestina radunt, excoriationem tantum facientia, & innoxia sunt: sed longè innocentiora, si in inferioribus intestinis cōstant: alia paulò etiam profundiora vlcera. verum neque hæc immitia sunt. Alia profunda non vno loco manentia, sed exedentia, glandulosa, serpentia, & sphacelum inferentia, mortifera sunt. Venulę quoq; in **F** hisce vlcenum passionibus circumrosę apparent: & in his vlcenibus stillationes sanguinis largiores cernuntur. Alia est species vlcenum, quę oris tumentibus aspera sunt, inęqualia, callosa, vt in ligno Gemma dicimus. id genus vlcera vix medicabilia sunt: neque enim cicatricem facile contrahunt, & facilius aperiuntur. Dysenterię causę plurimę sunt: principes autem cruditates, refrigerationes assiduę, acrium ciborum assumptio, obsonij, quod græci Myttoton vocant, latini Moretū dicerent: cœpę ipsius, alij, carniū vetustarum, acrium esus: à quibus postea cruditas superuenit. Super hæc humidum aliquod inusitatum, vt mixtura illa, quę Cyceon græcè dicitur: aut potio RYTEON appellata: **G** aut qualia in singulis regionibus loco vini fiunt contra sitim remedia. plaga præterea, & refrigeratio, & frigida potus intestina exulcerant. Excrementa verò, & quę cum vlcenibus sunt, alia atque alia in alijs atque alijs reperiuntur. Nam si in superficie sint, ex superioribus quidem tenuia, biliosa, inodora, præter eum, qui ab intestinis fit, odorem: ieiuni autem intestini excrementa puriora, crocea, mali odoris: Aliqua verò & cum alimento liquato quidem, sed aspero exeunt. at modo grauis odor ab vlcenum putredine fit, modo vt à solo stercore prouenit. Ab inferiorum autem intestinorum vlcenibus aquosa, tenuia, sine odore feruntur. Sin profundiora vlcera sint, saniosa effluunt, subrubida, vinosa, aut instar aquę, in qua caro lota sit: & hæc modo sola, modo cum stercore. hocque liquidum est circumfuso humore dissolutum, non infectum bile, inodorum: aut compactum, siccumque, sed ob humorem circumfluentem lubricum deijcitur. Cæterum si maiora, leuioraque vlcera sint, & in superioribus intestinis; eorum ratione, à quibus, & per quę transeunt, biliosa effunduntur. sedem enim vellicant: nam bilis acris est, eoque magis si ab vlcenibus effluat. bilis verò & instar vnguinis pinguis est. Ex profundioribus autem vlcenibus, sed inferioribus cruenta manant, crassa, pituitosa, carnosa, non valde pinguis, ramentosa: vt

- A** potè quæ ab intestinis abstrahantur. quinetiam & integræ intestinorū partes commixtę sunt. Excernuntur quoque & albida, crassa, mucosa, adipis concisæ similia, humore circumfusa. Hæc utique à recto oblongo intestino feruntur. Nonnunquam sanè mucosa tantum, vellicantia, parua, teretia, mordaciaque egeruntur; crebro surgere cogentia, & deijciendi cupiditatem cum voluptate afferentia; sed quæ deijciuntur valde pauca sunt. Tenesmus huic vitio nomen est. A' cæco autem carnes longè rubicundæ, & grandes excernuntur, circumscriptionē multò maiorem habentes: in ipso enim maiora fiunt vlcera, cruor etiā crassus, feculentusque emanat: & hæc omnia multò quàm antedicta foediùs olent. Cæterum postquam serpunt, & exedunt vlcera, & nullo remedio vllò in loco coerceri possunt; à superioribus quidem non solum exquisite biliosa, sed & crocina, spumea fecem vini referētia, & nigra, isatidis, & porri succum representantia, antedictis crassiora, atque instar putredinis graueolentia deijciuntur. Alimentum nunc minus concoctum est, solum ut à dentibus voracius contritum. At si inferiora intestina vlceribus erodentur; guttæ cruoris atræ, crassa, carnosæ, rubida, grummosa, nonnunquam nigra, multis modis variantia, olida, non ferenda per sedem expelluntur: humiditatumque exitus inuoluntarij fiunt. Nonnunquam oblongum quiddam in pluribus non discretum, instar sani intestini deijcitur: & ignaris rei suspicionem præbuit intestini. At negotium ita se habet, intestinorum tunicae perinde ac ventriculi geminae sunt, & altera alteri obliquè superiniecta est. Igitur cum earum connexio dissoluitur, interior tunica secundum longitudinem ab sistens foras egreditur: exterior sola intus remanet, & carnosæ efficitur, & cicatrice solidatur: sanescuntque homines, & viuunt. id verò inferius intestinum solum patitur. in causâ est tunicarum carnosæ substantia. Quod si ex quopiam vasculo cruor emanet flauus, aut niger; purus, non cum cibo aut stercore mixtus effunditur: verum concretum quiddam latis araneolis simile extenditur. in grumum enim, cum refrixit, obduratur: neque sanguinem excretum esse credideris. ob sonum autem multum cum spiritu maior quàm pro effectu, excretionis est apparentia. Interdum & in pleniore intestino purulentus abscessus efficitur, nulla nouitate ab alijs internis vlceribus differēs: etenim signa, & pus, & vlcerum medicatio penitus eadem sunt. Si res duræ, carnosæ contritis asperisque corporibus similes excernantur; abscessus non benigni moris significatur. Nonnunquam ex laxo intestino aqua multa dysenteriae modo profluit, idque plurimos ab hydropico morbo liberavit. Vlcerà quidem intestinorū (ut paucis dixerim) huiusmodi sunt. Cæterum & ipsorum formæ, & ab ipsis purgamenta tot sunt, quot su-

pra comprehendimus. Quæ singulis quoque ægrotantibus accidunt, explicabimus; seu placida, seu noxia vlcera sint. Itaque collectim dictū esto. si exulceratio superficietenus fuerit siue supra, siue infra; febrem non habent, nec dolorem: ac sine decubitu tenui victus ratione diuersis modis sanescunt. Sin vlcus altius descenderit, in superioribus quidem mordacia tormina & acria sunt tanquam à pauca calida bile. alijs, atque alijs temporibus suppurant intestina: plerunque verò suppurāt, aut coctiones dimidiatę sunt, cibos tamen non horrent. Si inferiora vlcerata sint, longe superioribus sunt salubriora. hæc enim humiliora in testina multò carnosiora sunt alijs. Sin caua & depascentia vlcera in superioribus grassentur, febres acutę concitantur, non emicantes, in visceribus demersę: extrema refrigerantur: cibus fastiditur: vigilia adest: ructus male olent: nauseabundi sunt: bilis vomitus, vertigo. cumq; multa expellantur, (ea verò biliosiora sunt,) tormina, atque alij dolores magis perseuerant. His accedit virium consumptio, genuumq; resolutio: ardore cęstuant: sitibundi sunt & anxij: atra per nauseam reijciunt: lingua est arida: pulsus pusilli, debiles. atque his germana sunt, quotquot, de perniciosis vlceribus mortifera exposui. oris etiam ventriculi dolore vsque ad animę deliquium torquentur. Quidam verò neque ex eo deliquio in pristinum restituti sunt, sed in tali affectu vitam finierunt. Huiusmodi calamitates & inferiorum intestinorum corrosionibus cōmunes sunt, si depascentur vlcera, neque eorum depastionem compescere valemus præterquàm quòd tormina doloresq; sub vmbilico inferius, vbi vlcera sunt, percipiuntur. Formę autem excrementorum tales sunt, quales supra posuimus. Verùm si inter initia parua vlcera sint, in longumq; tempus depastio producat; alia alijs vlcera superueniunt, aliquibus mitescentibus, aliquibus in summum excrescentibus. quales enim sunt in mari fluctus, talis est in vlceribus tempestas. Cæterum si quando natura resistere potens fuerit, simulq; & medicus subuenerit; depascentia compescitur, mortisque timor remouetur: intestina tamen dura, tumida, cicatricosaq; remanent, & nō nisi longo post tempore sanescunt. Verùm enimuero cū ab intestinis cruor erūpit, si ex magna vena, aut arteria exeat, matura mors aduenit: neque enim aut manum intromittere, doloremq; attingere, aut medicamentum ipsi vlceri adhibere possumus. Quinetiam si medicamento sanguinis profluuium coercetur, non propterea tuta est, ac vera mortis euasio: quādoquidem nonnullis magna crusta, (Escharam græci vocant,) decidens, venę ostiolum patentius efficit. Vbi verò & grummi intus con crescunt, intusq; remanent, ineuitabilis morbus est. Incipientibus igitur sanguinis eruptionibus succurrere oportet. plerunque autem cū

- A** futurae sunt, licet non admodum clavis signis, tamen sese indicant. anxietas enim adest, & animi ambiguitas: grauitas ea in parte est, quae rupitur: & facies rubet, si nondum ruptura facta est. Sin autem vena proximè rescissa est, plurimum venter mollitur omnino: si satis temporis præterijt, difficilius, atque tardius soluitur. Huiusce qualitatis sunt intestinorum vlcera. Præcipuè nascuntur æstatis tempore, secundo autumni, minus vere, minimè hyeme Pueris quidem, & adulescentibus ventris profluvia contingunt: difficultas autem intestinorum viris & iuuenibus. Senectæ verò ægrè medicabilis est, & ad ducendam cicatricem longum tempus requirit. At vlcera exedentia senibus inusitata, sanguinis verò profusio senectæ est conueniens.

De Læuitate intestinorum. Cap. X.

- S**I à torminibus, & ab latis, valdeque profundis superiorum intestinorum vlceribus cicatrices crebrae, crassae, solidaeque contrahantur, stercora ex his deorsum liquida, ab alibili indiscreta prolabuntur. Intestinorum enim raritas, per quam sursum versus alimonia discurret, à cicatrice interclusa est. Homo igitur nutritionis inopia laborat: & pallor adest, & infirmitas. Affectus iste qui ab cicatrice fit, Lienterie cognomè accepit, ab intestinis scilicet, quæ Græci Entera vocant: & nunc quidem à cicatricibus morbus exoritur. Alias verò intestina cicatricis expertia sunt, sed consuetudo & exercitatio intestina profluum pati edocent. In istis enim calidum quandoque refrigeratum est: vt neque concoctionem, neque digestionem molitur: sed præ imbecillitate retinere non potest, omnemque elaborationem alimentum subterfugit. Quod si ex tempore, & non stabilis, sed levis mouenti purgatio fiat, simplex à cibis vomitus morbum soluit. Sin autem aliquo tempore prorogetur, et in sede firma istorum causa permaneat, nihil opis vomitus affert. Morbus quoque longus, & malus habitus, qui decumbere non cogit, lienteriam peperit. Aqua intercus nonnunquam in hanc ægritudinem scilicet commutata est, in malum scilicet ex malo. sed melior est successio.

De Vteri morbis. Cap. XI.

MVlieribus vterus ad purgationem & partum bonus est, sed morborum infinitorum, malorumque aceruum congerit. neque enim vlceribus tantum, & inflammationi, & fluori obnoxius est; verum etiam si totus repetè sursum versus moneatur, celerem interitum affert. Alibi quidem scriptum est, qui nam ipsius morbi perniciosi acuti sint. Diuturni verò hi: fluor duplex, duritia, vlcera aliqua innoxia, ali

qua maligna, exitus totius aut partis. Fluor sanè ruber, aut albus est, for
ma declarat. Ruber quidem, si sanguis flauus emanet, & huius species:
vel liuidus, vel niger & tenuis, vel crassus et concretus, vt grummi. Al-
bus, vt aqua, aut flauus cum pallido mixtus vt bilis; crassus verò aut sub
tenuis, aut tenuis liquor, quem græci Ichora vocant, & male olens. al-
bus item, vt pus. sed exquisitè albus, vt album serum. quin etiam gutta
cruenta nonnunquam cum pure simul effluit: mille aliæ sunt secun-
dum rationem maioris & minoris istorum species. Circuitus verò mo-
do est menstrua purgatio, sed non ad pristinum præscriptum diem re-
uertitur. non multus quidem sanguis, sed per multos dies effluit. pau-
corum autem dierum fit interpositio, sed omnino pura. Alter est cir-
cuitus modus, sed ad certum diem: neq; plurimi sanguinis est plerunq;
prima purgatio, bis autem ac ter purgantur per totum mensem. Tertia
est quoque fluoris species, indefinens quidem effluuium est, & singulis
diebus modicum: sed in totum mensem summa fit non admodum mo-
dica; neque enim vterus ostium claudit, sed hiat, ad effluxum humidi-
tatis relaxationem patiens. Verum si neque intermittatur, neque pa-
rum effluat, ob sanguinis effusionem moriuntur. Signa utiq; hæc sunt,
præter humiditatis effluētis colores, ipsius hominis color, peruigilant,
cibos oderunt, anxietate vexantur, dissoluuntur in rubro profluuio
magis, & dolore torquentur, & in ambobus quod effluit, mali odoris
est, sed modo magis modo minus. Albū enim profluuium peius olet,
si quando maior adest putredo. Aliàs autem rubrum, cum sæuius de-
bacchatur erosio. Breuib; sanè dictum esto, ater fluor omnium pessi-
mus est, deinde liuidus. Pallidus, albus et purulentus, diuturniores qui-
dem sunt, sed minus periculosi. Ex his ipsis pallidus deterior quidem
est, sed longe melior est ille, qui cum vsitato colore mixtus est: vsitatus
autem est ruber, eiusque species. Quin etiam & ipsis minus noxij sunt
vsitati: sed re vera senioribus infestiores sunt rubri fluxus, minimè au-
tem puellis, quibus magis albi nocent. Item altera est albi fluoris spe-
cies, menstrua purgatio, exalbida, acris, & pruriginem cum voluptate
afferens. In istis verò humor albus, crassus, genituræ similis prouoca-
tur; hæc speciem Gonorrhœam, idest, fluxum seminarium muliebrem
appellauimus. Est autē vuluæ refrigeratio: quam ob rem humorum te-
nax esse non potest: quin etiam sanguinem in albidum colorem trans-
mutat: vim enim ignis rubrificam non habet. Id genus vitij & stom-
achus patitur, ideo & pituitam euomit. Simili affectu & intestina labo-
rant, cum profluuio græce Diarrhœa vocato, ægrotant. In vtero præte-
rea vlcera suboriuntur, aliqua lata, pruriginosa, tanquam sale inspersa:
hæc sunt quedam superficiiei excoariatio. pus habet crassum, inodorum,
paucum.

A paticum. Vlcera huiusmodi mitia sunt. His cauiora sunt vlcera & deteriora, quibus dolores parui accidunt, pus paulo plus, grauius olent: nihilominus tamen hæc quoque placida sunt. Quod si altius penetrent, & labia dura asperaue fuerint, & sanies quædam olida exeat, & quàm in superioribus, dolor sit maior; exedit vuluam vlcus, & nonnunquam caruncula quædam separata egreditur. neque ad cicatricem vlcus id ducitur, sed longissimo tempore hominem tollit: nam maxime diuturnum est. huiusmodi græco vocabulo Phagedæna nuncupatur. Nempè mortifera vlcera sunt, si præter ipsa dolor exacerbat, & mulier valde contristatur: & res putrida ab vlcere neque ipsis ægrotis tolerabilis emanat, efferaturque manuum attrectatione et medicamentis, & quolibet genere medelæ exasperatur. venæ autem in vtero turgent, & proximę simul partes distenduntur. id verò perspicacibus medicis tactu depræhenditur: neque enim aliter liquet. cæterum ignis & anxietas totius, & duritia simul, vt in feris vlceribus insunt, quæ & ipsa mortifera sunt, necnon & Canceri appellationem obtinent. At cæcer neutiquam vlcus est, sed tumor durus & indomitus, qui vnà totum vterum distendit: dolores quoque, & reliqua omnia, quæ in vlcere insunt, cancerum comitantur. Hęc eadem vero cancerosa vtraque sunt, et diuturna, & perniciofa. Vlceratus autem cancer non vlcerato longè improbior est, & odore, & doloribus, & vita, & morte. Nonnunquam integra vulua de sede sua egreditur, & mulieris feminibus infidet. incredibilis calamitas: Sed neque inaspectabilis est vterus, neque ingenerabilis causa. relaxantur enim membranæ ilibus appensæ: quæ vteri sunt ligamenta neruosa: quæ in fundo sunt iuxta lumbos gracilia, quæ in ceruice hinc atque inde iuxta ilia, maxime neruosa, lataque sunt: qualia nauigiorum vela cernuntur. Omnes igitur hæ membranæ remittuntur, cum vulua foras procidit. plerunque sanè huius exitus mortem affert. Accidit enim ex abortu, & magnis concussionibus, & violento partu. At si non interficit, diu hæ vitam producunt, non visibilia videntes, extra alentes vterum, atque fouentes. Videtur autem nonnunquam duplicитatis vteri interius succingens tunica, quando à contiguo diuellitur. Geminæ nanque membranæ tantum sunt differentes à tunica. hæc verò abscedit & fluctione, & abortu, & violento partu quando ipsa secundis inhærescit. Nam cum ipse vi extrahuntur, simul & vteri tunica extrahitur. verum nisi pereat mulier, reuertens eadem tunica vtero adamussim connectitur, aut paulum extra prominet: contigit autem feminibus mulier. Nonnunquam vteri osculum solum ad ceruicem vsque procidit, sed rursus intrò se recipit, si vterus suffimenta mali odoris olfaciat. ipsum quoque mulier attrahit, si grata odoramenta naribus

subijciat. Quinetiam obstetricis manibus paulatim intro recurrit, si **E**
 placide & sensim prematur: & prius remedia mitigatoria, quæ græci
 Hysterica vocant, id est Vterina ei adhibita fuerint.

De Arthritide & Ischiade, id est, Articulorum &
 Coxendicis dolore. Cap. XII.

Communis omnium articulorū dolor est Arthritis: sed pedum
 dolorem Podagram vocamus, coxendicum Ischiada, manuum
 verò Chiragram. Nempè aut ex tempore dolor est, si ex aliqua parum
 durante causa consurgat: aut latenter meditationibus longo tempore
 contractus est morbus, cum ab exigua occasione dolor & morbus ac- **F**
 cenduntur. Est autem omnium simul neruorum affectus, si auctū ma-
 lum omnibus ingruat. Initio verò nerui articulorum vincula, & quæ-
 cunque ex ossibus exorta sunt, & in ossa inferuntur; dolere incipiunt.
 At istorum magnum est miraculum: non dolent quidem vel minimū,
 etiam si quis secet, aut collidat: at si quis ab ipsis doleat, nihil aliud est
 eis ad dolorem citandum potentius, non ferramenta adstringentia, nō
 vincula, non vulnerans gladius, non exurens ignis. nam & hæc assu-
 muntur tanquam maiorum dolorum remedia. Quòd si quis ipsa dōlē
 tia ossa præciderit, sectionis dolor, vt exiguus à maiore obscuratur. Sin **G**
 autem iste præualeat, eos voluptas capit priorum malorum obliuionē
 afferens. id sanè p*er*iciuntur dētes et ossa. Causam quidem veram soli Dij
 nouerunt, probabilem verò & apparentem etiam homines. Est autem
 (vt simpliciter dicam) huiusmodi. Quod prædensum est, contactū, vul-
 nerationemque non sentit: iccirco & ex tactu vulnerationeque nō do-
 let. Dolor enim est res aspera sensui: densum autem non exasperabile,
 ideo quoque est indolens. At rarum bono sensu præditum est, & vul-
 nere exasperatur. Cæterum quoniam & densa ingenito calore viuunt,
 per hunc eundem calorem etiam sentire possunt. Si quidē efficiens cau-
 sa substantialis sit, vt gladius, aut lapis, substantialis patientis corporis
 pars non dolet: natura enim densa est. Sed si caliditatis insitæ intempe- **H**
 ratura corripiatur, sensus fit permutatio. cumque ipsorum ex se ipsa do-
 let caliditas, ab interna sensus pulsione excitatur. natura autem in ma-
 ius excedente, vel ex abundantia dolores proueniunt. At aliàs in alios
 articulos morbus articularis inuadit, quibusdam in coxendices, (eaque
 parte plerunque claudus remanet:) & in alia quædam membra nonnū
 quam exiguus. quandoque nec in paruas particulas transit pedes et ma-
 nus, nam si maiora membra occupauerit morbum ipsum capere valen-
 tia, instrumenta illa non supergreditur. Sed si ab exiguo membro ini-
 tiū cœperit, mitis est, & inopinata inuasio. Ischiadis quidem à femore

- A** posterius, aut poplite, aut tibia initium est. Aliàs verò in coxæ cauo (Cotylam græci vocant latini Acetabulum) dolor apparet, rursus in clunē, aut lumbos impetum facit; & omnia potius esse videtur, quàm coxendicis morbus. Verùm etiā articuli ita ferè dolere incipiunt, magnum pedis digitum dolor occupat: rursus calcem in priori parte, qua nitimur; deinde in concavam subit: Malleolus autem postremus intumescit. Doloris causam non legitimam afferunt, aliqui nouæ cræpidæ attritum, aliqui longam obambulationem, alius plagam, aut calcationē, nullus intestinā domesticamque causam explicabit. Quin etiam egrotis verum audientibus incredibile esse videtur. quam ob rem in insana
- B** bilem affectum inciderunt. quoniā principijs, cum debilissimus morbus est, medicus non resistit. qui vt temporis spatio vires acquisiuit, nihil medici diligentia proficitur. Quibusdam in pedum articulis vsque ad mortem residet morbus, quibusdam in omnis corporis ambitū vagatur, plerunque à pedibus in manus prosilit. neque enim multum interest in pedibus ne, an fiat in manibus: cum vtriq; eiusdem nature sint, graciles, excarnes, externo frigori proximi, à calore interno remotissimi. Item cubiti flexura, & genu conueniunt. post hæc coxarum cauitates, quas Cotylas græci vocāt, et vocatus Peristrophus. Transitus quoque in dorsi, thoracisque musculos fit: incredibileque est, quàm late malū serpat. Vertebrae dorsi, ceruicisque dolent; & in summo sacri ossis dolor inhærescit. simulque omnium bos, asinus. & proprius cuiusque dolor. Verùm etiam tendones & musculi cum distentione dolorem patiuntur; necnon maxillarum, & temporum musculi. Item communicatur renibus & vesicæ. O re admirabilem. Post omnia nares, et aures, et labia afficiuntur. Nam quoque versus nerui & musculi in capite feruntur. dolent capitis futuræ, & quid doleat ægrotus ignorans indicat futurarum species obliquam, rectam, transuersam, posterius, ac prius. Tenuem autem dolorem & in ossibus defixum conqueritur. Vniuersam enim ossium compagem morbus populatus haud secus, atque pedis, aut manus articulum. In articulis quoque tofacea quædam coalescunt. ab initio quidem veluti abscessus occupant: postquam verò magis spissantur, etiam concreto humore difficiles fiunt inflexiones: demum tosi solidi albi consistunt. in toto autem membro tubercula exigua, quales sunt Ionthi à græcis appellati, Vari à latinis, & maiora exurgunt. humiditas verò crassa, albicans, grandinosa est: nam & totius morbus frigidus instar grandinis est. Videtur autem caloris, aut frigoris differentia præ se ferre. siquidem modo ex calore, modo ex frigore voluptas percipitur. At mihi placet vnicam esse morbi causam insitam frigiditatem, vnicumque esse affectum, verùm si protinus increascit, & caliditas ap-

paruerit, refrigeratione opus est: ac talibus delectatur: & huiusmodi affectum calidum vocant. Quod si dolor in intimis nervis demoretur, & articulus non calens collapsus sit, neque extumeat; frigidum hunc esse dixerim: in quo ad caloris reuocationem medicamenta calida requiruntur. multis autem valde acerbis opus est. Caliditas enim collapsas partes in tumorem excitat, & internum calorem ad superficiem euocat. quo tempore frigida medicamina proficiunt. Huic rei fidem id facit, quod iisdem eadem non conducunt. nam quod modo profuit, id alias noxium fuit. atque (vt compendio dicam,) calore in principio, frigiditate in fine opus est. Haud facile quidem continua podagra gignitur: sed nonnunquam longo interuallo temporis intermittitur. tenuis enim est. Et in ludis olympicis podagricus morbo sedato cursu victoriam adeptus est. Viri facilius in hunc morbum incidunt, & ex mulieribus agiliores. Mulieres autem, licet rarius, quam viri, difficilius tamen hoc vitio laborant. Quod enim neque vsitatum, neque familiare est, id si aliqua vrgente causa potentius euaserit; violentum cum sit, maiorem calamitatem infert. Aetas autem huic morbo subiecta est à quinque annis, supra triginta. celerius quoque, aut tardius, pro vt cuiusque natura, aut victus ratio postulat. Atroces sanè dolores sunt, sed dolores comitantia atrociora: defectus animæ, ad manuum contactum immobilitas, ciborum auersatio, sitis, vigilia. Si discrimen euaserint; tanquam ab inferis elapsi laxiorem vitam degunt, incontinentes, simplices, hilares, auari, & in victu molles, ac delicati. Iccirco verò tanquam mortem rursus subituri licentiosè præsentī vita fruuntur. Multis in hydropicum morbum podagra concessit, quibusdam in deprauatam spirationem, Asthma græci vocant, latini Anhelitum. Hæc verò successio medicabilis, atque ineuitabilis est.

De Elephantiasi. Cap. XIII.

Elephanti morbo & ferae elephanti communia multa sunt & specie, & colore, & magnitudine, & victu. Verum neque vlli alij similia sunt, neque affectus affectui, neque animal animali. Nā Elephas fera longè ab alijs differt. primum quidem ingentissima crassissimaque est. Magnitudo enim tanta est, vt magnum animal super aliud animal turris instar imponere queas. Crassitudo quoque tanta quātam plura crassissima animalia inter se coniuncta vix æquare valeant. Cæterum neque specie cuiquam admodum similem inuenias: siquidem omnes exquisitè nigro colore toto corpore obscurantur. Nam equorum alius cædidissimus est, quales Rhesi equi thracij: alij albis pedibus, qualis Menelai Podargus: alij flauī, quales cētum & quinquaginta: alij cœ-

- A** rulei, vt illud Homeri, factus equo similis concubuit Cœruleos habens crines. ita boues se habent, ita & canes, ita quælibet reptilia, & animalia, quæ super terram depascuntur. Elephantes autem soli nigri, tenebricoso colore, nocti & morti similes. Specie verò tali sunt. capita quidem & facies fœdas habent, figura non euidenti, super breui ceruice, vt caput in humeris confidere videatur: atque ideo non euidens est. aures enim grandes sunt, latæ, alarum similes, ad iugula vsque & pectoris ossa. Hæ ceruicem armosque tegunt, sicut nauigia velis conteguntur. Cornua verò mirandum in modum candida nigriori colori internitenti possidet Elephas. alij hæc dentes appellant. Hæc sola autem candidissima sunt, quale nihil in vlllo alio quanuis candido animali reperitur. & hæc ipsa non super frontem & tempora, qualis cornigeris natura est, sed in ore superiori que maxilla sita sunt, prorsum versus spectantia, recta non admodum, sed paulum in superiora retorta, quo à recto detorqueri liceret, & in finis dentibus pondus extollere. Grandia utique cornua sunt, longitudinem extenti brachij, Orgyiam græci vocant, æquât mediocria. alia his multo longiora duplo longiora sunt. prominentiam habet superior maxilla à labro enascentem, lógam, exossem, tortuosam, serpentis similem. Duo verò in summa prominentia foramina sunt: & hæc in pulmones vsque pertinentia natura terebrauit duplicis tibiæ imaginem referentia. Hac sanè fistula tanquam nare ad respirationem, necnon & vice manuum id animal utitur. poculum etenim, cum velit, hoc processu corripit, compelectiturque, & valide retinet: neque ab eo quispiam vi eripere posset, nisi alius sit potentior Elephas. herbam etiam ad pabulum hoc quærit: neque ore minoribusque dentibus carnes edendo vitam ducit. prælongi enim pedes longe à terra distans animal sustinent. quinetiam breue (vt diximus) collum est. ore igitur humi pabulari non potest. Nónunquam & cornuum ab ore processus herbam os tangere prohibet. Itaque hac prominentia magnum pondus haurit: deinde quotcunque venatur, hac complexus ventri futura alimentum in os detrudit. Ritè igitur primi illi Proboscida hanc vocauerunt, nam, pro, idest, ante se animal, hac boscetæ, idest, pabulatur. Verum enim uerò neque ex palude aut flumine ore bibere ei licet. Eadem. n. causa est, quæ si sitiât, proboscidis extremam narè in aquam demergit: deinde tamquam respirans, vice aeris, multum aque attrahit: ubi verò impleuit, narè ceu poculum in os fluminis instar effundit: deinde iterum attrahit, iterumque effundit, quoad ventrem tanquam onerariam nauem compleuerit. Corium habet asperum, crassissimumque, tumoribus inæquale, fissuras habens, ceu semitas prælongas, alias diuisuras concauas transversas, alias verò obliquas valde profundas. Totum Tripodonio perfimi-

le est. Pili autē alijs quidem animalibus natura, aut setæ sunt, Elephan- **E**
 ti verò sordida lanugo est. Infinitæ sunt & aliæ differentiæ inter ele-
 phantem & cætera animalia. Etenim retro versus quandoq; secundum
 genu flectitur, quemadmodum & homo, & mammas propè axillas ha-
 bet, vt mulieres. Cæterum non in præsentia mihi opus est de animalis
 huius natura tractare, nisi quatenus ex eo & morbus Elephas vocatus
 patefiat; quotq; ægrotantis forma huius animalis naturæ similia obti-
 neat, agnoscatur. Morbum quoque hunc Leonem vocauerunt, ob ex-
 tremarum frontis rugarum similitudinem: quam partem græci Episce-
 nium nominant. De ea posterius suo loco dicetur. Satyriasis etiam ap- **F**
 pellatur ob malarum ruborem, atque inexplibilem impudentemq;
 coeundi libidinem. Necnon & Hercules dicitur, quoniam eo nullus
 maior est, neque valentior. Magnus est quidem potentia morbus. ad
 mortem enim inferendam est omnium longè efficacissimus. est etiam
 visu foedus, & in omnibus terribilis, quemadmodum & elephas belua.
 Inevitabilem quoque affert interitum: quandoquidem à mortis causa
 ducit originem. Ea ingeniti caloris frigiditas est non exigua, vel potius
 congelatio, ceu quædam sæua hyems: cum aquam in niuem, aut etiam
 grandinem, aut crySTALLUM, aut glaciem conuertit. Hæc est communis
 mortis ac morbi causa. Verumtamen neque vllam insignem coniectu-
 ram morbi principium obtinet: neque vlla noua, atque inusitata labes **G**
 hominem incesit: neque in corporis summis partibus repræsentatur,
 vt protinus videre quis possit, & incipienti malo resistere. sed in visce-
 ribus tanquam domo Plutonis delitescens ignis iam succeditur, inter-
 norumq; victor rursus in superficie aliquando exardescit. Plerunq;
 sanè à facie hæc pestis incipiens tanquam ignis de specula procul con-
 spicius effulget: Nonnullis verò ab extrema cubiti curuatura, à genu,
 à manuum, pedumq; articulis. Idcirco autem huiusmodi hominum
 salus desperata est: quoniam medicus ad morbi debilissima initia artē
 non adhibet negligens, & egrotantiū calamitatis ignarus. Tardi enim
 sunt, vt ab aliquo leui & vulgari causa, somniculosi, quieti, sicca aluo. **H**
 Hæc etiam sanis haud valde inusitata sunt. In morbi autem crementis
 respiratio graue olet ob interni spiritus exhalationem. Huiusce rei aer,
 aut quippiam aliud extrinsecum causam præbere videtur. Lotium cras-
 sum est, album, turbidum, quale iumentum reddit. venter appetunt,
 { crudorum & inconcoctorum distributio fit: } neque istorum est sen-
 sus & meditatio. neque enim concoxerint necne, percipiunt: & crudi-
 tas hæc concoctioni similis est. nam ipsis haud frequens est in optimum
 aut familiare concoctio. Digestio verò facile fit, tanquam in suum ip-
 sius alimentum raptim morbo attrahente: propterea valde siccitate in-

* Aliter
 intrinsecū,

* Aliter
 feminis
 crudi &
 incocti
 emissio
 fit.

- A** ferioris ventris laborant. Tumores alij iuxta alios exurgunt, nondum quidem continui, sed crassi & asperi: & interstitium tumorum discissum est, vt elephantis corium. Venæ latæ sunt, non sanguinis redundancia, sed cutis crassitudine. Non multo post autem & sedes declarat vniuerso corpore in æqualem tumore distento. Pili in omni corpore præmoriuntur in manibus, femoribus, tibijs: Item in pube, in mento rari sunt: rara quoque in capite cæsaries, quod verò maius est, intempestiui cani, & caluitium affatim subitoque ingruunt. non multo post autem pubes & mentum glabrescunt. Quod si qui pauci pili remaneant; hi magis dedecent, quàm qui defluerunt. Capitis cutis altius rescissa est: rimæ autem frequentes, profundæ, asperæ sunt. Tumores in facie duri, acuti: nonnunquam fastidio albedo, basi viridior. Pulsus pusilli, graues, tardi, tanquam per cœnum vix se mouentes. Venæ temporum distentæ sunt, & sub lingua ventres biliosi. Lingua grandinosis varis exasperatur. Neque inopinabile est & omne corpus talibus scatere tuberculis: quandoquidē & in victimis prauos humores habentibus carnes grandinis plenæ sunt. Sin autem valde ab itimis partibus erumpet morbus, & in extremitatibus apparebit; impetigines summos digitos infestabunt, genua prurient, pruritusque cum voluptate scalpetur. Ambit verò impetigo & mentum nonnunquam in orbem: rubent malæ cum tumore haud ita magno: oculi caliginosi, ænei coloris sunt: supercilia prominentia, crassa, glabra, deorsum versus pondere vergentia: contractis glabellis eminens tumor insurgit: color liuidus, aut ater est. Episcenium vehementer contrahitur, vt oculos contegat, quemadmodum irascentibus, aut leonibus accidit: vnde & Leonina hæc egritudo vocatur. Igitur neque leoni, neque elephantio solum, verum etiam nocti tenebrose æquales sunt. Hypopia, id est, sub oculis insurgentia ossa, & nares cum atris tumoribus salebrosæ, extantesque sunt. labiorum prominentia crassa est, pars autem inferior liuescit, nāsus tumet: dentes nō albi sunt, sed nigricare videntur. Aures rubent admixta nigritia, obstructæ, elephantice, vt grandiores consueto esse videantur. Vlcera in basi aurium sunt: sanies defluit: pruriunt. Totum corpus rugis asperis exaratur: necnon & altè descendunt scissuræ veluti nigri in corio sulci, propterea & Elephas huic morbo nomen est. Plantarum et calcaneorum vsque ad medios digitos fissuræ sunt. Quod si plus augescat malum; tumores malorum, menti, digitorum, genuumque vlcerosi fiunt. vlcera foetida sunt, & insanabilia: alia enim super alia exurgunt, super alia alia nitescunt. siquidem membra hominem diu morte præueniunt, quoad de corpore excidant nāsus, digiti, pedes, genitalia, atque totæ manus. Neque enim hæc labes prius perimit, a turpi vita, seuisque cruciatibus liberās, quàm

* Aliter
atq; extat

membratim dilaceratus homo sit. At longæua est, quemadmodum & **E**
 Elephas animal. Sin autem membrorum recens dolor sit, longè acer-
 bius affligit. Aliter atque aliter paratorum ciborum appetentia est non
 obtusa, sed gustatus qualitatis expers est: nullaque edendi ac potandi
 delectatio. omnia verò ob doloris cruciatum oderunt: alimento priua-
 tur corpus: rabiosa inest cupiditas: spontinæ sunt lassitudines; singulo-
 rum membrorum species hominem grauitate inusitata premit, quan-
 tumlibet exigua membra sint. quinetiam corpus omnia grauatim fert:
 non balneis delectatur, non illuue, non cibo, non ieiunio, non motu,
 non quiete: ab omnibus enim morbus alienus est. somnus tenuis, vigi-
 lia peior mala sua cogitans. spirandi vehemens difficultas: suffocatio- **F**
 nes fiunt, ac si laqueo strangulentur. Hoc igitur pacto nonnulli vitam
 perdiderunt, inexcitabilem somnum in mortem dormientes. Itaque ta-
 les, cum sint, quis non aufugiat? aut quis non auerfetur, licet filius, aut
 pater, aut etiam germanus frater sit? cum metus est, ne morbus comu-
 nicetur. Propterea multi in solitudines & montes sibi charissimos ab-
 duxerunt; aliqui eorum egestati, quoad viuerent, subuenientes, ali-
 qui verò minime: cum eos vita defungi mallent. Fama est eorum
 quendam, qui in solitudinem expositi erant, ex terræ latebris rep-
 tantem viperam intuitum, aut fame coactum, aut morbi tædio in-
 ductum, vt malo malum commutaret, viuentem viperam edisse, neque **G**
 prius è vita migrasse, quàm omnia ipsius membra computruerint, atque
 exciderint. Alterum præterea ferunt, viperam in musti dolium irre-
 pisse cõspicatum, cum mustum ad satietatem ingurgitasset vomuisse,
 multumque veneni simul cum musto reiecisse, quoniam in musto fe-
 ra extincta fuerat: iterumque hominem mustum largissimè epotum,
 vitæ pariter ac morbi finem quærentem. vt verò satiat, iuxta inebria-
 tusque fuit, primum quidem humi prostratus instar morientis iacebat.
 posteaquàm deinde graui sopore experrectus est, ebrietatemque dis-
 cussit, in primis comæ defluerunt, præterea digiti & ungues; dein- **H**
 ceptis omnia in ambitu corporis membra contabuerunt. quoniam ve-
 ro adhuc in semine facultas erat, iterum tanquam ab ortu hominem
 natura veluti ex cera creauit. alios enim crines enutriuit, ungues no-
 uos, & nitidam carnem instaurauit, ac vetus corium ceu serpentis se-
 nectam exuit: & tanquam alter homo ad vitæ munia reuocatus est. Ita
 habet fabula non admodum quidem vera, neque valde fidem exce-
 dens. Malum enim malo pulsum esse probabile est: naturam verò ex
 residua vitæ scintilla hominem redintegrasse, haud ita à ratione ab-
 horret, vt monstro simile esse uideatur.

ARETAEI CAPPADOCIS

DE MORBORVM ACV-

TORVM CVRATIONE,

Liber Primus,

IVNIO PAVLO CRASSO PATAVINO

INTERPRETE.

Prooemium.

Curatio phreniticorum.	Cap. I.
Curatio Lethargicorū, seu Vernofoforum.	Cap. II.
Curatio Tabis.	Cap. III.
Curatio Apoplexiæ.	Cap. IIII.
Curatio accessionis morbi Comitialis.	Cap. V.
Curatio Tetani, seu Rigoris.	Cap. VI.
Curatio Anginæ.	Cap. VII.
Curatio vitiorum columellæ.	Cap. VIII.
Curatio Pestilentium in faucibus vitiorum.	Cap. IX.
Curatio Pleuritidis, idest, morbi costalis, seu lateralis.	Cap. X.

Prooemium.

Cap. I.

A

Cutarum ægritudinum medicamina speciebus signorum contigua sunt, quæ superioribus libris à me comprehensa fuere. Quæcunque sanè in febrium curatione fiunt secundum ipsorum differentiam, & secundum morborum speciem, & in ipsis diuersitatem; eorum plura in Tractatione de Febribus explicabuntur. Quotquot autem cum febribus acuti morbi fiunt, qualis Phrenitis est, aut sine febribus, qualis Apoplexia; eorum duntaxat medicamina commemorabo: vt ne aberrem, neque verbosior sim, alia in alijs describens locis. Idem vero principium, quod & de morbis feci, eundem etiam finem faciam.

B

Curatio Phreniticorum. Cap. II.

A Egrotum cubare conuenit in conclaui mediocris amplitudinis, aeris temperati, hyeme tepidi, æstate frigidioris. vere autem & autumnò secundum temporum naturas coniectura vti decet. Deinde quiescere iubendum est & ægrotos ipsos & omnes domesticos. Acute nanque audiunt phrenitici, & strepitibus irritantur, nec non & ab his

I.

in furorem aguntur. Parietes laeues sint, æquales, neque supereminen- E
 tes, neque festucas, aut aliquid exertum habentes, neque picturis exor-
 nentur: pictura enim parietum mentem turbat: nam præ oculis falsa
 quædam simulacra obuersantur, & quædam non eminentia tanquam
 eminentia manibus contractant, omnisque occasio citra causam ma-
 nuum agitationem prouocat. Cubilis longitudo & latitudo moderata
 sit; quò neque in ampliori volutari, iactarique possit, neque à nimis an-
 gusto delabi. Stragule vestes glabræ sint, vt ne floccos colligēdi in men-
 tem veniat. In molli lecto decumbant; nam durum stratum neruis in-
 gratum est: Nō minime autem inter ceteros egrotantes phrenitici ner- F
 uis laborant: facile enim conuelluntur. Amicissimi eos inuisant: fabulæ
 & sermones animum ne vellicent: cū delectabilia omnia esse oport-
 eat, illis præcipue, quorum iracunda insania est. Vtrum in tenebris an
 in luce habendi sint, ex morbi natura conijcere debemus: nam si ad lu-
 men efferantur, & quæ non sunt, cernunt, & quæ nō adsunt, cogitant,
 aut pro alijs alia cognoscunt, aut quasdam nouas & vanas imagines ac-
 cipiunt, atque in summa lucem, aut quæ in luce sunt, extimescunt; ob-
 scuro loco eos continere præstat: Sin secus se habeant, lucido. bonum
 est autem ad lucem resipiscere, placarique insaniam. Ne diu a cibis ab-
 stineant: cibi verò humidiores sunt, paucioresque, & continui: nam ci- G
 bi animum demulcent. Occasio autem exhibendi cibi esto in vtriusque
 remissionibus, febris videlicet, atque delirij. Quòd si ab inedia furant,
 & non desinat febris; cibos dare non valde febrim lædentes vtile est.
 Nempe bonum est febrim deliriumque in accessionibus remissioni-
 busque concordare, quò exhibendi cibi oportunum tempus inuenia-
 tur. In primis itaque considerandum est, sanguis nec ne mittendus sit.
 Si mentis quidem alienatio vnà cum febre à principio inuasit; vena
 in cubiti curuatura primo aut secundo die, media potissimum secanda
 est. Quòd si non nisi tertio, aut quarto die delirium accedat; vsque ad
 primum decretoriorū dierum circuitum venę sectio differenda est. At H
 si vltra conueniens tempus, vt puta sexto aut septimo die superueniat,
 venę sectio dimittēda est: multo enim ante iudicationes in acutis mor-
 bis euacuandum est, aut purgandum, aut alijs irritationibus vtendum.
 Venę quoque incisor ne multum sanguinis detrahat, licet à principio
 fecet. phrenitis nanque malum est in syncopam facile mutabile. Sin au-
 tem ægrotus valde repletus sit, & iuuenis, plurimo cibo, & largissimo
 vini potu saginatus; hæc ad phrenitidem rationes non pertinent: verū
 istis & citra delirium multum sanguinis hauriendum est: longè autem
 minus auferendum, si ijdem phrenitici sint. Verū tamen audacius ve-
 na soluenda est, si a præcordijs non à capite morbus oriatur: ibi enim vi

- A** tæ principium est: caput verò sensus, neruorumque originis locus est, sanguinemque potius à corde trahit, quàm alijs distribuat. Igitur si membrum hoc affectum sit, venam cubiti scindere non conuenit: quippe in illis vitijs inanire vasa oportet, à quibus non modica noxa prouenit. Quòd si vires patiantur vt quantum sanguinis satis est, euacuetur; semel auferendum est: ne, dum repetendo tempus conteritur, exhibendi cibi occasio elabatur: quandoquidem phreniticis continuę febres sunt, neque remissiones longas habent, sed breues & latentes subleuationes. Cæterum si ante mediocritatem defecerit æger; ad secundam remissionem differendum est, nisi longo tempore post ventura sit. Quòd
- B** si non sit, vires instaurando odoramentis, faciei tractatione, & pedum compressione protinus sanguis detrahendus est: quantum verò mittendum sit, facultas ostendet. Esca humida omnibus quidem febricitantibus idonea est, sed phreniticis maxime: aridiores enim sunt, quàm si sola adestet febris. neque mulsa danda, nisi biliosi sint: nam facile à biliosis naturis concoquitur. Far lotum cum aqua, aut mulsa conuenit. Bonum quoque est ex his sorbitiones simplices præbere, quales satureia, aut apio, aut anetho incoctis fieri solent. hæ nanq; bonam spirationem conciliant, & vrinam cient: conducit autem phreniticis lotij excretio. Omnia olera profunt: sed malux potissimū lentor bonus est & ad lingue arteriæque læuorem, & ad stercorum descensum. optima est beta, blitum, coronopus, cucurbita, & quicquid suis temporibus optimum fuerit. Ordei verò mundati cremor liquidissimus quidem in primis nutritibilior est: sed tanto etiam spissior crassiorque sit, quanto plus temporis morbus progressus fuerit. Verum in iudicationibus & paulo ante iudicationes cibis subtrahendus est. Si morbus longiori tempore producat, cibos ne subtrahito, sed triticea exhibeto, quò sufficiat ægrotus: quādo extremorum & volatiliū carnibus in cremore liquefactis plerunque opus est. oportet enim hæc in elixando valde dissolui. Ex piscibus saxatiles alijs præstantiores sunt: atq; omnino regionis illius optimos deligito. quippe aliam regionē alias piscium species procreare creditum est. Vinosæ naturæ fructus subtrahito: quoniam caput & mentem percutiunt. Verum si necessitas vrgeat, viribus aut ore ventriculi labantibus; mala in mulsa elixa, aut in adipe tosta exhibeto: aliorum singula calida aqua dissoluito, si roborandi duntaxat oris ventriculi causa exhibeas: sin autem vires quoque instaurare opus sit, non vsque adeo vinosa facultas dissoluenda est. Cibi quidem (vt semel dicam) huiusmodi sunt. Irrigandum verò caput est refrigerandi causa oliuę acerbæ contritę vnguinem: nam caput in phreniticis calefieri nō amat. Quòd si vigilię & cogitationes ægrotum agitent; rosacei parem modum in

principio misceto: adhuc verò plus rosacei addendum, quò magis ex- **E**
 tra intraque caput roboretur ac refrigeretur. At si mens labefactetur,
 et locutio euariet; serpylli comam oleis incoquito: aut hederæ succum,
 aut sanguinalis affundito. Si mentis verò alienatio vehementius homi-
 nem turbet; peucedanum, & spondylium oleis inferuefacito, & aceti
 parum instillato: hæc enim halitus & caliditatem difflant, crassasq; hu-
 miditates, quæ & ipsæ deliramenti causæ sunt, discutiunt. Cauere au-
 tem conuenit, ne in ceruicem ac tendones madefactio descendat, Ten-
 donibus enim atque nervis inimica est. Nempe irrigandi semper occa-
 sio est, præterquam exacerbationis initio: rarius quidem in incremen-
 to, omnium verò frequentissime vigente morbo, cum maxime insa- **F**
 niunt, tum maxime irrigandum est humore frigido: atque æstiuo tem-
 pore multo magis refrigerato, hyeme verò tepido. Vt mitescat autem
 delirium; posca, aut conyzæ decocto cum sponsia facies fouenda est.
 Deinde cœnanthino, aut crocino vngvine linenda: quin etiam nares, &
 aures ipsdem imbuendæ: Hæc enim somnum alliciunt. Siquando isti
 pernoctant, neque interdium sopiuntur, sed penitus intenti sunt oculi
 atque instar cornu rigentes, iactantur autem, & è lecto profiliunt; his
 somnus & quies conciliandi sunt: primum quidem caput rosaceo me-
 ro irrigando, aut amaracino cum succo hederæ, aut serpylli, aut etiam
 fertulæ decocto. Magis autem soporiferum est papauer in oleo elixum **G**
 capitis sincipiti super datum, aut in aqua faciei per sponsiam imposi-
 tum. ipsæ quoque integræ herbæ (si proximè lectæ fuerint,) virides cer-
 uicalibus subijciendæ sunt. crassant enim, madefaciuntq; spiritum ari-
 dum tenuemque: & caliginem quandam sensibus obducunt: graue au-
 tem & torpens est caligo: id verò est somni principium. At si valentiori-
 bus auxilijs egebunt; & ipsa papaueris lachryma ex aqua frons inun-
 genda. quin etiã nares ea linendæ, et in aures infundenda est. Contrecta-
 tio pedum suavis ex oleo: capitisq; attactus efficax est, sed potissimum
 si tempora, auresque scalpantur. nam & ferarum iram furoremq; au-
 rium & temporum mollis attrectatio coercet. Cuique verò vñtata **H**
 somnum accersunt: Nautis in cymba decubitus, & maritima nauiga-
 tio, & littorum sonus, & vndarum murmur, ventorumque bombus,
 & maris nausque redolentia: Musico tibiæ exercitatio quietem
 affert, aut lyræ cantus, aut citharæ, aut meditatio puerorum canen-
 tium: Ludi autem magistro puerilium fabellarum enarratio. Atque ita
 alijs alia animum demulcentia somnum insinuant. Cæterum præcor-
 dijs ac ventri madefactiones & cataplasmata adhibeto, si phlegmone
 subsit, atque durities, flatusq;, distendat: oleû quoq; ex oliua bene ma-
 tura nequaquam acerba inijcito: id enim crassum est, & viscidum, &

- A** calefaciens: Hæc utiq; in inflammatione facienda sunt. Inijciatur verò in ipsa anethum, aut conyza: bonum quoque est si simul omnia. Quòd si adsit etiam inflatio, cumini & apij semina adjicito, & quæcunque lotium flatusque prolestant: nec non & nitrum cribratum inspergito. Verum si in iecore vitium dolorque fuerit; lanas ab oue sordidas accipito, oleum verò acerbum, aut rosaceum, & sapam græcam, aut creticam admisceto: fertulamque incoquito, atque omnibus in vnum succum permixtis iecur irrigato. Ad lienem verò oleum cum aceto bene facit: aut si magis, quam prius turbet; posca, & pro lanis sponsia mollis adhibeatur. nam mirum in modum his gaudet mitescitque lienis. Por
- B** rò si præcordia interius sint, sursumque trahantur, & circumtenta cutis sit; optimum hoc remedium erit loco vnguinis, aut vnà cum ipso crasso tantundem. opportunum est. cunila verò & ros marinus incoquantur anethum quoque non iniucundum erit. Quòd si cataplasmatibus tempus erit idoneum, oleis quidem ijsdem in ijsdem affectibus vtendum est. Materia sit autem lini semen, fœnum græcum, ordeï tenuis farina. Bonum est autem & faba, & eruum, si venter intumescat: pariter & millium torrefactum in sacculo positum leue molleque fomentum est: pinsitum verò & aqua intercutem laborantibus cum melle & oleo & lini semine cataplasma bonum est. Flores autem & herbe & semina quæcunque à me in irrigationibus posita sunt, & in cataplasmatibus eadem sunt. Mel verò & cum ipsis bonum est, vt arida cogantur, miscanturq; squallentia, atque vt calor diutius permaneat: ipsum quoq; solum bonum est pro cataplasmate semicoctum, & ad irrigandum, si cum aliquo humore liquetur: mollit enim, calefacit, flatus lotiumque euocat, & ardores obtundit. Nam hæc quoque mulsa epota præstat: hisque plura & meliora, si interius arteriam, pulmones, pectus, & ventrem subeat. Assidue verò aliis irritanda est glandulis, aut illitionibus (sæpius enim siccescit,) vt à capite materiæ detrahantur, & à pectore halitus dissentur, & alui purgamenta excernantur. Quòd si multis die
- D** bus venter suppressus fuit; ipsum mulsa, oleo, et nitro subluere opus est. Verum si non satis phlegmones exhalationes defierunt; cucurbitulam affigens incidito, qua parte phlegmone extumuit, & maior apparet: vnam autem, aut duas affigito, prout phlegmone significauerit, & vires præceperint: & sanguinis detrahendi copiam ab his cōiectare oportet. Excessus enim syncopæ autor est. Primo quidem, aut altero die madefactio eadem esto, Tertio verò ceratum cum aliquo ex oleis ad irrigandum aptis imposito. Deinde epithemata in inflammatione si facultas sit, ex hyssopo, fœnogræco ex mulsa decocto, terebinthi arboris resina, & cera: olea verò in ijsdem eadē. Quòd si nihil istis delirium

remittat; tondere caput necesse est: si longissimi crines sint, primum di
 midij: si breuiores, ad cutim. Postea prius resectis viribus cucurbitula
 vertici capitis affigenda est, sanguisque hauriendus: verum prius inanis
 cucurbitula inter scapulo adhibeatur. Cæterum quoniam thoracem in
 omnibus acutis morbis medicari oportet: nam prorsus ipse cum corde
 & pulmone laborat primum quidem ob spiritus modo calidi, modo
 frigidi necessitatem, præterea ab ardenti febre, & tussi, & humorum
 prauitate, & neruorum cõmunione, & oris ventriculi noxa, necnon
 succingentis membranæ, & septi transuersi vitio: (cor enim si maiori
 aliquo malo oppressum sit, nunquam sanescit:) in Phreniticis vtique
 & hæc in primis mitiganda sunt. siquidem nonnullis mentis alienatio **P**
 a quo aliquo eorum, quæ in pectore sunt, vitio exoritur. ea verò sunt, spiri
 tus calidus & ficcus, sitis acris, ignis intolerabilis qui vndique in thora
 cem confluit, & prauitas quidem à domestico calore cõmutato & ma
 ior & molestior prouenit. Ab alijs etiam membris in thoracem con
 tributio fit: Extrema nanque frigida sunt, caput, pedes, ac manus: super
 hæc autem thorax est. igitur humectandi refrigerandi que auxilio eget.
 Humectatio quidem fit ex oleo, in quo chamæmalum, aut nardus in
 cocta sit. Aestate verò & sapa græca benè faciet. At si epithematibus vti
 deceat: palmulæ vino austero maceratæ, deinde confusæ in placentam
 cum nardo, polenta, atque cœnanthe suaue pectori cataplasma fuerint. **G**
 Refrigerant quoque mala pinsita cum mastiche & fertula: quæ omnia
 cera & nardo excipiantur. Sin autem & os ventriculi torpeat, & à cibis
 abhorreat; succum absinthij, aut comam vnà cum his terito, ipso etiam
 in oleo incocto præcordia irrigato: & aquam, in qua maduit, aut ipsius
 succum ante cibum propinato duos scilicet aquæ illius cyathos, aut suc
 ci ad amaræ fabæ magnitudinem ex aquæ cyathis duobus. At si os ven
 triculi ardor malè habet, non ratione morbi, sed ipsum duntaxat ab
 acris salisque humiditatibus, siue à bile mordetur, atque siti perare
 scit; lac aquæ admixtum in cibis exhibendum hemina videlicet dimi
 dium vno aquæ cyatho temperatum: atque ita huiusce lactis plurimum **H**
 sorbeat: non nihil etiam cum pane assumat. Verum tamen si ardor ho
 minem torqueat, & sitis, & anxietas, & furens insania, & frigida cupi
 ditas; propinanda quidem frigida est, sed non tanta, quanta in ardore
 morbo absque phrenitide propinatur. In istis enim timendum neruis
 est: itaque danda est, vt ori ventriculi subueniatur. pauca verò satis est,
 parum enim potant phrenitici. Cæterum si in Syncopam prolabantur,
 nam & hoc incidere solet, viribus euanescentibus, in sudorem lique
 scente homine, omnibus humoribus extrorsum impetum faciētibus,
 tenore ac spiritu fatiscētib; tunc cura delirij post habetur. sed cum

- A** metus sit, ne in vaporem, humiditatemque homo dissoluatur; vnicum subsidium vinum est. celeriter enim substantiam alendo instaurat: & quoquo versus ad extremitates vsque permeat: tenori tenorem apponit: & spiritum torpentem expergeficit: frigiditatem calore temperat: laxantem madorem astringit: extrorsum erumpentia atque diffluentia coercet: olfactu suaue delectat: vires demum fulcire ad vitam prorogandam potest: atque in infania ad animum demulcendum optimum est. Hæc omnia epotum vinum simul præstat. iracundia nanque mollescente animo conquiescit: atque ipsimet ad recreandas vires cibos accipiunt: quin etiam se ipsos ad voluptatem replent. Nempe si iam plus
- B** temporis morbus extrahitur, & febris ignaua est, & delirium in fatuitatem vertitur, & præcordia non vsque adeo læsa sunt, aut tumore, aut inflatione, aut durtia, sed in capite potissima morbi causa est; audacter lauare oportet, atque sæpius caput perfundere, habitus nanque sanabitur: & caput difflabitur: & omne corpus exhalabit. Atque ita siccitas obtunditur: & sensus caligo discutitur: & mens stabilis, atque inconcussa firmatur. Hæc vtique sunt tollendi morbi præcepta.

Curatio Veternosorum. Cap. II.

- C** **V**eternosi in luce & ad solis radios collocentur: morbus enim nihil aliud est, quàm tenebræ. & magis in loco calido habeantur: ipsius enim causa est insita frigiditas. cubile agitabile sit. stragulæ vestes, parietum picturæ, omnia sint varia, quæcûq; visum proritare queunt. multus habeatur sermo: pedes premendo tractentur: vellantur pili: membra scalpantur. Si altus sopor obtineat, vociferandum est. iracundè increpandus est æger: his, quæ timere consuevit, deterrendus: quæcunq; prius optabat expectabatque, annuncianda sunt: omnia ad soporem discutendum contrà, atque in phreniticis, molienda. Quòd ad Veternosorum euacuationem attinet; hæc nouisse oportet, si alteri morbo, vt pote phrenitidi succedat veternus, venam ne soluito: neque alicunde multum sanguinem educito: sed ventrem subluo non solum stercoreis educendi causa, sed etiam vt aliquid à superioribus partibus reuellatur, & à capite deriuetur. igitur multum insit salis, & nitri. Optimum verò sit, si sublutioni castorium inspergas. imum enim intestinū veternosis frigidum est, & ad excretionem emortuum. Si non per successione, sed suoapte ingenio veternus incipiat, & æger plenus esse videatur; si sanguinis, vena in cubiti curuatura secāda est: si pituitæ aquosæ, aut aliorum succorum, purgare opus est, nico ex ordeï cremore, aut nigro veratro ex mulsâ inter initia, si mediocriter purgare velis. Sin autem copiosius, medicamenti, quod Hieram id est Sacram vocans: pon-
- D**

do drachmas duas ieiuno dato cum mulsæ cyathis tribus: atque tantis- **E**
 per expectans, quoad purgatio confecta sit; tunc cibos, si opportunum
 sit, exhibeto: sin minus, in posterum diem alimentum differto. Non-
 nunquam sanè & vesperi hieræ drachma cum aquæ, aut mulsæ cyathis
 duobus dissoluta in tempore datur. Nempe inedia malum est, malum
 est & cibi multitudo. Igitur exiguo cibo vti singulis diebus oportet:
 neque subito ac penitus ieiunandum est, os enim ventriculi per totum
 diem refectione caloreque indiget. Quin etiam cibus esto attenuans,
 & aluum leniens in iusculis magis quàm leguminibus, gallina, cōchri-
 de. herba verò mercuriali assidue vtitor; acetumque affundito, & suc-
 cis injicito, si forte succo ptisanæ vtendum sit. Bonum autem spiritum **F**
 reddit, vrinamque citat sceniculum, apium olera, aut horum semina.
 Item porrum acrimonia sua proficit, & brassica cum oleo & garo. opti-
 mè facit & cuminum dulce cum brassica ad flatus digerendos & lo-
 tium euocandum. Vesica enim atque venter in quolibet morbo irri-
 tant atque infestant. Irrigationes capitis tales fiant, quales & in phreni-
 ticis. Vtrisque enim sensus pleni halituum sunt: quos refrigerando, ad-
 stringendoque rosæ atque hederæ succo propulsare necesse est; aut di-
 gerere per transpirationem extenuantibus, exempli causa serpyllo, aut
 aceto cum rosaceo. Si nerui doleant, & totum corpus, sed multo ma-
 gis extrema frigescant; caput ceruicemque; castorio cum anethino oleo **G**
 inungito, atque irrigato. quin etiam spinam eodem, sicyonio, aut gleu-
 cino, aut veteri oleo admixto perfundito: necnon & manus ad hume-
 ros usque, & pedes usque ad inguina perungendi sunt. Nonnullis quoque;
 vesica est humectanda: quæ tanquam nervus patitur, & tanquam vri-
 næ iter laborat: in super humorum acredine vexatur: biliosum enim lo-
 tium est. Sin autem maior tremor adsit, & conuulsionem minetur; ne-
 cessariò & sicyonium oleum capiti superfundendum: sed brevis eius
 vsus esto. Quod si præcordia inflammata sint, cutis verò tumida, infla-
 ta, distentaque, aut introrsum vergentibus præcordijs concava efficia-
 tur; madefactiones & cataplasmata eiusmodi sint, cuiusmodi in capite **H**
 de phreniticis comprehendimus. Cucurbitula minimè vtitor, si à phre-
 nitide in hanc labem incidit: audacius verò cucurbitula vti poteris, si
 ab initio morbus iste inuasit. Sin autem atra lingua sit, & tumor in
 præcordijs appareat; cucurbitulam affigere necesse est. postquam verò
 interuallo temporis sensus purgati fuerint, & alia facilius feret; capitis
 vertici applicare. quādoquidem ea parte euacuare sine vlla virium mo-
 lestia possumus. Et flatus supra infraque eliciendi sunt. Veterinus enim
 flatus colligit & in ventriculis, & in toto corpore ignavia, marcor, ani-
 mæque defectus conspicitur. Motus autem ac vigilia discutiendi facul-
 tatem

- A** tatem habent. Rutam igitur viridem cum melle & nitro contritam illinito: sic enim magis flatus digerit: cum his verò & terebinthinæ resinæ pars vna misceatur. Fetus quoq; flatus prouocat aut cum sordidis valentibusque lanis, aut cum asperis panniculis veteribus atque attritis: aut cum spongia ex aqua, vbi hyssopum, aut origanum, aut pulegium aut rype incocta sit. Euocant autem flatus & quæcunque ante cibos propinantur: quæ vtique pituitam bilemque ab intestinis & stomacho educunt. Hyssopum in mulla elixum, dictamum creticum, origanum acria quidem sunt, sed eductoria. Adiantum, gramenque flatus & lotia erumpere faciunt. Si manus & caput cōtremiscant, castoreum
- B** diuidiæ drachmæ pondere ex mullæ cyathis tribus ad plures dies bibendum est: si bibi verò nō possit, ad demoliendam calamitatem cum olei cyathis tribus, in quo ruta incocta sit, duplum in imum intestinū infundatur: idque per plures dies faciendum. Vltra verò vtilitatem, quæ ex hoc prouenit (nam supra infraque flatus expellit, & nonnullis vrinam, stercusque detrudit: si forte in omne corpus dilabens penetrat, firmi atque robusti nerui efficiuntur, & habitus ad calidum siccumque permutat: morborumque constitutiones conuertit. Optime etiam proficit si in nares inspiretur; nam & ea ex parte spiritus sternutamentis educit. Et quemadmodum per vesicam vrinam expellit, ita
- C** & per nares mucum. Hos autem effectus hoc loco suaui caliditate præstat, & melius quàm alia sternutatoria, scilicet quàm piper, veratrum, radicula, euphorbium, Nam hæc ad primum atque vltimum attactum immitia sunt, & caput sensumque perturbant. Castoreum verò paulatim adhibitum calefacit, cum & alioqui capiti conducatur: quandoquidem nerui vndique ex capite oriantur: morbis autem nervorum castoreum medetur. Cæterum ipsum cum aliquo aut aliquibus ex supra cōprehenfis admiscere non ingratum fuerit. nam si admixtum sit, non protinus quidem caput mediocriter conturbauerit, diutius verò caliditatem accenderit. Nares prorrhitatione humidæ reddantur. odora-
- D** menta applicentur acria quidem ad sensum, sed facultate calida: quale ipsum castoreum est, aut thymbra, aut pulegium, aut thymum, viridia aut arida aceto perfusa. Acribus pharmacis pedes genuaq; illinantur. Materia esto calefaciens, et ex adiectione mordens: nam vtroque veteranis opus est ad calorem excitandum atque vigiliam. Primum igitur vrtica crura verberato. tenuissimæ nanq; vrticę partes adherentes non diu perseuerant: sed pruritus & dolorem non grauem inferunt; mediocriter verò stimulant, & tumefaciunt, & calorem excitant. Quod si hæc vehementiora fieri volueris; lemnestidis, atque euphorbij pares portiones cum vngvine gleucino illinito. Optimum quoque est scillæ

crudæ laminis perfricare: sed à mēbris omne oleosum detergere oportet: quodlibet enim acre minimè mordax est admixtū cum vngue, nisi id medicamentosum sit, quale est cyprinum, aut gleucinum, aut ficyonium. Si præter hæc altus adhuc sopor occupet; proderit syluaticum cucumerem ex aceto tritum, & equæ sinapis portioni admixtum imponere. acre verò est id cataplasma, celeriterque ruborem concitat: celeriter quoque calefacere potest. verum ne pustulas vulneraque efficiendo periculum inferat, frequēter detrahendum est cataplasma, atque nunquid horum acciderit, inspiciendum. Hæc vtique ad ipsius torporem, ac veluti demortui languorē discutiendum quolibet morbi tempore præter exacerbationum inuasiones molienda sunt. Quòd si iam sensum recuperet, pondus tamen aliquod in capite infit, & sonus aut bombus obstrepat; etiam per os pituita elicienda est. Mastichen in primis mandendam exhibe, vt continenter expuat: postea rursum vuam taminiam, granum gnidium: sed omnium maxime sinapi, et quoniam vsitatum est, & quoniā inter alia magis pituitam educit: ac si quis sponte ipsum deuorauerit, quæ in ventriculo sunt, disijcere potest: potest etiam aluum madefacere, & flatus excernere. Etenim aliquando casu hæc mihi euenerunt: cū homo quidam me consentiente ipsum deuorasset. Bonus autem magister est experientia, opus est verò & ipsum periculum facere: imperitia nanque timoris & cautionis causa est. Caput quoque postquā ad cutim detonsum fuit, nisi magnopere proficiat, vt transpiret, radendum est: quin etiam ad vsum acrium medicaminum, vt eius, qui ex limnestide constat, aut hydār, aut thapsia, aut sinapi, humidum ex aqua cum dupla panis portione in linteolo veteri illitum capiti superdandum est: cumque horæ spatium ibi permissum fuerit, spongijs calidis fouere opportunum fuerit. Item ex vfu erit & lautio omnibus iam, aut saltem plurimis, & præcipuis ad morbi depulsionem adhibitis, adhuc tamen corpore torpente, vbi & gestatio proderit, & frictio, & quælibet lenis corporis agitatio.

De curatione Tabis. Cap. III.

Istos sanè si & tabes male habet, ocyus succurrendum est, ad balneum deducendo, & corpus dimouendo. Tabis quoque lac medella est, & nutritio, & ventris calefactio, & vesicæ lenitio. Quin etiam eadem huic vitio, quæ & catocho, expediunt: similis enim atque eadem est horum morborum species. Castoreum vtique istis opportunius est atque lenius & potui datum, & illitum, & in intestinum infusum. Mulieribus autē qualia his similia ab vtero vitia oriantur, in libro De muliebribus morbis à nobis disputabitur.

A De curatione Apoplexię. Cap. III.

A Poplexia validus planè morbus est. nam in omnibus exanimis sunt, quorum & corpus & mens stupet. Si ægrotus senex sit (quibus familiare id vitium est) nō liberatur, & morbi magnitudine & ætatis miseria oppressus. Quibus autem notis morbi magnitudo cōiectanda sit, antea à nobis positum est. Si iuuenis æger sit; debilis est apoplexia, non tamen facile remouetur. Tentanda igitur curatio est. Aequale sanè adiutorium vt pote magno affectui magnum remedium missio sanguinis est: nisi quis plusquàm conueniat, mittendo delinquat.

B modum autem coniectare difficile est: nam si paulò plus detraxeris, hominem planè strangulasti. ad vitam enim tuendam his vel paucus sanguis efficacissimus est: cum sit vitæ corporisque alimenti fomes. si minus detraxeris, quàm causa postulat; nihil magni per magnum auxilium contuleris: adhuc enim causa permanet. Sed præstat minus detrahendo delinquere: nam si minus detractum esse visum sit, aliqui verò optimi successus apparuerint; iterum venam rescindere cōgruens fuerit: scindenda est autem vena in concauo cubiti. hæc enim in sinistro fluida est. Simul quoque in pusilla apoplexia & resolutæ partes considerandæ sunt, in sinistro ne, an in dextro latere resolutio sit: à salubribus enim partibus (vt dicere mos est) sanguinem haurire oportet. hac enim sanguis faciliè delabitur: hac etiam à læsis partibus materia deriuatur. Igitur si absq; euidenti causâ attoniti reddantur; sic de secanda vena ratiocinandum est. At si ab ictu, aut delapsu, aut compressione in hanc labem inciderint, in aliud tempus res differenda est: nonnullis verò ad medelam atque vitam id solum satis fuit. Cæterum si frigiditate multa, & torpore, & sensuum abolitione hominem occupante vena minime scindenda videatur; subluenda alius est: quò multitudo ab intestinis extrahatur (plerunq; enim ex voracitate & crapula in morbum talem prolabantur.) vtque humores caput occupantes reuellantur.

D Sublutio planè acris esto, pituitam, bilemque subducens. Igitur nitrum solum ne habeto, sed etiam euphorbium trium obolorum pondere, (qui eluēdæ aluo modus vsitatus est:) & cucurbitæ agrestis interanea, aut centaurij comæ decoctum ex oleo, aut aqua. Optima quoque sublutio fuerit, mellis consuetæ portioni ruta adiuncta, & cum vnguinē elixa, & terebinthi arboris resina. & sal pro nitro, & hyssopi decoctum. Quòd si per hæc subsidia paulum excitatus homo fuerit, aut febre correptus, aut sensum ab illo marcore suscipiens, aut arteriæ bono pulsu restituto, aut facie vteunque meliora significante; spes salutis concipiēda est, audaciusque subueniendū. Interim igitur roboratis

viribus, purgatorij medicaminis, quod Sacrum vocāt, ieiunō maxime **E**.
quidem integra potio danda est: si vires prohibeant, dimidium cum
mulsā. & æger in lectica supinus collocatus agitandus est, sensim eum,
qui ferunt, gestantibus; frequenter verò, quò lassitudo arceatur, inter-
quiescat: ac si alius liquida sit, libens admittito: sin secus, aque, aut mul-
sæ cyathos duos potui dato. Sin autem & dum purgatur, nauseabun-
dus sit; id ne prohibeto. nam & illa distentio ad expergefaciendum vi-
gorem quendam præstat, & pituitæ vomitus morbi causam euellit:
sensum verò, & caput, & nervos repurgat sacrum quod vocatur medi-
camen. De qualibet itaque ab initio administranda purgatione satis
differuimus. Totū verò hominem lanis inuolutum oleo ficyonio per- **F**
fundere oportet, aut gleucino veteri, aut singulis seorsum, aut simul
mixtis. Sed optimum fuerit ad conspissanda olea cerę parum colliqua-
re: atque ista nitri ac piperis mixtione valentior reddenda est: sint verò
tenuiter contrita & cribrata. At miram habet vim ad resolutos casto-
reum, & illitum cum aliquo ex antedictis oleis: sed longe potētius est,
si cum mulsā potui detur, portio verò tanta sit, quantam in veteriosis
nouimus. Cōiectare autem oportet & etatem ægrotantis, & mentem,
an pluribus diebus bibere sit paratus. Nempe inunctiones irrigationi-
bus præstant, facilius feruntur, & magis proficiunt: neque enim dila-
bentes lectum & stragula inquinant; ægrotis verò id inutile est: illæ au- **G**
tem inhærentes corpori in colliquatas partes a calore sorbentur. quin
etiam & ipsarum perpetuitas conducibilis est; nam irrigatio diffluit.
Inunctionum autem materia est, quæcunq; à me supra dicta sunt: cum
ipsis verò castoreum. Accipitur itaq; resina terebinthi arboris, euphor-
bium, limnestis (hoc est adarce) pyrethrum æquis portionibus: piperis,
galbani dimidium, nitri ægyptij triplum, cerę quantum ad liquida cō-
spissanda satis sit. Ceterum medicamina multo magis, quā hæc, varia,
& multo plura seorsum loco suo tradita sunt. Epiplasmata quoque du-
ris distentisque partibus superdanda. Horum sylua est lini semen, fœ-
num græcum, farina ordeï, mel: oleum, vbi ruta, aut anethum incocta **H**
sint: althææ radix pinsita, & in mulsā vsque ad ceræ molliitudinem de-
cocta. Sunt verò & tractabilia, & temperatura suaui. Siquidē adhuc
febre vacant, aut leuiter febricitant, posthabita caloris cura hæc facien-
da sunt: At si febres acutæ sunt, & reliquus morbus his leuior esse vide-
tur, febres verò in discrimen adducunt; ad has & victus rationem, & re-
liquam curationem conuertere oportet. Alimentis itaque summè te-
nuibus, & facilis coctionis vescendum est, atq; opportunitas nunc ma-
gis obseruanda. Et per totam curationem in exacerbationibus subtra-
here, atq; penitus in febres animum intendere oportet. Cū morbus

- A** autem diu trahitur, & caput in causa est, cucurbitula occipitio affigenda, & sanguis largiter hauriendus: plus enim, quàm venæ sectio, proficit, & vires nequaquam labefactat. Sed prius inter scapulas inanem cucurbitulam admoueat: vt in contrarium eius, quæ in occipitio est, succos reuellat. Nempe interdum & gula resoluta est, in qua sola attonitis salutis præsidium collocatur, deuorandis scilicet alimentis, & medicaminibus transmittendis. neque enim inedia famisque tantummodo periculum instat, verum etiam tussis, difficilis spirationis, atque strangulatus. Nam si quis intra os liquidum cibum infundat; in arteriâ subterlabitur, cum neque tonsillæ ad impulsu ciborum concidant, neque epiglottis in proprium locum subsidat, quæ arteriæ operculum à natura facta est. Quapropter opus est mulsam, aut succum longa mystilla infundentem, supraque arteriam attollentem in gulam demittere: id quoque enim ad deglutiendum inseruit. Verum enimuero si agrotus iam morti proximus sit, ipsius adeo ceruix spiritusque congelascunt. ideo ceruicem & mentum calefactorijs illinito & foueto. Frustra verò laborant, atque imperiti illi sunt, quicunque sub mento cucurbitulam, vt gula dilatetur, affigunt: quandoquidem non dilatatione ad impositionem ciborum, sed ad deglutiendum compressione opus est, dilatat autem cucurbitula: & cum deuorare velis, prohibet reuellēs ac retrahens;
- C** cum remittendum potius sit, quò in deuorando cōstrictio fieri possit. Insuper arteriam repleti, vt strangulatio fiat periculum est, neque etiam si hac, & illa in parte gutturis affixeris; quicquā prodest. musculi namque & nerui & tendones & venæ ante ipsum positi sunt. Vesica vtique, & laxum intestinum inter se proxima interdum ad excernendum debilitantur, resoluuntur, recrementorumque semper plena reperiuntur: vesica verò & in maximam molem extumescit. Interdum autem ita resoluuntur, vt purgamenta cōtinere nequeant: per ipsa enim tanquam inanima superuacua delabuntur. Tunc igitur instrumētum, quod Cathetera vocant, in vesicam demittere haud sanè tutum est. ne corrumpatur enim vesica, atque homo conuellatur, discrimen impendet: sed præstiterit cremore haud multo aluum subluere: cumque stercus ab intestino eiectum fuerit, iterum iniiciendum est cum oleo castoreū. Spes autem vnica omnium pariter resolutorum, separatimque singularum partium eo vitio laborantium in oleum infusio fuerit. quomodo verò ipsa administretur, in sermone De diuturnis morbis exponetur.
- D**

De Comitialis accessionis curatione. Cap. V.

Comitialis morbi primus casus perniciosus est, si acutè morbus inuadit; nonnunquam enim & vno die hominem perdit. Peri-

culosæ etiam sunt per circuitus exacerbationes. unde factum est, vt in **E**
acutorum numerum comitialis morbus poneretur. Quod si malo af-
fuescat homo, & morbus tenaciter adhærens occupet, non solum diu-
turnus, verum etiam nonnullis perpetuus efficitur. nam si ætatis florem
vigoremque excedit, consenescit cum agro, commoriturque. Quot-
quot igitur medicamina vt diuturno morbo conueniunt, in sermone
De diuturnis comprehenduntur: quotquot autem ad mortis celerita-
tem euitandam faciēda sunt, horum plura in sermone De attonitis tra-
didimus, venæ sectiones, alui sublutiones, inunctiones, cucurbitulas.
hec enim vt homo expurgiscatur, valentissimè efficiunt. Quotquot au-
tem prolapsui peculiaria adiutoria inueniuntur, ea in præsentia doce- **F**
bimus. Pueris itaque, quibus ex corruptione, aut ex vehementi refrige-
ratione inusitata hæc labes incessit; vomitus aut cibi, aut pituitæ, aut
aliorum quorundam succorum prodesse consuevit. pennæ autem iri-
no vnguento delibutæ nauseam excitant. veruntamen & irino non
vsque ad conuulsiones tonsillæ sunt illinendæ. Comprimere quoque
leniter ilia opus est, puerum in ventrem suspensum conuertendo: hæc
enim figura ad vomitum habilissima est. At si vellatur, aut distorquee-
tur inferior maxilla, aut manus & crura iactentur, aut vnà cum toto
corpore oculi distendantur; manibus perunctis tractando demulcere
conuenit: obtorti oculi dirigendi sunt: rectæ partes ne torqueātur, sua **G**
uiter continendæ: frigida membra lanis antiquis sordidis, attritisque
panniculis fouenda; sedem præterea melle cum rutaceo oleo inungi-
to, aut cum nitro, aut resina liquida cum his mixta: hæc quoque leniter
intra anum intrudito: flatus enim proliciunt. flatuum autem excretio
huiusce morbi in pueris medela est. Porro si deglutire valeant, pharma-
cum istud exhibendum est, cardamomi pars, aris combusti. & hæc ex
mulsâ propinato, aut enim euomunt vnà cum humoribus ventri-
culum infestantibus, aut alius subducitur. Optimum quoque est hu-
iusmodi linctuarium, cardamomi, sinapis, hyssopi comæ par mo-
dus, iridis radices pars cum nitri duplo, piperis tertia pars: omnia cum **H**
melle permisceto, & maxillam diducens in os infundito: interius
etiam, quàm vbi sunt tonsillæ, quò deglutire valeant, inijcito. Hæc
adeo pueris expediunt. Iuuenibus autem & hæc quidem profunt,
verum etiam potentiora his medicamina ad vomitum deligenda
sunt, vt narcissi bulbi, sinapis, & hyssopi pares partes, aris & piperis
dimidio minus, quàm priora, cum melle miscens exhibe.
Hæc profectò ad leuandam exacerbationem abundè fuerint: quæ ve-
rò ad propulsandum morbum facient, in sermone De diuturnis mor-
bis persequemur.

A De curatione Rigoris, quem Tetanū vocant, Cap. VI.

- I**N præsentia lectum mollem, tractabile, lætem, suauem, calidumq; esse necesse est: neruos enim inflexiles, duros, rigentesque morbus efficit: quin etiam cutis tota squallens asperaque corpori obtenta est: palpebrae natura versatiles vix oculos conuiuendo protegunt: oculi intenti sunt, in profundo conuoluti: nec non & artus sunt deligati, ob distentionem immobiles. Aegroti domicilium calidum esto, si æstas sit, citra sudorem, aut resolutionem: ad syncopam enim morbus inclinat. Neq; verò ad alia magna remedia cunctatè accedendum: haud enim differendi datur occasio. Quapropter siue ob refrigerationem absque manifesta causa rigor inuasèrit, siue ex vulnere, siue ex abortu mulieri incesserit, venam in cubito rescindito: curans in deligando brachio laxiorem compressionem fieri, sectionemque leniter & faciliè expediri: siquidem ista neruorum cōuulsiones cient. Semel etiam cruor citra defectum animæ frigusq; extremorum mediocriter effundatur. Neq; inedia aeger maceretur: res enim frigida siccaque fames est. Propinetur itaque mulsæ spissæ meracior, & ptisanæ cremor cum melle. Ista namq; & tonsillis comprimendo minimum dolorem inferunt, & gulæ deglutiendo lenia sunt & facilia, & ad molliendam aluum mollissima, & ad vires instaurandas valentissima. Omne corpus lanis inuoluito oleo gleucino, aut crocino madentibus, in quibus aut rosmarinus, aut conyza, aut artemisia incocta sit: atq; omnia & facultate & ad tactum calida sunt. Oblinere autem corpus vnguine conuenit, quod ex limnestide, (quam adarcem esse putamus,) quod in stagnis nascitur, & euphorbio, & nitro, & pyrethro conflatum est: his verò & multum castorei adijciatur. Bene quoque fuerit tendones lanis contegere, & secundum aurem & mentum loca perungere. nam partes hæ maximè patiuntur ac distenduntur. Præterea leuibus calefactorijs fouendi sunt tendones & vesica per sacculos millium torrefactum includentes, aut bubulas vesicas olei calidi semiplenas: quò locis, quæ fouentur, secundum latitudinem applicari valeant. Interdum coegit necessitas, vt capiti fomenta adhiberentur: quod neque sensibus vsq; adeo tutum est, neq; neruis salutare. sensibus enim quandam caliginem effundit multis halitibus ipsos petentibus: neruos autem replet. Quo circa modo fouendi quam tutissimo vtendus est, atque materia haud ita multum foedè olens deligenda. utique materia esto oleum in vesicis in duplici vase citra nidorem feruesfactum: aut sales tenues in sacculo. millium enim ac lini semen tactu quidè lenia sunt, sed halituosa & graueolentia. Ratio verò fouendi huiusmodi esto. tendonibus resupinato ægro

fomenta vsque ad verticem subijcienda sunt: vltcrius verò ad synciput **E**
 ne procedito. Iste nanque locus omnibus sensibus communis est: ab ip
 soque, tanquam ex fonte omnia adiumenta, omnes noxæ scaturiunt.
 Quòd si epiplasmata tendonibus superdanda sunt; erectum occipi-
 cium esto: nam si magis sursum versus imposueris, caput exhalationi-
 bus complebis. Materia sit autem epiplasmatum lini & foenigræci se-
 mina. Post epiplasmata verò utilis fuerit cucurbitula occipitio ab vtro
 que spinæ latere adhibita. Sed parce admodum flamma accendatur:
 nam quæ ab labris cucurbitulæ fit circumpressio, doloris conuulsio-
 nisque autor esse solet. Igitur diutius trahere præstat, ac molliter ma-
 gis, quàm plurimum breui tempore. sic enim tibi in conuexum locus **F**
 sine dolore attolletur, qui còcidendus est. Scopus autem modi sangui-
 nis extrahendi tibi vires ægrotantis proponantur. Hæc vtique rigori-
 bus, qui sine vlceribus fiunt, remedia conueniunt. At si ex vulnere cò-
 nulsio facta sit; perniciosum profectò id est, ægreque de salute sperari
 potest: nihilominus tamen opem ferre decet: quandoquidem nonnul-
 li et adhibitis remedijs mortem euitarunt. Oportet sanè vltra ceteram
 medelam & vlceribus consulere cum calefacientibus, quæcunq; a me
 iam dicta sunt, irrigando, & totibus & cataplasmatibus & medicamen-
 tis, quæcunq; & facile calorem excitent, & humectando pus abun-
 dè moueant. Vlcerata enim in rigore sicca & squallida sunt. Accipito er **G**
 go thuris mannam, polij comam, terebinthi piniq; arborum resinam,
 althææ radicem, & rutam conyzamque herbam: hæc in cataplasmatibus
 commiscere opus est, alia liquando, alia, quæ puluerca sunt, inspergen-
 do, alia in oleo prius macerando. althæam verò in mulsâ ante contu-
 sam decoquito. Inspergendum est etiam vlceri castoreum: neque exi-
 guus inde in totum corpus calor emanabit. Horrores enim ab vlceri-
 bus prodeuntes malefici sunt. Perungendæ quoque sunt nares casto-
 reo cum crocino vnguento permixto: quin etiam castoreû trium obo-
 lorum pondere assiduè bibere expediet. verùm si ab hac potione gula
 laboret; interijcienda est laserpitij radicis exhibitio ponderis tanti, **H**
 quanti & castoreum dandum esse diximus: aut myrrhæ dimidio mi-
 nus, quàm laserpitium. sed omnia cum mulsâ potanda præbeantur.
 Quòd si cyrenaici laserpitij lachrymæ copia tibi fiat; hæc opus est mel-
 le cocto inuolutam ad erui magnitudinem deuorâdam dare. ita enim
 optimum factu est, quò palatum præteriens ægrotum lateat; acris est
 enim, ructumque insuauis ac fœdè olens excitat. si neque hac ratione
 deuorari possit, in mulsâ eliquata propinetur. Omnibus enim potioni-
 bus, quæcunq; calefacere, humectare, distentionem laxare, & nervos
 remollire apte sunt; hæc haud dubiè valétior est. Cæterû si nihil egroti
 deglutiant,

A deglutiant, in anum castoreum cum oleo dandum est: hoc etiam anus cum vngvine aut melle illinendus: hoc item vesica irriganda, & cum cera, vt crassius reddatur, perungenda. Sin autem flatum stercusq; educendi tempus adsit; purgatorij, quod Hieram, id est, Sacram vocant, drachmas duas cum mulsa, & oleo in sedem inijcito. Nam præterquã quòd illa euocat; intestinum etiam & inferiorem ventrem calefacit ac fouet. varium nanque & calidum medicamentum hiera est.

De curatione Anginæ. Cap. VII.

B **D**Væ anginæ species reperiuntur, Altera cum caliditate, & magna tonsillarum inflatione, & extrorsum versus tumefactione: quin etiam lingua, gurgulio, & omnes adiacentes particule in tumorem efferuntur: Altera istis locis collapsis, & submissis efficitur: sed interius compressio maiore strangulatu discruciat: vt interna inflammatio ad cor vsque pertinere videatur. Huic quàm celerrime occurrendum est, nam & hac celerrime ægroti rapiuntur. Igitur si crapula, & ebrietas in causa sunt, eodem die inferius humorem inijcito, isque duorum generum sit, alter vsitatus, quò stercora educantur: alter eiusmodi, vt aliquas à tonsillis pectoreque humiditates euellere possit. neque tamen in ceteris efficacior meraciorque esto: sed centaurij & hyssopi decocta infundenda sunt. hæc enim & pituitam educere solent. Si tenuis autem victus præcesserit, scindere cubiti venam expediet: & latior sectio, quò maiore cum impetu, copiosiorque sanguis emanet, facienda est. Huiusmodi nanq; profusio minime quidem ad caliditatem mitigandam satis est: sed strangulatum soluere, & reliqua omnia diminuire valet. Haud ignobile quoque adiuumentum præstat, si ad animæ vsque defectum ægrum perduxeris vsq; eò tamen, dum ne anima deficiat. quandoquidem nonnulli secta vena ab animi deliquio vita excessere. Item vinculis supra talos & genua constringentes opitulabimur. Optima quoque sunt vincula supra brachialia versus cubitos, & supra cubitos versus humeros. At si deglutiendi via expeditissima sit; elaterium & cum mulsa, & cum sero lactis, quantum ad purgandum hominem satis sit, præbeatur. alijs enim purgatorijs elaterium in his ægrotis præstantius est. Cōferunt etiam cneorum seu thymelæa, & sinapi: siquidem hæc ambo ventrem repurgant. In quibus verò inflationes deuorationem impediunt; linguam ad palatum reflectens, ipsius venas rescindito. quòd si promptè multusq; sanguis defluat; inter alia remedia hoc magis proderit. Irrigationes utiq; locis inflammatis primum quidem adstringentes, quò retrorsum materiæ labantur, conueniunt. quam ob rem lanæ sordidæ cum œsypo vino madentes, aut oleo ex immaturis

oliuis expreffo accipiantur. Quin etiam cataplafmata irrigationibus si E
 milia funto, exempli caufa palmulae vino madefactae tunicaeque cum ro-
 farum folijs. quò fit autem viscidum & molle cataplasma; etiam orde-
 farina admisceatur: aut lini semen, & mel, & oleum: vt omnium mix-
 tura fiat. Quòd si ad suppurationem veniat; calida admouenda sunt:
 quibus & in altera anginae specie vtendum est. adesto igitur foenigraci
 farina, & manna, & refina, quae liquari possunt: & polij coma insperga-
 tur. necnon & fomentum calidum adhibeatur spongijs in decocto lau-
 ri baccarum hyssopiue madentibus. Ad mouendum pus autem effi-
 cacissimum est columbinus finus tenuiter per criseram, id est, lineum
 sacculum instar pulueris transmissus, ac super inspersus. idem & cani F
 nus eodem modo praestat. Ex mulla verò cum lentis, aut hyssopi, aut ro-
 farum, aut palmularum, aut simul omnium decocto collutiones fiant.
 Illinendum praeterea totum os est vsque ad intimas fauces simplicibus
 quidem, vt mororum, aut malorum punicorum aqua maceratorum
 succo, aut palmularum decocto: compositis verò medicamentis, vt Dia-
 moro, quod vocant, aut eo, quod ex Besafa, id est, ruta syluestri, & suc-
 co rhoi componitur: aut Diachelidonio, id est, ex hirundinibus confe-
 cto medicamento. Sin vlcera crustosa sint; collutiones & gargarismi
 fiant ex hyssopi in mulla, aut pinguium ficorum in aqua decocto: prae-
 ter haec amyllum percolatum in mulla, aut in ptisanæ tragiuae cremore. G
 Si Angina cum concidentia, quae erat altera species, occupet; ab inte-
 rioribus extrorsum omnia euocanda sunt & humores, & caliditas, &
 omnis caro, vt totum foras extumeat. Proinde calidae irrigationes fun-
 to cum ruta, & anetho, nitro insperso: Et cum his superius memorata
 cataplafmata. Proficit etiam ceratum ex nitro & sinapi ad calorem ex-
 citandum superdare: calor autem exterior huiusmodi vitium tollit, sed
 in collo tumor extuberat. Tumor autem foras in sublimem elatus à pul-
 monis inflammatione liberat, intus verò abditus anginam patientibus
 perniciosum malum est. At quicumque strangulationem ab angina ve-
 rentes, quò laxius spiritus duceretur, arteriam secuerunt; non sanè ex- H
 perimento rem comprobasse videntur. Quippe caliditas inflammatio-
 nis maior ex vulnere efficitur, strangulatum adauget, tussimque com-
 mouet. Quin etiam, si alioqui periculum id euaserint; vulneris orae in
 vnum coalescere nequeunt: ambae enim cartilagineae, atque inter se in-
 glutinabiles sunt.

De Curatione columellae. Cap. VIII.

Vitiorum, quotquot columellam infestant, Aliqua per succisione
 curare necesse est: sed de eorum chirurgia disputare ad praesen-

- A**tem locum non attinet. Aliqua, vtpote acuta, medicamentis sananda sunt. nam facile strangulant, & difficultate spiritus aliqua istorum hominem perimunt. Talis est vtique, quā Vuam, & quam Columnam dicimus: vtique enim cum inflammatione, crassitie, longitudineque suboritur: ita, vt in arteriam pendulæ fiat. Aequabili sanè crassitudine à basi ad summum vsque palatum columna, inæquali verò vua constat. huius enim ad palatum basis gracilis est, in extremo teres et crassa, rubēs aut liuida. iccirco & Vuæ appellationem id vitium sortitum est. Quapropter his maturè opem ferre decet: celerrima nanque à strangulatu perniciēs impendet. Proinde si ægroti iuuenes sunt, à vena cubiti sanguis detrahendus est: vtque largius euacuetur, maiore plaga vena aperiat. siquidem huiusmodi sanguinis detractio à strangulatu, tanquam à laqueo, ægrotantem liberat. Subluenda quoque alius est mitiori lotionē primum: deinde aliàs, atque aliàs acriore, vsq; eò, dum aliquid à superioribus partibus deriuetur. Circumdentur & vincula adstringentia extremis cruribus supra malleolos & genua: necnon & humeris supra brachialia atq; cubitos. Quòd si strangulatio inualescat, cucurbitula occipitio atque pectori adglutinetur. & istarum aliqua incidatur: omniaque administrentur, quæcunq; à me in capite De angina præcepta sunt: cum eadem in vtroque vitio sit mortis ratio. Iisdem præterea intra os medicamentis & adstringentibus & mollientibus, & exteriori fotu, & cataplasmatibus, & oris inunctionibus vtendum est. Circum columnam verò, aut circum vuam adstrictorium rhoi succum, acaciam melle aut aqua dissolutam, hypocythida, terram samiam, lemniamue, aut sinopicam rubricam, atque omphacium ponito. Si vlcerosa sit vua; gummi & amyllum rosarum aut palmularum decocto liquefacta: item ptisanæ aut tragi cremor adhibeantur. At in columnæ curatione aliquanto plus valentiorum medicaminum adijcito: quæ ex myrrha, costo, atq; cypero componantur. Nam id genus acria columna tolerat. Verum si nonnullis locus iste purulētus effectus est, atq; palati ossa computruerunt; hi longo temporis interuallo vitam finiunt.
- D** Sed horum auxilia nobis alio loco præcipiuntur.

De Curatiōe pestilētiū in faucibus morborū. Cap. IX.

HOrum vitiorum curatio cum alijs tonsillarū affectibus qua cōmunis est, qua propria. In inflammatione & strangulatu purgatio per clysteres, venæ sectio, irrigationes, cataplasmata, fotus, deligationes, cucurbitulæ, omnia demum eadem, atq; in his, conueniunt. Illitiones autem acriorum medicamentorum faciendæ sunt: neque enim vlcerà quiescunt, neq; crustæ in superficie fiunt. Verum si ab his sanies

ad interiora destillet: celeriter partes, etiam si integræ erant, vlcera-
 tur: celerrimeque vlcera interiorius depascendo serpunt, atque hominem
 perimunt. Porro igne vitium adurere, cum in superiori parte sit; im-
 prudentis esse propter Isthmum iudico. Sed medicamenta igni simili-
 bus, quò & depastio coerceatur, et crustæ decidant; vtendum præcipio,
 Ea verò sunt alumen cum melle, galla, balauftium arida cum mulsâ.
 Hæc eadem calamo, aut penna, aut crasso & oblongo caule, quò medi-
 camina ad vlcera perueniant; inspiranda sunt. Optima sanè est & chal-
 citis vsta cum trita cadmia ex aceto. esto autem cadmia portione du-
 pla: & rhei radix cum aliquo humore. Præterea ne vlcereum compres-
 sio fiat, cauendum est: ab ea nanque & humescunt, & magis exedunt.
 Hac de causa opus est pinna medicamenta arida inspergere: liquida ve-
 rò liquentissima reddentem in gurgulionem infundere. At si crustæ
 iam resoluuntur, & vlcera rubida fiunt; tunc conuulsionis maximè pe-
 riculum subest. resiccantur enim plerunque vlcera, & cum his nerui di-
 stenduntur. Itaque lacte cum amylo, & succo ptisanæ, aut tragi, aut li-
 ni seminis, aut fœnigræci remollire madefacereque conuenit. Quibus-
 dam & columella vsque ad palati os exesa est: quin etiam tonsillæ ad ba-
 sim vsque & epiglottida. ac propter cicatricem deuorare neque soli-
 dum quicquam, neque liquidum poterant. Sed & ipsum, quod bibe-
 bat, interdum percussum hominem fame necauit.

De curatione Pleuritidis, seu morbi lateralis. Cap. X. G.

NVlla moræ atque dilationis in pleuriticis, quin protinus valen-
 ti remedio succurramus, datur occasio. Febris enim peracuta
 ad perniciem properat: dolor quoque succingentis membranæ in peius
 urget necnon & tussis pectus caputque concutiens vires proterit. Quo-
 circa eodem potissimum die vena cædenda est. Sin autem ex ingurgi-
 tatione ciborum potusque ægritudo prouenerit; inedia diem vnum
 ægroto imperanda. post, sanguinem à vena mittito, quæ in cauo cubiti
 est, non eius, qui secundum rectum incessum inflammatis costis oppo-
 nitur: præstat enim maximè procul abducere. Sanguinem verò ne vsque
 ad animæ deliquium fundito: nam si refrigeratum corpus animo desti-
 tuitur; pulmoniam inuadere periculum est. Humores enim exteriori
 caliditate attractioneque priuati, in penitiores partes relabuntur. Item
 pulmo rarus, calidus, ad trahendumque valentissimus est: costis etiam
 proximus, earumque doloris est particeps. Verùm morbi pulmonis pleu-
 ritidi succedentes non vsque quaque salubres sunt: Pleuritis verò à pul-
 monis vomica exoriens benignior est. Quapropter cum mediocriter
 sanguis effluxerit; interiecto ad recreandum hominem temporis spa-

- A** tio, iterum detrahare opus est: si bene quidem habeat, eodem die, cum longa remissio fit: sin minus, postridie. Quod si neque febris remittat, (sæpe enim diem vnum febris occupat, & augetur,) tertio die in secunda remissione, in qua & cibi dandi sunt; sanguinem mitte: totum hominem vberius perungens, costisque oleum molle infundens cum calido vngvine ex rutæ anethiue decocto. Ipsum verò latus admodum leniter irrigandum est. sed nonnullis & dolor & inflammatio erupit, vt eorum locorum affectus esse videretur: cum tamen id interiorum vitiorum incrementum sit. At in præsentia de alimonia, quemadmodum & de vniuersa curatione, quò nihil in ea delinquatur; sermonem habeamus. in alimentis enim medicamenta ponentur: quin immo in alimentis medicamenta sunt. Itaque genere calidus humidusque cibus esto, lenis, æquabilis, migmatodes, id est, bene permixtus, dissolutior: pituitam soluendi, extenuandique potestatem habens. Proinde cibarijs omnibus ptisana anteponatur; initio quidem, quò ipsius crassamentum solidumque reijciatur, in cremorem percoletur, soloque cum melle condiaur. ab ipsa verò vsitata ad voluptatem varietatemque parandam medicamina remoueantur: in hac enim ægritudine solus cremor satis est. Quippe humectare, calefacere, pituitam soluere & detergere, per superiora sine molestia, quæcunque euocanda sunt, euocare, facile quoque ventrem ducere sola ptisana potest. Ipsius verò lenitas blanda est & ad deuorandum habilis. ipsius etiam lentor caliditates mitigat, membranas mundat, tusses concoquit, omnia emollit: tales ordei virtutes sunt. Halica verò secundum gradum occupat: quæ cum pauca quædam cum ptisana communia possideat: ob ea probatur, optimaque censetur. Lentor enim, lenitas, suauitasque in deuorando vtrique communia sunt: in cæteris omnibus halicam ptisana antecellit: sed ea quoque simplex cum melle solo conficiatur. Tragi præterea boni sunt. Deterior ipsis oryza est: quoniam siccatur & exasperatur: potiusque costarum purgationem supprimit, quàm facilem reddit. Optimus quoque est panis aridus, contusus, per subcuniculum transmissus, bene temperatus, concoctu facilis: cum mulsâ, quantum satis est, alimenti præbet. Nempè si iamdiu morbus produci tur, cum dictisque cibarijs homo labare cœpit: ptisana ex ordeo præbeatur bene trita, bene cocta: condiaur verò anetho, sale, & oleo tenui, puro, non viscido, non exasperante. At non multum olei cum ptisana coquere præstat. nam & forbitiorem pinguem reddit, & prauitatem oleum deponit: longa enim decoctione in cremorem ordeis absorptum amplius non apparet. Item porrum cum sua coma, & amygdala amara cum cremore incoquantur. Ita nanque ferculum ad spirationem expediendam commodum me-

dicamentosumque ab his efficitur. Porri autem cum cremore comesti
 vtilitatem iuxta delectationemque summam afferunt. Iam verò et ouo
 rum bonum succum creantium opportunitas adest. ac si humida co-
 piofaque per os materia feratur; sulfur ignem non expertum nitrumque
 in oua inspergito. Sed mirifice profunt oua nup à gallina edita ex igne
 igne carentia: quippe à matre caliditas inest igne quidè humidior, sed
 ægrotanti familiarior, vtpote animali ab animali. Sin autem pituita
 glutinosa ac tenax sit; in oua oleum infundito, ac resinam siccam pi-
 neam, quò sulfur melius reddatur, inspergito: necnon & terebinthi re-
 sinam eliquato. Piper præterea in ouis, in ptisana, in omnibus epulis, &
 quæcunque piperi similia sunt, benè proficiunt. Inter carnes extremi
 pedes in cremoribus eliquati, columbæ, gallinæ elixæ, porcorum cere-
 bra cum omento quidem tosta, sine illo verò nidore vacantia. Si inter
 spirandum æger strepitum non reddit; dandi sunt etiam marini pisces
 aut saxatiles, quicquid optimum regio ferat. Verum vt nequò cupidita-
 te delinquat, neque victus tenuitate contabescat; ex fructibus malum
 concedito in aqua, aut mulsæ elixum, aut cum adipe assatum: sed co-
 rium & interiora aspera cum seminibus abijciantur. Tempore quoque
 illo, quod Horam græci nominant; fici, & alij id genus fructus conce-
 dantur: quatenus, scilicet, innoxij sunt, quin potius adiumentum præ-
 stant. Hæc sanè de alimentis abundè sint. Lateri autem lanæ superden-
 tur sulfure fumigatæ, vngvine imbutæ, in quo anethum rutæue inco-
 cta sit. Iugiter his latus madefaciendum, cataplasmatisque ante cibi as-
 sumptionem tegendum est. præter vñtata cataplasmata fertulam in
 mulsæ elixam accipito, cui papaueris carnem incoctam commisceto,
 mannæ quoque puluisculum inspergito. At si humidius sputum copio-
 sumque reijcitur; lolij farina, aut irionis commiscenda est, & nitrum
 inspergendum. Cæterum si morbus productior fit, dolor est pertinax,
 & humida fit expurgatio; tunc purulentum hominem fore speratur.
 itaque sinapi & cachrys cataplasmatibus admiscenda sunt. Sed si penitio-
 res locos ægroti frigidos esse persentiunt; acetum affundito. illud au-
 tem efficere operæ precium est, vt cataplasmatum calor diu efficax per-
 maneat. melior est enim id genus caliditas, quàm cataplasmatum inno-
 uatio. Proinde calefactiones in sacculis ex huiusmodi, vtpote ex millio
 fiant, aut ex calenti oleo in vesica incluso. Omnis verò fatus machina-
 tio, ne pondera dolori dolorem adijciant, levis esto. his enim leuibus
 & assumpto cibo, cum dolor infestat, vt nihil prohibet. Iam verò post
 hæc etiam admouendæ cucurbitulæ occasio adest: Sed hoc post septi-
 mum diem facere optimum fuerit: antè ne festines. haud enim placidi
 morbi sunt, quicunque ante septimum cucurbitam requirunt. esto au-

- A**tem magna, omni ex parte lata, dolentem locum ambire valens. quippe cum haud interius descendat dolor, sed in latitudinem diffusus sit. At flamma sub cucurbita multa esto: quò non solum attrahat, verum etiam ante ignis extinctionem calefaciat. Extincto igne scarificandum est, tantumque sanguinis, quantum vires permittunt, detrahendum. multo verò plus esto, quàm si alia de causa de præcordijs sanguinem haurires. nam maxime perspicuum est, quod in lateris morbo vexatis à cucurbita percipitur adiumentum. Sal quidem, aut nitrum in scarificationibus mordacia sunt ac dolorifica, sed salutaria. Quapropter considerandæ sunt hominis vires & ingenium: nam si forti animo ac tolerans sit, sal inspergendus est, non ipsis vulneribus ita, vt ipsa contingat: sed super linteolum oleo madidum inspergatur. id verò super locum scarificatum extendito: humi ditates enim ex salis colliuatione manantes minus, quàm sal, mordaces sunt. Sed multo oleo perfundendū linteolum est, quò huius lenitate morsionis dolor retundatur. Secundo die autem cucurbitam affigere mirificè iuuat: vt ex vulneribus tenuis quædam sanies extrahatur. id verò priore cucurbita multo est efficiacius, multoque magis vires conseruat: neque enim sanguis, aut alimentum, sed sanies emanat. Atq; id quidem facito, cum prius vires exquisitè perpenderit. Die tertio ceratum cum cyprino oleo & rutaceo imponito. Quòd si vltius purgatione sputa indigeant; in ceratis resinam eliquato, aut sulfur ignem nō expertum admisceto: atque iterum fotum loco adhibeto. Porro modus cucurbitæ talis esto. fictile vas habendum est, leue, lateri congruens, latum: aut æneum. Id pronum in lastra dolentibus locis circumponito: flammam verò multam cum oleo subiicito, quò viuens flamma in longum tempus sufficiat. Vasculi autem oras carni ne imprimito, sed ad difflationem transitus aliquis esto quò minus suffocata flamma extingatur. diutius verò illam accendere expedit: nam intra vas illud inclusa caliditas optimum fomentum est, & bona sudoris prouocatio. Neq; verò medelam inferioribus partibus adhibendam negligere oportet: viris quidem in anum rutaceum oleum, mulieribus autem & in vterum infundendum est. Perpetuò sanè quæ bibuntur, ac deuorantur, sunt o m u l s a cum ruta & succo ptisanæ, si continenter tussit: vt in alimento medicamentum sit. Verum si nondum alimenti præbendi tempus adsit, aliquod compositum, quod Picærium græci dicunt, accipiat ex varijs constans, cum melle ad cōsistentiam decoctum. Globulos autem fabæ magnitudinem equantes, turbinatosque dare oportet sub lingua continendos, huc atque illuc iactandos: vt non deuorabile, sed eliquabile sit. Suaue quoq; est id, quod ex papauere cum melle ac fertula campana medicamen cōficitur lene,

atque somniferum. Hæc utique & ante cibi assumptionem, & assum- **E**
 pto cibo, & post somnum ipsum præbenda sunt; sed ieiuno medicamē-
 tosa exhibeantur: Quale est, quod hæc accipit, vrticæ, lini seminis, amy-
 li, nucis pineæ, cuiusq; contriti cyathum, amygdala amara numero vi-
 gintiquinque, totidem & piperis grana. oportet autem hæc torrere, ac
 trita cum melle ad eclegmatis temperaturam permiscere. horum de-
 tur mystilla vna. si liquida crudaq; excreat, myrrhæ pondo drachmas
 duas, croci pondo drachmam vnā, piperis grana quindecim, cum
 mellis pondo libra subigito. id sanè medicamentum & ante cibi acce-
 ptionem mystillæ dimidiatę mensura dari debet. bene facit in longo la-
 teris morbo, quando & oxymel dare conuenit, si spirandi vrgeat diffi- **F**
 cultas. Frigidam verò aquam quicumque medici pleuriticis concesser-
 unt; neque qua ratione id fecerint, assequi valeo, neque experimento
 confirmare. quippe si qui à frigida periculum euitarunt; hi profectò mi-
 hi non laborare pleuritide visi sunt. Verum apud vetustiores etiam me-
 dicos species quædam concursus pleuritis, seu Lateralis morbus voca-
 batur: cum bilis esset excretio, cum dolore lateris, & exigua febre, vel
 etiam sine febre. Huiusmodi sanè affectus nomen quidem pleuritidis,
 rem verò nō obtinet. Quin etiam spiritus nonnunquam in latere con-
 clusus sitim, dolorem prauum, mollemq; caliditatem excitat: id quoq;
 vitium ignari homines Pleuritē nuncuparūt. His nempe frigida aqua **G**
 remedio esse poterit, cum prospera vtentis fortuna extincta sitis erit, bi-
 lis ac spiritus per inferiora subducetur, & dolor & caliditas exhalabūt.
 Verum in lateris inflammatione & succingentis membranæ tumore
 non solum frigida aqua, sed etiam frigida respiratio noxia est. Itaq;
 si ex prius tradita medendi ratione incolumes redduntur pleu-
 ritici, paulum tamen adhuc tussunt, & caliditas subinde
 repetit, atque infestat; ad hæc penitus discutienda
 maturandum est. aut enim quæ relinquun-
 tur, recidiuas faciunt, aut ad suppura-
 tionem conuertuntur. **H**

ARETAEI CAPPADOCIS

DE ACUTIS MOR-

BIS CURANDIS,

Liber Secundus.

IVNIO PAVLO CRASSO PATAVINO

INTERPRETE.

Curatio Pulmonariæ.

Cap. I.

Curatio Reiectionis sanguinis.

Cap. II.

Curatio Cardiæ Affectus.

Cap. III.

Curatio Cholerae.

Cap. IIII.

Curatio Voluuli.

Cap. V.

Curatio Acutorum Iecoris Affectuum.

Cap. VI.

Curatio Acuti morbi Venæ & arteriæ dorsi.

Cap. VII.

Curatio Acuti Renum morbi.

Cap. VIII.

Curatio Acutorum Vesicæ vitiorum.

Cap. IX.

Curatio Vulvæ strangulatus.

Cap. X.

Curatio Satyriasis.

Cap. XI.

Curatio Pulmonariæ.

Cap. I.

A

Eracutum letaleque malum est inflammatio repletioq;
pulmonis: quas strangulatus brevis consequitur. Igitur
æquis resistantia viribus, matureque ferenda subsidia
sunt. protinus in cubito venæ aperiuntur, siue vtraque,

in dextra videlicet, ac lena manu, idque potius: siue vna
tantum, & ea maior: quò ab vtraque pulmonis regione humiditatum

reuulsio, non tamen vsq; ad animi deliquium fiat: strangulatum enim
animi deliquium auget. Cæterum si vel paulum respirauerit; tunc sup-

primendus sanguis est, ac denuò postea mittendus. nam si à sanguine
morbi causæ prouenerint; eas venæ sectio tollit. Atqui seu pituita, seu

B spuma, seu quæuis alia humiditas tumefaciat; venarum inanitiones
ampliorem pulmonis locum ad respirationis transitum efficiunt. opus

est autem humores & flatus post venæ sectionem deorsum versus tra-

here, nitro, melle, ruta, resina terebinthi liquida sedem oblinendo. sed
missionis sanguinis loco, si quod maius impedimentum sit, acrem suc-

cum per clysterem in sedem immittito: vt puta, salem cum nitro, aut
terebinthi resinam cum melle. Ruta quoque in oleo, & hyssopum in

aqua decocta: Item cucurbitæ syluaticæ carnes interiores in aqua exco- **E**
 cte conueniunt. Præterea inanes cucurbitulæ egregiè faciunt, si tergo,
 dorso præcordiisque vbique adhibeantur. quod sicubi pectus carnu-
 lentum sit, quò minus circum ossa cutim cucurbitula incumbens affli-
 gat; ibi eam affigito. nam si ad quancunque partem corporis humores
 distrahantur, & spiritus ad extima euocetur, quibus pulmo opprimi-
 tur; aliquod mali solamen inuenias. omni enim ex parte Pulmonaria
 obsidenda impugnandaque est. Verùm neq; vllum ex his medicamen-
 tis, quæ ore sumpta conducunt, despiciendum est. quippe ea est natura
 pulmonis, vt siue recte valeat, siue egrotet; ad se humores alliciat. Quo
 circa eiusmodi medicamenta præbeantur, quæ humores ad transpiran- **F**
 dum attenuent, lubricos fluxilesque ad extrudendum efficiant. Propi-
 netur quidem celeriter iuuandi causa nitrum cum hyssopi decocto,
 aut muria cum aceto & melle, aut sinapi humidum cum mulsâ. singu-
 lis autem iridis radicem & piper inspergere auso benè cedit. item hæc
 arida cribrato, et cum melle exhibeto. Quòd si interdiu insomnes sint,
 & noctem quoque totam peruigilent, ne hominem furor corripiat,
 metus est: varijsque somnificis medicamentis, nisi ægritudo remittat,
 vti decet: quò medicamenta in tempore data morbi acerbitatē leniant
 & obtundant. multa verò soporifera sunt. At si in strangulationis im-
 petu, iamque aduentante interitu medicamen præbeas; apud tuos con- **G**
 tribules mortis eius autor appellaberis. Alimenta pariter eiusmodi ef-
 se debent, acria, videlicet tenuia, crassitudinem dissipantia, extergen-
 dique facultatem habentia: Inter olera porrum, aut cornicis pes, aut vr-
 tica, aut brassica in aceto incocta. Inter frumentacea verò ptisanæ cre-
 mor parum origani, aut hyssopi, necnon piperis, sed plus nitri loco sa-
 lis accipiens. Alica præterea mulsæ incocta prodest. Omniaque per eli-
 xationem flatum abijciant: flatu enim vomica pulmonis laborantibus
 infesti sunt. Vinum, si febre vacant, quod haud ita multum adstringat,
 potui detur: quippe densat corpora adstrictio: Istis verò membra potius **H**
 laxanda sunt, sputique educationi studendum. Sed in totum potus mo-
 dicus esto, cum pulmoni madefactio inimica sit: quoniam à gula atq;
 ventriculo trahit. Thorax autem lanis oleo imbutis cum nitro, aut sale
 contegatur. Optima inunctio est ea, quæ ex adarce fit. Sinapi etiam ari-
 dum, & cum cerato humido prodest. Atque in summa & humores &
 calor, & spiritus foras educendi sunt. Huic rei opitulatur acrium olfa-
 ctus atque illitio, & extremorum deligatio. Hæc facienti
 nisi morbus cedat, de hominis valetudine
 actum est.

A De sanguinis Reiectionis curatione. Cap. II.

OMnes sanguinis effusiones haud mite vitium sunt, non modicum solum ratione, vt si per fracturam, aut erosionem, verum etiam si per rarefactionem effunditur, neque si ex pectore, aut pulmonibus, aut stomacho, aut iecore fertur, periculosum est, è capite verò si defluit, minorem noxam affert: sanguinis enim exitus est: sanguis autem omnium est alimentum, omnium calor, omnium color. terroremq; incutit, sanguinem ab ore vtcunq; manantem intueri. malumque est, si à primario viscere: peius verò si ob fracturam, aut erosionem profunditur. Huius itaque vitij medicus ad opem ferendam maturet, necesse est. In primis quidem acrem frigidiorē ad respirationem deligito, conclaue non titubans, cubile firmum, quò nullam in partem quatitur, inhabitet: cōcussiones enim malum exasperant, stratum solidum, haud multum cedens, neque profundum, neque calidum esto. positus figurae corporis erecta sit. ne sermocinetur, nèue sermones audiant. animi absit perturbatio, sed contrà oblectamenti leniatur: siquidem id genus agrotos magna animi consternatio corripit. quis enim vomens sanguinem mortem instantem non perhorrescat? Igitur si sanguine referti sunt, & venas prominentes habent, in qualibet sanguinis profusione venam pertundito. nam siue ex fractura, siue ex erosione profluit, sectio venæ conducit. Sin rarefactio in causa est, ne multitudo venam effringat, metuendum. cædenda est autem caua incubito vena. Etenim ex hac facile sanguis effluit, & ipsa sectioni exposita est: vtque per plures dies sanguis innoxie decurrat, commodè aperta seruetur. in omnibus autem omnium (vt ita dicam,) præcipuorum viscerum hæc est sanguinis via. vena vtique hac superior, necnon & hæc vnus in brachio venę ambę propagines sunt. quare nihilo plus superior, quàm media emolumenti affert. nam propaginum ignari sunt, quotquot stomacho & iecori superiorem venam copularunt. Sin à liene sanguis fertur, sinistræ manus venam illam, quæ inter minimum anularemque digitum sita est, rescindito: quandoquidem medicorum nonnulli eam ad lienem vsque pertinere arbitrantur. verum & hæc ipsa inter cubiti venas inferioris propago est. cur itaque potius eam quis propè digitos, quàm in cubiti curuatura proscindat, cum hoc in loco amplior sit, & ad effluxum habilior? Porro siquidem ante animæ defectum sanguis cohibendus est, atq; haud ita multus auferendus: nam & ipsa cruoris per os effusio satis hominem labefactare potest, assidue verò post paucum detractum sanguinem iterum detrahito & eodem die, & postridie, necnon & perendie. At si egrotus tenuis, & inops sanguinis sit, venam

ne scindito. hæc de sanguinis missione abundè sint. Succurrendum est **E**
etiam extremorum deligaturis, pedum quidem supra malleolos & ge-
nua, manuum verò supra brachiale & cubitum fascia ipsa lata sit, quò
sit validior, neq; dolorem moueat constrictio. Nempe locis, vnde san-
guis erumpit, lanas ouium succidas imponito, & humore perfundito,
vtpote austerio vino, & roseo aut myrtino oleo. Si cruoris effluuium vr-
get; lanarum vice spongiæ admouendæ sunt, & pro vino acetum in-
fundito, locumque myrtino subungito. in omnibus autem spongiis
acaciæ, aut hypocisthidis, aut etiam aloes succi aridi sint, optimè facit
& omphacium aceto liquatum. Quòd si irrigatio sordida sit, ægreque
feratur; emplastris vti conueniet: cutim enim circumtendunt, ac veluti **F**
manu corripunt, quin etiam ipsorum facultates refrigerare, exicca-
reque magnopere valent. Infinitæ verò aliæ aliis experimento cognitæ
vires insunt: sed optima emplastra ac tutiora sunt, quæcunque acetum
habent, & salicis foliorum succum, necnon & bitumen, & æruginem,
& alumen, & thus, & myrram, & æs vstum, & æris squammam atque
in summa quæcunque huiusmodi emplastra sunt; emplastris sordidæ
lanæ, aut spongiæ pauco aceto perfusæ superduntur, Sin emplastrorum
distentionem ferre nequeunt; id genus epithema facito, Palmulæ pin-
gues nigro vino austerio maceratæ ad mazæ, id est, placentæ crassitudi-
nem conteruntur: postea acacia trita, & malicoria insperguntur, hæc
omnia panniculo trito ac veteri illita pectori inducuntur. Item polen- **G**
tam vino aut aceto perfusam, necnon lentis farinam tenuem per incer-
niculum transmissam cerato ex vnguento roseo factæ excipiens impo-
nito: cum quo & symphyti radicem tusam & cribratam admisceto.
Aliud epithema hæc recipit, Prunorum damascenorum, quæ Brabila
græci vocant, agrestium radices in aceto incoquito, ad speciem placen-
tæ contundito, ac rhoi, commis, myrti paulum misceto. ex his utique
alia alijs, prout medicaminum efficacia, lenitate, odore opus est, mi-
scenda sunt: siquidem & ægrotantibus gratificari decet. Hæc nimirum
exterius applicanda remedia sunt. At his præsentior medela in potio- **H**
nibus deuorandisque consistit, vt proxima vulneratis partibus medica-
mina sint. Porro triplex istorum forma est, vt vel fluctionis ductus li-
gent, cogendo vascula & comprimendo: vel defluentem humorem cras-
sum compactumque efficiant; quò licet transitus pateant, ne destillet:
vel exiccent incurfus in sede antiqua sanguinem retinentes; vt ne efflu-
uii loci exhausti ita permaneant, exundatioque ibi sit, quò facta est ef-
fusio. In venarum quidem rarefactione adstrictio satis est: ipsæ nanque
ceu fitula noua imbecilla in rarefactionibus perfluunt. Diuisionibus ve-
rò, vt labia committantur, adstrictio quoque medetur: sed maioribus

- A** valentioribusque medicamentis vtendum. Verum enim verò si sit erosionis modus, neque per adstringentia vlceris oræ cogantur, sed vulnus dehiscat, neque ex compressione in vnum redire valeat; sanguinem atque calorem congelare necesse est. nam istorum immobilitate concretionemque profluuium coercetur. Posca igitur rarefactis ad stringendum satis est: neque enim sanguis effluens purus est, sed ipsius sanies per ostiola parua dilabitur. atque huiusmodi posca neque adeo multa, neque frequenter egemus. Nonnullis & exterius admota remedia abundè fuerunt. Quin etiam palmularum, aut filiquarum esculentarum decoctum potui datum solum quosdam liberauit. esto autem acetum ex vini adstringentis genere, quod si nō medicatione, tempore saltem acre adstringensque euaserit. Verum in vulnerum dilatationibus præter poscam medicamenta primum simplicia adhibeantur, vt plantaginis, aut sanguinalis herbæ, aut seridis succus singulorum portio æqua cum posca: quod si adhuc plus effluat, hypocisthidis, aut acaciæ siccorum cuiusque pondo drachmam in tres poscæ cyathos inspergito. optimè verò facit & vix acerbæ succus. At si calamitas hæc semper in peius irritetur: gallam tritam, & rubi radicem arefactam, & lapidem ex mari, Corallium quod vocant, aridum tustumque conspergito. verum rhei radix ad refrigerandum, siccandum, adstringendum, omniaque facienda his efficacior est. sed hæc quoque cum posca sola præbetur. Sin auxilia maiora requiruntur; radicis huius pondo tres obolos seridis atque plantaginis succis, qui trium aut quatuor cyathorum mensuram compleant, iniicito. In erosionibus autem prorsus adstringentia adhibere tenta: quò dilabentem sanguinem concretum, compactumque reddas, & suscipientia membra constingas: vt procul à vulnere venæ concidant, & occludantur. quin etiam quæ bibuntur, tenacia sunt, concretionem efficere valentia. Succum igitur coriandri ex aceto propinato: item & leporis, aut inuli, aut hœdi coagulum. Sed multum ne concedi to: nam istorum aliquod nonnunquam plus, quàm conuenit, datum hominem iugulauit. coriandri quidè succi ne minus semicyathum cum tribus poscæ cyathis præbeatur: coaguli verò tres oboli, summum quatuor. Ad hæc huiusmodi floris sanguinei speciebus & terra samia efficaciter subuenit, & eretrias, & aster quæ vocatur, valde candida, & rubrica sinopica, & sigillum lemnium. Istorum pondus minimum drachma, maximum drachmæ tres cum decocto aliquo præbeatur: vt palmularum, aut filiquarum edulium, aut rubi radicem. Sin arteria exasperatur, proptereaque tussiant; in cretica sapa id genus terræ inspergantur. egregiè ad arteriam leniendam & amyllum facit: nam cum leuore & glutinandi potestatem habet. Si profusio sanguinis vrget; se-

mel in die ante cibi assumptionem dandum est: sin minus, & secundo E
 & tertio sub vesperam. Ex medicamentis quoque ficcis catapotia fieri
 possunt ex melle ad consistentiam decocto: qualis est galla trita. opti-
 mus est etiam rhous, quo in obsonijs vtimur, vinacea, acuti rumicis
 semen, per se singula, & simul omnia. Hæc vtique & sub lingua ad per-
 petuam eliquationem habenda sunt. Gummi etiam cum planta porri
 & spinæ lachryma profunt. Variorum sanè medicamentorum infinita
 est experientia, varij etiam vsus: vt pastilli ex ægyptia spina, & pastilli ex
 electro, & eius, qui Croceus appellatur, quorum apparatus proprio lo-
 co expositus est. Porro cum febris abest, omnia in medicamentis auden-
 da sunt, & multa & multoties exhibendo. Si febre vexantur, (plerunq; F
 autem corporum inflammationibus febres superueniunt,) neque affa-
 tim eruptio supprimenda est, neque in accessionibus medicamenta po-
 tui danda: quoniam multi celerius febre, quàm sanguinis effusione cō-
 sumuntur. Alimenta varia sunt, specieq; medicamentis similia, quia
 etiam in cibis medicamenta reperiuntur. neque enim in vno duntaxat
 cibo omnia alimenti bona inuenire facile est. Atqui si non vnus cibus
 ad medicationem sufficit, non vno propterea vt ob satietatem facile
 est: sed per varia eundem: iam enim diuturna valetudo facta est. Itaque
 adstringentia sint alimenta, & facultate refrigerantia, & ad tactum
 quoque frigida esse debent. calor enim sanguinem prolicit. Alica lota, G
 oryza in posca: sin acetum tussim exasperat, palmularum decoctum: pa-
 nis assus, præaridus, contusus, atque in farinæ speciem redactus & cri-
 bratus: atque ex his omnibus cum oleo sorbitio fiat. item thymbra sale
 condita, & rhous cibis aspergatur. Quod si aliqua in re ægrotanti mo-
 rem gerere placeat, coriandrum, si gratum sit, delectationis causâ con-
 cedito: aut aliquod ex feminibus urinam mouentibus, facilemque spi-
 rationem reddentibus. lens vtique, si profluuium sanguinis vrgeat, cum
 plantaginis succo præbeatur: si non vrgeat, à succo abstineto: quippe
 qui nec concoctu facilis, neque gustatui iucundus est. istis verò mini-
 mè omnium ægrè concoctilia danda sunt. At si ob sanguinis effusio- H
 nem mortem instare verearis, tunc iniucunda concoctu difficilia, quin
 etiam immania sint licet ea, quæ salutem afferunt: propterea galla ari-
 da trita lenti sicca & frigida adspargatur: oua coquendo crassiora esse
 cta cum mali punici corio, aut galla exhibeto. tale vtique necessariò in
 medicamine alimentum est. Potus omnino parcissimus esto: nam sic-
 co victui humor inutilis est. Hæc nimirum adhibenda sunt, si adstrin-
 gere ac refrigerare statueris: si verò sanguinem ac spiritum crassiorem
 efficere; lac, amyllum, & alica profunt: modo cum amylo, modo cum
 alica lac misceto. horum temperatura, vt ne sit liquida sorbitio, ad con-

Acretionem perueniat. Ceterum si adhuc magis crassare adstringereque cupias; alicam cum palmulis decoquito; ad spissandum autem amy-
lum lacque optima fuerint, et far tyrrhenum cum lacte: crassum cum
sit, viscidum, & glutinosum. Hoc diu verò coagulum in decocta liquida
causa concretionis affundito: sicut in lac quoque, vt ad recentis casei
temperaturam deueniat: his crassius est millium, vt far, in lacte deco-
ctum. inspergantur autem galla & malicorium. Verum exiccantium,
aut crassantium mediocritates coniectura assequi oportet: id genus
nanque tussim mouent. Siccitatis quoque excellentia nonnullis & ve-
nas lacerauit. Si bene cedit curatio, sanguisque compescitur; in contra-
Bria paulatim adiiciendo fiat mutatio: atque, (vt dici solet,) nequid ni-
mis. huiusmodi enim vitia facile reuerti solent, ac maligno ingenio præ-
dita sunt. Iam verò hominem instaurare, carneque replere, & nouas ci-
catrices solidare necesse est gestationibus, mollibus frictionibus, pere-
grinationibus, animi oblectamentis, cibis varijs atq; vsitatis. Hæc utiq;
facienda sunt, si à sanguinis exitu vulnus coaluit, & congruenter locus
sanatus est: sin vlcus relinquitur, purulentumque fit; altera deliberatio
ne opus est; siquidem & iterum profusio sanguinis redit. verum de hoc
affectu in sermone De diuturnis morbis disputabimus.

C De curatione Cardiacorum, aut Syncopæ. Cap. III.

IN syncopa medicum prouidentia sedulo nauare operam necesse
est: futuram enim si prospexeris, & præsentia tibi festinanter opem
ferent, & ipsam ante, quàm inuadat, propulsabis. præsentem verò non
facile euadunt ægotantes. Solutionem nanque naturæ Syncopam ef-
se diximus: Instaurabilis autem non est dissoluta natura. Hanc igitur
maximè quidem futuram arcere; sin minus, saltem nuper incipienti re-
fistere debemus. præscienda verò ea sunt, quæ de acutis morbis differ-
uimus, quando & causas, & signa explicauimus. Nam febris ardens ini-
tium est: febrem ardentem signa pessima consequuntur, ariditas, vigi-
Dlia, caliditas viscerum, qualis ab igne prouenit. extimæ partes frigent:
manus pedesq; extremi frigidissimi sunt: respiratio in attrahendo lon-
ga est. siquidem frigidi aeris, quoniam ignem expirant, auidi sunt. ar-
teriæ motibus exiguis, creberrimis, tremulisque agitantur. Ab his itaq;
sumpta coniectura, & ab alijs, quotquot à me inter signa comprehensa
sunt, ipsi ab initio syncopæ occurrendum est. Quapropter nisi hæc om-
nia impediant, habitus, ætas, anni tempus, hominis timiditas; vena cæ-
denda est. Quod si multa prohibeant, quæ numerum insignem, & ma-
gni faciendum constituent, utpote lingua aspera & sicca & nigra, (om-
nia enim interiora signa noscuntur,) in omnibus facultas perpenden-

da est: nisi prius morbo, doloribus, inedia labefactata sit: siquidem non **E** defectu tantum, verum etiam strangulatu prosternitur. At ubi præ multitudine syncopa fiat, & inflammatio aliqua insignis in præcordijs, aut iecinore appareat; nequaquam procrastinare expedit. Secunda est igitur vena caua in cubito: per minutas sectiones, idest scarificationem etiam sanguis detrahendus est, quò facultas haud ita insignem iacturam faciat: copiosum enim ac subitum naturam vitiat. quin etiam multo minus sanguinis, quàm in alijs occasionibus, hauriendum est: nam in syncopa si vel minimum erroris committitur, ad interitum ducit. Protinus igitur ad vires instaurandas alimentum dare conuenit. Natura enim priorum repulsa, & nouorum adiectione lætatur. Vtiq; si mis- **F** sionem sanguinis facultas non sustinet, inflammationesque infestant; cucurbitula tunc multo ante morbi iudicationem ei admouenda est. in iudicatorijs enim diebus syncopa incidere solet: in ijsdem verò circuitibus & naturæ iudicant, & morbi interinunt. Si vini potandi necessitas homini incidit, diligenti consideratione opus est: neque enim vsque adeò tuta est in inflammationibus vini potio. siquidem vini potio inflammatione laborantibus dolores auget, inflammatione vacantibus naturæ incrementum affert, sed ante, quàm semel, aut iterum cucurbitulam affixisti; & ad membra relaxanda, & ad sanguinis facilem exitum utilis est: nonnullis & post cucurbitulæ secundam affixionem **G** benefecit. Hoc verò in casu & parsimonia vtendum est. nam & in cucurbitulæ vsu nimiae sanguinis effusionis idem periculum adimus: euacuationibus autem per clysterem duntaxat ad inueterata stercora eijcienda opus est: sed facultatis rationem habeto. Capitis irrigationes frigida, quotquot mihi in sermone de phrenitide relatæ sunt, paulum mediocritatem excedentes adhibeantur. Aer mundus, ad inspirandumq; frigidior deligendus: Visus plantarum, picturæ, aquarumque aspectu oblectandus: & hæc omnia iucundè suauiterque intuenda. amicorum præsentium locutiones sint ioculares atq; ridiculæ. Summa sit in agrotantis corpore quies, in animo hilaritas. odoramenta suauius, quæ capi- **H** tis sensum non grauent, adhibenda. quin etiam grati odoris alimenta naribus offerantur, qualis polenta est aqua aut aceto respersa, aut panis calidus recentissimè coctus. Nempè vino haud copiosè os colluatur, neque prorsus denegetur. Potum frequentiore, quàm alijs, & magis assiduè his concedito. Esca per totum diem sit leuis, concoctilis, plerunq; triticea, nec non ægrotanti iucunda, licet paulo deterior: istis enim magis, quàm alijs gratificandum est: quandoquidem haud minime ad stomachi resolutionem id morbi genus aptum est. Inedia verò aut fames nequaquam prodest: satis enim morbus ipse omnia consu-
mere,

A mere, & exhaurire potest. Porro cùm iam circuitus ad iudicationem peruenit, humiditas verò iugulum frontemq; irrorat, extrema algent, arteriarum pulsatus minimus est, frequentissimus veluti repens, ac tenore debilis; tum paulum quid alimenti triticei sumendum, vinumq; euidenter degustandum est. Sed caput irrigationibus præmunire oportet pariter & vesicam. Hæc verò auxilia in tractatu De phrenitide à nobis memorata sunt. Vinum vtique non pleno ore, neque ad saturitatem vsque ingurgitandum est. Aliqui sanè importunè repleti, postea inappetentia, atque cibi potusque accipiendi impotentia vita excessere: multis autem satis largè vescentibus, natura iam resoluta ad mortem euitandam alimentorum copia nihil profuit: in ventriculum quidem cibis delabentibus, sed ad recreandas vires à ventre non ascendentibus. Alimenta sanè varia sint oportet, plerunque triticea, quò sorberi potius, quàm mandi apta sint. si solida sunt, lubrica saltem efficiantur. Oua neque valde concreta, neque torrefacta sint, sed omnino soliditatis expertia. Panis buccellæ vino madentes & calefactæ duæ tresue initio præbeantur. Post autem omnia frigida ministrentur, nisi forsan interius phlegmonæ delitescant. Vinum odoratum, haud ita multum adstringens, quàm minime crassum deligatur, ex Græcis Chium, aut Lesbium, & quotquot alia insulana tenuis sunt tēperaturæ: ex Italicis autē Surrentinum, aut Fundanum, aut Falernum, aut Signinum, nisi vehementer adstringat. atq; ex his omnibus illud vitandum est, quod peruetustum, aut valde nouum sit. Nempè detur primo calidum non minus cyathis quatuor ante iudicationem, neque plus cotyla, siue hemina, quamuis bibax homo sit. deinceps cibo exhibito, si inflammatio permiserit, iterum frigidum vinum, quod siti medeatur, propinandū. At si necessitas vrgeat; vino nō solo, sed cū cibo vtēdum est. verum ne mentem vinum lædat, cibus ante sumendus est: & post hæc abstinendum. Si post aliquod temporis interuallum dormire velit, quies concedenda est. Verum si multus sudor emanet, arteriæ iam micare desināt, vox acutior reddatur, & pectus calore destituatur; vini quantum potare possit, concedendum. in solo enim vino refrigeratis spes vitæ posita est. Vinum itaque sit vsitatum, & modo id ægrotus tantum bibat, modo cibum cum vino assumat. id autem per interualla fiat ad tollendam lassitudinem, quæ tum ex morbo, tum ex cibo prouenit. nam qui exiguas vires habent, & post assumptum cibum valde laborant. Igitur & ipsum decet forti esse bonoq; animo, & medicum suauis oratione eum ad bonam spem cohortari, varioque alimento & vino opitulari: nec non & alia efficaci medela vti opus est & ad sudores coercendos, & ad vires instaurandas, vt penè extinctæ reuiuiscant. Quapropter pecto-

ris sinistrae mammae palmulae in vino maceratae cum aloe & mastiche
 superduntur: ceratum verò cum nardo factum ista excipiat. quod si istud
 durum ficcumque fiat, aliud epithema imponendum: mala cotonea ex-
 tracto semine, & quicquid durum est, contusa polentae odoratae admi-
 sceto: postmodum absinthij & myrti comam, acaciam quoque & man-
 nam cribratas permisceto: simulque omnia subacta cenanthino cerato
 excipito. Si per haec sudor non supprimatur, vuc acerbae succus miscel-
 lae addendus est. succus igitur iste, quem Graeci omphacion vocant, cum
 maxime acerbus est, & acacia, & gummi, & rhous esculentus, & alu-
 men, & palmulae, & rosarum succus bene olens simul omnia cum nar-
 do & labruscae pinguiori parte pectori superponantur. huiusmodi
 nanque epithema iuxta refrigerat & adstringit. Decumbat verò aeger
 in aere frigido, aut & ad vrsam domus vergat. at si & frigida boreae au-
 ra afflabit, male spirantem animum excitabit. Moretur autem & pro-
 pè virentia prata, fontesque, & obstrepentes riuos: nam & ab his ema-
 nans bonus halitus, & mentis delectatio, animam fouet, & naturam fu-
 scitat, vitaeque restituit: quin etiam cibi potionisque desiderium lacef-
 fit. Cæterum si quis ob inopiam hæc assequi nequeat, imitari oportet &
 auram frigidam ramorum bene olentium voluptarijs flabellis, & tem-
 pus vernum folijs ac floribus praesentibus humum sternentes. Operi-
 mentum quoque leue sit & obsoletum, vt aerem quidem accipiat, calo-
 rem autem pectoris exhalare permittat. optimum verò est vetus lin-
 teum. Cervices quidem & iugula & pectus polenta conspergito: vt odo-
 ris suauitate nutriat, siccitate coerceat. item & polline quidem corpo-
 ris raras partes contegito: necnon & faciem terra samia lineo sacculo
 cribrata, & raro linteolo inclusa respergito, vt minutissimus pulvis in
 frontem & malas excutiat. calx praeterea extincta, & gypsum exustum
 per lineum paruum sacculum, quem Graeci Criseram vocant, trans-
 missa sudore madentibus injiciantur. Compressit sudores nonnunquam
 & spongia ex frigida faciei admota: dilabentes enim humores cogun-
 tur, & cutis raritas conspiscitur. Prodest etiam sedem inungere: vt frigi-
 dus flatu, & ab alimento exortus effundatur. Item reuocandus exci-
 tandusque est extremorum calor illitu gleucini olei, aut sicyonij, quod
 ex agresti cucumere efficitur, cum pipere, castorio, nitro, et cachry: mo-
 dicum cerae in eis eliquando, vt inunctio membrum inhærescat. Illitio
 quoque ex adarce (limnestida vocant) euphorbio, & lauri bacca calo-
 rem exuscitat: pariter & bulbi crudi, illi inquam, qui exigui & rubri
 sunt, cum pipere & aceti fecem leuigata valentissimum pedibus cataplas-
 ma imponitur: sed intra horae spatium illud frequentissime auferendum
 est. instat enim periculum vlcis & vesicarum. Porro ab his spes afful-

- A** get ita egrotantem perniciem euasurum. Quòd si omnia secundum rationem medicus præstet, recteq; omnia cedant; cum syncopa si inflammationes quoque adsint, discutiuntur: sudor nusquam effluit: calor in quamlibet corporis partem ad extremos vsque pedes, & summas nares diffusus reuiuiscit: facies vegeto colore decoratur: pulsatus in magnitudinem efferuntur, nihil tremuli, sed vehementes: vox autem consueta reuertitur, & canora est: ipseque prorsus viuus efficitur. lassitudinem quidem haud exiguam percipit, verum dormire etiam conspicitur. atqui si ipsum somnus occupauerit, cibaria planè cōcocta: erunt sensus mali oblitterabitur: naturæque vis egerminabit, & reuirescet:
- B** cumque à somno expergiscitur, bene spirat, leuis est, expeditus & robustus: reuocat autem in memoriam morbum ceu quoddam somnium. At nonnulli sunt, quibus febres obscuræ, tanquam morbi reliquæ, remanent: nonnunquam & inflammationes modicæ, & lingua arida, & sudoris priuatio: præterea rigent, torpent, dissoluuntur. hi sanè in tabe prolabuntur. Tunc verò tempus terendum non est quiete & victu tenui: sed ad motiones eger traducendus per gestationes, frictiones, & lauacra: quò vitæ residuum à morte vindicetur, augeatur, ac recreetur. Propinandum verò est etiam lac maximè mulieris, quæ proximè peperit, puerumq; nutrit. hi nanque alimento, vt nuper in lucem editi pueri, egent. si lactis humani copia non datur, asinæ, quæ non pridem peperit, lac accipito: tenue est enim ac fluxile huiusmodi lac. Post hæc ad resumptionem & ad consueta æger ducendus est.

Curatio Cholerae. Cap. IIII.

- I**N Cholera eorum, quæ eiiciuntur, suppressio mala est: cruda enim sunt. quare nos oportet ea facillè sponteq; exeuntia libenter permittere: si non exeant, incitare, aquam tepidam sorbitioni dantes, assidue quidem, sed paucam, ne tentiones inanes in stomacho fiant conuulsioni similes: si torquentur intestina, & pedes frigescent, irriganda est aluus
- D** calido vngvine, in quo ruta, cuminumque incocta sint: vt flatus digerantur, dissipenturque. lana quoque imponenda est, & pedes inungendo molliter fricare oportet, contrectando magis, quam premendo. sed genibus tenuis hæc fiant: vt caliditas, quæ abierat, reuocetur. Hæc verò tantisper facienda sunt, donec stercora per inferiora deiiciantur, & superius biliosa efferantur. Sin autem omnia antiqua stercora deiecta fuerint, & biliosi humores transferint, biliosusq; vomitus & distentio adfit, fastidium, anxietas, virium labefactatio: tunc frigida aquæ cyathi duo, aut tres propinandi sunt ad ventris adstrictionem: vt retrogradus humorum cursus cohibeatur: vtq; stomachus ardens refrigeretur.

assidue verò id, cum potam aquam vomuerit, facito. facile quidem frigida in ventre incalescit: verum eam stomachus euomit à calida pariter ac frigida dolore affectus, semper autem frigidum potum expetit. Porro si artieriarum motus ad paruitatem lapsi fuerint, necnon assidue & frequenter micent artierie, sudor circa frontem & iugula et qualibet corporis parte stillatim effluat, alui profluuium non sistatur, & ventriculus adhuc euomat cum distensione & animi deliquio; parum vini odorati & adstringentis aquæ frigida infundendum est: vt præ odore sensus excitetur: ob eiusque potentiam roboretur. & corpus ob nutritionem recreetur. vinum enim celeriter sursum petit, vt retrogradum humorum fluxum coerceat. tenue verò est, vt facile diffusum naturæ ad sanitatem recuperandam opem ferat: validum quoque, vt vires dilabentes fulciat, atque sustineat. Inspergenda est etiam nonnunquam recens & benè olens polenta. Verum enimverò si omnia vrgeant, sudor & tentio non stomachi modo, sed etiam neruorum, singultus inanis, & pedes cõtendantur, & aluus multa excernat, & homo caliget, et pulsus artieriarum ad immobilitatem vergant; tunc huiusmodi ægroti statum præuere opus est. Quod si iam adsit; frigida ac vini multum præbendum est, & nequaquam meracius: ne fiat ebrius, ac ne lædantur nerui: sed cum cibo, & panis bucellis madefactis. Præbere quoque aliam escam conuenit, qualis à me in capite De syncopa tradita est, item fructus mollioris corticis, Oporam Græci vocat, adstringentes, forba, mespila, mala cydonia, vuam. Ceterum si omnia euomit, & stomachus nihil retinet; ad calidas potiones & cibaria recurrendum: nonnullis enim hæc mutatio vomitionem compescit: calida verò calidissima sunt. Sin horum auxiliorum nullum proficit; cucurbitula in interscapulo affigenda est, atque infra vmbilicum. verum assidue cucurbitulae mutandæ sunt: nam si diutius permaneant, dolorem ciunt; periculumque est, ne vesiculas excitent. Profuit interdum & auræ motus suavis: vt & spiritus reuiuifcat, & cibus in ventriculo remoretur: vtque melius ægrotus spiret, meliusque artierie micent. At si hæc in peius labantur; ventri, pectorique talia imponenda sunt, qualia & ad syncopam supra memorauimus: palmulae vino madefactæ, acacia, hypocysthis, hæc roseo cerato excepta, linteoloque illita ventri imposito: pectori autem mastichen, aloem, absinthij comam tritam cum cerato nardino superdato: aut cœnanthem toti pectori inspergito. Pedes verò & musculos, si cõtuellantur; sycionio, gleucino, aut veteri oleo cum exigua cera perungito, castoreo quoque respergito. Porro si frigidi etiam pedes sint; vngui ne ex adarce & euphorbio inungito, & lanis obuoluito, & manuum palpatioe foueto. quin etiam dorsi spinâ, tendones, & musculos; nec-

A non & maxillas iisdem inungere expedit. Quòd si post hæc sudor & venter suppressi fuerint, & stomachus cibos admittat, neque euomat, pulsus magni & validi sint, & conuulsio desinat, sed calor vbique increseat, & extrema infestet, somnus verò omnia concoquat; secundo die aut tertio soluendus est æger, & ad consueta mittendus. At contrà si omnia vomitu reijciat, sudor perennis effluat, frigeat laborans, & liuidus fiat, pulsus etiã propè extincti sint, & vires cadant, cum ita in quã se habuerint, inde honestam fugam capescere bonum est.

* Aliter lauandus.

Curatio Voluuli.

Cap. V.

B **I**N voluulo dolor est perimens ob intestinorum phlegmonem: distentio adest, & inflatio: celerrima ac fidissima perniciēs impendet. nonnulli enim desperata salute ægrotantes mortem euidentem tantummodo formidant: aliqui verò in voluulo ob cruciatus acerbitem mortem expetunt. quocirca neque remedium vllum morbo inferius, neque debilius medico adhiberi opus est. Verùm si morbi causam inflammationem esse inuenerit: venam in cubito magna sectione aperiat: quò multus subito sanguis inflammationis alimentum, vel vsque ad animæ deliquium effundatur. Etenim hoc vel sedandi doloris, vel stuporis ac sensus priuationis initium est. In voluulo autem recreatio est ac respiratio, vel ad breue tempus (licet præ ignorantia) tormenti dilatio. quandoquidem hominibus ita viuētibz mori beatum est: Medico autem cuiquam mortem inferre nefas ducitur. Sed fas est interdum, cum præsentia mala euadi non possent manifestè prouideat, gravitate capitis torpida ægrotum sopire. Sin absque inflammatione ob corruptionem, aut ingens frigus voluulus prouenerit; venæ sectio dimittenda est: reliqua autem omnia facienda. Consulendum est igitur, vt à potu aquæ tepidæ frequēter euomat, oleum bibat, deinde rursum euomat, flatus inferius irritamentis educendi. irritatoria quidem sunt cyclamini succus, & nitrum, aut sal: flatus autem euocant cuminum, & ruta. igitur his omnibus cum resina terebinthi sedem oblinere oportet, & spongijs fouere: aut hæc per clysteres infundere cum oleo, melle, & hyssopo, et cucurbitulæ sylvestris carnis decocto. Quòd si sterces excretum sit: iterum oleum calidum cum ruta injiciendum: id enim si intus moretur, somentum intestinis propitium est. præterea dolentes locos oleo, in quo ruta & anethum abundè incocta sint, perfundere cōducit. Adhibeantur & foci ex lentibus figulorum aut fabrorum ferrariorum, aut ex millio & sale vstulatis. Cataplasmata verò præter vulgata sunt lolij farina & cuminum, & hyssopi aut origani coma. Cucurbitulæ quoque leues quidem, sed frequentes, alia iuxta alias abdo-

A R E T A E I

mini & ilibus ad inguina vsque admoueantur: quin & à tergo coxendicibus ad renes vsque & dorsum: vbique enim quisq; omnia dolorem lenantia faciens iuuat. Præbibat autem cumini, aut rutæ decoctum, & sinonis, aut vnà cum his aliquod ex anodynis appellatis medicamentis: infinita autem alia ab alijs probata experimento inuenta sunt. Bonum verò est & ex viperis medicamentum plus consueta portione potui datum. Cæterum si neque dolor remittitur, neque flatus, neq; stercus deijcitur; purgatorium pharmacum, quod hieram vocant, necessarium dandum est: aut enim simul cum pituita & bile pharmacum vomitu expellitur: aut descendit, flatum, dura stercora, pituitam, bilem ipsius mali fomenta secum educens. Alimenta exhibeantur aliū ducendi vim habentia, iuscula gallinarum, ostreorum insigni pulchritudine præditorū, ordeï cremor cum multo oleo decoctus, quod à principio ante decoctionem infusum sit: habeat verò cuminum, nitrum, porrum cum coma. Aut medela adhibeatur cum aliquo iure ventrem subducente: cochleæ valde elixæ, & ipsarum succus. Itellinæ aqua potui detur (si febricitet) cum assaro, aut nardo, aut cachry excocta: nam hæc flatus eliciunt, vrinam cient, & spirandi potestatem facilem reddunt. At si, dolor absit; & vinum bene facit, vt intestina calefiant, vtque vires labantes confirmentur. prodest etiam fœniculi radicis decoctum, si bibatur, & adiantum, & cinamomum. Sin ad abscessum inflammatio conuertatur; huic opem ferre satius fuerit medicamentis abscessui conuenientibus vtentem. ea verò in libris De longis morbis descripta sunt: vbi colici affectus sanatio traditur.

* Aliter febris.

Curatio acutorum Iecoris vitiorum. Cap. VI.

IN iecore sanguinis creatio est, & in totum sanguinis à iecore emanatio: ac omnino iecur est veluti sanguis gelatus. ideo phlegmonæ hoc loco acutissimæ fiunt: hac enim in parte alimentum residet. Sin vsquam alibi phlegmone constiterit; non vsque adeo acuta est: aduena est enim sanguinis accursus. in iecur autem non opus est aliunde effluere. nam si obstructio aliqua exitus occludat; iecur effusione priuatum repletur abundatq; sanguine, alimenti verò ad iecur transitus adhuc patet: aliud est enim iter alimenti à ventriculo & intestinis in omne corpus. Quocirca euacuare facile oportet, venam cubiti secando: multum quidem sanguinis, sed non semel totum detrahendo. Inedia primum iubenda est, postea cibi paucitas, vt et medicamentis ingredientibus iecur inane pateat. Insuper medicamentis exterius apposis, quæ in iecore acruata sunt, discutere oportet. igitur illinatur aloë, aut nitro, lanæ œsypo sordentes admoueantur. Refrigeratione quoque opus est. iecur

- A** enim sanguine accenditur: nam sanguis calidus est. Huiusmodi ergo cataplasmata sunt, accipiatur farina loliacea, aut irionis, aut ordeï, & feminis lini: ex humoribus autē vinum acidum, cydoniorum succus, capreolorū vitis, labruscæ maturæ, aut oleum cum ea. Item cum spongijs fomentum fiat ex decocto baccarum lauri, lentisci, pulegij, iridis: per ista mitigato morbo cucurbitula maior applicetur, vt ex omni parte hypochondrio circumdetur: atque altius concidenda cutis, vt multum sanguinis effundatur. Nonnullis autem hirudines, quàm scarificationes, magis placent. nam eius bestiolæ morsus altius penetrat: verum erosiones quoq; maiores facit: vnde & sanguinis effluuium ægrè supprimitur. cumq; sanguinis potu saturata hirudo ceciderit; cucurbitula est applicanda: ab intimis enim partibus tunc attrahit. Quòd si satis euacuatum sit; vulnera medicamentis sanguinē coercentibus morfuque carentibus obtegenda sunt, vt araneorum telis, manna aloëque inspergenda: panis cum ruta aut fertula aut althææ radicibus elixus superdandus. tertio verò die ceratum cum myrobalano, aut absinthij coma & iride conuenit. Quin etiam & malagmata vocata medicamenta talia esse debēt, vt extenuare, aut rarefacere, aut vrinā ciere valeant. optimum sanè est medicamentum ex seminibus cōstans: quorum omnibus medicis experientia perspecta est. bonum est & illud, in quo aut sampucus, aut fertula ponitur. Cibi tenues sunt, labiles, lotium mouentes, penetrabiles: alica cum mulsā, & sorbitio ex ea cum sale & anetho. Ordeï verò cremor & detergendi facultatem habet: at si & dauci seminum nō nihil addatur, ad vrinam lacescendam præstantior est: subducit enim per alueolos, qui à iecore in renes pertinet. opportunus verò est à iecore effluentibus illuc transitus & vasorum laxitate & itineris rectitudine. Iccirco & cucurbitulis ea nos trahere oportet eo loco, vbi renes sunt, secundum os coxendicis applicantes. Cæterum & hi vnguine cum ruta, aut odorato iunco, aut calamo aromatico irrigandi sunt. per hæc utique agrotum posse mortem effugere sperandum est.
- D** Sin ad suppurationem cōuertatur; pus mouentibus medicamentis utitor, quotquot à me in sermone De colicis literis prodentur. Cū pus autem iam genitū fuerit, quo modo incidendum, quo modoq; medendum sit, alio loco scriptis mandabimus. Eadem nobis & de splene scripta sunt: si quando & inflammationis acutæ calamitas eum inuaserit.

Curatio acuti morbi dorsalis Venæ & Arterię.
Cap. VII.

Venæ concauæ, crassęque arterię, quæ secundum dorsum extenduntur, inflammationem ardoris speciem maiores nostri appel-

A R E T A E I

lauerunt. nam & ardoribus similes affectus in ambabus oriuntur: ignis **E**
 acutus & acer, fastidium, sitis, anxietas, pulsus palpitans in præcordijs,
 & in auersa parte quam Græci Metaphrenon vocat: & quotcūq; à me
 in volumine De signis relata sunt. Nempe & in syncopa tendit ignis,
 quemadmodum & in ardoribus: siquidem venæ radicatio (vt ita dicā)
 iecur est: arteriæ verò principium cor. haud ab re igitur existimes co-
 rum viscerum supremas partes maximè ad vitam facientes ægrotare.
 Etenim cor arteriæ calorem impertit, venæ autem sanguinem iecur in
 fundit. Amborum verò magnorum viscerum magna sunt germina ip-
 sæ videlicet phlegmonæ. Venas itaque in cubito protinus cædito, mul-
 tumque sanguinis, sed non semel totum mittito, immo & bis, & ter, et **F**
 alio die, quò interim vires instaurentur, repetito. Deinceps cataplasma
 tis vtitor, & cucurbitulā præcordijs, vbi est arteriæ transitio, necnon et
 inter scapulas, nam ibi quoq; pulsationes sunt, affigito, liberiusque sca-
 rificato, et multum sanguinis detrahito: haud enim ita facile ex horum
 vasorum inanitione in animæ defectum homines cadunt. Verum &
 alius præter consuetudinem valde suppressa ad lubricitatem per cly-
 sterum molliores infusiones est reuocanda, acribus autem minimè vt
 tor: nam hi facile in febrim incidunt à muria & nitri liquatione. ideo li-
 ni seminis & fœnigræci succus esto, & radicum maluæ decoctum ad
 prouocandum, & ad mordendū satis est. Extremas partes, pedes vide- **G**
 licet & manus gleucino oleo, aut sicyonio, aut ex adarce vngvine ex-
 calfacito: nam partes istæ in ipsis valde frigescent. Præterea ante cibos
 potui dato, quæ lotium euocant, meon, assarum, absinthium. nitrum
 quoque inspergito. sed omniū valentissima est cucurbita, & cinnamo-
 mum, siquis eius copiam habeat. Lac istis & alimēti, & medicinæ vim
 præbet: etenim refrigeratione indigent, cum in eorum visceribus velu-
 ti quidam ignis exstuet, & dulci alimento, necnon & multo in parua
 mole: has nimirum virtutes alimenti lac obtinet: esto autem mulieris,
 quæ proximè peperit, & duobus lactis cyathis vnus aquæ admisceatur.
 lac etiam bubulum optimum est: tertio loco caprinum ponitur. Ciba **H**
 ria concoctu facilia præbeantur, plerique succi, fœniculi radix, & apij se-
 men: indatur et mel: aqua verò, quæ bibitur, ista habeto. Oportet etiam
 sudores elicere, & vbiq; difflationes humidas & fluxas facere. Caput
 sicut in ardentibus febribus irrigetur. Epithema pectori & sinistrae
 mammae, quale in syncopa, superdetur. Cubile rectus decubitus: vt om-
 nia his similia sint, quæ in ardentibus febribus fiunt. Exercitatio modi-
 ca ad sudores euocandos, necnon & balneum, si iste interior exarde-
 scit. neque enim iudicationibus huiusmodi vitia soluantur, & si ardo-
 ris species sunt.

Curatio

A Curatio acuti morbi in Renibus. Cap. VIII.

PEracuta sanè in renibus inflammatio exoritur. simul enim inflā-
mantur à iecore in renes discurrentes venæ: cum illis autem & ie-
cur: cum haud ita prælongæ sint, sed valde latæ adeo, vt renes proximi
iecori suspensi esse videantur. Verùm & vrinæ retentio inflammationi
superuenit, vehementiam inflammationis adaugens: nam renum caua
lotij non exeuntis alluione replentur. Porro idem & in calculis eue-
nit, si in renibus calculus vrinæ canalium laxitate maior oriatur, qui nō
egrediens inhærescit, atque sic & ipse vrinam intercludit. Cæterum de
B calculorum creatione in libro De longis morbis sermonē habebimus:
quomodo aut ne coalescant, aut iam concreti exterantur, cōminuan-
turque. De calore autem atque obstructione, quæcunque celeriter ene-
cant, in præsentia differemus. Si calculi iam conflati sunt, adestque in-
flammatio: venam cubiti, nisi ætas præpediat, secato: benè fluidus au-
tem multusque sanguis exeat: neque enim phlegmonē tantum euacua-
tione mitigantur, sed etiam calculorum intrusiones vasorum inanitio-
ne laxantur: quin etiam per mictum calculi elabuntur. Postmodum ir-
rigationibus gleucini aut cyprini olei, & fomentis et cataplasmatibus par-
ticulæ remittuntur. Artemisia verò herba, & iuncus, & odoratus cala-
C mus in cataplasmatibus esto. Deinde cucurbitulam renibus in regione
coxendicis adhibeto: maxime nanque ab ea parte euacuatio profuit.
Aluus præterea ducatur per clysteres cum lubricis, & viscidis potius,
quàm acribus, ex maluæ, aut scæni græci cremoribus. nonnunquam ve-
rò medicamenta ante cibos vrinam citantia dentur, qualia in vitij iec-
coris narrata sunt: pariter & cibaria similia concoctu facilia. cruditas
enim istis noxam affert. Optimum sanè lac est, maximè quidem asinæ:
secundo equinum: ouillum autem & caprinum confert, quatenus lac
est. Si pauperes ægroti sint, eos lauare satius est. sin minus, in decocto
herbarum desidant vmbilico tenus folio repleto. Verùm si ad pus ver-
D gat, quibus cataplasmatibus ac medicamentis vtendum sit, multis in lo-
cis superius traditum est. At si calculus institerit, fomentis vtique, & ca-
taplasmatibus ijsdem vti oportet. calculi verò medicamentis potabilibus
conterendi sunt, simplicibus quidem sio, & prionite (asplenum puto)
herbis cum oleo aut aceto esculento decoctis: earum quoque succo po-
tui dato: compositis autem ea antidoto, quæ Bistimus appellatur, & ea,
quæ ex viperis constat, & bestia, quæ Coscinos id est Cribrum dicitur,
& quotcunq; experientia optima esse comprobauit. Gestationes istis,
& corporis concussiones ad mouendum propellendumque calculum
bene faciunt: nam calculorum in vesicam transitus ingentes dolores

conciat. quòd si inde exciderint, dolor tollitur, vt neq; per somnium **E**
dolorem sentire sibi videri soleant. quin etiam tanquam ex ineuitabili
bus malis animus perterritus soluitur.

Curatio acutorum Vesicæ affectum. Cap. IX.

ET Vesicæ acuta vitia renalibus similia proueniunt, phlegmonæ,
& vlcera, & lapides, & grumorum obstructions: a quibus vri-
næ suppressio, & stillicidium exoritur. sed in hoc membro acutior do-
lor est, interitusque celerrimus: vesica enim neruus latus est. At renes
veluti concrementum sanguinis iecoris speciem habent: in quibus, &
grauissimi, & maxime miserabiles morbi incidunt: vnde mors cum **F**
maximis cruciatibus miseris mortalibus ingruit. Protinus igitur ven-
tris ea pars laxa, quam Ceneona Græci vocant, secanda est: multoq;
oleo cum ruta & anetho vesica est irriganda. Si concretus sanguis do-
loris, impeditæque vrinæ author sit, oxymel bibere debet: aut calcis pa-
rum cum mulsâ, quò grummi dissoluantur: deinde quæ vrinam mo-
uent, & herbæ, & semina exhibenda. Sin ex sanguinis effusione pericu-
lum instet, absque vlla cunctatione ei magis, quam cæteris subuenien-
dum: neque enim id leue discrimen est. Nempè medicamina sangui-
nem coercentia opem ferunt: opem fert autem vesicæ refrigeratio, ex
rosaceo & vino irrigatio, & cum lanis succidis obuolutio. Epithema **G**
bonum est, palmulæ ex vino cum malo punico, aut succo rhois. Verùm
si auersatur epithemata graua, & vehementes refrigerationes, (cauen-
dum est enim vesica natura frigida tenuisque, ne ita multum refrigere-
tur) eam gleucino illinito, aut acacia, aut hypocystide [ex vino. A] spon-
gijs verò, nisi valde vrgeat sanguinis eruptio, abstineto. Escæ triticeæ
coctu faciles, bonum succum gignent, lotiumq; educentes præbean-
tur, quales à me in capite de renibus comprehensæ sunt. Lac, vinum
dulce theræum, aut scybellite. Medicamenta potabilia sunt, vrinaria,
bene olentia, fluxilia, & id genus alia. Vtilissimum vtique vesicæ reme-
dium cicadæ sunt tempore suo tostæ pro cibo exhibitæ. extra tempus **H**
autem aridæ tritæ cum aqua: sed radicis nardi parum cum cicadis elixe-
tur. in iisdem quoque loco balnei ad vesicæ laxamentum æger desidat.
Quòd si lapillorum interpositio mictum impediat, oriculario specillo
lapis amouendus est, vrinaq; educenda, nisi adsit phlegmone. in phleg-
monis nanque neque meatus instrumentum admittit: præterea oricu-
lario specillo vulnerantur. At si expediri medicatio nequit, homoque
doloribus consumitur, locum eum, qui sub glande est, ceruicemq; ve-
sicæ incidito: vt lapis excidat, atque vrina effundatur, ac deinde potissi-
mum medendum est ad cicatricem vulnus ducendo: sin minus, puris

A effluuium, quod Rhæas græce dicitur, factum esse pro futura hominis vita satius est, quàm vt tormentis miserrimè cruciatus intereat.

Curatio Vuluæ suffocationis. Cap. X.

Vlva in mulieribus membranis extentis hinc atque inde secundum ilia continetur, ac perinde atque animal vitia in olfactu patitur. nam ad benè olentia delectationis causa se recipit, scèdè olentia contristantiaque præ molestia refugit. Igitur si aliquid superius triste offeratur, vulva ad naturalia descendit: si extra, ostio naturalium apponatur; retrò sursumque recedit. nonnunquam verò in hoc aut illud

B latus ad lienem, aut iecur mouetur. ad recessum eius autem contractionemque membranulæ, vt in nauibus vela, cedunt, atque consentiunt. Hæc verò illi & propter inflammationem eueniunt. Nā si eius ceruix afficitur, atque intumescit: fit prominentior. Si infundo exoritur inflammatio; sursum repit. Sin ad pedes foras vergat; turpis & immunda res est, dolores afferens & contristans, præterea difficulter ambulare potest, & in latus & supina decumbere, nisi pedes mulieris phlegmōne laborent. At si ad superiora vulva recurrerit, quàm ocysimè hominem strangulat, vrget autem spiritum comprimens: neque enim prius conqueri & clamare, et opem ab adstantibus petere valet, quòd nonnullis,

C hisque pluribus respiratio, nonnullis autem vox celerius intercipitur. par est itaque eos, qui his miserijs interfunt, prius quàm mulier intereat, medicū accersere. Verùm si forte aliquando occurreris; cognita phlegmone venam scindito, præcipue quidem eam, quæ in malleolo: quæ si non bene fluida sit, eam, quæ in cubito est, petito: Sed à vena malleoli sanguinis missionē repetito. Alia verò omnia administrato, quæcunque strangulatui & citra inflammationem subueniunt: qualia sunt manuum ac pedum vincula ad torporem vsque adstringentia: scèdè olentium olfactus, vt liquidæ picis, capillorum, lanæque exustorum, flammæ in lucerna extinctæ nidoris, castorei, quod præter sceditatem odoris nervos etiam refrigeratos calefacit. lotium præterea vetus vel demortui ferè corporis sensum magnoperè suscitatur, & vterum ad inferiores partes abigit. Porro medicamenta odorata naturalibus sunt imponenda: vnguentum verò lene sit & minimè tactum vellicans, nardus, aut baccharægyptium, aut vnguentum ex malabathri indicæ arboris folijs compositum, aut cum aliquo odorato vnguine tusum cinnamomum: atque his muliebres locos oblinito. Quòd si ex his fusile medicamen confletur, illud in vuluam infundito. anum quoque flatuum eductorijs inungito. per clysteres quoque non acres, sed molles, viscidos lubricosque humores indito, vt stercora solum eijciant, sedesque vtero am-

* Aliter
extēsiōē.

pla vacuaque remaneat. id succus althææ, fœnigræci uic præstabit: fertu- E
 lam verò, aut sampſicum cum oleo decoquito. Cæterum si maiore vi,
 aut depulſione vulua egeat; tunc validæ mulieris aut viri benè tenacis
 manibus hypochondrium comprimatur, aut fascijs adstringentibus
 succingatur: quò in angustum locus redigatur, neque iterum sursum
 versus vulua procurrat. Item naribus apprehensis sternutamenta citen-
 tur: quibusdam enim sternutamento & cõtentione vulua in propriam
 sedem redire potest. in nares autem puluis inspiretur ex radice lanariæ,
 aut piperis, aut castoris. Item leues cucurbitulæ in feminibus, ilibus, co-
 xis, inguinibus attrahendæ vuluæ causa defigantur. amplius & dorſo
 inter scapulas strangulatui subueniens admoueto. Sin à phlegmone F
 strangulatus proueniat; vena ad pubem veniens scindenda est, mul-
 tumque sanguinis fundendum. Item faciei frictiones, capillorum euul-
 siones, vt mulier ad se redeat, simul benè facient. At si vel parum tole-
 rare poterit; in decocto aromatum desidat, odoratisque suffumigetur.
 Ante cibos castorei paulum bibat, & hieræ paulû cum castoreo. Quòd
 si ferre valet; lauetur, & in tempore ad antiquos vsus reuertatur: detq;
 operam mulier, vt quàm facillimè menses elabantur.

Curatio Satyriasis.

Cap. XI.

Neruorum in virilibus inflammatio penis tentiginem facit cum G
 appetitu contristationeque in actu venereo. fiunt autem disten-
 tiones neruorum cõuulsioni perfimiles, nunquam mitigabiles. Quin
 & ipso concubitu sedari non potest ista calamitas. Mentis quoque alie-
 natio sequitur. nam primum quidẽ mpudentes euadunt, dum casum
 suum licentiosè narrat: audaces enim eos coeundi insatietas efficit. Po-
 stea verò cùm affectus iste desierit; tunc ad se redeunt, & mente opti-
 mè constant. Igitur omnium horum causa venam in cubito & in talo
 aperias, & multum cruoris, ac sæpe detrahas. neque enim id temporis
 intempestiuum fuerit & ad mentis stupefactionem, et ad inflammatio-
 nis remissionem, & ad caloris virilium mitigationem faciendam, ani-
 mæ deliquium afferre. quippe sanguis multus calorem & audaciam H
 valde accendit, inflammationem alit, mentis perturbationem confu-
 sionemq; veluti esca ignem procreat. Omne corpus etiam medicamẽ-
 to, quod Hieram, id est, sacram vocant, purgato: neque enim purgatio
 ne solum egent, sed etiam leni medicatione: vtrunque autem præstare
 hiera potest. Insuper genitalia, & lumbos, & locos inter femina & in-
 guina (Plechada græci vocant) & locum inter anum & scrotum (Peri-
 næos græce dicitur) & testiculos lanis ab oue detonsis adhuc fordenti-
 bus obuoluito. sed lanas rosaceo ac vino perfundito: partesq; istas mul-

- A** ta irrigatione madefacito, ne ab lanis caliditas oriatur: immo natiuus calor à frigida humorum potestate obtundatur. Eiusmodi quoq; cataplasmata superdanda, panis cum plantaginis herbæ succo, & solano, et feride, & papaueris folijs, idque genus alijs, quæcunque torporem, frigoraque iniiciunt. necnon & similibus virilia & locos inter inguina & femina, & coxas illinito cicuta ex aqua, vel vino, vel aceto: item mandragora, aut acacia, & spongijs vice lanarum vtitor. Interea subluenda alius est maluæ decocto, & oleo, & melle: omnia verò acria vitentur. Defigantur in coxa cucurbitulæ, aut in abdomine Optimæ sunt autē & hirudines ad sanguinem deorsum attrahendū. Et super vulnera cataplasma imponatur micæ panis cum althæa. Postea in aqua desadat, vbi artemisia, salvia, conyzaq; decoctę sint. At si longiori tempore vitium extrahatur, neque multitudo secundum proportionem minuta fuerit, et neruorum conuulsionis metus adest, (nam facile in his affectibus conuelluntur,) curandi rationem mutare opus est. quippe calefacientia admouēda sunt, gleucinum scilicet oleum, aut sicyonium pro rosaceo. lanis autem mundis & cataplasmatibus tepescentibus partes illæ contegendæ: quandoquidem neruorum inflationes nonnunquam huiusmodi curatio mitigauit. amplius & castoreum cum mulsâ bibitum. Cibaria parum nutrientia frigidaque sunt: pauca triticea: plurima olera, malua, bliton, lactuca, cucurbita elixa, cucumis maturus elixus, pepo suo tempore collectus. A vino, et carnibus, lōgo temporis intervallo abstinetō: siquidem vinum est neruorum calefactio, animę remollitio, voluptatis reuocatio, genituræ creatio, venerisq; excitatio. Hac à me in acutos morbos remedia scripta sint. Oportet autem & iuuenem medicum ipsum suo Marte aliqua si bi cōparare: neq; omnia ex alienis commentarijs depromere. Hoc sanè pacto acuta vitia fiūt, vt ordine singulis, quæ scripta sunt, aut omnibus vti valeas.
- D**

ARETAEI CAPPADOCIS

DIVTVERNORVM MOR-

BORVM CVRATIVVS.

Liber primus.

Proœmium.	Cap. I.
Curatio Cephalææ.	Cap. II.
Curatio Vertiginosorum.	Cap. III.
Curatio Morbi comitalis.	Cap. IIII.
Curatio Melancholicæ.	Cap. V.
Curatio Phthisis seu vlcerum pulmonis.	Cap. VIII.
Curatio Vlcerum iecoris, & effusionis puris.	Cap. XIII.
Curatio Lienis.	Cap. XV.

Cætera capita desiderantur numero octo, vide primum librum de signis & causis longorum morborum.

Proœmium.

Cap. I.

N longinquis morbis dilatio medelæ mala est: nam ob cunctationem in vitia insanabilia prolabantur. Inflatio E sanè ita habet, vt non facile recedat, si semel inuaserit: at si & diutius trahitur, temporis spatio vires acquirit: & nonnunquam euenit, vt commoriatur. Exiguos quoq; morbos maiores excipiunt: cumq; priores discrimine vacarent, eorum soboles perniciofa exoritur. Itaque nullo pacto ægrotum filere conuenit, ne morbus deprehendatur, erubescens: neque aufugere, vim curationis metuentem: neque medicum pigrum esse, ignauumq; oportet: vtrunque enim ad morbum insanabilem efficiendum consentit. Nonnulli autem sunt ægroti, qui præsentium, necnon & futurorum ignoratione ad finem vsque cum morbo degunt. Nam plerique neq; F pereunt, neque futuram mortem suspicantur: quocirca neque se medici fidei committunt. Horum probatio ex cephalæa colligitur: de qua prius sermonem instituiam.

Curatio Cephalææ.

Cap. II.

C Aput quanto ad vitam magis necessarium est, tanto difficiliori ægritudine laborat. Atque morborum capitis inuasio quidem tolerabilis est: nam parum dolent, aures sonant, grauitas adest: at si intendantur, finis est mortiferus. Igitur exiguos dolores ne spernito: nam

- A & exiguis medicamentis in quibusdam disculsi sunt. Si plus temporis extrahuntur; maiores cruciatus superueniunt. propterea vena cubiti incidenda est: sed duobus ante diebus vinum bibat. tantum autem sanguinis detrahito, quantum eius vires tibi coniectanti ostenderint. verum non semel totum detrahere magnopere expedit. porro quorum vires copiosam sanguinis detractionem patiuntur, his ipsis continuo morbus discutitur: atque id omnibus longis ægritudinibus conuenit. Tribus autē quatuorū diebus interiectis liberalius alendi sunt. Deinceps purgatorium, hieram quod vocant, cum mulsā propinandum: ea enim à capite morbi alimentum maximè abducit. modus verò medica
- B menti quatuor aut quinque drachmarum pondo esto. Quod si bene purgauerit; tunc lauandus est, & vinum exhibendum, & vires augendæ. Postea iterum vena frontis recta scindenda est: hæc enim est opportunissima sanguinis detractio. modus autem esto hemina, aut paulò plus. neque vltra sanguinem mittito, quoniam vasa inanire non expedit. Deinde capillis nouacula detractis cucurbitulam priorem vertici affligito, alteram inter scapulas citra sanguinis effusionem admoueto: et eam, quæ in vertice fixa est, liberius scarificato: quò sanguis vberius attrahatur, & partes profundiores incidantur. remedia nanque ad ossa vsque penetrantia cephalæam iuuant. Quod si vulnera cicatricem ducant, arteriæ secantur: duplices autem sunt, aliquæ post aures paulò vterius, proprijsq; motionibus produntur: aliæ verò aurium arteriæ prorsum versus sitæ sunt auribus proximæ: nam instrumento, quod Antitrochon græci nominant, adducuntur. verum hæ quoque proprijs pulsationibus innotescunt. nempe maiores ossibus vicinæ secantur: hæ nanque vtilitatem afferunt. adiacent & aliæ singulis auribus oppidò tenues, quas incidere prorsus inutile est. modum verò incidendi in libris De manuū operationibus exposui. Cæterum post medelam in cephalæa, morbo comitali, & vertigine, vtque semel dicam, in omnibus capitis vitijs (prius ventre, aut purgatorio, quod deuoretur, aut clysteri, euacuato) pituita euocanda est modo è naribus per sternutatoria, modo ex ore per ducentia pituitam. Species autem sternutamenta citantium sunt piper, radix herbæ lanariæ, fibri testiculus. hæc quidem sunt vulgata & communia. ad læuorem autem terito, & cribrato, & calamo aut crassiore pennæ anserinæ caule inspirato. His efficacius in attrahendo violentiusq; euphorbium est cum aliquo ipsorum admixtum. Quin etiam cum oleis miscetur gleucino scilicet, aut sicyonio, id est, ex cucumere syluatico, aut cum vnguento ex styrace: redditur autem magnopere liquidum, vt fusile sit. infunditur per nasi fistulam: hæ verò geminæ sunt, atque, ab vno canali cognatæ & cohærentes adeo, vt

semel vtrisque infundendum sit. neque enim tolerabilis est alterutrius **E**
 naris sigillatim dilatatio. nam protinus caput accenditur, & acerbus
 dolor inuadit. Quæ autem per os pituitam eliciunt, hæc sunt: sinapis,
 granum cnicidum, piper, vua taminia: id præstat vel mixta, vel singula.
 Cæterum quoniam & ipsa mandere, & expuere assiduum est: ideo
 & cum aqua, aut mulsæ, aut poscæ permixta danda sunt: atque os eluen-
 dum. ad tonsillas enim impulso humore extentoq; collo expirationis
 flatu abluatur. Posteaquàm pituitam, quantam libet, eduxeris, permul-
 ta aqua calida lauandum caput, atque perfundendum: vt perspirabile
 atque diffilabile reddatur: ingentes enim obstructions fiunt. Coena fru-
 galis & simplex esto: in qua & vinum ad stomachi restitutionem suma **F**
 tur, siquidē & ipse magno dolore vexatur. Interea verò vbi vires ægri
 stabilieris, lotionem per clysterem vsitata opus est: in qua nitri multum
 inspergatur, aut resinæ à terebintho arbore pondo drachmæ duæ eli-
 quentur. postridie sanguis è nasi interioribus detrahatur: intro enim
 prælongum instrumentum immittitur, quod Cateiadion vocant, aut
 illud, cui Storyne nomen est. aut si quis horum copiam non habuerit;
 pennæ anserinæ caulem crassiores fumere debet, eiusque neruosam
 partem denticulatim instar ferræ incidere, atque sic in nares vsque ad
 ossa, quæ ob cribri seu colatorij similitudinē Ethmoeide vocantur, im-
 mittere: deinde vtraque manu agitare, quò locus à dentibus insculpa-
 tur, ac vulneretur. Facilis est autem ac copiosus sanguinis cursus: nam **G**
 graciles venæ hîc desinunt, corporaque hac in parte mollia sunt, & se-
 ctioni habilia. verum & multos nares vulnerandi modos vulgus no-
 uit, herbas scilicet asperas, & arida lauri folia naribus imponentes, aut
 digitis eas fortiter agitantes. cum verò quantum satis sit, euacuaueris,
 quod erit hemine dimidium; coercendus sanguis est spongijs & poscæ.
 aut aliquod aridum, quod sistendi sanguinis vim habeat, naribus inspi-
 randum, galla, aut scissile alumen, aut balaustium. Verum enim verò
 post hæc remedia siue dolor capitis perseueret, siue desinat; oportet ad
 finem huius medicationis peruenire. quoniam id malum sæpe reuerti
 solet, & in suo vigore consistens plerumque delitescit. Itaque nouacula **H**
 densus capillis, (quâdoquidem & hoc capiti prodest,) ferramentis can-
 dentibus vrendum est: si in superficie, ad musculos vsque peruenias: sin
 osse tenus penetrare velis, à musculis caueo. nam muscoli exusti ner-
 uorum distentiones cient. quòd si in summa cute vsseris, vinum odora-
 tum album cum rosaceo infundere satis est: Pittarium verò malefa-
 ctum per triduum supra crustas extendito. quòd si crustæ altius descen-
 dant; porri comam cum sale tritam, linteoloque illitam super dato.
 Tercio die crustis summam cutim tantum occupantibus ceratum ex
 rosa

- A** rosa: profundioribus autem lentem ex melle imponito. Sed quæ medicamenta cicatrici ducendæ sint, alio loco descripsimus. Nonnulli super frontem ea in parte, vbi futura est, quæ Corona dicitur; cutim osse tenus inciderunt: illudque aut exterentes, aut excidentes vsque ad meditullium (quam græci Diploen nominant) ad carnis repletionem perduxerunt. Alij & ossa ad membranam vsq; perforarunt. Verum id genus remedia temeraria sunt: nihilominus tamen adhibentur, si omnibus alijs tentatis adhuc cephalæa perseuerat, & æger est animosus, vel corporis robur excellit. Nempè si paulatim ad sanitatem accessio fiat; exercitationes recto corpore pectori humerisq; adhibeantur, manuum fiat gesticulatio, alteres iaciantur, saltu corpus moueatur, atque in his peritè corpus torqueatur. primò & postremò crura fricentur, medio tempore caput. picatio assidue picem inspergendo administretur. item caput rubrificandum nonnunquam sinapi cum duplo pane affricando, ne intolerabilis ignis excitetur: nonnunquam medicamenta simul illinendo, quale est illud, quod ex adarce, & euphorbio, & pyrethro componitur. proficit autem & ad dolorem in tempore sedandum, & ad radicem mali extirpandam thapsiæ succus, & medicamina cum ipsa iungenda: quotcunque cutim tumefaciunt; & varis similia tubercula excitant. Victus ratio in singulis dolorum generibus tenuis esto: exiguus potus, & aquæ potio ante vllam medelam potissimum adhibeatur. ex toto verò ab acribus temperet, cepis, allijs, et succo laserpitij. à sinapi autem non penitus: siquidem eius acrimonia, præterquam quòd stomachi vim roborat; capiti quoque haud ingrata est; pituitam fundens ac diffians, aut ad inferiora deturbans. Leguminum pessima faba est, & eius species pisa, & quæ à græcis ochri, & dolichi nuncupantur: illi cicerculæ folio similes, hi faseoli aut lobi à nonnullis vocitati. secundo loco ponitur lens: quæ nonnullis concoctionis excretionisq; virtutibus prædita est: sed caput replet, doloremque concitat. nihilominus cum pipere elixa spernenda non est. Far lotum haud ingratum est cum vino & melle, quantum ad condimentum satis sit: & ex ipso conflata forbitio, & eius semina in simplici iusculo decocta. vtique bona sunt & in condimento, quod græci Caryceam vocant, semina cari, coriandri, anesi: apij verò semen ijs anteferendum. mentha herba, & pulegiū præterquam quòd benè olent; quandam vim habent, & vrinam mouendi, & flatus per inferiora expellendi. Inter carnes vetustæ omnes damnantur: nuper interfecti galli carnes laudantur. Inter aues torquatus palumbus, columbus, & aliæ quęcunque haud ita multum pingues sunt, suum extremitates, lepus assatus. Bubula ouillaque caro crassum succum creat, & caput replet. Hædus non penitus malus. Lac & caseus ca

* Aliter
præter.

put dolore vexant. Ex piscibus saxatiles deligēdi, & quotquot in ea re-
gione optimi censentur. Olera elixa quidem ea assumantur, quæ lotiū
& ventrem citant, malua, blitum, beta, asparagi, acris verò & brassica
est. At inter cruda lactuca omniū est optima. Radices autē etiam elixæ
prauæ sunt. radiculæ, rapæ, pastinacæ urinā mouent, sed caput explent.
fisarum flatus edit, & ventriculum tumefacit. Vinum album tenue
dulce admittatur, tantum adstrictionis habens, quòd aliud nō remo-
retur. Omnia bellaria capiti inimica. quā et palmularū omne genus.
ficus autem & vua demulcent, & quicquid ea parte anni, quam Horā
græci vocant; bonitate præstat. sed quibuscunque vel etiam iuuantibus
fatari malum est. peior est cruditas: labores minus, quā cruditas no-
cēt: nihilominus & ipsi sunt detrimentosi. Deambulationes matutine
alio prius exonerata citra spiritus difficultatem benè feruntur: optimæ
sunt etiam & à cœna. gestatio longa per loca non ventosa conueniet.
atque vbi sol caput non feriat: ei nanque sirius officit. Vfus veneris capi-
ti ac neruis labem accersit. Peregrè proficiscatur egrotus in regiones ca-
lidiores ex frigidioribus, & in sicciores ab humidioribus. Cōfert & na-
uigatio, et in mari vitæ traductio. & si quis sit maris accola; in salsa aqua
frigida lauari, & in mari natari, & in arena volutari, victumque ex ma-
ri quærere proderit. Doloris verò capitis, quē Eterocraniam græci no-
minant, eadem medicamina sunt: nam quæ toti capiti remedia con-
ducunt, eadem singulis eius partibus adhibere, bonū est. Quibuscunq;
verò per hæc morbus depulsus non fuerit; ijs reliquum est, vt veratro
vtantur, vtpote vltimo atque valentissimo omnium remedio.

Curatio Vertiginosorum. Cap. III.

ET succedit cephalææ vertigo, & ipsa per se proprijs de causis ori-
tur, si profluium ab hæmorrhoidibus coercetur, si è naribus san-
guis non effluat, qui prius effluere consueuerat, si corpus non diffletur
aut sudore, aut labore antea fatigatum. Igitur si ab cephalæa ducit ori-
ginem; ea medendi ratione vti debemus, quæ ad cephalæam supra ex-
posita est. quibus autem violentius cum vltimis remedijs occurrēdū
sit, posterius explicabo. Sin ab aliqua humorum suppressione morbus
inciderit; visitata excretio mouenda est. naturæ nanque salutare est ma-
teriæ recursus. At si ista tardat, malum verò increfcit; in alijs quidem
suppressionibus aut sanguinis è naribus manare assueti, aut sudorum,
sanguis mittendus est è vena cubiti: Sin ab iecore multis humoribus af-
fluente, aut à liene, aut ab aliquo ex visceribus in medio corpore positis
vertigo prodeat; cucurbitulæ subueniūt. Sed quantum ex vena defluit,
tantundem per has sanguinis est detrahendum. sanguis enim est causæ

- A** alimentum:quemadmodum & ventriculus.Deinceps capitis remedia subiungenda,vena cubiti recta, aut nasi arteriæ vtrique in angulis secande:cucurbitula vertici affigenda:caput radendum, rubrumque faciendum:pituia è naribus per sternutatoria, aut ex ore, quemadmodum docui,euacuanda:omnia denique modo in cephalæa narrato administranda. duntaxat adjicitur cyclamini succus, aut anagallidis in nares fundendus. Posteaquàm verò medicaminum capitis ad finem perueneris;deinde quotquot efficaciora ad vertiginosos inueniuntur, ea sunt adhibenda. Vomitus à cœna, necnō vomitus ab esu radicalarum vti postea decet: quin etiam ad veratri assumptionem hæc præparatio fuerit.nam præexercendus est stomachus, cum vehementioribus vomitorijs vti volumus. Pituia quoq; impræsentia magis attenuatur,& ad veratrum benè funditur. Veratri exhibēdi modi plures sunt, vt validioribus quidem succurrat,ad magnitudinem amē,idest placentulæ,aut paulo crassius est incidendum:& cum fare loto,aut lente assumitur pondo drachmę duę.imbecillioribus autem & gracilioribus decoctum cum melle propinatur. duarum aut trium mystillarum modus esto.quis verò sit faciendi modus,alio loco declarabitur. Inter singula autem remedia æger cibus reficiendus est:quò ea, quæ interim incidunt,sustinere valeat. In accessionibus quoque sic opitulandum est,
- C** deliganda sunt crura supra talos & genua, & manus brachialia, brachiaque infra humeros propè cubita. ad caput irrigandum facit rosa-ceum cum aceto.oleo verò incoquito serpyllum,aut spondylium,aut hederam,aut id genus alia.fricentur extrema, & facies.olfaciat acetū, pulegium, mentham, aliaque eiusmodi ex aceto.inter dentes aliquid apertionis causa imponatur. nonnunquam enim maxillæ colliduntur & cohærescunt. in tonsillis fiat titillatio:vomitus citetur. nam interdum reiecta pituia æger à tenebris excitatur. Hactenus ad accessionis leuamen & tenebrarum discussionem dictum sit. At de vniuersa vitæ ratione tam in curando,quàm post curationem hæc nostra sententia est. Somnus multus equè, atque insomnietas inimica sunt: multus enim somnus stuporem capitis sensibus inijcit: vaporum exuberantia torpet omnis actio. Hi planè grauitatis,et sonorum in auribus,et splendorum quorundam oculis obuersantium causæ, morbi verò indicia sunt.vigilia verò cruditatem facit, alimentum subtrahit, laborem affert,corpus contristat,mentem labefactat:propterea facilè furere, atq; atra bile vexari isti consuerunt. Mediocris autem somnus ad alimenti distributionem,& ad laborum diurnorum leuationem utilis est. Aluo ad excretionem consulendum:nam diffilationis causa potior aluus est. Iterum crurum frictio per aspera linteola vsque ad ruborem, deinde

A R E T A E I

dorfi & laterum, postremò capitis adhibenda. ab his ambulationes cir **E**
 ca initia & finem leniores, mediæ verò acriores. Quies consistentia spi
 ritus post ambulationes esto. Vocē leniter exercere oportet, grauib
 vocibus vtentem sonum ædere. acutæ nanque voces capitis distentio
 nes, temporum palpitationes, cerebri pulsationes, oculorum inflatio
 nes, auriumque tinnitus efficiunt. mediocriter acuta vox edita capiti
 prodest. Postea verò gestationis tempus adest ad difflandam totam ca
 pitis grauitatem opportunæ. longa sit autem, verum citra fatigationē,
 neque in tortuosis regionis tramitibus, neque assiduis itineris flexibus
 gestatio fiat: quoniam sic vertigines oboriuntur. sed rectæ & longæ &
 lenes ac superioribus locis gestationes fiant. Siquidem ita assueti sint;
 optimum panem solum assumant, quantus exercitationibus impedi **F**
 mento ne sit. prius enim concoctum esse oportet. caput & manus exer
 cendæ, horumque frictiones faciendæ. In his verò leniter agendum: vt
 caliditas excitetur, & caro augeatur, & vires restituantur. postea suum
 ipsius caput erectum fricato diutius hunc laborem sustinens. Quin &
 exercitationes ad ceruicis vsus, & ad manuum agilitatem faciunt, si
 scienter fiant. sursum attollendo caput atque oculos exercere oportet.
 Manuum exercitatio fit, aut discorum iactu, aut certando cestibus, aut
 pugnis. pila verò parua & magna detrimento est. nam capitis & oculo
 rum circumuolutiones atque intentiones vertigines afferunt. optime
 faciunt saltus & cursus. omnia velocia exercitia cruribus conueniunt, **G**
 & omnia roborant. Frigida lauatio illuuiæ, illuuiæ autem calida laua
 tione melior. astringere, densare, siccare caput frigida lauatio efficacis
 simè potest: & hic salubris status est. humectare, soluere, tenebras offun
 dere valentissimè calida lauatio potest: & hæ capitis morborum causæ
 sunt. tales sunt & austri auditui graues. exercitationibus quies succe
 dat, vt perturbationem sedet. Capitis pressiones ad cutim poliédam fa
 ciunt. Aquæ, aut aquati vini propinatio est res optima & ad manum.
 coma olerum assumatur, quæ ventrem molliunt, maluæ, betæ, bliti. Li
 quamen bonum stomacho, ori suaue, aluum leniens, neque graue capi
 ti, ex thymo, aut thymbra, aut sinapi cōficitur. Oua hyeme calida, æsta **H**
 te frigida, putamine spoliata, nō tosta præbeantur. Oliuæ, palmulæ, sal
 famentum rectè conditum. Alica elota cum aliquo dulci, quantum cō
 diendi causa aslumi debet. Post hæc sal adhibendus. Ocium & quies ab
 audiendo & loquendo. ambulationibus vtatur sub aere perspirabili. de
 lectat autem locus aut arboribus cōsitus, aut herbidus. Vtique vertigi
 nosus cūm ad cœnam accedit, maximè iterum in frigida lauetur, parū
 vnguinis corpus sublinens: si nolit, at crura tantum. cœna triticea esto,
 quale est Itrion, quod est placentæ genus, aut sorbitio ex alica, aut ptisa.

Ana flatu vacans, per elixationem concoctu facilis. Medicamenta verò suauiorem ptisanam reddētia sunt piper, pulegium, mentha, cepæ aut porri paulum, neque tantum, vt innatet. acetum verò acre vtiliter assu-
mit. Carnes ex pinguibus animalibus non pingues, suum pedes & capi-
ta. Volatilia omnia, sed multitudinem cōiectura metiri oportet. lepus
& venatio. gallina in promptu habetur, & iuuat. Omnia bellaria caput
dolore infestant præter palmulas aut maturas ficus, aut vuas. si flaribus
homo vacet, hæc benefacient. In secundis quoque mensis vtiliter ea su-
muntur, quæ faciliè concoquuntur, si nidore vacant, & leuia sunt. Po-
stea deambulatio, mentis hilaratio, in quiete ad somnum conuersio

B adhibenda.

Curatio morbi comitialis. Cap. IIII.

Ingentibus medicamentis atque valentissimis in morbo comitali
opus est. nam quoties eius in mentem venit, non modo laboriosum
malum, & periculi plenum; sed etiam generis morbi fœditatem, & ca-
lamitatis opprobrium exhorremus. atque ita existimo, si se mutuò in
accessionibus spectantes ægroti, quæcunque patiuntur, cernerent; non
vltra vitam ducere tolerarent. verum quæ singulis atrocia fœdaque in-
sunt, sensus priuatio, intuendique sublata facultas abscondit. Cæterum
Cmedendi rationem naturæ facilitatem sequi optimum est: quando per
ætatis mutationes in longe melius hominem permutat. Quoniam si
vfitatus malo victus, in quo morbus alitur, defierit; non vlterius homi-
nem infestat. simul enim cum priore victus specie morbus recedit. Igi-
tur si caput occupauit, inhabitat. quocirca omnia quæ à nobis in capite
De cephalæa relata sunt, facere necesse est: detrahendo sanguine, & cor-
pore purgando. Venæ autem & quæ in cubito, & frontis recta secandæ
sunt: cucurbitula admouenda. nō est autem vsque ad animi deliquium
sanguis detrahendus: ciet enim morbum deliquium animæ. Arteriæ
omnes, & ante, & post aures incidendæ. inter hæc omnia excellens pur-
Dgatio facienda purgatorio, quam hieram vocant, atque his, quæ è capi-
te pituitam eliciunt: sed multo valentiora sint medicamenta: siquidem
istorum habitus est dolorum patiens: Hilaritas verò & bona spes id ge-
nus ægros miseros reddit. Opus est etiam ignem capiti inferre: proficit
enim. In primis os perforare vsq; ad secundam laminam oportet: dein-
de ceratis cataplasmatisque vti tantisper, donec membrana ab ossibus
recesserit. Terebra nuda ossa circuncidere conuenit: ac si paulum resi-
stant, vsque ad spontinam auulsionem perseverandum, quousq; nigra
nonnunquam istorum, & crassa membrana inuenta fuerit. Cumq; per
putrefactionem vel etiam purgationem audacter curante medico vul

neri cicatrix inducta fuerit; ægrotus morbū etiaſit. Maximè omnium **E**
capitis ad ruborem vſque frictiones valent vſitatae quidem, quæcunq;
à me ſuperius traditæ ſunt: valentior eſt autem, quæ fit per cantharides.
ſed tribus diebus ante, quàm his vtamur; lac, vt veſica muniatur, bibe-
dum eſt: cantharides enim magnopere veſicā lædunt. Hæc abundè ſint,
cum caput affectum eſt. At ſi mediæ corporis partes cauſam præbent,
& ab his morbus exoritur: rariffimè autem iſta ſiunt: potius enim me-
diæ partes in conſenſu morbi trahuntur à capite, vtpote ab ingenti ma-
lo, quod ægritudinis initium eſt: vtcunque igitur res habeat, & in his
vena cubiti ſoluenda eſt: à viſceribus enim materiæ curſus eſt. **Q**uin
etiam iſti magis, quàm alij, purgandi ſunt & hiera, & cneoro, quã thy- **F**
melæam vocant, & coccognidio, quæ chamelæa dicitur: hæc enim pi-
tuitam extrahunt. peropportunum autem iſtis remedium eſt cucurbi-
tula. epithematum verò & cataplaſmatum ſylua omnibus perſpecta
eſt, & ea vbique ſcribere ſupernacuum ducimus: niſi quatenus eorum
vim noſſe conueniat: quòd ſcilicet ijs extenuare, per halitus digerere,
fluxa ſpirabiliaq; corpora reddere oporteat: item concoquentibus me-
dicamentis calidis, aridisq; & vrinam mouentibus in nutritione, &
in medicatione vtendum: ſed omnibus præſtat fibri teſticulus ſæpius in
menſe ex aqua mulſa potus. præterea quæcunque ex varijs compoſita
medicamenta idem præſtant, adhibenda ſunt, ex viperis compoſita an **G**
tidotus, & mithridatica ex pluribus conſtans, nec non & Byſtini anti-
dotus bibenda eſt: quandoquidem hæ concoquendi facultatem robo-
rant, vtiles humores creant, & vrinæ mouendæ aptæ ſunt. nam quæ-
cunque ſimplicia medicamenta ſcribere opus eſſet, hiſce continentur
antidotis, cinnamomum, caſia, ſolia malabathri, piperis, ſeſelisq; om-
nia genera. & quod nam ex valentiſſimis remedijs in iſtis compoſitis
non reperies. Fama eſt & vulturis cerebrum, & crudæ fulicæ cor, & do-
meſticos feles comeſos morbum diſcutere. At ego iſtorum periculum
nō feci. nonnullos autem vidi nuper iugulati hominis vulneri ſialam
ſubijcientes, atq; inde hauſtum cruorem bibentes. O ingentem neceſſi **H**
tatem, quempiam ſuſtinere, malum malo piaculo depellere: atqui ex
ea ad ſanitatem nec ne iſti peruenerint, nemo verè mihi affirmare po-
teſt. **Q**uin & quendam autorem legi, qui humanum iecur epulandum
apponi precipiebat. ſed hæc illis ſcripta ſunto, qui ad hunc vſque miſe-
riæ terminum peruenerunt. Præterea & victu opitulandum eſt, & ſin-
gulis remedijs, quæ aut ab alijs, aut ab ipſomet ægro fieri poſſunt. vtiq;
in hoc caſu nihil ſpernendum eſt, nihilq; temerè faciendum; maximè
quælibet exigua adhibendo, quæ penitus proſint, nihil verò lædant.
Etenim ſpectacula non ſpectanda, & ſermones, & edulia, & ſuſtinen-

- A**ta plurima morbum patefaciunt. Igitur omnia diligenter consideranda sunt. Somnus multus crassitudo est, ocium nebula sensuū, bonum verò mediocritas. Alui excretio à somno, præcipue flatuum ac pituitæ res optima. Ambulationes longè commodæ sunt, nō flexuosæ bonum spiritum reddunt, sub arboribus myrto, aut lauro, aut inter acres & benè olentes herbas calamentum, pulegium, thymum, mentham, maximè quidem agrestes & sponte nascentes: sin harum copiam non habeat, inter humano cultu procreatas. Inter has quoque gestationes longæ, & ipsæ rectæ fiant. Itinera facere bonum est non secundum fluuiū, ne delabentem aquam intueatur: vertiginem enim aquæ fluxus affert.
- B** neque vllum, qui in orbem voluatur, neque turbinem, qui circum agatur, inspiciat. est enim imbecillior, quàm vt firmum stabiliat spiritum. nam simul cum circulo vertitur: circumuolutio autem vertiginem, et comitalem morbum accersit. Post gestationem lenis deambulatio, postea quies: vt agitatio in gestatione contracta sedetur. Ad hæc exercitationes manuum fiant extremis sudario ex crudis linis confecto inuolutis: inunctio non valde pinguis sit: frictio lenta quidem, sed durior densandi causa: tumidi enim & crassi sunt plurimi. in medio verò totius frictionis caput erectum perfricetur. Exercitationes ad ceruices & humeros pertinentes, manuum commotio: omnia, quæcunque à me de vertiginosis dicta sunt administrentur. satis verò hic ex copia ibi descripta positum est: præterquàm quod velociores horum exercitationes esse oportet ad sudorem mouendum, caloremq; excitandum: hæc enim omnia extenuant. Verùm & in omni vita oportet exandescentiam iracundia vacantem iniicere. Alimenta omnia ex crassis leguminibus mala: triticei verò panes sicciore præbendi: alica elota, & ex ea forbitiones. sed medicamenta voluptatis causa eadem cum supra positis sunt: nunc autem plura ex acrioribus ponito piper, zingiber, libysticum. Liquamina verò ex aceto & cumino & suauia sunt & vtilia. A carnibus quidem maximè in totum abstineant, sin minus, in curatione saltem: in refectioe verò carnes deligantur, quæcunque sunt natura leues: quales sunt volatiliū, præter anatem, & concoctu faciles, vt lepores, suum pedes, falsamentum. & post hæc sitis utilis est. Vini paulum bibatur albi tenuis odorati quod lotium mouet. Elixorū olerum assumantur quæcunq; facultate acria extenuant, et vrinam citant: qualis est brassica, asparagus, vrtica: crudorum autem lactuca ea parte æstatis, quam horam græci medici nominant. Cucumeres autem & pepon viro quidem robusto superuacua, nonnullis verò gustatione tenuis præbenda. mala est enim horum multitudo, cum frigida sint, atque humida. Fici viridis & maturæ vuæ vsus conuenit. Ambulationes, post eas

animi oblectatio molestia carens iuuat. iracundia utique & Venus no- **E**
 xia sunt. Effectus enim morbi similitudinem adducit. At nonnulli me-
 dici de concubitu falluntur. Nam quoniam naturalis in virum transi-
 tus aliquantum proficit, puerorū naturā in tempestiuo concubitu vio-
 larunt, tanquam citius eos roboraturi. sed isti à natura sponte præfinitum
 tempus, in quo omnia remedia fiunt, ignorant. Hæc enim singu-
 lis ætatibus propria simul opportunis temporibus creat. in tempore
 nanque concoctiones seminis, barbe, canorum. Quis igitur medicus
 naturæ cum mutationem seminum à principio, tum præfinitum singu-
 lis tempus variauerit. Quin & in morbi naturam impegerūt nondum
 enim in tempore quidam veneri dare operam cœperunt, ante immatu- **F**
 ritate rei noxam accipientes. vitam autē degere oportet in regionibus
 calidis & siccis. siquidem res frigida atque humida morbus est.

Curatio Melancholiæ. Cap. V.

N Vm sanguinem detrahere expediat, deliberatione indiget in
 melancholicis. ex quo humore morbus oritur: quin etiam ex
 non pauca malorum succorum (Cacochymiam græci nominant,) mul-
 titudine. Itaque si in iuuenili ætate quis morbo corripitur, & veris tem-
 pore, vena in dextro cubito media cædenda est: ut à iecore sit opportu-
 num effluuium. id enim viscus sanguinis fons est, & bilis generatio.
 vtrunq; verò melancholiæ alimentum. cædenda est, inquam, licet sint **G**
 graciles & sanguinis inopes: sed paulum sanguinis mittendum; quate-
 nus videlicet venæ sectionem vires sentiant, sed nullam noxam earum
 tenor accipiat. Nam & si crassus, & biliosus, & concretus, & ater, qua-
 lis amurca, sanguis est; nihilominus ipse naturæ prælium est atque ali-
 mentum. Quocirca si plus, quàm decet, sanguinis effuderis; natura ci-
 bi penuria de propria sede prolabitur. At si sanguine refertus est æger,
 plerumque quidem non vsque adeo malus sanguis est, vena tamē utiq;
 secanda est. verum non eodem die, sed alijs diebus repetendo, quan-
 tum satis est, sanguinis, detrahatur: eodem verò die modum sanguinis
 mittendi vires declarabunt. medio tempore, quò aliam euacuationem **H**
 sustinere valeat, liberalius nutriatur. Opus est autem & ventriculo ipsi
 quoque ægrotanti & laboranti opitulari. cum verò si atra bilis vrget,
 per diem vnum prius tenuiter nutrito ægro nigri veratri pondo drach-
 mæ duæ ex aqua mulsa præbeantur. id enim bilem atram expurgat:
 necnon & thymi attici coma & ipsa bilem atram educit. commodissi-
 mum est autem singulorum partem, ut ex utroque duarum drachma-
 rum pondo fiat, exhibere. post purgationem lauetur, viniq; paulum
 bibat, & alia in cibis iucunditas concedatur. stomacho enim ac viribus
 laboriosa

- A** laboriosa purgatio est. posthac iterum ad media faciendus transitus, cum prius verò cataplasmate atq; irrigatione laxaueris; cucurbitulam iecori & ventriculo, aut eius ori admoueas. nanque hæc detractio multo, quàm sectio venæ est opportunior. tergis quoque inter scapulas cucurbitulam affigito: siquidem eo loco stomachus adhærescit. Deinde rursum reficiendus æger. Atque si alimentum vires instaurauerit; caput radendum: cui postea cucurbitula affigenda est. huius enim morbi inter alios prima ac maxima causa in capite est. Porro neque sensus ipsi à noxa immunes sunt: nam inde ipsorum exortus atque initium est. commutantur igitur & ipsi, ægritudinemque participant. vtique non nulli & sensibus delirantibus corruptè sentiunt. At stomacho potissimum succurrendum est: cum & ipse malè habeat, & in ipso bilis atra resideat. Igitur absinthij succum ab exiguo incipiens ad sabæ vsq; magnitudinem assiduè deuorato. id enim ne bilis gignatur, impedimento est. Benefacit & aloë. nanque ipsa ad inferius intestinum bilem deducit. Nempè si recens malum sit, neque multum homo à naturali statu discesserit; alia huic medela opus non est: sed reliqua victus ratione vtendum, & ad pristinum habitum recuperandum, & ad exactam mali purgationem faciendam, & ad vim corroborandam: quæ omnia, ne iterum morbi reuertantur, efficiant. Victum autem in refectione conuenientem posterius exponam. Si ab his paulum debilitatus morbus denuò inualescere visus fuerit; vehementiora medicamenta requirit: neq; in aliud tempus differendum est. Verum si ab coercitis mulierum mensibus, aut in viro ab suppresso hæmorrhoidum profluuiio morbus creatus est; irritandi sunt loci, & aliquid soliti excrementi profundendum. Si cunctatur, neq; descendit, in aliam quampiam partem sanguine prolapsa, morbus verò exacerbatur; euacuatio facienda est, & à talis incipiendum. Quod si non, quantum satis est, sanguinis, inde manuerit; cubiti quoque vena secetur. Interiectis autem reficiendi causa tribus, aut quatuor diebus, Hieram, id est, Sacram, quæ purgatoriū medicamentum est, potui dato. Ad hæc cucurbitam medijs corporis partibus applicato, iecori videlicet affigēs. Sed maturanda negocia sunt, ac celeritas adhibenda. exiguis enim medicamentis morbus non obsequitur: si magnis autem non vincitur, sed resistit; tunc firma sede melancholia nititur. Quod si penitus totum corpus occupauerit sensus, mentem, sanguinem, bilem, neruos etiam corripuerit, & ipsa insanabilis efficitur, & aliorum morborum corpori sobolem inserit, furoris, neruorum distentionis, resolutionisque. quæ si à melancholia proueniunt, sanationem utiq; accipere nequeunt. Quam ob rem ad hoc malum propulsandum veratro vtendum est. Sed antequàm veratrum ægrotus accipiat; stomachum ad vomendum exerceat, & humores extenuet, &

corpus fluxile reddat. Vomitiones autem hæc præstant nonnunquam **E**
 ieiuno stomacho, nonnunquam radice prouocati. Docebimus verò et
 modum & materiam: docebimus & veratri species, & vtendi ratione:
 item quo pacto singula & distinguere, & ordinare prius oporteat: &
 quo pacto in vomitionibus subueniendum sit, indicabimus. Incredibi-
 le est autem nisi ab his funditus cõuulsus est morbus, at multorum sal-
 tem annorum interuallo non sopiri. plerunq; enim postea melanco-
 lia rursus suboritur. Quod si iam firmas radices egit; nihil iam vltra
 differendum est: sed quæ ad veratrum pertinent, omnia administran-
 da. Nempè ægroti omnes sanari non possunt: medicus enim Deorum
 potentiam anteiret. verum dolores sedare, morbos intercipere, atque **F**
 obscurare, medico fas est. Itaque nimirum his, quæ posuimus, adhibi-
 tis, medici defatigantur, seque aliud quicquam facturos negant. atque
 duas causas, aut morbum insanabilem esse, aut omnia se remedia ten-
 tasse prætexunt. Nihilominus tamen sacram ex aloe medicinam subin-
 de præbere haud alienum est: siquidem opportunum melancholiæ sub-
 fidium affert, stomacho & iecori subuenit, bilemque deiciens mirifi-
 cè prodest. Quin etiam maluæ seminis pondo drachmam ex aqua pro-
 pinare optimum esse quidam experientia compertum habuit. Infinita
 præterea sunt simplicia medicamēta: quorum alijs alia vtilia sunt. Post
 id genus labores demum reficiendus æger est: quibusdam enim, quan-
 diu medicatio adhibetur; tandiu morbus permanet, quanuis labefacta **G**
 tus ac debilis: at si homo carnes refarciat, ac vires instauret; simul om-
 nia morbi vestigia oblitterantur. nam potentia naturæ sanitatem, im-
 becillitas morbum parit. Propterea ad refectionem conuertatur ægro-
 tans in aquis sponte calidis sæpe commorans. medicamenta enim, quæ
 in his sunt ingenita, opem ferunt, bitumen videlicet, aut sulphur, aut
 alumen, ac multo his plures aliæ facultates. Bona vtique est humecta-
 tio morbi squallorem tollēs, & curationis vexationem mitigans. Raræ
 autem ac molles carnes ad ægritudinis remissionē maximè faciunt: ve-
 rum siccæ ac densæ melancholia laborātibus carnes sunt. Inunctio pin-
 guis cum leni frictione adhibeatur. cum multo aut oleo, hæc cõtineat. **H**

Multa de-
 sciunt.

panes loti cum vino aliquo dulci theræo, cretensi, & scybellite, quod
 Pamphyllum vocant: aut vinum & mel, quæ iam diu permixta fue-
 rint. oua & frigidiora & calida, putaminibus nudata: non pingues car-
 nes vim detergendi habentes: porcorum pedes, & capitis partes: auium
 alæ pingui carentes: venatio, vt leporis, caprearum, damarum car-
 nes: fructuum autumnalium quisquis optimus fuerit. Stomachi sub-
 uersioni consulendum est ante cibum, quò minus deuoratus reij-

- A** ciatur. quare ante omnes cibos mulsæ cyathi dimidium dandum est, bibitumque per vomitum reddendum: quò stomachi excrementa purgentur. sic enim cibus in ventriculo firmus residet. At medicamina necessario educendorum purgatoria sunt pini fructus, & vrticæ: semina coccali & piperis, amygdala amara. mel eis consistentiam præbeat. Sin exiccare volueris; optimè proficit myrrha, & iridis radix, & medicamen ex viperis, & Bistini, & Mithridatis antidotus, et id genus alia propè infinita. Exterius apponenda sunt cataplasmata, quorum materia est fertula, & papauer, & terebinthi lachryma, & hyssopum, & oleum ex rosis, aut ex cœnanthe. cera autem hæc omnia cogantur. Inunctio pinguis, gestationes, deambulationes, & alia, quot quot carnes reficiunt, & vires instaurant, & naturam in antiquum statum reuocant; administrentur.

Sextū &
septimum
caput de-
ficiunt.

De curatione Phthisis, seu vlcerū pulmonis. Cap. VIII.

Carens principio & fine.

- quemadmodum in naui & tranquillitate. nam si recte habuerit ægrotans; in mari gestatio fieri poterit; atque ibi vitam deget. cum vlceribus enim quiddam siccum marina falsugo communicat. à gestatione quiete concessa vtendum in præsentia pingui oleo. post frictiones oleum cum aceto infundatur, paulum primò, deinde adiiciendum vsque ad heminas quinque, aut sex, aut multo plus etiam: sin minus, at saltem quantum quis ferre poterit. multoties enim vel id solum pro omni alimento satisfecit. Lac verò assumptu suaue, potu facillimum, nutritu solidum, & qualibet esca à pueritia familiarius est: præterea visui colore delectabile, medicamen arteriam non asperans, guttur læuigans, ad eijciendā pituitam facilem spiritum reddens, inferiorem exitum lubricum efficiens, vlceribus dulce subsidium, et quolibet alio benignius. si quis multum lactis potat, nullo alio eget alimento. in morbo enim bonum medicamen est lac, eiusdem & alimentum efficitur. nam hominum lacte vefcentium nationes frumentum nō edunt. optima verò est cum lacte & puls, & bellaria, & alica lota, & quæcunq; edulia ex lacte fiunt. quòd si et alia esca indigeat, eiusdem generis esto. ptisana cremor concoctu facilis, tenuis materiæ est. eatenus verò condiendus erit, quatenus absorptu facillimus sit. siquid etiam saporis iucunditatem asserens capiat; & illud medicamentum esto: qualis est ligustici coma, pulegium, mentha, salis exiguum, acetū, aut mel. si ventriculus non concoquit, huiusmodi exhibenda sunt. At si nihil ventriculo tale exhiberi necesse sit, omnibus ptisana præstantior est. Licet & ptisanam in alicam permutare: minus enim flatuosa, & concoctu facillior est; si quemadmodum & ptisana extersa deglubitur. In humidiori

bus reiectionibus faba vlcera purgat, sed flatibus redundat. item pisum **E**
& ochrus, qui & quātō pauciores flatus citant, tantō minus vlcera pur-
gant. Itaq; medicus coniecturis ductus, prout præsentia postulant; his
vti debet. istorum quoque condimenta sunt quotquot de ptisana me-
morata sunt. At oua ex igne quidem aquea calida, sed ex animalibus
nuper ædita optima sunt. priusquā eam *

Reliqua
huius ca-
pituli vsq;
ad. xiiij. ca-
pituli desin-
eant.

De curatione vlcera Iecoris, & puris ab eo effusionis.
Cap. XIII. Carens principio & fine.

in iecore vlcus perniciosum insit. periculosissimus autem est, qui in **F**
ventrem fit, saniei confluxus; si stomachum occupet, qui viam supe-
riora petentibus præbet. Alimentum enim vitæ causa est: ipsius verò
alimenti dux est stomachus. insuper medicamēta intimis corporis par-
tibus stomachus distribuit. quapropter si ad quælibet deuoranda malè
se habeat; celerius ægrum morbo atque fame consumi necesse est. Hæ
sunt cuiusque loci, quo se pus conuersurum est, inter se differentes no-
tæ. Nam si per intestina delabitur; tormina vexant, aluus liquida est, pi-
tuita & bilis fertur: deinde cruentum virus circumfluens, aut humidi-
tas aquæ similis, in qua crudæ carnes demersæ lotæque fuerint. Si pus in **G**
vesicam defluit; grauitas in renibus lumbisque sentitur. ac primò lotiū
multum & bile infectum: postea turbulentum, nullam subsidentiam
cōtinens, quam græci Hypostasim dicunt, inconstansque decurret: ad
extremum verò & sedimen album apparebit. Sin ad stomachum fur-
sum versus pus rapitur; tunc orietur nausea, odium cibi, vomitus pitui-
tæ, aut bilis, defectus animæ, vertigo vsque eò, donec pus erumpet. Præ-
cipuum sanè fuerit in aliam partem auertere. praua enim hæc via est.
Quòd si pus violentius feratur; omnia facienda sunt, stomachoque suc-
currendum escis, medicamentis, victusque ratione. Sed omnia leniter
adhibenda. Medicamētis quidem vt sinus effringatur, studendum est:
herbam itaque hyssopum cum mulsâ potui dato, & marrubij comam **H**
ipsam quoque cum mulsâ & succo absinthij. Hæc vtique, quò humo-
res extenuentur, & viæ lubricæ reddantur, & purulenta corpora facile
rumpantur; ante cibos bibere expedit. Dandum est & asininum lac bi-
lem non generans, benè nutriendum, in caseum non spissescens: quæ lactis
virtus est. Ad hæc ægrotanti gratificandum in cibo & potione: quos, &
si paulo deteriores iuuantibus sunt; nihilominus tamen cōcedito. nam
stomachus nauseam mouenti & contristanti humori transitus erit. si-
quidem nonnullos puris exitus offendit. Cauendum est etiam ne ieiū-
ni sint: cumque aliquid cibi capiunt; illud purum syncerumque sit. Opus
est autem & in cæteris effluuijs diligentissimam stomachi curam susci-

- A** pere: quandoquidem ipse omnibus medicamentis iter præbet. Meminisse quoque iecoris oportet, vbi vlcerum radix est. Porro si pus in vesicam impetum facit; vrinam citantibus eliciatur: vtpote assari radice, adianto, & meo potabilibus. hæc enim ex mulsâ potui danda sunt. Bistini vtique varium medicamentum, & quod ex vesicario solano conficitur, & quotquot experimento aliquibus probantur; optima sunt. Verum enim verò si per intestina educere malis; tibi lac eductorium esto, præcipue quidem asine: id si non adfit, capre, aut ouis. Succum autem lubrici & abstergentes præbeantur: qualis est ordeaceus. Obsonia sunt piper, zingiber, lygusticum. vtque semel de omni victus ratione absoluiam, in qualibet puris eruptione alimenta sint boni succi, stomacho utilia, concoctionem facile admittentia. ea verò sint aut cremores, aut ex lacte pultes, & cibi ex amylo, & bellaria cum lacte *

Curatio Lienis.

Cap. XIII.

- S**cirrhi in liene geniti discusiones non facillimæ sunt. quod si & ab hoc oriundi morbi proueniant, vtpote aqua intercus, aut malus habitus; insanabile malum effectum est. Hac ratione verò scirrhis medicus opem ferre debet: orientes auertere, & nuper incipientes discutere oportet: inflammationibus autem resistendum. Siquidem scirrhi inflammationibus ad difflationem tendentibus veluti hæreditario iure succedunt: hæc enim inflammationis germina sunt. Porro ijs remedijs vtendum est, quæ à me in sermone De acutis morbis relata fuerunt. Si tibi omnia facienti in inflammatione scirrhus immaneat; igni quoque similibus ad molliendam duritiam vtitor: irrigationibus ex aceto, oleo, et melle. Sed lanæ vice panni lintei complicati accipiantur. Sic vnguentariæ glandis puluis cribratus inspergendus est: & cataplasmatibus quàm mollissimis *

De curatione morborum in Articulis & Coxendice

- D** Cap. XII. Secundi Libri De curatione tardarum ægri tudinum, Carens principio.

ciborum & raphanorum plerumque; deinde ad veratrum veniendum est. in his victus ratio aliarum affectionum communis est & post victus rationem inunctio, lauatio in frigida marina præcipue quidem omnibus articularibus vitij communia medicamenta sunt. nam & podagricis veratrum mirifice, sed in primis morbi inuasionibus succurrit. Quod si multis iam annis inueterauit, vel & à maioribus per successionem descendit; ægrotum ad mortem vsque comitatur. Artuum exacerbationibus hoc sanè pacto subueniendum est. lanæ ex oue sordide adhibeantur: irrigationes fiant ex rosaceo & vino: nonnullis & spongia ex posca

Reliqua
istius libri
vsque ad
portionem
duodeci-
mi capitis
secundi li-
bri de cu-
ratione tar-
darum ægri-
tudinum
deficit.

A R E T A E I

profuit. Ad hæc cataplasma fiat, panis sumatur cum refrigerantibus, ut **E**
puta, cucurbita & cucumere. Accipiat & cucurbitula tenuis, & plan-
tago herba, & rosarum folia. Necnō et sideritis dolorem sedat cum pa-
ne & musco: & symphyti radix, & pentaphyllos herba, Quinque foliū
romani vocant: & marrubiū, quod folijs est tenuibus. huius decoctum
quidem infusum dolorē leuat. ex ipsa verò herba cum panis micis, aut
cum ordeī farina cataplasma fiat. Malorum quoque citriorum pars nō
apta cibo cum polenta magnopere subuenit: Fici aridi & amygdalæ
cum aliqua farina. Hæc utique est refrigerationis materia. Et hoc qui-
dem remediorum genus aliud alium iuuat: & idem interdum alium
atq; alium. Nonnullis verò calefacientia remedio sunt: atque idem re-
medium aliàs alij opitulatur. Peruulgatum est autem & hoc ad dolorē **F**
tollendum proficere. Capram oportet herbam iridem ad satietatem
depasci: deinde interposito tempore, quantum ad pabulum in ventri-
culo conficiendum satis sit, capram immolare: atque intra eius ven-
trem in fimo pedes ægrotantis occulere. Demum infinita sunt medi-
camenta. ægrotos nanque sibijs remedio parare vrgens impellit
calamitas. Sed medicorū auxilia in proprijs libris conscribentur.

Curatio Elephantis. Cap. XIII. & vltimum secundi voluminis De curatione longorum morborum.

M Orbis, quò dissoluantur, maiore esse remedia opus est. Sed que
nam medela excogitari poterit, quæ elephantem tam ingens
malum expugnare digna sit? neq; enim in parte vna, aut viscere vno in-
hærescit: neq; aut intus duntaxat labes occulitur, aut extra prorumpit:
sed & in penetralibus totum hominem occupat, & exterius totum am-
plectitur. Triste profectò, & visu terribile spectaculum. feræ nanq; spe-
cies est. ac vnà cum his viuere, vnà cibum capere perinde, atque in pesti-
lencia, formidolosum est. etenim per inspirationis communionem faci-
lis infectio est. Quid igitur quispiam in arte medica inueniat, quod hu-
iusce mali dignum remedium contineat? Verum enimuerò omnia cō- **H**
ferre simul oportet medicamenta, & victus rationem, & ferramenta,
& ignē. Hæcque si nouo & orienti affectui adhibueris; sanationis spes
affulget. Sin ad summum suæ creationis ascendat, in visceribusque sta-
bilis sedeat, quando & in faciem inuadit; tunc de ægri salute spes omni-
no abscissa est. Itaque venas in cubito ambas incidito: incidito & venas
in malleolis eodem die: temporis enim interiectio atque separatio fun-
dendo vbertim sanguini, & recreandis viribus aptior est. nam sangui-
nem sæpe & multum mittere opere præcium est: quippe qui vitij huius
alimentum sit. exigua verò ipsius pars est optima, quæ naturæ cibum

præbeat. Idcirco qua ratione prauum inquinatumque detrahatur, atque
A interim corpori familiare ac bonum procreetur; cōiectandum est: quo-
 ad alimenti penuria morbus prius fatigetur. noua enim esca applicata
 corpori spatium temporis antiquā obscurat atque debilitat. Postea medici-
 nam sacram non semel propinato: quin omnia sæpius iteranda sunt, &
 resumptio, & ad priora reditio. Esto & alia medicamētofa in cibis pur-
 gatio: sicut antea De curatione doloris coxendicis diximus. Lac etiam
 promiscuū atque indiscretum, sed largius ad aluum molliendam potui
 detur. verū quintam aquæ partem, quò lac totum dilabatur, atque de-
 scendat; adijcito. At ieiunos primò ad vomitum celerius ducito, dein-
 de à cibis iterum, postea assumptis raphanis. frequenter autem atque assu-
B duè omnia fiant. Veratrum quolibet tempore, sed potius vere atque au-
 tumno diebus alternis exhibeto: atque idem in proximum annum repe-
 tatur. Ceterū si morbus iualuerit, potabilia medicamēta, quotquot
 quis cognouerit, potanda præcipiat. multa enim ac varia adhibere me-
 dicamēta est operæ precium. Atqui & ego quotquot mihi cognita sunt,
 literis mandabo. Cedriæ cyathum vnum, brassicæ duos miscens dato.
 Aliud, sideritidis succi cyathus vnus, trifolij cyathus vnus, vini & mel-
 lis cyathi duo. Aliud, dentis elephanti ramētorum drachma cum vini
 cretici cyathis duobus. Quin etiā viperarum reptilium ferarum carnes
 & ipsæ in pastillos conformatæ bibuntur. oportet autē & caput & cau-
C dam ad quatuor digitorum spatium præcidere, reliquū vsque eò elixare,
 donec spinæ separētur: carnes verò in pastillos redactas in umbra frige-
 facere: qui potioni, quemadmodum & scylla, exhibeantur. Ipsæ quoque
 vipere in cœna obsonio dentur: quas coquere, & cōdire perinde, ac pi-
 sces, opus est. At si medicaminis illius varij ex viperis cōpositi facultas
 adfit, id pro omnibus, quandoquidem omnia simul continet, bibendū
 est. Præterea corpus detergendum est, tumoresque calefaciendi. Alia itē
 medicamenta sunt innumera Celtarum, quos hac tēpestare Gallos vo-
 cant. Nitrosis quoque illis factitijs globis, quibus velaminū sordes expur-
 gant, saponemque vocant; illis inquam, globis corpus in balneo deterge-
D re optimum est. Et portulaca, & sedum cum aceto benè facit. Rumicis
 etiam radicum decoctum cum sulphure ignem nō experto summo pe-
 re deterget. Illud item varium ex alcyonio trito, & nitro, & aceti fece
 cōbusta, & alumine fisso, & sulphure viuo, & costo, & iride, & pipere.
 forsitan autem omnia pro singulorū viribus miscenda sunt. Aliquibus
 verò & hoc equis portionibus compositū inspergentes perfricabimus.
 Faciei tumoribus sarmētorum cinerē alicui ferarum adipi admiscens
 illinito, leonis videlicet, aut panthere, aut vrsi. sin his careas, animalis,
 quod græcè χηναλώπεκα vocant: latinè vulpanserē dicas. quod ge-
 nus auis est, si per literas χ & η prima syllaba scribitur: aut laconicū ca-

A R E T A E I

nem significat ex vulpe et cane natum, si per *κ* & *υ* eandem syllabam **E** scripseris. simile enim in dissimili, quemadmodum simia homini, miri ficè prodest. Item ammoniac gutta cum aceto, et plantaginis, aut sanguinalis herbe succo, & hypocisthis, & lycium. Si carnes liueant; prius, quò locus succulentus reddatur, scarificandus est. At si ab acris fluctationibus exulceratas partes lenire volueris; sœnigræci aut ordeï cremoris decoctū molle absterforium est: item ex oleis rosaceū, aut lentiscinū. Assidue verò lotiones & ad corporis madefactionē, & ad noxiarum humiditatum difflationem mirè proficiunt. Esca munda esto, boni succi creatrix, concoctu facilis, simplex: & victus ratio prorsus rectè instituta sit in somno & vigilia, in ambulationibus & locis deligendis. **F** Exercitationes adhibeantur, cursus, cōuersiones corporis, perç aut sacculi iactus. omnia hæc citra lassitudinem aptè & cōgruenter intendantur. Esto & vocis emissio spiritus opportuna exercitatio. Vestis esto munda, non modò vt aspectu iucunda sit: sed quoniam etiam sordida cuti mordacia sunt. Ieiuni absinthite vinū potent. Oppidò quàm utilis est & panis ex ordeo, & balsamētum tempestiuum, & exiguum quid maluarum, aut brassicæ semicoctum cum cumini liquamine. In cœna staphylini radix apponatur, & alica cum vino & melle antiquo mixtis: & marina quotquot ventrem subducunt, tellinorum iuscula, ostrea, erinacei, & ex piscibus saxatiles: ex terrestribus feræ lepus, aut sus: inter **G** aues perdices omnes, palumbes, columbi, & quęcunque optima in illa regione inueniuntur. Inter fructus arboreos illi admittantur, quos græci Horęos vocant: quòd ea parte anni maturescant, quam ijdem græci Horam appellant. Vina dulcia vinosis meliora. Balnea spòte calida sulphureosa iuuant. vita in aquis diu ducenda est: & mare, & nauigatio cōueniunt. Præterea per veratrum purgationes fiant. Album quidem superiorem ventrem, atrum verò inferiorem purgat. Quin & album veratrum non vomitum tantum molitur; sed etiam omnium simul purgantium medicamentorum efficacissimum est, nò multitudine & varietate excrementorum: id enim & affectus ille, qui Cholera dicitur, **H** præstare solet: nò distentionibus & violentia in vomēdo (ad hoc enim & nausea & mare validiora sunt) sed potentia & qualitate non vitiosa. quippe quæ laborantibus sanitatem reddit per exiguam purgationem, & modicam intentionem. vetustorum præterea morborum omnium firmis radicibus inhærentium, si cuncta alia medicamina viribus inferiora sint; id vnicum remedium est. siquidem igni facultate perfimile est album veratrum: & quod ignis exurens facit, eo plus veratrum interius discurrens operatur: videlicet facilem spirationem ex difficili, ex pallido colore floridum, & ex macie corpulentiam *

Quæ desiciunt quærito quam præstantissimi medici Aretæi.

Ruffi

R V F F I E P H E S I I D E C O R P O R I S

humani partium appellationibus

Quae in primo libro continentur.

cap. i. De articulis et de articulis humani corporis.
cap. ii. De partibus et de partibus humani corporis.
cap. iii. De membris et de membris humani corporis.
cap. iiii. De ossibus et de ossibus humani corporis.
cap. v. De nervis et de nervis humani corporis.
cap. vi. De sanguine et de sanguine humani corporis.
cap. vii. De humoribus et de humoribus humani corporis.
cap. viii. De calore et de calore humani corporis.
cap. ix. De frigore et de frigore humani corporis.

R V F F I E P H E S I I

DE C O R P O R I S H U M A N I

P A R T I V M A P P E L L A T I O N I B V S

LIBRI TRES

Iunio Paulo Crasso Patauino Interprete.

R V F F I E P H E S I I D E C O R P O R I S

humani partium appellationibus

Quæ in primo libro continentur.

Vnde cuiusque Artis tradendæ initium sumendum.	cap. i.
Quæ prius, & quomodo docere Autor velit.	cap. ii.
Diuisio Corporis in maximas partes.	cap. iii.
De superioribus Capitis, & Faciei exterioribus partibus.	cap. iiii.
De Oculi exterioribus partibus.	cap. v.
De Faciei infra oculos partibus.	cap. vi.
De reliquis Faciei partibus.	cap. vii.
De Ore, in eoque contentis.	cap. viii.
De Collo, eiusque partibus.	cap. ix.
De Ala, Humero, Brachio, & Manu.	cap. x.
De Thorace, & eius partibus.	cap. xi.
De Genitalibus marium, & eorum partibus.	cap. xii.
De fceminarum Genitalibus.	cap. xiii.
De Dorsi ossibus.	cap. xiiii.
De reliquis vsque ad Inguina partibus.	cap. xv.
De partibus ab Inguinibus vsque ad extremos pedes.	cap. xvi.
De Interiorum membrorum appellationibus	cap. xvii.
De Capitis tunicis, ossibus, ac futuris.	cap. xviii.
De quibusdam Capitis ossibus.	cap. xix.
De Musculis quibusdam, & processibus in capite.	cap. xx.
De Foraminibus caluariæ.	cap. xxi.
De Cerebro, Membranis, Neruis, Spinalique medulla.	cap. xxii.
De Oculis.	cap. xxiii.
De prima et secunda colli Vertebra, Osse Ypsiloide, Gula,	
Tonis, Aspera Arteria, Guttore, & Bronchijs.	cap. xxiiii.
De Cordis partibus, Membranisque pectoris.	cap. xxv.
De Glandulosis carunculis.	cap. xxvi.
De Ventris inferioris partibus.	cap. xxvii.
De Iecore, & in eo contentis	cap. xxviii.
De Liene, renibus, vesica, vrinarijs feminariisq; vasculis.	cap. xxix.
De Musculis lumborum.	cap. xxx.
De Genitalibus fceminarum locis.	cap. xxxi.
De Testium tunicis, alijsque partibus.	cap. xxxii.
De Venis.	cap. xxxiii.
De Arterijs.	cap. xxxiiii.
De Neruis, Tendonibus, Cartilaginibus, Membranis,	
Tunicis, Adipe, Carne, & Medulla.	cap. xxxv.
De Humoribus Excrementisque corporis.	cap. xxxvi.
De Foetu, & ad eum pertinentibus.	cap. xxxvii.

R V F F I E P H E S I I

DE CORPORIS HVMANI
PARTIVM APPELLATIONIBVS

Liber primus.

IVNIO PAVLO CRASSO PATAVINO

INTERPRETE.

Vnde cuiusque Artis tradendæ initium sumen-
dum sit. Cap. I.

Vid in arte citharæ pulsatoria primum didicisti? Singulas fides pulsare (credo) atque nominare. Quid in grammatica primum percepisti? Vnumquodq; elementum cognoscere ac nominare. Igitur & alias artes à nominibus docere incipiunt: Et ferrarius faber, & alutarius cerdo, & carpentarius in primis ferri nomen, & instrumenti, & aliorum omnium ad artem facientium nomina tradunt. Quin etiam grauiiores artes nonne & ipsæ à nominibus pari ratione docendi exordium capiunt? Quid enim primum in geometria accepisti? Punctum sanè, et lineam, & planum, & superficiem, & figuram triangulam, & circulum, aliaque id genus, quid nam sunt, dignoscere, recteq; appellare. Vis ne igitur & medicinalem facultatem à nominibus exorsus perdiscere? ac primum omnium, vt singulas corporis partes appellare cōueniat, deinde et reliqua, quemadmodum sermonis processus, connexioque requireret, agnoscere? Aut tibi satis esse videtur, me ceu mutum, quæcunque doceri postulas; tibi ostendentem explicare? Mihi verò id non melius esse, teque ipsum hoc pacto discere, & alterum docere, haud facile esse videtur. Atque de his quidem sic mea fert opinio.

Quæ prius, & quomodo docere velit, proponit. Cap. II.

CAeterum audiens, & in puerum hunc respiciens, memoriæ, quæ sensui patent, commendato. Ante omnia vt interiora appellanda sint, animal quopiam homini quàm simillimum discant; instruere te conabimur: Nihil enim impediet, tametsi non omnia omnibus similia sint; quòminus summam saltem cuiusque doceamus. Verum priscis temporibus in humanis corporibus huiusmodi generosius ostendebant.

Diuisio Corporis in maximas partes. Cap. III. E

Maximę corporis partes he sunt, Caput, Collu, Thorax, Manus & Crura. Thoracem autem non solum eam partem, quę à iugulis ad præcordia vsque pertinet, appellamus: verum etiam totum illud, quod intra iugula pudendaque concluditur.

De superioribus Capitis, & Faciei exterioribus partibus. Cap. IIII.

Caput vocatur quod pilis contegitur separatim, & simul cum facie. capillati autem prior pars Synciput, auersa verò occiput nominatur. partes à lateribus syncipitis positę Tempora dicuntur, gręcę Corfę & Crotaphi. quod autē in medio capite est, vbi maximę capilli inuoluuntur, Verticem vocamus: partem sub syncipite, Frontem. iuxta tempora pilorum exortus Iuli gręcę, latinę Lanugo dicuntur. occipitis autem capilli promissi Crines vocitantur. vltimas frontis rugas gręci Episcenium vocāt, nostri Supratentorium dixerint: quod oculis attrahimus, quando nobiscum aliquid altius cogitamus, aut veremur. alij verò partem sub supercilijs carnosam Episcenium vocauerunt. At supercilia hirsutę frontis extremitates sunt: quorum interstitium Mesophryon gręcę, latinę Glabella, quod glabrū sit, dicitur. sub supercilijs Palpebrę, quas etiam Genas vocant, altera supra, altera infra sitę sunt. G ab ijs prodeuntes pili gręcę Tarsi & Blepharides, latinę Cilia nominantur. harum extrema, cum nos dormimus, sese cōtingentia, Coronę & Chelę hoc est, Ungulę dicuntur. superioris palpebrę superficię quod super impendet, Cauum: illi autem respondēs inferius, Subcauum vocant. Id sanę & in aqua inter cutem, & alioqui in prauo corporis habitu, & in longinquo hęmorrhoidum effluuio, & antiqua mulierū menstrua purgatione, nōnunquam etiam inchoantibus lippitudinibus intumescere cōsuevit. Huiusmodi verò lippitudines mitiores esse videntur: propterea & id genus affectus, quoniam caux partis tumor est, gręcę κοιλοιδία dicitur. At caux superioris inferiorisque palpebrę extremitates à gręcis Canthi, à nostris Anguli nominantur: alter maior ad nasum vergens, minor alter tempori propinquus. H

De Oculis exterioribus partibus. Cap. V.

Oculi verò quod in medio aspicitur, Visio et Pupilla nūcupatur. Glenam etiam simulacrum in pupilla apparens vocant. Quod autem inter pupillam atque album, continuum interiacet, Iris est: sic vtique, quod colore euariet, nominatur: nam modo nigrum, modo

A igneum, modo cesium, modo splendidum id esse conspiciamus. Corona nigrum ambit, & ab albo distinguit: quæ circulus et copula oculi tunicarum est. Earum sanè prima duabus naturis prædita duo quoque nomina gerit. Cornicularis quidem in medio, & usque ad iridem: hæc enim eius particula expolitis cornibus assimulatur. candida verò est altera pars omnis, qualis & aspicitur: nihil mediæ neque natura, neque colore similis. ipsi autè vocata Epidermis super incumbit. qua in iuuenibus & senioribus, & in affectu, qui Chemosis græcè, Vnguis latinè dicitur, abscedente atque elata, rufum siue igneum cernitur. Aliæ tunicae quæ sint nomenclatura præditæ; paulo inferius in animalis dissectione explicabitur.

De Faciei infra oculos partibus. Cap. VI.

Sub oculis insurgentia ossa Subocularia nonnulli, alij Hypopia nominant. A superciliorum medio interstitio, quod Glabellâ vocari diximus, deorsum versus nasus protenditur. cuius foramina Rhothonies, & Nares, atticè quoque Myxæ appellantur. sed Hippocrates pituitosum excrementum per ipsas destillans, Myxam, latini Mucorem vocant, Athenienses verò Coryxam. cartilagineum illud, quod foramina distinguit, nasi Interseptum est. partes ossæ, quæ utrinque ad malas vergunt, nasi Dorsum. extrema verò hinc atque in huiusce ossi fastigij Pinnæ vocatæ sunt. istæ in vehementiori spiritus difficultate, & alioqui cum voluerimus, agitantur. carneum autem illud ante nasi septum in labia descendens Columna, nasi Extremitas, Globulusque appellatur. at sub columna in superiori labro cavitates Philtrum græce vocata est: quasi Amatoriû, siue Amabile dixeris. sed totum sub naso superioris labij Hyporinon græcis est: latino vocabulo caret. deinde labia duo: quorum extrema græcè Prochila, latinè Prolabia dici possunt. qua parte autem committuntur, Prostomion vocant. inferioris labij cavitatem Nympham. Auriû foramen, per quod voces exaudimus, Auditû appellant. partem pendulam latini Fibræ, græci Lobon vocant. quam etiam solam auris particulam nomen habere, cæteras verò nomine carere dixit Aristoteles. cæterum medici illis quoque nomina imposuere. Pinnam quidem supremam partem latam atque decliuem appellauerunt: Helicem totum illud, quod deinde aurium extremam oram ambit: Anthelicem id, quod in medio cavitatem extollit. Concham post anthelicem cauum: oppositam verò conchæ eminentiam iuxta temporis fines Tragum, latine Hircum dixeris: helicis finem, qui subbrevis est, Antilobida vocant.

De reliquis Faciei partibus.

Cap. VII.

E

TOta capitis prior pars Facies dicitur. Mala sub oculis faciei eminentiae sunt ubi pudoris sedes est: maximeque ibi rubor ostenditur. post malas autem Maxillae habentur: quarum altera superior, altera inferior est. inferiorisque maxillae acies Mentum est. sub eadem inferiore maxilla carnosae pars Leucania graece dicitur. sed nonnulli hanc quidem carnosam partem Mentum, Leucaniam vero cauum iugulo proximum appellauerunt. Barbae prima sub temporibus germinatio lulus a graecis, a nostris Lanugo dicta est. primus eius in superiori labro exortus graece Propogonium: latine Probarbium, si fingere liceat, dicitur. qui pili postea adaucti Mystaces appellantur. sed in summo mento pili Pappus, sub mento autem Hypena graecis vocibus dicuntur: latina nomina deficiunt.

De Ore, in eoque contentis. Cap. VIII.

PRima labiorum diuisura, & interior usque ad fauces inanitas Os est. in ore autem alia sunt, & Dentes, quos nonnulli Cranteras appellant. horum primores quatuor Incisores, Caninos autem sequentes utrinque singulos: Molares vero, & Maxillares post caninos utraque ex parte quinos vocare consueuimus: Sophronisteras, hoc est, moderatores horum intimos atque ultimos graeci vocant: quod eo tempore, quo moderatos temperantesque esse oportet, oriri incipiunt. Ab utraque parte unus est, Genuinos latini appellant. totidem & superioris maxillae, eademque nomina sortiti sunt dentes. Maxillarum colligatio Habena, Mensae summitates latae molarium, Mortariola & maxillarum cauitates, in quibus dentes defixi sunt, appellantur. Gingivae circa radices dentium carunculae sunt. Linguae radix, unde ipsa exoritur, nominatur. pars eius musculosa ore contenta Lingua est. Cervix, quae sequitur. Parafyra autem, quae ab utroque linguae latere sunt, graeci nominant: Hypoglossida partem linguae inferiorem; Epiglossida vero, quod intimum est gutturi operculum quoddam impositum; ne cum deuoramus, quippiam in pulmones irruat. sed, cum spiritus ducitur, ne transeuntem aerem impediat, sublimis attollitur. Coelum vero, et Palatum concaua est superioris maxillae pars. Columna et Gurgulio quidam ex palato processus, quem Aristoteles Vuiferum nominauit: quoniam ea parte inflammata vix quiddam simile pendere videtur. Vuam enim non partem, sed affectum nominari oportet. Fauces omnis ea capacitas, qua inter deuorandum dilatamus, vocata est. propterea & Homerus dixit. Fauibus erupit vinumque humanae membra.

A Neque enim ex arteria aspera, & pulmone cibum potumque Cyclops euomuit. id enim mirum in modum rude, fatuumque fuisse. Paristhmia dicuntur, & Antiades, & Mala, latine Tonsillæ, carnosæ quædā glandulosæque partes vtrinque à lateribus faucium positæ. Hæ numero quatuor sunt, duæ in summo gutture vtrinque, reliquæ inferius locatæ.

De Collo, eiusque partibus. Cap. IX.

Infra caput est Collum, quod & Ceruicē vocant. Hypodiris græco vocabulo est in priori parte colli postremū. in priori item colli parte Bronchus est, & Aspera arteria, per quam spiritus ducitur. Bronchi summitas Guttur est. At posteriore colli parte Tendones sunt. iugulis proximum caviū Homerus Leucaniam vocauit. sed medici Anticardion, quasi cordi oppositum, & Iugulationem appellant. Quæ autem à tendonibus ad humeros pertinent, Epomidas vocat. Humerus verò brachij caput est, quod lato scapularum ossi inseritur, & cum toto etiā articulo copulatur. At humeri Acetabulum est lati scapularū ossis cavitatis. lata scapularū ossa à græcis Omoplatæ vocata ea sunt, quæ tergo incumbunt: quorum intermediæ eminentiæ ipsorum Dorsum dicitur. Acromion iuguli, scapularumque ossis copula est. Eudemus verò ossiculum perexiguū esse dixit Acromion. Claues, quæ & Iugula dicuntur, sub imo collo ossa sunt cum pectoris ossē commissa; humeros scapulasque, ne in pectus cadant, vt alijs contingit animalibus, prohibentia. nam cætera animalia iugulis priuata sunt. quocirca & latissimi pectoris homo est.

De Ala, Humero, Brachio, & Manu. Cap. X.

Ala sub humeri articulo cavitatis est, in quam sæpe humerus luxatione delabitur. Malam verò appellare haud græci sermonis est. aliquid autem sub ala cælantem ferre, sub mala habere dicunt. Humerus illud etiam à latinis dicitur, quod exit ab humero, sed à græcis Brachium. Huius apud humerum rotunditas Caput humeri est. Interior iuxta cubitum excessus, quem nonnullos imperitè Processum autuma re dixit Hippocrates, et ipse alterum humeri Caput est. post humerum totus articulus, acutumque illud, cui reclinati incumbimus, Ancon à quibusdam, ab alijs Olecranon vocatur. Dors autē Siciliam incolentes, Cubitum, vt nunc apud latinos in vsu est, appellant. Quin Epicharmus cubito ferire *χυβιτίζειν*, hoc est cubitissare, verbum ē verbo trāsfereudo, appellat. ossium verò brachij quod subijcitur Cubitus, supra positum Radius est. hæc ad Brachiale protenduntur. post quod lata pars & compacta, Palma latine, græcè Metacarpion, Tarsusque nomi-

natur. sequuntur Digiti. Manus totum illud est, quod ab humero pendet, & extremum, quo apprehendimus. Ex digitis Magnus Pollexque est ab alijs summotus: alter Index inter quatuor primus. tertius Medius vocatur, quartus Anularis, ultimus Paruus. ipsorum ossa Scuticulae, & Phalanges, & Internodia. primi articuli Procondyli graeco vocabulo, (latino enim carent:) medij, Condyli: postremi, Metacondyli. vnguium initia Radices vnguium vocantur. internae digitorum summitates Acini & Vertices. carnosae pollicis pars sub manus cauo insurgens Stethos graeco nominatur, quod apud latinos Pectus sonat. spatium, quod inter indicem, pollicemque intercedit, carnosumque est, sub quo manus in cauum subsidet; Thenar dicunt: Hypothenar vero, quod sub quatuor digitis est. sed omnem manus interiorum latitudinem Thenar Hippocrates vocasse visus est. id apud latinos Vola significat.

De Thorace, & eius partibus. Cap. XI.

A Iugulis pectus in priore parte est. medium autem, in quod costae subeunt, Sternon vocant graeci, latini Os pectoris. ab auersa colli parte ad metaphrenon vocatum usque; Tergum est. Metaphrenon inter tergum lumbosque, ubi renes adhærescunt, locatum est. Lumbi vero dorso ultima pars sunt. carneque in pectore eminentiae Mammæ, atque Vbera vocantur. mammae extrema pars, Papilla primum vero in pubescendo incrementum, Faba dicitur. totum autem tumorem graeci Ascoma vocant: latine Vtrem, siue Vber dicitur. sed in mulieribus magis proprie. Latus, illud totum quod sub ala est, appellatur. ossa vero Costae inter ipsas spatia, Intercoastalia nominantur. Spuriae costae sunt, quae ad pectorale os non perueniunt. Sub pectore cauum Ventriculi os dicitur: quod alij Procardion, quasi latine Praecordium, nonnulli vero Cor appellant: doloresque ibi orientes, cordis morsus, cordisque dolores esse dixerunt. Spuriarum costarum extremitates Cartilagines sunt. Musculosae autem partes sub cartilaginibus collocatae Hypochondria graeco, ac si dicas Subcartilaginea, latine Praecordia à quibusdam vocantur. Aluus ac venter deinceps locatur. Epigastrium graeco super ventrem posita cutis appellatur. Eius media cauitas Umbilicus est, venarum, per quas infans alitur, segmentum. umbilici pars media, Acromphalon à graecis vocatur. cutis umbilicum ambiens, quoniam corrugata senectutem significat, Vetula appellatur. sub umbilico Abdomen est, & Aquiliculus. huic continua usque ad pudenda pars Pecten atque Pubes dicitur; alij Ephebeon vocant.

De

A De genitalibus marium, & eorum partibus. Cap. XII.

Genitalium porrò membrorum, quæ in maribus sunt, propendens particula Colis, ac Stema est: quæ autem non pendet, Seditum, Collumque vesicæ. lineam per medium discurrentem apud græcos alij Trammida, alij Orrhon appellarūt. colis extremitas Glans est. cutis eam tegens Præputium: præputijq; extremum Summum præputij. cauernula verò, per quam semen, vrinaq; profunditur, Vrethra Vrinariumq; iter nominatur. Vretera autem ne dicito: Vreteres enim alij sunt: per quos scilicet à renibus in vesicam vrina delabitur. Scrotū ea cutis est, qua Gemini inuoluuntur. Geminos aut, aut Testes appellare nihil interest. Geminorū quod supra est, Caput; quod infra, Fundū vocatur. pars scroti laxior Laccopedon græcè, à quibusdā Achichadaron, ab Atheniensibus Laccoschea nominatur. inter scrotū, & seditum, & femur locū Plichada vocant. Et transire græci διαπλίσσειν, & id, quod est circum, Amphiplix enunciāt. Sophocles verò & in Dracōnibus hoc verbo vtitur dicens, cardinem circum comprehendentem. perinde ac si dixisset, circumplexum cardinem.

De muliebribus Genitalibus. Cap. XIII.

C Muliebris autē pudendi quod supra est, Pecten dicimus. id triangulum est, & imi ventris terminus. ab alijs Epision appellatur. pudendi rima Schisma à græcis dicitur, Scissurā latinè interpretamur. musculosa in medio caruncula Nympha et Myrton, ab aliquibus Hypodermis, ab alijs Clitoris nominatur. lasciueq; eam tractare κλιτορίζειν dicunt. Myrtochilas verò vtrinque posita carnosā corpora. cæterum hæc Euripho & Cremnos, id est Rupes vocat. Sed nostræ ætatis medici Myrtochilas Pterigomata (quasi alas dixeris,) appellant, Myrton verò Nympham.

D De Dorsi ossibus. Cap. XIII.

DOrsi ossa vertebræ sunt: quas etiam Homerus Astragalos, id est, talos vocat. tota autem vertebrarum compago Spinam constituit. Extremum lumborum Os Sacrum est. id ab aliquibus etiā Hypospondylon, quod Subvertebrum latinè verteris, dicitur. Eius vltimum ossiculum Coccyx, id est Cuculus est.

De Reliquis usque ad Inguina partibus. Cap. XV.

Svb costis molles partes à græcis Laparæ & Cenecones, à latinis Ilia vocantur. Deinde ilium ossa, quorum excauata capita Hemine &

Acetabula. Clunes autem ac Sedilia post lumbos carnosæ partes: quoniam illis sedendo nitimur; ab alijs Nates dictæ sunt. Sub quibus Hypo glutides idest Subnatales vocatæ iacent.

De partibus ab Inguinibus usque ad extremos pedes. Cap. XVI.

Inguina femorum priores partes sunt propè pubem posita. nervus autem ad acetabulum pertinens, ac totus articulus Coxendix dicitur. Femorum internæ partes Parameria græcis, Femina latinis sunt. Inter femina autem loca Mesomeria græcè, Interfemina latinè dicitur. Musculi genibus inhærentes Epigunides, quasi Geniculares dixeris, vocantur. ossi autem super genu posito Epigonatis græca appellatio, latina, Patella est: Hippocrates verò Epimylida vocavit. Genu articulus est Femur cruri committens. Poples posterior pars est, in quam genu inflectimus. Gastrocnemia græco nomine magnus mulculus est, latinè sura: vnde latus nervus oriens ad calcem tendo factus adhærescit. Ossium verò cruris quod posterius est, Sura quoque dici potest: prius autem, Tibia. Sed Herophilus Suram Radium etiam appellavit. utriusque ossis extrema pedi inserta Malleoli sunt. Tali verò non rectè vocantur. Siquidem & humanus pes Talum sub malleolo abditum, non conspicuum habet. Calx postremum pedis rotundum est. Planta & Tarsus pars prior & ampla est. Stethos verò, id est, latinè Pectus, pars inferior post cauum, vnde nascuntur digiti, vocatur. Istos autem perinde, ut manus digitos, appellare, aliaque manuum digitis communia recensere, nihil est, quod impediatur.

De Interiorū membrorū appellationibus. Cap. XVII.

Igitur quæ oculis aperta sunt, o fili, subiecta quæ his ossa in hunc modum nominare decens est. Modò interiora corporis membra Simiam dissècantes proprijs nominibus illustrare tentabimus. quandoquidem ipsa ossibus, musculis, extis, arterijs, venis, nervis ad naturam hominis proximè accedit: Secundò alia multifida: Tertiò ex bisulcis utrinque dentata. Non utrinque dentata, ac solidipeda longissima ab hominis similitudine summotæ sunt. Quòd si aliquid de membris interioribus exteriora tradentes memorauimus; idem bis repetere ulterius opus non fuerit.

De Capitis tunicis, ossibus, ac futuris. Cap. XVIII.

Aspice itaque sub caluariae cute tunicam. hanc Pericranion, quod Cranion, hoc est, caluariam obuoluit, græci vocant. Quam verò

A alia ossa ambientem tunicam videris, hanc Perioftion, latinè circum offalem verbum verbo reddens appellato. qua ossa caluariæ committuntur, Suturae sunt: quæ duarum ferrarum compagem imitantur. Earum vna quidem rotunda est, synciputque circuncidit: altera occiput: tertia medium verticem diducit, quibusdam etiam hæc syncipitis futuram transiens, frontemque ipsam secans, inter supercilia terminatur. binæ aliæ in temporum ossibus in squammarum modum totis oris paulatim extenuantur, atque ita inferiora ossa superioribus leniter insidunt. Iphis quidem vetusta nomina defunt, sed nuper à quibusdam Aegyptijs medicis græcam linguam male doctis imposta sunt syncipitis futuram Coronariam, occipitis Lambdoide, idest lambda græcè literæ similem, mediam verò Coniungentem appellatibus. temporaneas etiã futuras Lepidoïdes à squammarum similitudine vocauerunt. ijdem & aliorum ossium partibus ab antiquis innominatis nomina indidere: quæ ego, vt alijs nostri sæculi medicis innotescant, non prætermittenda iudicaui.

De quibusdam Capitis ossibus. Cap. XIX.

Inter caluariæ ossa meditullium Diploen nominant. vbi verò nascitur initium est, crebra ibi foramina Ithmoïde, hoc est cribri speciem referentia vocantur. per ea indubiè sternutamentum, mucusque propellitur. Nonnulli & hac parte nos in cerebrum spiritum attrahere confirmant. Proxima auribus ossa ob firmitudinem Lapidea nomen habent. ab utroque enim latere singula ossa dura, subalbidaque sunt, magnitudine caput maximi manus digiti æquantia: per quæ auditoria itinera seruantur. Alij procliues occipitij processus Lapideos appellant, idque non rectè. inanes enim, & cauernosi, & minimè solidi nomini non respondent. Ab auditorijs autem meatibus ad malas pertinentes processus Iugalia ossa nuncupantur.

De Musculis quibusdam, & processibus in capite.

D Cap. XX.

Musculos caua temporum replentes Temporaneos; qui inferiorem maxillam amplectuntur, Manfores vocant. Tenuēs illi, & oblongi, deorsumque versus fauces vergentes processus Stiloïdes à columnæ similitudine dicti sunt. Eudemus autem ipsos gallorum rostris assimulat, ac sine appellatione relinquit.

De foraminibus caluariæ. Cap. XXI.

Foramina permulta caluariam excavant: quæ omnia duobus exceptis, quæ Cœca appellantur, nomine vocat. inter se autem medici

altercantur, vtra nam hoc nomine appellanda sint: num illa, quæ propè maximum caluariæ foramen adiacent, per quod spinæ medulla in vertebra; delabatur: an illa, quæ propè auditorias cauernas, & paulò prius iuxta maxillæ articulos sunt. Sed neq; illa, neque hæc adeo cœca sunt, quin ea in magnū spinalis medullæ cauum peruadant, hæc sub foramina cribrū repræsentantia subeant. ac per ipsa omnia nerui transire cōspiciuntur. de quibus in diuisionibus sermo habebitur. verū ideo ipsi Cœca dixisse visi sunt, quòd nō in rectum excauata esse cernantur.

De Cerebro, Membranis, Neruis, Spinaliq; medulla. Cap. XXII.

INtra caluariam Cerebrū cōtinetur. id Membranae circumuoluunt altera crassior robustiorq; ossi proxima: tenuior altera, & firma quidem, sed priore minus, quæ cerebrū contingit. Summa cerebri pars Varicosa appellatur: inferior atque posterior Basis: à basi oriens processus Parencephalis græcè, latinè Cerebellū. Ipsius cauerne cerebri Ventrliculi: ventriculos interius obuoluēs tunica Choroides, hoc est, secundis similis cognominatur. Herophilus autem & membranam Choroides, idest, secundis similem appellat. Germina à cerebro enascētia Nerui sensorij electorijque sunt: per quos sensus, & voluntaria motio fit, omnisque corporis actio perficitur. horum autem neruorum quidam à spinali medulla, & ex ipsam cingente membrana expullulant. Dorsalem verò, spinalemque omnem pariter per vertebra; defluentem medullam nominant.

De Oculis. Cap. XXIII.

OCuli tunicarum primam inter extima, conspicuaque membra cornicularem superius nominauimus. secunda Rhagoides atq; Choroides græcis vocabulis dicitur. qua parte corniculari subijcitur, Rhagoides: quòd exterius læuore, interius aspritudine vix acino, quæ græci Rhaga dicunt, sit persimilis. qua verò albam tunicā subit, Choroides vocatur: quoniam venulis referta secundas quas vocant, foetui circundatas repræsentat. Deinde tertia humorē à vitri similitudine Hyaloidea vocatum continet. hæc antiquo vocabulo propter tenuitatem Arachnoides appellata est: latinè Aranealem dicere ausim. at quoniā Herophilus eam reti cōtracto assimulat, nonnulli & Reticularem: alij ab incluso humore, qui vitri gerit similitudinem, Hyaloidea nominarunt. Quarta membranula guttam quandam humoris Crystalloidea nominatam includit. hæc antiquitus nomine caruit, à posteris Lenticularis ob figurā, Crystalloides ab contento humore cognominata est.

A De prima & secunda colli Vertebra, Offe ypsiloide,
Gula, Tonis, Aspera Arteria, Guttur, & Bron
chys. Cap. XXIII.

Primam colli vertebam Dentem appellare mihi videtur Hippo
crates. Sub tonsillis osliculum gutturis caput continens quidam
à figura ypsiloides appellauerunt, quod Ypsilo græco elemēto sit per
simile. Ceterum Herophilus, quoniam tonsillis assideat, Assessorē vo
cat. Secundę vertebre processus sursum, ac prorsum versus spectans Py
rinoides ab oliuę nuclei similitudine dictus est. Iter illud, per quod ci
bi potionesq; in ventriculum descendunt, græcè Stomachus, & Oso
phagus, latinè Gula est. Nervi ab utroq; eius latere Toni, cæteraq; sen
soria, atque fibrosa pariter Toni dicuntur, Tenores in latinum vertere
liceat. Asperę arterię summum Guttur est. anuli ad eius plexum creati
Bronchia, Cauernę, & Aortę nominantur.

De Cordis partibus, mēbranisq; Pectoris. Cap. XXV.

CAloris vitę, arteriarumque motus initium cor est. eius summa
pars Caput dicitur, infima & acuta Fundum. cauitates ventricu
li, crassior & læuus Arteriosus est, tenuior & dexter Venosus, læuo ca
pacior. ab utroque autem capitis latere ceu alę prominentes, cauę, mol
les, & ad totius cordis motum agitabiles, cordis Auriculę sunt. Cor cir
cumplexę membranę Pericardios nomen inditum est. Ex membra
nis pectoris quę ipsum in duas diducunt partes, Intersepientes appel
lantur: quę costas interius vestiunt, Succingentes. Membrana, quę pe
ctoris viscera ab inferioribus disiungit, Trásfuersum septú, & Phrenes.

De Glandulosis carunculis. Cap. XXVI.

EX glandulosarum carniū genere, quas Adenas græci vocant,
(multę autem sunt,) aliquę in collo, nonnullę sub alis, quędam
D in inguinibus, alię in mesaręo vocato reperiuntur. Carnes quędam le
niter subpingues ac fragiles sunt. inter has & vocatus Thymus nume
ratur: qui in regione capitis cordis locatus est, septimę colli vertebre
insidens, asperęque arterię extremo, qua cum pulmone committitur,
adhærescens. non in omnibus tamen inuentus est.

De Ventris inferioris partibus. Cap. XXVII.

Sub transfuerso septo Venter est. cuius summa pars, primaq; Ven
triculi nomen habet. deinde primus intestini exortus Hostiarius
latinè, seu Ianitor, græcè Pyloros est. postea Ieiunum intestinum sem-

per alimento priuatum: vnde ipsi quoque vocabulum fuit. isti conti- **E**
 nuum Gracile intestinum est. Ex gracili biceps prodit exortus. voca-
 tur autem altera eius pars Cœcum intestinum, quoniã reuera cœcum
 est: altera Colon græcè, & Venter inferior, & Laxum intestinum à lati-
 nis. id Homerus & Nieram appellat. Est autem totum intestinorum
 vinculum ac firmamentum, quod Mesenterion, ac Mesarœon græci vo-
 cant. Arçam verò & ventrem, & omne intestinum vetustissimi græci
 appellabant, ex quo ad hæc vsque tempora hoc nomen Mesarœon de-
 riuatum est, latini Lactes appellasse videntur. Post grande intestinum
 colon appellatum Rectum est iuxta sedem ac principem. Quod ex or-
 biculo ventriculi fundo egerminat, ipsumq; & aliquam cæterorum **F**
 intestinorum partem velat, Epiploon græci, quasi Supernauigās, Omē
 tum latini vocāt. A renibus exoriens membrana, omnibusq; prætenta
 intestinis Peritonæos est. At propè intestini primum exortum posita
 caro præpinguis, glandulisque interstincta Pancreas vocata est.

De Iecore, & in eo contentis. Cap. XXVIII.

A Dextra ventriculi Iecur est. Iecoris autem pars Transuersum se-
 ptum, Peritonæumque attingens conuexa, quæ infra ventricu-
 lo inhærescit, Caua dicitur. Sub maxima eius fibra bilis vasculum si-
 tum est, cuius media & angusta particula Ceruix est, infima Fundum. **G**
 Iecoris Porta vena est, per quam alimentum illabitur. Quæ in sacri-
 cijs autem aruspices Portas, Mensam, Gladium, & Vnguem appel-
 lant; in homine quoque, sed obscura & atque incerta reperiuntur: ad
 nullumque medicinæ profectum necessario nominantur.

De Liene, Renibus, Vesica, Vrinarijs, Seminarijsq;
 uasculis. Cap. XXIX.

V Entriculo à sinistra Lienis incumbit, cuius crassissima summaq;
 pars Caput est. propè vltimas autem costas Renes duo: ex qui-
 bus duo vrinæ ductus Vreteres græcè appellati vesicam intrantes pro- **H**
 deunt. Vesica verò conceptaculum est, in quod vrina è renibus per vre-
 teres delabitur, à vesica est Ceruix, Sedimentum, Transis, & reliqua cō-
 memorata superius. At seminaria vascula quatuor sunt, duo varicosa,
 duo Glandulosa: quæ Genitales etiam venæ vocatæ sunt. varicosorum
 partes illæ, quæ testibus adiacent Asseffores dicuntur. Quidā verò om-
 nia Asseffores appellari nihil laborant. Cæterum an hæc eadem in fœ-
 minis perinde, vt in maribus, constituta sunt, contemplandum est. Fœ-
 minas varicosis assefforibus carere Herophilus planè existimat, nos ve-
 rò in pecudis vtero è testibus enata vascula, atque vtrinq; varicis instar

A reuoluta conspeximus. hæc autem in vteri cauum perforata subibant: quibus mucosus quidam humor, si quis exprimeret, emanabat, magna; erat spes hos seminarios esse canales, & eorū generis, qui varicosi nuncupantur. id autem ut se habeat, dissectiones seorsum declarabunt.

De musculis Lumborum. Cap. XXX.

Intra lumbos muscoli Psoæ græco vocabulo nominantur: qui soliti etiam in dorso lumbis agnati sunt. Istos aliqui Vterales neruos, alij Vulpes cognominant. atq; in libro Cnidiarum sententiarum nomen istud scriptum est. Si renum autem morbus vexat, notæ hæ sunt, si lotium crassum purulentumq; sit, si dolor lumbos, ilia, inguina, fumenq; torqueat, tum verò & vulpes male habet. Vnde iam constat, quanti ista scire inter sit: quò ea, quæ sic cognominantur, agnoscas. Clitharchus exteriores dorsi musculos Psoas, Vterales neruus, ac Vulpes appellari falsò opinatur.

De Genitalibus fœminarum Loci. Cap. XXXI.

Genitale autem mulieris membrum græcè Metra & Hystera, latine Vterus Vuluaq; vocatur. Hippocrates & Delphyn & Genitaram dicit. Eius sursum versus vtrinque processus Cornua et Cirri sunt. **C** ipsam exterius sustinentia vasa. medium atq; supremum Fundum est. quæ vtrinque sunt, Humeri: eius extremitas Ceruix, atq; Collum. colli Hostium primus meatus: Hippocrates græcè Amphidion à rotundi ferri, quò præfiguntur aratra, similitudine vocat. deinde cauum, quod sequitur, multis appellatiōibus exprimitur. muliebris enim Sinus dicitur, muliebres loci, Vterus, ac Vulua. Sed totum genitale cum exterioribus Pudendum, obscœniori que vocabulo cunnus.

De testium tunicis, alijsq; partibus. Cap. XXXII.

D **A** T circa testes tunicæ sunt latinis carentes nominibus, à græcis autem Erytroides vna, Dartos altera nominatur. neruus quoque cum arteria concavus ad testem peruenit, qui Suspensor à nostris dici potest: Cremastera græci nuncupant. venulæ pariter ad testes, vnde nutriuntur: hæque testium Altrices nominantur.

De venis. Cap. XXXIII.

Aliarum quoque venarum nomina, (ut semel dicam,) hæc sunt. si gracilem tunicam habet, sanguineq; complentur, Venæ sunt. omnes verò magnæ venæ Ventres appellantur. postea inter medicos vsus obtinuit, ut ea vena, quæ à iecore in renes propagines mittit, Caua

diceretur. in ea Praxagoras initium esse febrium affirmavit: solamque **E** eam Cauam ipse nominavit. Cæterum alij & eam, quæ sursum in cor per transuersum discrimen euadit, alij & hanc, & priorem vnico vocabulo Hepatitin, (latinè Iecorariam dixeris,) vocitat. à liene exeuntem Splenitin, idest, Lienariam. Cæterum non, quemadmodum in iecore, ita & in liene sursum versus, deorsumque in sinistra parte discurrens vlla vena reperitur. qui verò id asserunt, impudenter mentiuntur: quandoquidem venulæ in lienem pertinentes & graciles sunt, & ibidem in liene finiuntur. Philistio italus medicus pro doriensium eam partem incolentium more quasdam venas, quæ per tempora in caput ascendant, Aquilas vocat. venas à corde illicò nascentes Dracontidas Hippocrates nominat. Herophilus venam crassissimam grandissimamque **F** ex corde pulmones petentem Arterialem appellauit. in pulmonibus enim contra, atque in alijs, res habet. nam venæ in his validæ sunt, proximæque ad arteriarum naturam accedunt: arteriæ contra imbecillæ, venarumque naturam sapiunt. Omnium autem quos nouerim, primus Dionysius Oxymachi Efflorescentiâ, græcè Epanthismon nomen nouum adinuenit. aitque Eudemus Efflorescentiam venam appellari. Sed mihi quidem Dionysius rem venæ similem efflorescentiam, neque idem venam atque efflorescentiam, sed quoddam aliud aduentitium sanguinis receptaculum vocare visus est: idque ipse ita esse testatus est eodem loco sæpius venam, efflorescentiam, arteriamque inculcans, ac **G** repetens. neque enim, si rem eandem venam efflorescentiamque putaret, ita vnquam locutus esset. nam etsi nihil aliud efflorescentia, quàm vena est: nihilominus ipse aliter sensit, atque appellauit.

De Arterijs. Cap. XXXIII.

ARterijs præterea vetustissimi græci Venæ nomen imposuerunt: cumque venas micare dicebant, arterias intelligebant. arteriarum enim micare, seu palpitare munus est. Eas etiam tortas, & spirabilia vasa, & cauernas, & inanitates, & neruos appellarunt. Aortam verò eam præcipue Aristoteles vocat, quæ per dorsum omnium maxima fertur. hanc Crassam Praxagoras appellare cōsuevit. Cauas autem per collum subeuntes Carotidas, idest, Somniferas antiqui nominarunt: quoniam compressæ hominem sopore grauabant, vocemque adimebant. Cæterum nostro sæculo non arteriarum, sed neruorum sensoriorum propè iacentium id vitium esse compertum est. quare si nomen permutare volueris, nihil peccati admiseris.

A De Neruis Tēdonibus, Cartilaginibus, Mēbranis, Tun-
nicis, Adipe, Carne, atq; Medulla. Cap. XXXV.

NErui à cerebro, spinæq; medulla prodeuntes Actiui, Sensorij
Electiui, atque Toni: qui circa artus sunt, Copulatiui dicuntur,
crassæ autem ex occipitio propagines, quæque ad calcem è musculo na-
scentes feruntur, Tendonis vocabulum habent. Cartilagines sunt, in
quas ossa degenerant, neruis duriores. Membranæ tenuia sunt velamē-
ta: Tunicae, crassiora. Adeps pinguisima est alimenti concretio. Caro
autem in visceribus illud est, quod inter vascula concretum reperitur,
B subtegmen quoddam, ac veluti receptaculorum texturæ factum: quò
inania eius spatia compleantur. In musculis Caro pars fibrosa ac firma
est, & quæ in vlceribus, ossiumque cauis recens concreuit. Medulla ve-
rò in dorso Dorsalis, in vertebriis Spinalis, has etiam ambiens membra-
nula Spinalis dicitur. Medulla intra caluam cōtenta cerebrum est: Sed
in alijs ossibus Ossalis vocatur: siue in magnis insit cauis, vt in femore
atque humero, siue in angustis foraminibus, quas Serangas, id est, ca-
uernas, vocant: vt in costis ac iugulis.

De Humoribus, Excremētisq; corporis. Ca. XXXVI.

Sanguis calidissimus est, flauissimusque succus. Pituita album cras-
sum, ac subsalsum excrementum est: quod cum resiccatur, nigre-
scit. Bilis flaua amarum est, ac flauum excremētum. Porracea acris est,
atque subuiridis: Aeruginosa verò est valde mera, atque syncera. Atra-
bilis autem Sanguinis crassamentum est. Alij nigrum sanguinem atrā
esse bilem asseuerant. Reliqua excrementa huiusmodi sunt: Saliua qui-
dem oris est humiditas. Mucus salsum est cerebri purgamentum. Su-
dor est per omne corpus effusa humiditas. Vrina est nitrosus humor in
vesicam delabens. Flatus est in intestinis superuacuis spiritus. Cypse-
lis sunt aurium sordes, quas Cerumina, aut Marmorata veteres latini
D appellabant. Menses in mulieribus sunt menstrua per vuluam sangui-
nis excrementa: quæ cum alba sunt, non menses ultra, sed Profluuium
nominatur. Lac est in mammis alimenti concoctio. Semen, græcè Sper-
ma, Thora, et Gonos, hoc est, Genitura idem significant. id verò est spi-
ritus simul, atq; alimenti genitalis in asessoribus concoctio. Praxago-
ras peculiari quodam modo succos nominauit, Dulcem, Tempēratū,
& Vitreum. hos à pituitæ specie sic vocauit: item Acidū, Nitrosum, Sal-
sum, & Amarum. hos ita, vt gustatus iudicat, appellauit. alios præterea
Porraceum quidē ex colore, Vitellinū verò ex crassitudine: alios quoq;
Abrasorios, quoniam ad rasuram parant: alios Stagnantes, quòd in ve-

nis inhæreant, neque in carnem subeant, quia tenues, intra venasq; ab- E
sorpti quiescunt. in summa omne liquidum Praxagoras Chymon ap-
pellat. At Mnesitheus quod liquidum est, Chylon, idest, Succū nomi-
nat: Sed gustatilem qualitatem, siue in arido, siue in liquido positam
Chymon, idest, Saporem vocat. Calorem autem, atq; Spiritum Zeno
idem esse censuit. Sed medici distinxerunt, Spiritum, quem spirando
trahimus, Calorem autem spiritus elisionē appellātes. Alij vitę quod-
dam principium calorem esse dixerunt.

De Foetu, & ad eum pertinentibus. Cap. XXXVII.

Foetus membranis inuoluitur: quarum tenuem ac molliorē Am- F
nion vocat Empedocles, Agninā latinè dicito. Inde & Hilithya,
quæ partui præest, Amnias mihi agnominari visa est: non à Cretæ, vt
alij existimant, quodam portu. Nos hanc tunicam dissecantes, humo-
ris cuiusdam longè illo, qui in secundis continetur, mundioris plenam
inuenimus: accurateque æstimantibus veluti quidam foetus sudor vide-
batur. per vrinaculum verò humorem quendam in secundas instar vri-
næ transfundi cognouimus. Sed Amnion interior foetui, Secundę exte-
rius vuluæ brevis atque venosa tunica adhærebant. è secundis Vmbili-
cus oritur ex duabus venis totidemque arterijs compositus, & ex quin-
to appellato Vrinaculo, breui vasculo, vtrinque cauo, è vesicæ fundo
in secundas intrante. G

Plurima in homine reperta huiusmodi appellationibus insignire opor-
tet. quòd siquid in his omissum fuerit, non ideo tamen plurima ob pau-
ca quædam conuiuentibus oculis præterita aspernari conueniet.

R V F F I E P H E S I I
DE CORPORIS HUMANI
PARTIVM APPELLATIONIBVS

Quæ in altero libro primo continentur.

Quæ sit libri necessitas.	cap. i.	H
Quæ sint maximæ corporis partes.	cap. ii.	
De Capite eiusque partibus vsque ad nasum.	cap. iii.	
De Naso & alijs faciei partibus vsque ad Labia.	cap. iiii.	
De Oculorum partibus.	cap. v.	
De Malis, Maxillis, & Mento.	cap. vi.	
De Aurium partibus.	cap. vii.	
De Ore, & in eo contentis.	cap. viii.	
De Collo, & eius partibus.	cap. ix.	

De Epomide, Humero, Scapulis, Alis, & reliquis vsque
ad Extremam manum.

cap. x.

De Pectoris ac Dorfi partibus.

cap. xi.

De Ventris, seu Alui partibus.

cap. xii.

De Virilis membri partibus.

cap. xiii.

De Foeminarum locis.

cap. xiiii.

De Dorfi ossibus, extremisque eius partibus.

cap. xv.

De Inguinibus, Crurisque totius vsque ad extremum
pedem partibus.

cap. xvi.

R V F F I E P H E S I I
DE CORPORIS HVMANI
PARTIVM APPELLATIONIBVS

Alter Liber primus.

Iunio Paulo Crasso Patauino Interprete.

Quæ sit libri necessitas. Cap. I.

A

Iquis fidibus canendi artem doceri cupiat, ante omnia
fides peritè tractare, singulasq; proprijs nominibus ap-
pellare discat, necesse est. Grammatistæ ante legendi,
cæteræque doctrinæ scientiam, elementorum nomina
pueros prædocent. nec non in Geometria, quid linea
sit, quid superficies, quid planum, quid figura triangula, quid circulus,
id genusque alia, quoque ritè nomine appellentur, prædiscere opus est.
in alijs itidē artibus prænotiones vocabulorū similiter edocent. Medi-
cam itaq; artē capefcere optantibus elemēta prius tradere perquām ne-
cessariū esse duxi: vt quæq; videlicet corporis pars rectè nominanda sit.
quandoquidē diuinissimus Hippocrates in libro, qui inscribitur, De lo-
cis in homine, ita loquitur. Corporis autem natura sermonis in medici-
na principium est. Nos igitur etiā à simplicioribus exteriusq; aspectui
subiectis exorfi eorum prænotationem appellationesque trademus.

B

Quæ sunt maximæ corporis partes. Cap. II.

Maximæ corporis partes Caput, Collum, Thorax, Manus, Cru-
raq; sunt. Thoracem non solum à iugulis ad præcordia vsque,
sed totum à iugulis vsque ad genitalia vocamus.

De Capite, eiusq; partibus, vsq; ad Nasum. Cap. III.

Caput, quod capillis intectum est, simul etiam cum facie & alia
sic appellantes comprehendimus. prior capillata pars Syncipur

dicitur: in quo & futura est, quoniam ipsi coronas circumponimus, **E** Corona vocata. posterior Occiput. partes ab utraque syncipitis parte Tempora. pars media qua maximè conuoluuntur capilli, Vertex. sub syncipite Frons sita est. in temporibus pilorum exortus Iuli græco vocabulo, latinè Lanugo: posteriores occipitis pili à græcis Chætæ, à nostris Crines dici possunt. vltimam frontis rugam Episcenion græci dicunt, quod Supertentorium nostris sonat. partes frontis pilis hirtæ Supercilia sunt: horum media intercapedo Mesophryon apud græcos est, romanis Glabella. inde Nasus porrigitur.

De Naso & alijs faciei partibus vsq; ad Labia. Ca. III. **F**

Nasi extremum Globulus dicitur. quod nasum in duas cauernas distinguit, Interseptum. à globulo carnosum quoddam in labium descendens Columna est. nasi caua ab utroque intersepti latere, per quæ olfactus præstatur, Nares vocantur. nasi Alæ, seu Pinnae huiusmodi caua ambientes sunt. sub columna subsidens cauitas supra labium Philtron græcè, latinè Amatorium dicitur. totum verò, quod infra nasum supra labia est, Hyporinion appellat. deinde Labia duo, quorum summa Prochila græci dicunt. tu Prolabia, si lubet, dicito. quæ committuntur autem Prosthomion est.

De Oculorum partibus. Cap. V. **G**

Sub superciliis Oculi sunt. quæ oculos contegunt, Palpebrae sunt. harum altera supra, altera infra est: quarum in conuiuendo congressus Tarfos vocant. pili ex palpebris enati Cilia sunt. Tarforum extrema Anguli magnus naso, exiguus tempori finitimus. Coræ pupillæ sunt: Glenæ oculorum media, per quæ videmus. Alij Pupillam id vocant, quò videmus, Coram autem & Glenam simulacrū in pupilla conspicuum. post hæc autem quæ sunt nigra, cæcia, aut splendida, à colore nominantur Iris: circulus est prædicta albo continuans. Sub oculis loca Hypopia græcè, latinè Subocularia sunt. **H**

De Malis, Maxillis, & Mento. Cap. VI.

His insurgentes eminentiæ subiacent Malæ vocatæ: quæ per pudorem erubescunt. sub his Maxillæ, seu Mandibulæ. quarum inferioris extremum in acutum definit, Mentumque est. à quo vsq; ad inferius labium os fit rotundum, atque prominens. sub mento carnosæ pars à græcis Anthereon, seu Leucania dicitur. veram alij Anthereona hanc partem, Leucaniam verò cauitatem iuxta iugulum appellant.

A De Aurium partibus Cap. VII.

A Vriculæ eminentiæ sunt ab utroque tempore iuxta extrema collocatæ. quarum cauernulæ Meatus Auditorij vocantur: per quos audimus scilicet. harum inferiores carnosæque partes Fibre sunt, superiores cartilaginoseque Pinnæ. Helices, quæ deinde circumferentiam ambiunt: Anthelices verò in medio post helicem extumescences propè cavitatem particulæ. cavitatis ipsa Concha dicitur: conchæ opposita propè temporis finem elatio Tragus, idest Hircus vocatur: huic opposita ex crassiore anthelice Antitragus.

B De Ore, & in eo contentis. Cap. VIII.

O S est prima labiorum diuifura, & reliqua omnis vsque ad fauces inanitas. in ore & alia quædam, & Dentes sunt: quorum priores octo Incisores dicuntur: Canini hos sequentes quatuor. reliqui omnes viginti Molares. sunt horum extremi atque interius cõditi Sophronistæres, id est, Moderatores ac Temperatæ nuncupantur: qui tum, cum sapere incipimus, oriuntur. Genuinos latini vocant. dentes circumplexæ carunculæ Gingiue sunt: quarum cõmisura Habena dicitur. latæ molarium dentium summitates Mensæ nominantur: maxillarum cavitates, in quibus dētes defixi sunt, Mortariola atque Præsepia. Lingue exortum Radicem vocato: Ceruicem, quod sequitur: eius summum Proglotton, quasi Prælinguium dixeris: eius latera Parasira, idest, assequentia. quod est infra linguam Hypoglossis est: Epiglossis, quod interius supra guttur est arteriæ asperæ tegumentum: quò inter deuorandum nihil in pulmones decidat: inter spirandum verò, ne spiritus ascensum impediatur, extollitur. Quod supra linguam in orbem cauum est, Cælum, Palatum uè dicitur. quæ deinde superius pendet caruncula, Columella est: quam alij Gurgulionem, Vuam alij vocitarunt. ipsi subiicitur Arteriæ Asperæ caput.

De Collo, & eius partibus. Cap. IX.

D Einde Collum & Dera græcè, cuius prior pars Bronchus, & Aspera Arteria: Circa medium prominentia Guttur: auersa pars Ceruix & Occipitium: propè iugula cauum Anticardium & Iugulatio nuncupatur.

De Epomide, Humero, Scapulis, Alis, & reliquis usque ad Extremam manum. Cap. X.

A Tendone autem ad humeros pertinentia Epomides nominantur. Humeri capita sunt eorum ossium, quæ à græcis Brachiona, à nostris etiam Humeri vocantur. Scoptula operta siue lata scapularum

ossa tergo imposita lata ossa sunt: quorum media eminentia Spina est. **E**
 iugulorum latorumque scapularum ossium copulae Acromia dicun-
 tur. continenter Claves adsunt, seu Iugula. Ala est sub humeris cauum,
 in quod frequenter humerus luxatus delabitur. deinde Humerus est,
 qui Brachion à grecis vocatur. articuli angulus, quo nitimur inclinati,
 Ancon est, siue Olecranon: latine Cubitus. Quod sequitur, Vlna, siue
 Lacertus siue Brachium est: quod brachiali terminatur. postea Palma:
 deinde manus Pectus, alij Hypothenatron vocant, sub pollice est. po-
 stea est manus cavitatis, quae Vola nominatur. Ex digitis vnus ab alijs di-
 stans Magnus, Pollexque dicitur. Index autem inter alios quatuor pri-
 mus est, alter Medius, tertius Anularis, vltimus Minimus. horum ossa
 Scutulae, aut Phalanges, aut Internodia vocantur. quorum curuaturae **F**
 Condyli, sed primae Procondyli, vltimae Metacondyli, omnes à latinis
 Nodi vocati sunt. vnguium initia Radices vnguium appellantur: digi-
 torum extrema Acini, aut Cacumina. interstitium anularis ac pollicis
 Thenar est. Hippocrates autem totum hunc locum Thenar appellasse
 visus est: qui apud latinos Volae nomen habet.

De pectoris ac dorso partibus. Cap. XI.

A Iugulis autem in parte priori Pectus ac Sternon est. Tergum ve-
 rò posterius à ceruice ponitur. Deinde quod appellant Meta-
 phrenon, hoc est, pars è regione septi posita. sequitur Lumbi pars dor- **G**
 si infima. in pectore carnosae eminentiae Mammae sunt, quarum summa
 Papillae: totum, quod sub ala deorsum versus protenditur, Latus est. os-
 sa Costae & Spathae. quarum primae inter se committuntur ad termi-
 num ossis, quod greci Sternon, Latini Os pectoris nuncupant: qua cor
 situm est, Septum transversum aliqui Phrenes, aliqui Procardiam, qua-
 si ante cor positum, aliqui Cor nominant. post ipsum est ventriculi Ho-
 stium. inter costas spatia Intercoastalia vocant. Spuriae costae sunt, quae
 non inter se coeunt. Haec in cartilagine degenerant.

De Ventris, seu Alui partibus. Cap. XII. **H**

M Vsculosae partes sub cartilaginibus Hypochondria graece, Sub-
 cartilaginea latine, à quibusdam Praecordia dicta sunt. Deinde
 Aluus est: quem alij Ventre nominant. quod in medio est, Epigastrium
 graeci vocant, super ventrem scilicet cutem. media cavitatis Umbilicus est,
 ei circumdata cutis Vetula vocatur: quod ea corrugata senectutem adesse
 significat. quod sub umbilico ponitur, Abdomen ac Sumen est. quod
 postea ad genitalia vsque pertinet, Epision, Pubes,
 ac Pecten dicitur.

A De Virilis membri partibus. Cap. XIII.

Genitalium maris quod pendulū est, Stema græcè, Coles latinè, Penisq; dicitur. quod nō pendet, Hypostema hoc est, Sedimentum, aut Perinæus. eius extremum Præputium est. Scrotum quo testes continentur, appellatur. eorum superior pars Caput est, inferior Fundum. partem laxiorem scroti Laccopedon dicunt.

De Fœminarum locis. Cap. XIII.

B Vliebrium locorum pars superior Pecten est: Fissum verò prima diuisio. in medio sita musculosa caruncula Myrton, aut Nympha est. Myrtochila verò à lateribus collocatæ pinnae.

De dorsi ossibus, extremisq; eius partibus. Cap. XV.

Dorsi ossa Vertebræ sunt. vniuersa vertebrarum compago Spina dicitur: cuius infima pars Lumbi: postremumque dorsi Sacrum os est: quod aliqui Hypospondylon, idest, Subvertebrum, vt verbum verbo reddatur, appellarunt. Huius extremum Coccyx est, latinè Cuculus. à lumborum lateribus Nates sunt. post lumbos carnosæ partes Clunes appellatæ sitæ sunt: quæ & Ephedrana, quod sedendo commoda sint, à græcis nominantur.

De Inguinibus, crurisq; totius, vsq; ad extremum pedem partibus. Cap. XVI.

Inguina sunt femorum principia. femorum partes interiores Femina sunt, quæ partes inter has perinæumque sunt, Plichades à græcis dicuntur. Musculi ad genua tendentes Epigunides græco nomine vocantur: ossa superiacētia Epigunatides. hæc Hippocrates Molas vocat, latini Patellas. Genu est femoris cum crure connexio: sub quo Poples est. Sura est posterior magnus cruris musculus: vnde Latus Nervus ad calcem tendit: ossium verò posterius item Suram, prius Tibiam dicito: extrema pedibus propinqua Malleoli, à nonnullis Tali, sed non rectè, dicuntur. Tali tamen & ipsi adsunt, sed non oculis conspicui. Calx posterior est pedis rotunda pars: post quam Cauum pedis est. post hoc verò Planta, seu Vestigium. cui oppositum supremum Tarsus est. totum verò pedis situm Pezam græci vocant. Pedum digiti manuum digitis appellationibus respondent.

R V F F I E P H E S I I

DE CORPORIS HVMANI

APPELLATIONIBVS

Liber Secundus que contineat.

Libri continuatio, atque propositum.	cap. i.
De Cerebro, eiusque tunicis, & enatis.	cap. ii.
De Oculi partibus.	cap. iii.
De eis, quæ ore continentur.	cap. iiii.
De Pharynge, idest Aspera Arteria, et Gula, et Pulmone.	cap. v.
De Iecore, Bilis conceptaculo, & Venis Portis vocatis.	cap. vi.
De Liene.	cap. vii.
De Corde, ab eoque enatis, & adiacentibus.	cap. viii.
De Pectoris partibus, & Septo transuerso.	cap. ix.
De Gula, & Ventriculo.	cap. x.
De Intestinis, & Lactibus.	cap. xi.
De Renibus, Vrinarijsque meatibus.	cap. xii.
De Omento.	cap. xiii.
De Seminarijs conceptaculis, & Semine.	cap. xiiii.
De Scroto, Testibus, eorumque membranis.	cap. xv.
De Vtero.	cap. xvi.
De Venis, Arterijs, multisque alijs corporis particulis.	cap. xvii.

R V F F I E P H E S I I

DE PARTIVM CORPORIS

HVMANI APPELLATIONIBVS

Liber secundus

Iunio Paulo Craſſo Patauino Interprete.

Libri continuatio, atque propositum. Cap. I.

Osteaquàm extimarum corporis humani partium ap-
pellationes exposuimus; deinceps continuata serie ad
latentium, internarumque notitiam tranſeamus: quip-
pe cùm à viris ſapientibus homo exiguus quidam mun-
dus appelletur, cœleſtis ordinis emulus, in membrorū
fabrica, actionibusque præſtandis varium effectuum artiſcium poſſi-
dens.

A dens. quemadmodum igitur reliqua medicinae praecepta, ita & quae ad dissectionis artē faciunt, referenda sunt. Quam ob rem artis principia, ac veluti fundamenta illustrioris doctrinae causa iacentes, quem situm membris natura tribuerit, eorumque simul nomina explicabimus.

De Cerebro, eiusque tunicis, & enatis. Cap. II.

I Taque in capite intra calvariae concavum suis cum velaminibus cerebri includitur: proque corporis mole longè maius in homine quam in ceteris animantibus reperitur. eius substantia pulcra similis est, viscida atque precandida. Post id in occipite vocatum Cerebellum collocatur. Tunicarum prima calvariae ossibus affixa est: quae pulsatorio etiam motu cietur: altera cerebro circumdata ipsum dissipabile conservat, eiusque fragile corpus in unum cogit ac retinet: utraque nervosa membranosaque est, exiguo intersitorum vasculorum sensu praedita. interius condita motu caret, exterior mobilis atque crassior est. A cerebro medullae processus exoritur per calvariae foramen in occipite erumpens: per vertebrarumque omnium caua ad extremam usque delabitur. neque propria tamen cerebri substantia est, sed emanatio, quae Spinalis medulla vocatur. Meatus vero processus sunt à cerebro nervosi ad singula sensoria, ut ad aures naresque, & huiusmodi alia propagati. unus autem à basi prorsum versus in duos diuisus progreditur, et ad utrumque oculum pergit: qua parte vocata Pelvis est, atque instar foucae iuxta utranque nares faciei cavitas: ubi tunicarum oculum componentium plexus efficitur.

De Oculi partibus.

Cap. III.

E Arum tunicarum prima nimirum ab ordine Prima, à colore vero Candida vocata est: quemadmodum & cicatrices eius candorem indicantes ostendunt. Tunica igitur prima Candida vocatur: & Cornicularis, siue Cornea: aut propter firmitatem, aut quoniam interius conditus humor per hanc, tanquam per corniculum pellucet, aut quod instar cornu in corpuscula Ctedonas vocata, id est, fibras aut filamenta resolvitur. Secunda vero primae per appensionem usque ad vocatam coronam adnexa est. quae media dehiscit, atque orbiculari cauo perforatur: cauatum autem corpusculum exterius, qua cornicularem attingit, leue tersumque est: in aversa parte asperum, (ut inquit Herophilus) quale vuae acini corium esse solet, vasculis perplexa haec tunica est: quae Secunda ab ordine, Perforata à structura, à similitudine Rhagoides, latine Acinalis, aut Vualis: Choroides etiam, quod instar secunda-

rum, quas Chorion græci vocant, vasculis sit multis irrigata, nominatur. Tertia ab eodem meatu progressa tunica humorem oui albo similem, Vitreumque appellatum includit. est hæc prætenuis, vocaturque ab humoris concretione Vitrea, à tenuitate Aranealis, à vasculorum contextu figuraque; Reticularis: quippe quæ ex angusto in latum diffunditur, sinuaturque: quò Quartam tunicam humorem crysallo similem continentem inuoluat, cuius dimidium prominet secundæ tunicæ foramini contiguum, dimidium cum araneali committitur. Hæc igitur tunica Discoides, id est, disco similis, aut Lenticularis à figura vocatur, aut à concreto humore Crysalloides. nempe quidam hanc neque Tunicam appellandam esse censent: nam membranosam quandam congelationem esse dixerunt.

De his, quæ ore continentur. Cap. IIII.

DEinceps ad ea, quæ in ore latent, descendamus. Lingua primum turbinata figura consideretur, à lato in angustum gracilescens, à faucibus radices ducens, carnosio & quodammodo neruoso corpore, in cibis atterendis deuorandisque mobilis: præterea & ad articulatæ vocis creationem emissum aerem secundum animi inclinationem conformans, gustatoriumque sensum participans. In huius basi Epiglottis vocata exoritur, ceu quædam exigua lingua supra eius latitudinem asurgens, in faucibus ex latiore basi in angustum finiens, cartilaginea materia constans, faucibusque cognata. hæc asperæ arteriæ operculum, & ciborum in gulam descensus iter quoddam est. Supra epiglottida autem supernè Columella dependet, ex palati partibus secundum eius foramina exoriens. hæc & Vula ab extremitatis rotunditate vocatur, nullam magni faciendam vtilitatem afferens. vnde fit, vt ea recisa nulla corporis actio vitietur. In penitioribus autem ab vtraque lingue parte affixæ Tonillæ sunt, numero sex, corpore glandulosæ, figura subrotundæ, natura facilè mutabiles, atque dissipabiles, membranulis quibusdā altius insertis cōuolutæ. ex his quatuor ab vtroque latere cernuntur, duæ vero cerni vix queunt. Has græci vocant Paristhmia, quòd in angusto meatu sitæ sint. veteres enim græci locorū angustias isthmus appellabāt. Antiadas verò, quasi cōtrarias dicas, iccirco etiā nominabant; quoniā ore aperto inter se cōtrariæ, præsertim quum inflammatae sunt, appareant.

De Pharynge, id est, Aspera Arteria, & Gula, & Pulmone. Cap. V.

INde à palati ac lingue partibus duo itinera patefiunt. horum prius Pharynx græcum vocabulum habet. inter hoc & colli vertebrae

- A** Gula est. Pharynx cartilagineus est, atque in orbem patens, superius latior, infra verò angustior. per iugula autem, appellatumque Antisternon, id est, spinam dorsi, quæ pectori opponitur, descendens in medios pulmones inferitur: ipsosque anulis, quæ Bronchia vocant, intexit. huiusmodi membrum Aspera Arteria, quod istis anulis asperata sit, dici meruit: Bronchus etiam à quibusdam vocatur, ad aeris inspirando ducti transitum, vocemque edendam à natura constitutus. De ipso Pulmo suspenditur rarus ac peruius, pectoris inanitate conclusus: Idem globosus est, murisque caudæ figura speciem representans. in fibras quinque diducitur, colore cinereo atque subalbido. assidua motione concutitur, follis morem in spiritus transitu retinens. quippe spiritus per asperam arteriam in bronchia tractus per pulmonis spiramenta intra pectoris cauum elabitur: atque iterum foras ab hoc per naturalia foramina propellitur.

De Iecore, Bilis conceptaculo, & uenis Portis uocatis. Cap. VI.

- A** B utrisque præcordijs Lienis Iecurque iacent. sub pulmone à dextris Iecur est, transuerso discrimini magis appensum, posteriori parte in gibbum assurgens. in quatuor, aut quinque fibras dirimitur, colore lentis, ad rubicundius tamen vergit, venoso corpore iuxta, atque sanguineo. Venas autem, quæ caue per interseptum ad cor tendenti committuntur, Ora Portasque vetusti scriptores nuncuparunt. Sub conuexa parte pusillum quoddam Vasculum vesicæ simile defixum est, nervosum, fellisque inibi geniti capax: à quo sanè meatus quidam nerveus per lactes ad intestina contendit: per quem paulatim bilis in intestina delabitur, excrementaque felleo colore suffundit, atque ipsa depellendi cupidinem infert. Hoc intercluso itinere aurigo futura portenditur bile per omne corpus effusa. quocirca albidæ cretacæque deiectiones exeunt. Est autem præseruidum igneumque iecur plurimum ad se alimenti attrahens, ac finitimis partibus communicans. iccirco sinistris dextræ partes viribus præstant.

De Liene Cap. VII.

- A** T Lienis iecori contrarius in sinistris præcordijs iacens opponitur, ad humani vestigij longitudinem protentus, superius rotundus & robustus, infra contractus & gracilis, medius angustior, vini fecis colore perfusus, laxus ac foraminulenter, conceptaculis multis implicatus: ignauum membrum, nulloque fungens ministerio.

De Corde, ab eoq; natis, & adiacentibus. Cap. VIII. E

Plmonis fibris Cor circumtegitur, intra pectus sedem habens secundum medium, magis tamen ad sinistram declinans, & sub sinistra mamina collocatur, pinei nuclei effigiem adeptus, & à lata base in mucronem instar turbinis acuminatum, musculosum natura atque nervosum, pulsatorio semper motu percitum, medium inane, duobus manifestis sinibus concavum, altero in dextris, qui Sanguineus, quòd multitudine sanguinis affluat, appellatur: altero in sinistris Spirituoso, quoniam spirituum copia redundat, nuncupato. inde fit etiam, ut spirituum agitatione moveatur. Membranis præterea utrinque latioribus Auricularibus vocatis cor præcingitur: quoniam ad aurium imaginem cordis lateribus inhaerent, & prominent. Ab ipso verò plura conceptacula nascuntur & venæ & arteriæ: è quibus omne corpus vasculis tanquam riuus emanantibus irrigatur. Membrana præterea quadam cor veluti sepimèto vallatur, eam Pericardion græci nominat, nervosam, tenuem, motuque à corde transfuso palpitantem.

De Pectoris partibus, & Septo transverso. Cap. IX.

Hæc omnia complectens Pectus ex cartilaginibus componitur atque ossibus: quæ in costis, pectorali osse, atque dorfi spina reperiuntur. nervorum etiam carniūque particeps extra carnosius, interior nervosum est. qua etiam parte succingente membrana vestitur. Interseptum autem, siue transversum septum obliquum pectori, quæ costæ finiuntur, subtenditur. id ita vocatum est, quòd viscera in pectore ab inferioribus intersepit.

De Gula, & Ventriculo. Cap. X.

A Superioribus igitur corporis partibus, quemadmodum supra retulimus, simul cum aspera arteria enascitur, secusque ipsam Gula protenditur, ab eisdem utique partibus incipiens, non similiter autem desinens. Hæc tubæ imagine figuram amplitudine refert, supra angustior, infra verò, qua cum ventriculo cōmittitur, capacior. hoc quippe nomine superior venter natura nervosus vocatus est. munere autem ficci humidique alimenti deuorandi gula fungitur: cuius examen ipsa acutissimo sensu prædita facit. Ventriculus itaque à gula exorians sub medio intersepto ad læuam magis reflexus collocatur ab angusto ore in latam capedinem sinuatus, cuius convexum extra in abdomen vergit, sinum verò dorsum respicit. longè, quàm gula, nervosior ven-

Unable to display this page

bus membranulæ sunt instar cribri foraminibus plurimis pertusæ: unde meatus duo exeuntes vesicæ summitatem intrant: per quos vrina in vesicam transfunditur, indeq; foras expellitur. hos paulo ante Meatus nominauimus. E

De Omento.

Cap. XIII.

Omentum intestina contegit præpingue, duplicique membrana contextum. ipsum idcirco natura condidit, vt intestinis superfluitans ea aduersus ambientis peritonæi duritiam remolliret. recisum aut vulneratum vitæ discrimine vacat.

De Seminarijs conceptaculis, & Semine. Cap. XIII.

At Seminaria itinera secundum renes quatuor descendunt. bina rectâ tendentia, quos & Assessores et Glandulosos nonnulli vocant: bina Varicosa, quod varicis more circumflectuntur. intra hæc fecundum semen gignitur, grandinosum crassumque: quare et ipsa nonnulli Genitales venas appellare voluerunt. in alteris autem est infœcundum dilutumque semen, quod simul cum priore eius nutriendi causa excernitur. verum ab vtrâque parte coniugata simul vtrâque à dorso descendunt. sed sterilia vascula cum vesicæ ceruice coalescunt: varicosa verò per inguina testiculorum tunicas subeunt. Quapropter eunuchi semen quidem, sed infœcundum è glandulosis fistulis eiciunt: è varicosis verò excisis testibus seminis profusio seruari non potuit. F

De Scroto, & Testibus, eorūq; Membranis. Ca. XV.

Scroto & tota ea laxitas est, in qua testes continentur, & magis propriè exterior carnosâ pars, ex membranis constat exteriore quidem Darto vocata, quæ rugosa est, interiore autem Erythroide. Nempe scrotum & dartos communia amborum testium inuolucra eos superioribus partibus suspendunt: sed Erythroides sibi ipsi adnectit, atq; in orbem testes amplectitur, priuatim seorsumq; singulos inuoluens. Ipsi Testes autem ex puliculæ simili materia constant, humidique admodum nervosa firmaque membrana includuntur. G

De Vtero.

Cap. XVI.

Mulier autem genitale membrum, quod Vulua atque Vterus vocatur, inter cōceptacula eximiū est: inter vesicam rectumq; intestinum poni tur huic incumbens, illi subditum, medicinalis cucurbitulæ figuram æmulans. hoc loco venerei congressus exercentur. H

A De Venis, Arterijs, multisq; alijs corporis parti-
culis. Cap. XVII.

VEnæ receptacula sanguinem continentia sunt, per quas sanguis in omnes corporis partes diffunditur. Arteriæ spiritus & quodammodo etiam sanguinis receptacula sunt: in quibus motio fit, quæ Pulsus communi vocabulo dicitur, & à corde exclusus spiritus per ipsas in omnem corporis molem dispellitur. Pinguitudo est alba oleosaque concretio, quam Adipem etiam nominant. Glandulosæ carnes, quas græci Adenas vocant, concretiones quædam subpingues atque carnosæ sunt, peculiariter cauis locis insitæ: alis, dico, & inguinibus, necnon & lactibus. Ossâ coagmenta quædam sunt solida, sanguine & sensu carentia, per quæ actiuæ atque electoriæ motiones perficiuntur. Musculus corpus est firmum ac densum, non simplex, sed ex nervis, venis, arterijsque compositum, sentiendi particeps, officium voluntariæ motionis obiens. Cartilagines autem concretiones sunt mediæ inter ossâ nervosque naturæ: ossibus enim molliores, nervis duriores sunt, præcipue ossium extremitatibus coalescentes. Nervus corpus est simplex atque densum, voluntarij motus instrumentum, obtusi, dum inciditur, sensus. Secundum Erasistratum quidem & Herophilum sensorij nerui sunt: Asclepiades autem ipsos sensu vacare testatus est, cæterum secundum Erasistratum cum gemina nervorum natura sit, sensoriorum videlicet, atque mouentium; sensorij, qui caui sunt, in cerebri membranis originem habent; mouentes in cerebro ac cerebello. Dixit autem Herophilus aliquos esse voluntati obedientes nervos, qui & à cerebro spinalique medulla oriuntur: aliquos, qui ab osse orientes in os inseruntur: aliquos à musculo in musculum transeuntes, qui articulos etiam copulant. Medulla substantia est vnguinosa & exanguis, quæ semper in ossium cauis includitur.

D Quæ tertius Ruffi Ephesii liber contineat.

De ossibus Capitis, & futuris, & cauis.	cap. i.
De Colli vertebri, Humeris, Scopulis opertis, & eorum processibus.	cap. ii.
De Iugulo, ossibus Humeri, Brachij, & Manus.	cap. iii.
De Dorso Lumborumque vertebri, & costis.	cap. iiii.
De Coxa, Femore, & reliquis vsq; ad extremum pedem ossibus.	cap. v.

R V F F I E P H E S I I
DE MEMBRORVM HVMANORVM
APPELLATIONIBVS.

Liber tertius.

IVNIO PAVLO GRASSO PATAVINO

INTERPRETE.

De ossibus Capitis, & futuris, & cauis. Cap. I.

Ostea quàm interiorum locorum naturam nominaq; pro viribus superius exposuimus; modò de ossibus sermonem subiiciemus. Caluaria igitur, qua parte vocata Scaphula est, globosa cernitur, in vertice extuberans, in syncipite subcrassa aliquantulum, & lata, atq; per ossis injectum duplicata, circa tempora compressa, plerunq; futuris quinque diuisa: Vna in vertice in posteriorem partem tendente, quæ à literæ lambda similitudine Lambdalis nomen habet: Altera autem in syncipite orbiculari, coronæ vnde & dicta est, formam imitante: quæ ibidem terminata finitur: Tertia à lambdali recta verticem partita coronariæ vocatæ coniungitur. Duæ præterea sunt secundum aures in temporum sedibus Squammosæ dictæ, non in profundo, vt reliquæ, structuras habentes. Priori ex parte cauernæ oculorum sedes sunt: Pyelidas græci nominant, nos Arculas, seu Peluiculas dixerimus. Inter has Nasi os insurgit, intra quod Ithmoides à cribri similitudine cognominatum os multis foraminibus cauum reconditur. Facies præterea ossium coagmentationes tales habet, infra supercilia vnam, duas ab nasi ossis obliquis lateribus, quartam inferiorem maxillam separantem, quintam in palato iugalibusque ossibus, duas alias, quæ vix cerni queant in malis. At Caluaria ab inferioribus partibus concaua foramina profunda rotundaque habet, per quæ spinalis medulla descendit.

De Colli uertebreis, Humeris, Scoptulis opertis, et eorum processibus. Cap. II.

Colli septem vertebrae sunt inter se congruenter insertæ. harum prima capiti motum exhibet, reliquæ immobiles sunt. postea Humerus est, deinde Scoptula operta figura triagula pectoris costis posteriorius ad tabellæ imaginem incumbunt. & qua parte latiora sunt, ibi etiâ tenuissima: qua vero angustiora, ibi & crassiora et robustiora in sinum

A quendam subsidientia: in quē humeri caput coniicitur. Ab eo sinu processus exigitur; ceu spina quādam ab anchoræ hamiq̃ue similitudine Ancyroides & Ancistroides græcè nuncupatus. cum quo iuguli extremum per cartilaginem coalescens committitur.

De Iugulo, Ossibusq̃ humeri, brachij, & manus. Ca. III

A T Iugulum in tribuli formam effigiatum instrumēto illi, quod Cathetera masculinum græci vocant, persimile est, cum ossē autem pectoris, cumq̃ lato scapularum ossē connectitur. ipsa verò iugulorum media pars sigma græcè literæ similis cum prima dorsi vertebra coniungitur. Humerus prælongus ac teres est, superiorique parte, quæ humeri Caput dicitur, tumidior. id dimidiū in verticillato scapularū ossē reconditur. At inferius, quia cubito deligatur, inæqualis est, duosq̃ utrinque processus pugillis similes habet, medium cauum: à prioribus quidem partibus minus, à posterioribus autem magis contractus est. Brachium ex ossibus duobus constat Cubito ac Radio. Radius, quam Cercida græci appellant, superior breviorq̃ue: & primo tenuior, rotundo & leniter cauo capite exiguum humeri exteriusq̃ue tuberculum recipit. Cubitus inferior longiorq̃ue, & primo plenior est, atque in manus articulo brachialis extremum admittit. Radius utiq̃, quā brachiali C adnectitur, duobus sinibus cauius est, altero recto, quo firmatur articulus, altero à latere, in quo rotundum cubiti caput inseritur. Porro Brachiale ad figuram turbinis ex octo ossiculis coagmentatur. Post hæc Phalanges sunt, prælonga ossa digiti formam habentia. Deinde ossa digitorū Scytalides à græcis, idest Scuticulæ, à latinis Internodia nominata, in singulis digitis terna inter se inæqualia præter pollicem: quippe qui à basi duobus tantum ossibus nititur.

De reliquis Vertebriis, & Costis. Cap. IIII.

D **P** Ost septem colli vertebrae sunt dorsi duodecim, lumborum quinque vertebrae: ut omnes quatuor & viginti sint. Ita verò instructæ paratæque sunt, ut introrsum versus, quæ viscera contingunt, leues ac circumductiles, exterius asperæ spinosæque sint, carne ingenta obrutæ, à lateribus in mensæ formam explanatæ, omnes in medio concavæ, vnicum in suo corpore cochleæ instar foramen habentes, per quod (ut supra diximus,) spinalis medulla demittitur. in transuersis præterea processibus parum desidentes sinus habent, qui costarum extrema recipiunt. Nempe costarum aliæ superius inflexæ instar fornicis, inter se deinde in interiora leniter flexæ committuntur: aliæ obliquæ occursan-

tes, postea cartilagineę factę Spineę, Spurięq; costę nominatur et maiorem, quàm in superioribus, circuitum ex concursu minorem faciunt. Reliquis omnibus vertebrae vltima prestat, quod & Sacrum os secundum antiquorum consuetudinem appellamus: qui omnia magna Sacra nominabant.

De Coxa, Femore, & reliquis usque ad extremum pedem ossibus. Cap. V.

A B utroque autem huius vertebrę latere Coxarum ossa posterius extenduntur, suisq; extremis ossi pubis, cui Pectini nomen est, cartilagine coalescentia deligantur. Hęc figura lata sunt ac subrotunda, interdum etiam angusta ac crassiore. Id genus ossa sinus verticillatos, nō exacte penetrantes, sed profundos hebet: quos gręci Cotylas, latini Acetabula vocant. in eos femorum capita coniunguntur. At Femora prelonga valentiaq; ossa sunt, a coxis ad genua vsque pertinentia, tereti figura, atque in exteriori parte gibba. ab inferioribus autem, qua genua attingunt, tuberosis globis intumescunt adeo, vt vtrinq; in rotunda capita consurgant: media verò sinuata sunt, quò facilius excipi à tibijs possint. quę triangule, & in summo capite latefcentes leniter in sinus desident, in quos extuberantes femoris eminentias recipiunt: ipsius verò tibię prominentia in sinum femoris inseritur. At ab exteriori parte os alterum, quod Sura recte nominatur, appositum est, tibia gracilius, non proximum femori, infra breuius, qua etiam parte tumidius est. eamq; nonnulli vulgares Talum vocari asseuerant. vtrunq; os autem Sura, videlicet, ac tibia in fine multa cartilagine vnita continentur. Sed tibię femorisq; commissurę os incumbit, quod gręci Epigomati da, latini Patellam, seu Molam vocant. Hoc disci figuram representat, & superfluitans medium situm est. verum in curuado crure ad tibiam magis accedit: cum autem extenditur, super vtrunque os cadit. In partibus malleolo proximis Tibia paulum gracilescit, atq; in extremo ad sigma gręcę literę speciem ita equaliter distat; vt processus duos alterum oblongum, alterum breuiorem habeat. at maioris processus caput interius est, alterius enata carne occultitur. cum surę autem extremo coniungitur, quod vltius procedens exteriorem, vt modò dixi, tumorem ostendit. Quapropter huiusmodi ossa ad sigma literę formā media dehiscunt: in quo hiatu Talus delitescit. Hic secundum partem Quatrionem Allachium vocatam sursum vergit, & ea quidem imis tibię suręq; processibus adiacet. verum os ἐπι τριῶν vocatum super imposito illis surę ossi, quod à figura Cubicum nominatur, ad cauita-

Ates incumbit: vt ossis ἐπιτρίων quod vocant, inæqualitates occludantur, cartilagineque circumnata deligentur. Anterior autem ipsius rotunda particula in cauitatem cuiusdam ossis quod ex illis est, quæ Tarsum vocatum constituunt, & à cauitate Nauiculare dictum fuit, inferitur. Ex octo autem ossiculis inæqualibus angulis Tarsus instruitur. Ipsi si Planta subijcitur è quinque ossibus composita in medio tenuibus, in summo crassescens, sursum versus exurgentibus: vnde & à terra caua cernuntur. Post hæc deinde sunt ossa digitorum, quæ Scytalidas græci, Latini vocat Internodia, ad eorum, quæ in manu sunt, similitudinem comparata. Ossium figura, situs, & nomina pro viribus à nobis explicata sunt.

INDICES DVO LOCUPLETTIS.

prior eorum quæ in A R E T A E I, posterior
eorum quæ in R V F F I libris scitu ac me-
moria digna continentur.

Abcessus in colo. 21.
F. 35. D.
Abcessus quibus rum-
pendus. 70. G
Abcessus iecoris. uide
Iecur.
Abcessus lienis. uide Lienes.
Abcessus renum. uide Renes.
Absinthij succi quantum dandum & eius
uires. 69. B
Absinthite uinū elephantis bonū. 72. F
Acetabulum. 38. A
Adarce, Limnestis. 46. G. 57. H
Adenes. 30. E
Adeps Leonis. 72. D
Adeps Pantheræ. 72. D
Adeps Vrsi. 72. D
Aegritudines diuturnas quæ incommoda
sequantur. 15. D
Aegritudo longa tabidos facit. 25. D
Aeger cum medico aduersus morbum con-
spirare debet. 15. E
Aegrotantibus gratificandum. 54. G
Aegri omnes curari non possunt. 69. E
Aegyptus quos cibos & potus ferat. 4. G
Aegyptia & syriacaulcera. 4. G
Aestatis damna. 33. E
Alimenti iter ad iecur & in omne corpus
differens est. 59. H
Aloes uires. 69. B
Alui irritationis utilitates. 43. C
Alui sublutiones quātum prosint. 44. D
Ama. 66. B
Amyli facultates. 55. D
Anæsthesia. 19. B
Anagoge, Sanguinis reiectio. 7. B
Angina, Synanche. 3. C
Angina canina, Cynanche 3. C

Anginae species due. 3. B. 49. B
Anginae species in solo spiritu. 3. C
Anginae species peior. 49. B
Anginae signa. 3. F
Anginae caninae signa. 3. E
Anginae cum phlegmone symptoma. 3. B
Anginae cause. 3. H
Anginae mutatio. 3. G
Anginae caninae mutatio salubris aut per-
nitiosa. 3. F
Anginae obnoxij canes, & sepe linguam
exerunt. 3. C
Anginae medendi regula. 3. G
Anginae ab ebrietate curatio. 49. B
Anginae clysteres qui & quando. 49. B
Anginae sectio uenæ q̄lis conueniat. 49. C
Anginae sectio uenarū ligula p̄dest. 49. D
Anginae defectus animæ nocet. 49. C
Anginae quæ ligaturæ conueniant. 49. C
Anginam quæ purgatoria leuent. 49. D
Anginae q̄les cōueniūt irrigatiōes. 49. D
Anginae cataplasmata qualia. 49. E
Angina quibus ad pus ducenda. 49. E
Anginae collutiones. 49. F
Anginae illitiones. 49. F
Anginae crustosis ulceribus gargarismi
utiles. 49. F
Anginae cū coincidentia curatio. 49. G
Anginam cum cōcidentia quid præcipue
tollat. 49. G
in Angina curāda error medicorū. 49. H
Anhelitus, Asthma. 22. H
Anhelitus cause. 23. A
Anhelitus indicia. 23. B
Anhelitus mitescentis nota. 23. D
Anhelitū mulieres facile patiuntur. 23. A
Anhelitum pueri cur facile euadūt. 23. A
Anhelitu uix capti uiri citi⁹ percūt. 23. A

A R E T A E I

Anhelantibus quō differt interitus.	23. B	Ardori uenæ magnæ et arteriæ quomodo	
Antitrochus.	64. B	uenæ sectio conueniat.	60. E
Animalia ob quæ uiuant præcipue.	6. C	Ardore uenæ & arteriæ laboranti quo-	
Animi perturbationes immodicæ quam		modo cucurbitula admouenda.	60. F
sint noxæ.	20. A	Ardori uenæ causæ & arteriæ clysteres	
Antidoti ex multis constantes quas facul-		quales conueniunt.	60. F
tates habent.	67. G	Ardori uenæ causæ & arteriæ uexato ex-	
Anus & uesica inter se coherant, mu-		trema quibus illinenda et quare.	60. G
tuq; afficiuntur.	31. H	Ardori uenæ causæ & arteriæ urinaria re-	
Aphthæ.	4. D	media quæ & qñ conueniant.	60. G
Apij semen capiti conueniens.	65. D	Ardori uenæ causæ & arteriæ lac compe-	
Apoplexia quid.	19. B	tit.	60. G
Apoplecton.	19. B	Ardoris uenæ causæ & arteriæ cibaria.	
Apoplexiæ magna uis.	19. B	folio.	60. H
Apoplexiæ morbus planè ualidus.	45. A	Ardori uenæ causæ & arteriæ sudoris euo-	
Apoplexiæ senibus letalis.	46. A	catio confert.	60. H
Apoplexiæ plerunq; cā saturitas.	46. C	Ardor uenæ causæ & arteriæ ut febris ar-	
Apoplectico quæ uena soluenda.	46. B	dens curatur.	60. H
Apoplectico a quo latere sanguis mitten-		Ardor uenæ causæ & arteriæ per crism-	
du	46. C	non soluantur.	60. H
Apoplectico qñ non scindēda uena.	46. C	Arenulæ calculorum indicia & materiæ.	
Apoplectici clysteres quales.	46. D	folio.	30. H
Apoplecticus quando & quibus purgan-		Arquatus.	25. E
du.	46. E	Arquatus à quibus mēbris gignitur.	25. E
Apoplectico utiles uomitus.	46. E	Arquatus quomodo à iecore fit.	25. E
Apoplectici inunctiones quales.	46. F	Arquati à iecore facti signa.	25. F
Apoplecticis conueniens inunctio.	46. F	Arquati ab liene signa.	25. F
Apoplecticis conuenientia cataplasmata.		Arquatus à colo & uentriculo.	25. G
folio.	46. G	Arquatus à quolibet uiscere oriri potest.	
Apoplecticis cucurbitulæ ubi & quando		folio.	25. H
affigendæ.	47. A	Arquati ab habitu totius corpis cā.	25. H
Apoplexiæ remedia conueniunt Epilep-		Arquati species duæ.	26. B
sie.	47. E	Arquati specierū diuersarū, causæ.	26. C
Apostematæ.	21. E	Arquati nigri signa.	26. D
Aqua frigida epota qñ uomendum.	12. F	Arquati albidioris notæ.	26. E
Aqua ex colo.	35. D	Arquatus qñ salubris, qñ letalis.	26. F
Aquæ fluxus inspectus uertiginem affert.		Arquatus in acutis morbis malū est.	25. E
folio.	68. A	Arquatus quas ætates infestet.	26. G
Aquæ sponte natæ melancholicis utiles.		ab Arteria sanguis quo differt à sangui-	
folio.	69. G	ne à uenâ.	8. A
Aqua intercus, Hydrops. 28. A. uide Hy-		Arteriæ asperæ sanguinem emittentis	
drops.		notæ.	8. E
Arancorum telæ.	60. B	Arteriæ secundum dorsum porrectæ in-	
Ardoris uenæ causæ & arteriæ crassæ st-		flammatiō.	12. C
gna.	60. B	Arteriæ exasperatæ remedia.	55. H

I N D E X

Arteriæ magnæ principium cor. 60. E
 Arteriæ magnæ Ardor. uide Ardor
 in Articulo ulcus difficile est. 32. C
 Arthritis. 37. E
 Articulorum doloris duplex ortus. 37. E
 Articularis morbi uarietas. 37. H
 Articularis morbi initium. 38. A
 Articularis morbus cur fit insanabilis.
 folio. 38. B
 Articularis morbus omnem osium com=
 pagem occupat. 38. C
 Articularis morbi causæ. 38. D
 in Articulis tofi. 38. D
 Articulari morbo quid in principio quid
 in fine conducatur. 38. B
 Articularibus omnibus morbis lauatio in
 frigida marina prodest. 71. D
 Articulis dolētibus quæ imponēda. 71. D
 Asinini lactis uires. 70. H
 Asthma, Anhelitus. 22. H. 38. G. uide
 Anhelitus.
 Atræ bilis effectus uarij. 16. H
 Atram bilem educit thymi coma. 68. H
 Auditui Austri graues. 66. G
 Aurium temporumq; palpatio quantum
 ualeat. 42. G
 Austri auditui graues. 66. G
 Autumno Phthoræ abundant. 8. G

B

B Alnea sponte calida sulphurea ele
 phantem iuuant. 72. G
 Bellaria omnia capiti inimica. 65. E
 Bellaria omnia capiti nocent præter pul=
 mulas, ficus, & uuas. 67. A
 Besafa. 49. F
 Bilis in iecore creatur. 25. E. 68. F
 Bilis uariæ species. 26. B
 Bistimus. 61. D
 Bonus habitus corporis quæ præstat. 26. H
 Brabila. 54. G
 Brassica elephantice utilis. 72. B
 Brassica semicocta elephāticis bona. 72. F
 Bronchia. 22. G
 Bubones iecoris soboles. 9. B
 Bubula caro qualis. 65. D

C

C Achexia. i. Malus habitus. 27. A
 uide Malus Habitus.
 Cacoehymia. 27. A. 68. F
 Caligo sensuū est somni principiu. 42. G
 Calculi ubi nascuntur. 30. G
 Calculorum indicia & materiæ arenulæ.
 folio. 30. H
 Calculi notæ. 31. H
 Calculi renum notæ. 30. H
 Calculi in uestica notæ. 31. A
 Calculi exitus difficilis per colem. 31. A
 Calculi in uesticam transitus magno dolo=
 re fit. 61. D
 Calculi uarie figurati. 31. B
 Calculi oblongi & inæqualis crassitudi=
 nis. 30. G
 Calculi qui in senibus et qui i pueris. 31. B
 Calculi causæ in senibus. 31. D
 Calculi causæ in pueris. 31. C
 Calculis ulcera non sanesunt. 31. F
 Calculi uesticæ difficultas. 31. F
 Calculi parui citra noxā excindunt. 31. G
 Calculo renum uenæ sectio quā pñt. 61. B
 Calculo renū quales clysteres pñt. 61. C
 Calculo renum urinam citantia & cibaria
 quæ prosint. 61. C
 Calculo renum lauatio & infusiones uti=
 les. 61. C
 Calculos exteientia potabilia medicami=
 na. 61. D
 Calculo renū agitatio corporis pñt. 61. D
 Calculus mictum impediens quomodo re=
 mouendus. 61. H
 Calculus uesticæ quomodo sectione extra=
 hendus & uulneri medendum. 61. H
 Calculosis renibus q̄ extra iponēda. 61. B
 Calculosos renes cruditas lædit. 61. C
 Calor cōcoquens in oī corpe insitus. 26. A
 Calor igneus humores omnes in bilem uer=
 tit. 26. A
 Calor sanguinem elicit. 55. G
 Cancer uteri. 37. B
 Cancer ulceratus non ulcerato longe in=
 probior. 37. B

A R E T A E I

Canes anginae obnoxij, & saepius linguam exerunt.	3.C	do affigendae.	64.B
Canis rabiosi potentia.	3.D	Caput dolenti ueratrū quando dan- dum.	65.G
Canina angina, uide Angina.		Caput dolenti quando & qui clysteres profint.	64.F
Canina conuulso, uide Conuulso.		Caput dolenti quando & quomodo cor- pus exercendum.	65.A
Cantharides uesteam ledunt.	67.E	Caput dolenti ambulationes quando & quales profunt.	65.F
Caput sensus neruorumq; originis locus est.	42.A	Caput dolenti peregrinatio qualis conue- nit & nauigatio.	65.F
Caput neruos & musculos ubiq; hēt.	38.C	Caput dolenti quam iuuēt mare.	65.F
Caput difficiles aegritudines patit.	63.F	Caput dolenti abrasio capillorum pro- dest.	64.H
Capitis parte una lesa cur oppositi nerui ledantur.	19.E	Caput dolentes os quō eluere debēt.	64.E
Capitis morborum initia leuia, fines mor- tiferi.	63.F	Caput dolenti ratio uictus quae.	65.B
Caput uexant lac & caseus.	65.D	Caput dolenti coena frugalis esto, & uinū conceditur debili stomacho.	64.E
Capiti inimica bellaria omnia.	65.E	Caput dolenti quando uinū dandū.	64.A
Capiti nocent bellaria omnia prae- ter pal- mulas, ficus, & uuas.	67.A	post purgationem dandum.	64.B
Caput quae radices replent.	65.E	quale uinum dandum.	65.E
Capiti nocet cruditas.	65.F	Caput dolenti quae olera profint.	65.E
Capiti obsunt labores.	65.F	ē Capite manantis sanguinis signa.	7.C
Capiti & neruis uenus inimica.	65.F	ē Capite manātis sanguinis curatio.	7.E
Capiti quā noceat uocē acutā edere.	66.E	Cardialgia.	33.C
Capiti pdest uox mediocriter acuta.	66.E	Cardiogmos.	33.B
Capitis omnibus longis morbis misio san- guinis prodest.	64.A	Caprae ad podagricos remedium.	71.F
Caput purgat hiera.	64.A	Caro bubula & ouilla quales.	65.D
Capitis omnibus uitijis quando profint & quomodo pituitae euacuatio.	64.C	Caro leporum concoctu facilis.	68.D
Capiti conueniens semen apij.	65.D	Carnium raritas & mollicies melancholi- cos ualde iuuat.	69.G
Capitis dolor saepe redire solet, & prae- sens delitescit.	64.G	Carotides uenae somniferae.	13.H
Capitis dolores parui non sunt spernen- di.	63.F	Cartilagine frigidae sunt.	22.D
Caput dolenti sol officit.	65.F	Caseus & lac caput dolore uexant.	65.D
Caput dolenti sanguis ē qua uena & quan- tus mittendus.	64.A	Castorei uires.	45.B
Caput dolenti uena frontis opportuniste me scinditur.	64.B	Castoreum quomodo profint catochus & ue- terno	45.H
Caput dolenti quomodo sanguis ē naribus mittendus.	64.F	Castoreum medetur neruis.	45.C
Caput dolenti uasa inanire non expe- dit.	64.B	Castoreum calefacit neruos.	62.C
Caput dolentes quando purgandi.	64.A	Castoreum quam sit utile resolutis.	46.F
Caput dolenti cucurbitulae ubi & quomo- do affigendae.		Castoreum tetanicis salutare.	48.G
		Castoreo in tetano quomodo utēdū.	48.G
		Cataplasma ex millio.	43.B
		Catiadium.	64.F
		Catochus ueterno similis.	45.H

I N D E X

Causus febris syncopæ causa.	9.E	aut incidendum.	65.A
Causi signa.	9.F	Cephalea uexatis quomodo quidā caput	
Causi conuersio in contrarium.	9.G	incidebant.	65.A
Causi in syncopam conuersi symptoma=		Cephalea uexato caput quomodo urēdū,	
ta.	9.G	et crustis quæ imponenda.	64.H
Causi mirum symptoma.	9.H	Cephalea uexatum quæ capiti applican=	
Causus quo tempore anni et quibus etat=		da iuuent.	65.B
tibus uiget.	12.D	Cephalea thapsia prodest.	65.B
Causo laborantes quoto die pierūt.	12.D	Cephaleam gestatio qualis leuet.	65.F
Causus qui sine periculo sed longior.	12.D	Cerebrum uulturis.	67.G
Causo subuenit frigida potus.	12.E	Cerumina, Aurium sordes.	
Causum habenti quomodo sanguis detra=		Chamelea.	67.F
hendus et quantum.	56.E	Charoncorum strangulatus.	3.D
Causi alimenta qualia.	57.B	Chiasmus.	19.F
Causum habenti quando uinum largius cō=		Chiragra.	37.E
cedendum.	57.C	Cholera deffinitio.	10.A
Causo uexatis uini potio quando obest et		Cholera symptomata.	10.B
quando prodest.	56.F	Cholera quo anni tempore uiget.	10.D
Causo qñ cucurbitula conuenit.	56.F	Cholera cui etati plus minusue infesta.	
Causo clysteres quid profint.	56.G	folio.	10.D
Causum habenti caput qualibus irrigan=		Cholades.	34.E
dum.	56.G	Cholerici excretiones non reprimen=	
Causum quæ exteriora iuuent.	56.G	da.	58.C
Causo quibus succurrendum crisis tempo=		Cholerico quando et quibus uomitus ci=	
re uirtute debili.	57.A	tandus.	58.C
in Causo cordi sup dāda epithemata.	57.E	Cholerici torminibus et pedum frigori	
Causo laborans quæ loca inhabitare de=		quæ et quandiu adhibenda.	58.C
bet.	57.F	Cholerico quando frigida aqua propinan=	
Causum habēs quibus operiendum.	57.F	da.	58.D
Casum qñ in tabem uerti metus est.	58.B	Cholerico quando uinum concedendū qua=	
Causus ne in tabem desinat, quibus prohi=		le et quantum.	58.E
bendum.	58.B	Cholerico extreme laboranti quomodo	
Cedmata.	12.A	succurrendum.	58.F
Celta.	72.C	Cholerico uomitus quō sistendus.	58.G
Cephalalgia.	15.F	Cholerico afflatus auræ interdum utilis.	
Cephalea.	15.F	folio.	58.G
Cephalea uariæ species.	15.F	Cholerici uentri et pectori quæ imponen=	
Cephalea cause.	15.C	da et quando.	58.G
Cephalea qui pisces apti.	65.E	Cholerici pedes et musculi quando et qui=	
Cephaleam remedia iuuant ad ossa pene=		bus inungendi.	58.H
trantia.	64.B	Cholerici mēbra inungēda diuersa.	58.H
Cephaleam arteriæ quæ et quomodo inci=		Chordapsus.	10.E
sæ iuuant.	64.B	Cibi animum demulcent.	41.F
Cephalea uexatis qñ caput lauādū.	64.E	Cibus humidus omnibus febrientibus ido=	
Cephalea uexatis quando caput urendum		neus.	42.B

A R E T A E I

Cibi gratiores, licet paulo deteriores, ægris concedendi.	56.H.70.H	tula conueniat.	50.B
Cicadæ uesicæ laboranti utiles.	61.G	Columnæ & uuæ adstringentia quæ conueniant.	50.C
Circumolutio uertiginem & epilepsiam accersit.	68.B	Columnæ ulcerosæ quæ conueniant.	50.C
Citria mala podagræ conferunt.	71.E	Columbinus finus.	49.E
Cncorum.	49.D.67.F	Coma, Sopor.	6.G.33.B
Coagulum parce exhibendum.	55.C	Comitialis morbus. uide Epilepsia.	
Coccus cnidius.	67.F	Concoctioni uentriculus destinatus.	33.F
Coeliacus affectus.	33.F	Concoctionis uentriculi imperfectæ signa.	33.G
Coeliacus morbus non solum coctionis sed etiam digestionis uitium est.	33.H	Consentiunt oïa principiorum uitij.	2.C
Coeliaci crescentis signa.	33.H	Contentio laborum.	20.C
Coeliacus quibus accidat.	34.A	Conuulsionis species tres.	2.C
Coeliacus quando uigeat.	34.A	Conuulsionis causæ.	2.D
Coeliaci causæ.	33.E.34.B	Conuulsionis communes notæ.	2.E
Coeliacus difficilis morbus est.	34.A	Conuulsio quo tempore anni plus minusue infestet.	2.D
Colon, Laxius intestinum.	10.H.34.C	Conuulsio mulieres sæpius uexat sed leuius.	2.D
Coli intestini magnitudo.	11.A	Conuulsio quas ætates plus minusue lædat.	2.E
in Colo intestino uoluulus cur minus periculosus.	11.B	Conuulsiones mitiores quæ.	2.E
Colum uim concoquendi habet.	25.G	Conuulsio letalis à uulnere.	2.D
à Colo icterus.	25.G	Conuulsio ex abortu letalis.	2.D
Coli cruditas bilem efficit.	25.H	Conuulsio canina.	19.C
in Colo intestino uoluuli signa.	11.A	Conuulsionis caninæ notæ.	20.C
Colici doloris signa.	34.B	Conuulsio canina quomodo spectantibus imponit.	20.D
à Colico nascentes morbi.	34.D	Conuulsione canina affectæ partes quomodo distinguantur à sanis.	20.E
Colici morbi causæ.	34.D	Conuulsio linguæ.	20.C
Coli abscessus.	35.D	Conuulsio columellæ.	20.D
ex Colo intestino aqua.	35.D	Copiosum & subitum naturâ uitiat.	56.E
Colliquati, Syntectici.	24.G	Cor oïum principatum tenet.	33.B
Colliquatiões habitus corporis malæ.	22.E	Cor animæ domicilium.	9.D
Columna.	3.H.4.A.50.A	Cor uitæ sperandi; principium.	6.D.23.A
Collumellæ affectus.	3.H	Cor arteriæ magnæ principium.	60.E
Collumellæ conuulsio.	20.D	Cor arteriæ calorem impertit.	60.E
Collumellæ uitia uaria egent curatione.		Cor attrahit ærem.	6.D
folio.	50.A	Corde affecto breuis est uita.	6.D.23.A
Columnæ & uuæ celerrime succurrendum.	50.A	Cor graui malo oppressum nunquam sanescit.	43.C
Columnæ & uuæ uenæ sectio qualis conuenit.	50.A	Cordis & uitæ egritudo est syncopa.	9.B
Columnæ & uuæ conuenientes chlysteres.		Cordis laborantis proprietates.	9.D
folio.	50.B	Cordis affecti notæ.	9.C
Columnæ et uuæ conuenientes ligaturæ.	50.B		
Columnæ & uuæ quando & ubi cucurbitula conueniat.			

I N D E X

Cordi noxas impertit stomachus. 9.C
 Cor à stomacho non laeso lædatur. 9.C
 Cor stomacho contiguum quos morbos excitet. 33.C
 Cordi supradāda epithemata in causo. 57.E
 Cor Fulicæ. 67.G
 Corallium. 55.B
 Costæ qñ suo loco pelluntur. 21.G
 Cotyla. 38. A/B
 Craspedon. 4.B
 Craspedi causæ. 4.B
 Crassantia sanguinem & spiritum. 54.H
 Cremasteres. 11.B. 34.D
 Crisis p lotium cur optima. 24.D
 Cruditas capiti nocet. 65.F
 Crusta, Eschara. 4.D
 Crustæ accidentia. 4.D
 Cyceon. 34.G
 Cynanche, Angina canina. 3.C
 Cypselis, aurium sordes. 26.A

D

Debiles & assumpto cibo ualde laborant. 57.D
 Deliquium animæ. 19.C
 Deliquium animi strangulatū auget. 53.A
 Densum cur indolens. 37.G
 Densa qñ sentiunt & dolent. 37.G
 inter Dextram & leuam partem corporis differentia. 19.D
 Diabetes quid. 29.H
 Diabetes unde dictus. 30.B
 Diabetis causa. 29.H
 Diabetis causæ. 30.C
 Diabetis præsentis indicia. 29.H
 Diabetis futuri notæ. 30.A
 Diabetes perniciosus. 29.H
 Diabete affecti non diu durant. 30.C
 Diarrhœa. 33.F
 Diarrhœa unde. 36.H
 Dissoli auertunt magnas noxas. 28.A
 Diploe caluæ meditullium. 65.A
 Dipsas. 30.D
 Diurnas ægitudines quæ incommoda sequuntur. 15.D
 Disturna ægitudine tabidos facit. 25.D

Docilitas & in morbis iuuat. 18.C
 Dolichi. 65.C
 Dolor est res aspera sensui. 37.G
 Dolores unde proueniunt. 37.H
 Dolor capitis. uide Caput, & Cephalæa.
 Dysenteria. 34.E
 Dysenteria causæ. 34.F
 Dysenteria quo tempore anni & qua ætate proueniat. 34.A

E

Ebur elephantice utile. 72.B
 Eclegma pleuriticis. 52.E
 Eclegma ad melancholicos. 70.A
 Elaterium. 49.D
 Elephas quale animal. 38.H
 Elephantis cornua. 39.A
 Elephantis dentium magnitudo. 39.B
 Elephantis proboscis. 39.B
 Elephas quo cibo uestitur. 39.C
 Elephas quomodo bibit. 39.D
 Elephas morbus unde sic notatus. 40.D
 Elephas morbus cur leoninus dñr. 40.C
 Elephantis morbi causa. 39.F
 Elephantis morbi signa. 39.G
 Elephantis morbi initium latet. 39.F
 Elephas morbus à quo mēbro incipit. 39.G
 Elephantice membra singula corrumpuntur. 40.D
 Elephas intus & extra totum corpus occupat. 71.G
 Elephas ut pestilentia cōtagiosus. 71.G
 Elephas morbus oīum pñtiosissimus. 39.F
 Elephas oriens tolli potest, iam factus minime. 71.H
 Elephas morbus cur incurabilis fit. 39.G
 Elephantice ulcera insanabilia. 40.D
 Elephantice quæ uenæ secandæ quomodo & quantum sanguinis mittendū. 71.H
 Elephantis alimentū sanguis malus. 71.H
 Elephantice sanguinis paulū bonū ē. 71.H
 Elephantice hiera non semel dāda. 72.A
 Elephantice lac quomodo dandum. 72.A
 Elephantice omnia remedia sæpius iteranda. 72.A
 Elephantice ueratrum quo anni tempore

A R E T A E I

quoties exhibendum.	72.B	Epilepsia interdum à capite, interdum ab inferioribus oritur.	1.D
Elephantice uaria adhibenda remedia.		Epileptici quando futuram accessionem præsentunt.	1.E
folio.	72.B	Epilepsie inuassonis notæ.	1.F
Elephantice brassica utilis.	72.C	Epilepsie accessionis remittētis signa.	1.H
semicocta.	72.F	Epilepsie inuassioe sedata quales sint.	2.B
Elephantice ebur utile.	72.B	Epilepsie paroxysmi & eius finis triste spectaculum.	1.E
Elephantice uiperarum carnes quomodo parandæ.	72.B	Epilepsia laborantium in intermissione symptomata.	16.F
Elephantice theriaca omnium remediorum utilissima.	72.C	Epilepsie originis opinio quorūdā.	16.E
Elephantici corpus quibus in balneo detergendum.	72.C	Epilepsie causæ.	16.G
Elephantice sapo gallicus bonus.	72.C	Epilepsiam mouet deliquitū animæ.	67.B
Elephantici in facie tumores quibus illi nendi.	72.D	Epilepsiam Gagates lapis concitat.	1.D
Elephantice quādo scarificandi.	72.E	Epilepsiam circunvolutio accersit.	68.B
Elephantice ulcera quibus leniēda.	72.E	Epilepsia non facile recedit.	16.D
Elephantice lotiones assidue benefaciunt.	72.E	Epilepsia cur interdum acutus morbus dicitur.	47.E
Elephantici quomodo exercendi.	72.F	Epilepsia quā longus morbus efficit.	47.E
Elephantice uestes munda sint.	72.F	Epilepsia interdum mutatione ætatis abigitur.	16.D. 67.C
Elephantice cibi quales.	72.E	Epilepsia confirmata curationem non suscipit.	16.E
Elephantice uinū absinthite bonū.	72.F	Epileptici plerique humidi & crassi.	68.B
Elephantice uina qualia danda.	72.G	Epilepsie conueniunt remedia apoplexie.	47.E
Elephantice qui pisces conueniant.	72.G	Epilepticorum puerorum auxilia.	47.F
Elephantice quæ carnes dandæ.	72.G	Epileptici conuulsis membris quomodo succurrendum.	47.F
Elephantice qui arborum fructus dandi.	72.G	Epilepticum puerū iuuat crepitū emisso.	47.G
Elephanticos balnea sponte calida sulphurea iuuant.	72.G	Epilepticis pueris utilia pharmaca in paroxysmo.	47.G
Elephanticus uitam in aquis & mari ducit.	72.G	Epilepticis iuuenibus in paroxysmo utilia.	47.H
Emplastra irrigatiōibus potētiora.	54.E	Epilepsia magna medicamenta & ualentissima requirit.	67.B
Empoisthotonus.	2.C	Epilepsie in capite ortæ curatio conuenit quæ & cephalææ.	67.B
Empoisthotoni signa.	2.G	Epileptico quæ uenæ secandæ.	67.B
Empyema.	7.F	Epileptico quæ arteriæ incidendæ.	67.B
Empyi.	20.F. 21.E	Epilepticus quibus & quomodo purgandus.	67.B
Entera.	36.B	Epilepticos hilaritas & bona spes miseros	
Epiglottis.	47.B		
Epilepsia, Morbus comitialis.	16.D		
Epilepsia cur sacer morbus dicitur.	16.E		
Epilepsia caput obsidet.	9.B		
Epilepsiam antecedentia signa.	1.C		
Epilepsie accessionis appropinquantis signa.	1.C		

I N D E X

ros reddit. 67. D
 Epileptico caput quomodo urendum &
 secandum. 67. D
 Epileptico caput qualiter fricandū. 67. E
 Epilepsia raro ab inferioribus orit. 67. E
 Epilepsie ab inferioribus partibus ortæ
 curatio qualis. 67. E
 Epileptici ab inferioribus fortius purgā-
 di. 67. E
 Epilepsie ab inferioribus ortæ cucurbitu-
 la perutilis. 67. F
 Epilepsiam lotium ducentia iuuant. 67. F
 Epilepsie prodest fibri testiculus. 67. F
 Epilepsiam iuuantia antidota. 67. F/G
 Epilepticis omnia adhibenda, quæ iuuare
 aliquid, nihil uero ledere possūt. 67. H
 Epilepticis prodest à somno flatuū ac pi-
 tuitæ excretio. 68. A
 Epileptici ambulationes & gestationes
 quales & ubi. 68. A
 Epileptici exercitia uelociora sint quàm
 uertiginosi. 68. C
 Epileptico quales adhibendæ frictions.
 folio. 68. B
 Epileptico quæ non inspicienda. 68. A
 Epileptici ad iram lacesendi. 68. C
 Epilepticorum cibi quales. 68. C
 Epileptico plura in cibis acria ponenda.
 folio. 68. C
 Epilepticis liquamen ex aceto & cumino
 bonum. 68. C
 Epilepticis carnes quando & quæ conce-
 dendæ. 68. C
 Epileptico quale uinum dandum. 68. D
 Epileptico qualia olera danda. 68. D
 Epileptico noxiæ iracūdia et uen⁹. 68. E
 Epilepsia locis calidis & siccis iuuatur,
 cum frigida & humida sit. 68. F
 Epilepsie similitudinē adducit uen⁹. 68. E
 Episcenium. 39. E
 Erofioni uenarum congelatio sanguinis
 & caloris succurrit. 55. A
 Erofionibus uenarū quæ applicanda. 55. C
 Error medicorum. 34. D
 Error quorundā medicorū. 47. B. 68. E

Error medicorū in curāda angina. 49. G
 Error medicorū i curāda pleuritide. 52. F
 Error quorundam de uenis cubiti. 54. C
 Esca, uide Cibus.
 Eschara, Crusta. 4. D. 35. D
 Eterocrania. 15. G
 Eterocrania quæ mala iterdū ferat. 15. G
 Eterocraniæ debilioris symptomata. 15. H
 Eterocraniæ curatio eadem quæ & ce-
 phalæ. 65. F
 Eunuchi quales. 32. F
 Exanthemata. 4. E
 Experientia bonus magister. 45. F
 Extrema frigida quibus illinenda. 57. H

F

Faba leguminum pessima. 65. C
 Faba ulcera purgat, sed flatibus re-
 dundat. 70. E
 Facultates ubi sint. 9. C
 Fafeoli. 65. C
 Faucium pestilentis morbi quomodo cu-
 randi. 50. D
 Fauibus ignis non est adhibendus. 50. B
 Fauibus ægris ignis similia medicamenta
 adhibenda. 50. E
 Faucium ulcera minime cōprimēda. 50. E
 Faucium ulceribus quomodo applicanda
 medicamina. 50. F
 Faucium ulceribus conuulsionem minan-
 tibus quæ adhibenda. 50. F
 Febris ardentis signa. 56. C
 Febris ardens initium syncopæ. 56. C
 Febris ardens quando missionem sangui-
 nis requirit. 56. D
 Felis domestica. 67. G
 Ferarum ira quomodo sedatur. 42. G
 Fibri testiculus epilepsie prodest. 67. F
 Fimus columbinus. 49. E
 Fimus caninus. 49. F
 Flatum euocantia. 59. C
 Frigidū crassas materias citius cogit. 31. C
 Fulicæ cor. 67. G
 Furor quid est. 17. G
 Furor quo differt à senili delirio. 17. H
 Furoris causæ. 17. H

**

A R E T A E I

Furoris cessatio quādo non tuta est. 17. H
 Furor quos facile infestet. 18. A
 Furorem quæ uictus ratio concitet. 18. B
 Furor quas ætates uexet. 18. A
 Furor quas mulieres lædat. 18. B
 Furunt non facile mulieres, sed ualde acerbe. 18. B
 Furor quā uiris accidat. 18. B
 Furentes cū uoluptate quales sunt. 18. B
 Furentes ab ira quales sunt. 18. C
 Furoris species infinitæ. 18. C
 Furoris modi uarij. 18. G
 Furoris mira species. 18. H
 Furoris miri effectus. 18. C
 Furentium prauæ cogitationes. 18. C
 Furiosi cuiusdam naturæ narratio. 18. D
 Furor in capite et p̄cordijs continet̄. 18. E
 Furiosi quales cum morbus increuit. 18. E
 Furiosi non macrescunt. 18. F
 Furoris et melancholiæ cum phlegmone uiscerum notæ. 18. F
 Furor in summo qualis. 18. G
 Furor in remissione qualis. 18. H

G Agates lapis Epilepsiam concitat. 1. D
 Galli. 72. C
 Gallicus sapo elephanticis bonus. 72. C
 Genitura. uide Semen.
 Glās unguetaria lienis scirrhopdest. 71. C
 Globuli pleuritico sub lingua tenēdi. 52. D
 Gonorrhœa muliebris quæ et unde. 36. H
 Gratificandum ægrotantibus. 54. G
 Grummi in intestinis perniciosi. 35. D
 Gulæ quam sanguinis effusionem patiatur. 8. B
 Gula uenulas et arterias tenues hēt. 8. C
 Gulæ sanguinē emittentis indicia. 8. C
 Gula resoluta quæ picula instant. 47. A
 Gurgulio. 3. H
 Gurgulionis morbi uarij. 4. A
 Gurgulionis affectus sine nomine. 4. B
 Gurgulionis affectus notæ. 4. B
 Gurgulionis uitia quæ quibus ætatibus magis accidunt. 4. C

H Abitus corporis colliquationes male. 22. E
 Halicæ uires. 51. C
 Halicæ quomodo pleuritico danda. 51. C
 Hæmorrhagia. 7. B
 Hercules morbus. 39. F
 Hiera. 44. D
 Hieræ facultas. 46. E. 49. A. 69. F
 Hiera caput purgat. 64. A
 Hiera elephaticis non semel dāda. 72. A
 Homerus. 39. A
 Hominis nuper iugulati sanguis. 67. G
 Hominis iecur. 67. H
 Horrores ab ulceribus malefici. 48. G
 Humores in morbis quō explorādi. 20. G
 Humorum per renes et uescicam transmutatio optima est. 22. B
 Humor quō ex pulmone pellitur. 22. F
 Humores quā ad interiora labūt̄. 50. H
 Hydrocephalus. 29. E
 Hydrops. 28. A
 Hydropem creat iecoris scirrhus. 24. E
 Hydrops per uescicā purgari pōt. 24. E
 Hydrops per alui effluuium sed cum periculo tollitur. 24. F
 Hydropici p̄ sudorē facilius sanant̄. 24. F
 Hydropici ægre sudant. 24. F
 Hydropici per pauci liberantur. 28. A
 Hydropicis nulla ps̄ uest̄ noxacerēs. 28. A
 Hydrops quando adest. 28. E
 Hydropis causa princeps malus habitus. 28. E
 Hydropis species plures. 28. E
 Hydrops Tympanias. 28. E
 Hydrops Ascites. 28. E
 Hydrops Phlegmatias. 28. F
 Hydrops Anasarca. 28. F
 Hydropis specierum mixtio pessima quæ sit. 28. F
 Hydropis quæ peior species. 28. F
 Hydropis Ascitæ notæ. 28. G
 Hydropis Tympaniæ notæ. 28. H
 Hydrops Ascites ex tympania oriū. 28. H
 Hydropis Leucophlegmatiæ notæ. 29. A

I N D E X

Hydrops Anasarca notæ. 29. A
 Hydropi communia signa. 29. A
 Hydropi Anasarca propria. 29. B
 Hydropi Ascitæ et Typaniæ cõia. 29. B
 Hydropi Anasarca & Phlegmatia com=
 munia. 29. B
 Hydropici unde sint fiduciæ pleni. 29. C
 Hydropis causa aquæ gelidæ potus. 29. C
 Hydropis causæ diuersæ. 29. D
 Hydropis quæ species quibus magis eue=
 niat. 29. D
 Hydrops Leucophlegmatias mitissima
 est. 29. E
 Hydrops Anasarca pessima, in qua homo
 totus permutandus. 29. E
 Hydrops membri unius. 29. E
 Hydrops ab utero. 29. E
 Hydrops à uesticulis. 29. F
 Hypopia. 40. C
 Hypostasis. 70. G
 Hyssopi uires. 70. G

I

I Chor. 36. E
 Icterus, Regius morbus, Arquatus,
 Aurigo. 25. E. uide. Arquatus.
 Icteri etymon. 26. B
 Ictis. 26. B
 Iecoris maxima pars sanguinis concre=
 mentum est. 11. B
 Iecur intersepto appensum est. 23. H
 Iecur sanguinis fons et bilis creator. 68. F
 Iecur sanguinem semper creat, et ad alias
 partes diffundit. 11. D
 Iecur uenæ sanguinem infundit. 60. E
 à Iecore & liene sanguis quo pPELLIT. 7. F
 in Iecore sanguis creatur. 25. H
 Iecur principatū alimenti tenet. 23. G
 Iecur uenæ causæ radicatio. 60. E
 Iecur uenarum radicatio. 11. C. 23. G
 Iecoris portæ appetitricis animæ domi=
 cilium. 11. C
 Iecoris portæ ægrotantes cur cito peri=
 munt. 11. B
 Iecoris portarū inflāmatarū notæ. 11. D
 Iecoris ad lienem cōparatio. 23. G

Iecur in morbis sanitatem molitur. 23. H
 Iecur quibus morbis afficitur. 23. H
 Iecoris morborum causæ. 24. G
 Iecoris morbos quæ ætas qui sexus ma=
 gis patiuntur. 24. F
 Iecur ægrotās magno cruciatu pimit. 11. B
 Iecur sanguinis profluvia maxima pati=
 tur. 11. C
 è Iecore profusio sanguinis sisti non po=
 test. 29. B
 Iecur quas uomicas patitur. 11. C
 Iecoris uomica quo omni tempore, & qua
 ætate plus uiget. 11. G
 Iecur uomicæ in hydropem uergentis st=
 gna. 11. F
 Iecoris abscessum patientis notæ. 23. H
 Iecoris abscessum interiora petentem na=
 tura melius sanat q̃ medicus. 24. B
 in Iecoris abscessu securior est puris exi=
 tus per uesticam. 24. B
 Iecoris exterior abscessus nisi secetur, exi=
 tialis est. 24. B
 Iecoris abscessus quō incidendus. 24. C
 Iecoris abscessu reciso q̃ sequatur. 24. C
 Iecoris abscessus interius effracti sympto=
 mata. 24. C
 Iecoris à phlegmone scirrhum patientis
 notæ. 24. E
 Iecoris scirrhus hydropem creat. 24. E
 à Iecore arquatus quomodo fit. 25. E
 à Iecore arquati facti signa. 25. F
 Iecoris dolori succurrentia. 43. A
 Iecoris phlegmonæ cur acutissima. 59. G
 Iecoris phlegmones pmutatio. 11. F
 Iecori inflammato quæ uenæ sectio con=
 ueniat. 59. H
 Iecori inflammato inedia & cibi paucitas
 conuenit. 59. H
 Iecori inflāmato exterius apponēda. 59. H
 Iecoris inflammati cataplasmata & fo=
 menta. 60. A
 Iecori inflammato cucurbitula quando et
 quō applicanda. 60. A
 Iecori inflammato hirudines an conue=
 niant. 60. A

A R E T E A I

Iecoris inflammati ceratum. 60. B
 Iecori inflammati malagmata qualia apponenda. 60. B
 Iecori inflammati cibi quales conueniant. 60. C
 Iecori expurgando uia per renes comoda. 60. C
 Iecoris materiae quomodo in renes trahenda. 60. C
 Iecur hominis. 67. H
 Ignis opera amara & bile infecta. 26. A
 Ileus, Voluulus. 10. E
 Inflammationis suppurantis indicia. 22. A
 Inflammationis proxime rumpenda signa. 22. A
 Inflammationis effractae symptomata. 22. B
 Inflatio facile recedit. 63. E
 Intestinorum binæ tunicae. 35. C
 Intestinorum tunicae. 35. C
 Intestinorum uulnus pernitiosum. 29. G
 in Intestinis ulcerum species. 34. E
 Intestinorum ulcerum nota. 34. G. 35. E
 Intestini tunica interior iterdum exit. 35. C
 Intestinum inferius solum tunica una priuari potest. 35. C
 Intestini inferioris ulcera cur salubriora. 35. E
 ab Intestinis sanguinis praeuuium quando mortiferum. 35. H
 in Intestinis grummi sunt perniciosi. 35. H
 ab Intestinis sanguis erupturi notae. 36. A
 ab intestinis praeuui sanguinis cito occurrendum. 35. H
 Intestinorum pus suscipientium notae. 70. F
 Intestinorum leuitas, uide Leuitas intestinorum.
 Inunctiones irrigationibus praestant. 46. F
 Inusitatum magis laedit. 38. F
 Ioni à latinis Vari appellati. 38. D
 Ira ferarum quomodo sedatur. 42. G
 Ischias. 37. E
 Ischiadis initium. 37. H
 Ischuria. 32. A
 Itrion. 66. H
 Iuuenibus laboriosis oculi inimici. 25. D

L

Abiorum contentio. 20. C
 Labores capiti obsunt. 65. F
 Lactes. 10. F
 Lactuca inter cruda olera optima. 65. E
 Lac. 45. H
 Lac asinae quale. 58. C. uires. 70. H
 Lac ardori uenae cauae & arteriae com petit. 60. G
 Lac & caseus caput dolore uexant. 65. D
 Lactis uires. 70. C
 Lacte uescentes nationes frumentum non edunt. 70. D
 Laconicus canis ex uulpe & cane natus. 72. D
 Laferpitij lachrymae uires. 48. H
 Laferpitij lachryma tetanicis quomodo danda. 48. H
 Lauationis frigidae utilitates. 66. G
 Lauationis calidae noxae. 66. G
 Leuitas intestinorum à cicatrice. 36. B
 Leuitas intestinorum à debili calore. 36. C
 Leuitatem intestinorum quando uomitus soluit. 36. C
 Leuitas intestinorum à malo habitu & hydrope. 36. C
 Lentis uires. 65. C
 Leo Morbus. 39. E
 Leonis adeps. 72. D
 Lepores concoctu faciles. 68. D
 Lethargus, uide Veterinus.
 Lienis rarus & sensu carens in sanitate quoque est. 25. A
 Lienis natura dissolubilis est. 25. B
 Liene & iccore sanguis quo appellat. 7. F
 Lienem iuuantia. 43. A
 Lienis morbi quas aetates uexent. 25. D
 Lienis uitiorum causae externae. 25. D
 Lienosi quales euadant. 25. C
 Lienosorum ulcera qualia. 25. D
 Lienosi quomodo pereunt. 25. D
 Lienis quando purulentus fit. 24. G
 Lienis purulentus tactui cedit. 24. H
 Lienis suppurantis signa. 25. A
 Lienis abscessus oriens cur interdum la-

I N D E X

tet.	25. A
Lienis abscessus effracti notæ.	25. B
Lienis integræ ptes interdū excretæ.	25. B
Lieni inflammato eadem conueniunt quæ et iecori.	60. D
Lieni scirrhus familiaris est.	24. G
Lienis plerunq; lapideam duritiā pa- titur.	24. H
Lienis scirrhus sanatu' difficilis.	71. B
Lienis scirrhum sequentes morbi insana- biles.	71. B
Lienis scirrhus incipiens quomodo tol- lendus.	71. C
Lienis scirrhus q̄ exterius adhibēda.	71. C
Lienis scirrhus glās unguētaria pdest.	71. C
Lienteria. 36. B. uide Læuitas intestinorū.	
Limnestis, Adarce.	46. G. 57. H
Lingua quid sit.	20. D
Linguae conuulso.	20. D
Liquamen bonum stomacho, aluo, capi- ti.	66. G
Liquamen ex aceto et cumino epilepticis bonum.	68. C
Lipothimia, Deliquium animæ.	19. C
Lobi.	65. C
Lorum.	4. A
Lotium biliosum est.	44. G
Lotij ueteris facultates.	62. D

M

M Adefactio tendonibus ac neruis inimica.	42. E
Malabathrus arbor indica.	62. D
Malua.	42. B
Maluæ semen melancholiæ utile.	69. F
Malus habitus quid.	27. A
Malus habitus ab omnibus morbis ema- nat.	26. G
Malus habitus interdum per se fit.	26. G
Malus habitus omnium est in deterius cō- uerso.	27. A
Malum habitum sequentes morbi in- sanabiles.	27. A
Mali habitus symptomata.	27. A
Mali habitus causæ.	27. B
Mali habitus futuri signa.	27. B

Mali habitus præsentis signa.	27. C
Malum habitū qui morbi sequunt.	27. E
Malus habitus quas ætates uexet.	27. E
Malus habitus quo tpe anni fit.	27. F
Mandragora et altercus amentiam pa- riunt.	17. G
Maris salsugo ulcera iterna siccant.	70. B
Marmorata, Aurium sordes.	26. A
Marrubij uires.	70. G
Marrubium podagricis utile.	71. E
Martes.	26. A
Mastiche.	45. F
Maxilla ualde hiantibus interdum lu- xatur.	20. C
Medicorum error.	34. D
Medicorū quorundā error.	47. B. 68. E
Medicorū error in curāda angina.	49. G
Medicorum error in pleuritide.	52. E
Medicus quæ præstare potest.	69. E
Medico iuueni consilium.	63. B
Medico qñ liceat sopire ægrotum.	59. C
Medicatio nonnullis nocet, resectio ui- rium sanat.	69. F
Mel quid in cataplasmate proffit, quid so- lum.	43. C
Melancholia quid sit.	17. A
Melācholia furoris initium atq; ps.	17. A
Melancholia quo differt a furore.	17. A
Melancholicorum uariæ species.	17. B
Melancholicorum altera species.	16. H
Melancholicos cur flatuosos antiqui ap- pellabant.	16. H
Melancholia quomodo nascitur.	16. H
Melācholia qbus mēbris læsis oriū.	17. B
Melancholici qui fiant furiosi.	17. C
Melancholiæ causa.	17. C
Melancholia prima ac maxima causa in capite.	69. A
Melancholiæ et furori qui sexus, quæ ætates, quæ anni tempora magis subij- ciantur.	17. C
Melancholiæ indicia.	17. C
Melancholicorū qñ insomnia uera.	17. D
Melancholia quos facile corripiat.	18. A
Melācholiæ et furoris p̄cipua sedes.	18. E

A R E T E A I

Melancholiæ & furoris cum phlegmone
uiscerum notæ. 18. G
Melancholia ex quibus humoribus. 68. F
Melancholiæ alimētū sāguis et bilis. 68. G
Melancholicis carnes sunt siccæ ac den=
sæ. 69. G
Melancholicis ppria est corpulētia. 18. F
Melancholicorū sensus uitiantur. 69. A
Melancholia quando insanabilis. 69. D
Melancholiam sequentes morbi insana=
biles. 69. D
Melancholicis quando & quæ uena se=
canda. 68. F
Melancholicis quantum sanguinis mit=
tendum. 68. G
Melancholicus à purgatione quomodo
habendus. 68. H
Melancholico cucurbitula quando & ubi
applicanda. 69. A
Melancholici stomacho præcipue succur=
dum. 69. B
Melancholia quando uehementiora me=
dicamentare quirit. 69. B
Melancholia paruis medicamentis non
cedit. 69. D
Melancholicis ueratrū & qua ratione
dandum. 69. D
Melancholiæ utile malæ semen. 69. F
Melancholicis utiles aq̃ spōte calidæ. 69. G
Melancholiæ humectatio prodest. 69. G
Melancholicos ualde iuuat carniū ra=
ritas ac mollicies. 69. G
Melancholicis incunctio & frictio qua=
lis conuenit. 69. G
Melancholicorum cibi & potiones qua=
les. 69. H
Melancholici ne cibum euomant quomo=
do succurrendum. 69. H
ad Melancholicos eclegma. 70. A
Melancholicis apponēda exterius. 70. A
Membrana succingentis sanguinem mit=
tentis notæ. 8. F
Membrana succingens cur'tanum furis
contineat. 21. G
Mentæ uires. 65. D

Metaphrenon. 2. H
Mictus sanguinis. 31. C
Mictus sāguinis pidioci symptomata. 31. C
Mictu sanguinis consuetō cessante quæ
sequantur. 31. D
Mictus sanguinis disruptis renibus. 31. D
Mictui sanguinis quamprimum succur=
rendum. 61. F
Mictum sanguinis supprimentia. 61. F
ex Milio cataplasma. 43. B
in Morbis acutis regula. 41. H
Morbis longis dilatio medelæ nocet. 63. E
Moretum. 34. F
Mortis periculo imminētī omnia uel im=
mitia danda. 55. H
Motus & uigilia discutiunt. 44. H
Mulieres humidæ & frigidæ sunt. 23. A
Mulieres non facile, sed ualde acerbæ fu=
runt. 18. B
Muliebris fluxus qui cui ætati magis no=
cet. 36. G
Muliebris gonorrhœa quæ et unde. 36. G
Malsa à biliosis facile concoquitur. 42. B
Mulsæ uires. 43. C
Mydriasis. 19. H
Mytoton. 34. F

N

N Aribus acris quō ifudēda. 64. D
Naturæ robustæ potentia. 9. E
Natura quō alimenta distribuat. 26. H
Naturam copiosum & subitū uitiat. 56. E
Naturæ ijsdem circuitibus iudicāt, quibus
morbi interimunt. 56. F
Naturæ salutare materiæ recursus. 65. H
Natura statis temporibus oīa molit. 68. E
Naturæ potētia sanitatem, debilitas egri=
tudinem perit. 69. G
Necrosis. 13. F
Neruorū capitis progressus et situs. 19. E
Neruorū è capite fluentium natura. 19. F
Neruorum in musculis natura. 19. F
Nervi ex capite oriuntur. 45. C

O

O Chri. 65. C
Ocium inimicum iuuenibus labo=

I N D E X

riofis.	25.D	Paraplegie species.	19.G
Ocium est nebula sensuum.	63.A	Paralysis.	19.B
Oleum obtundet acria.	45.E	Paralysis in membris quomodo fit.	19.C
Olea quomodo spissanda.	46.F	Paralysis signa.	20.B
Oleum rutaceū intestinis ppitiū.	59.D	Paralysis potissima causa.	20.A
Oleum scyonium.	64.D	Paralysis quibus etatibus, quo anni tem= pore magis noceat.	20.A
Opisthotonus.	2.C	Paralysis quos habitus corporis magis corripiat.	20.B
Opisthotoni signa.	2.G	Paralysis ab iciso neruo insanabilis.	20.A
Orgyia.	39.B	Paralysis sanandæ indolentia pdest.	20.B
Oris ulcus depascens.	4.E	Paresis.	19.C
ab Ore sanguis exit duobus modis.	7.A	Paresis cause.	19.H
ab Ore sanguinis fluentis signa.	7.B	Pectoris sanguinem fundentis indicia.	8.F
Oris uentriculi remedia.	43.G	Pectoris os, Sternon.	21.E
Ordei cremor.	42.C	Pectori æstuantī cōueniētia auxilia.	43.F
Ordei cremoris facultates.	51.B	Pedum manuumq; natura similis.	38.B
Ordei grana quando & quomodo pleuri= tico danda.	51.D	Pedes suum concoctu faciles.	68.D
Orthopncea.	22.H	Pepones frigidi & humidi.	68.D
Oryzæ natura pleuritidi inimica.	51.C	Perinæus.	62.H
Os pectoris, Sternon.	21.E	Peripneumonia Pulmonia. 6.E. uide Pul= monia.	
Ossa maximum dolorem, afferunt ipsa non dolentia.	30.F	Peritonæum.	24.H
Ossa cur non dolent.	37.G	Peritonæi tumor qualis.	24.B
Ouilla caro qualis.	65.D	Peristrophus.	38.B
Oua quando & quomodo pleuriticis dan= da.	51.E	Phagedæna.	37.A
Oua proxime ē gallina edita & adhuc ca= lentia pleuritico utilia.	51.B	Phrenitis ubi plerunq; fit.	18.E
Oua ex animalibus nuper ædita absque igne optima.	70.E	Phrenitici ex neruis laborant.	41.E
Oxymel quando pleuriticis dandū.	52.E	Phreniticorum febres quales.	42.A
P		Phrenitis facile in syncopam mutat.	41.H
ē P Alato exeuntis sanguinis notæ folio.	7.D	Phrenitici acute audiunt.	41.B
Palpebrarum palpitatio.	20.C	Phrenitici parum bibunt.	43.H
Palpatio aurium temporumq; quantum ualeat.	42.G	Phrenitici cōclauē quale esse debet.	41.B
Panis pleuritico quomodo præbendus. folio.	51.C	Phrenitici cubile & lectus quales esse de= bent.	41.E
Pantheræ adeps.	72.D	Phrenitici in tenebris ne an in luce haben= di sint.	41.F
Papauer quomodo somniferū.	42.G	Phrenitici cibi quales quando & quanti sint exhibendi.	41.F
Papaueris lachryma quō utendū.	42.G	Phrenitici cur cibi humidi maxime pro= sunt.	42.B
ex Papauere medicamen.	52.D	Phrenitici olera conueniunt.	42.B
Paraplegia.	19.B	Phrenitici qui fructus cōueniant.	42.D
Paraplegia apud Hippocratem.	19.B	Phrenitici quando cibus subtrahendus uel augendus.	42.C

A R E T A E I

Phreniticis qñ uinum conuenit.	43.H	Pleuritidis signa salubria.	5.D
Phreniticis quando & quæ uena secan=		Pleuritidis pefimum signum.	5.B
da.	41.G	Pleuritis quomodo soluitur.	5.D
Phreniticis non multum sanguinis detra=		Pleuritis quando plerūq; sanatur.	5.E
hendum.	41.H	Pleuritis quando terminatur.	5.C
Phreniticis quando & quomodo secanda		Pleuritidis mutatio.	5.C
est uena.	42.A	Pleuritis nonnullis erupit.	51.A
Phreniticis conducit lotij excretio.	42.B	Pleuritis qñ in purulentiam uertitur.	5.C
Phreniticis tonsura crinium quando &		Pleuritidis in purulentiam uergentis si=	
quanta conueniat.	43.E	gna.	5.E. 51.G
Phreniticis capitis irrigationes.	42.D	Pleuritis pulmonie succedens minus ma=	
Phreniticorū capitis irrigadi tpa.	42.E	la.	50.H
Phreniticis caput quando lauandū.	44.B	Pleuritis quo anni tpe plus abundat.	5.E
Phreniticis quando somnus alliciendus. &		Pleuritis cui sit etati infestior.	5.F
quomodo.	42.F	Pleuritida cur senes euadant.	5.F
Phthee.	20.F	Pleuritis in pueros nec frequens nec peri=	
Phthoes signa.	20.F	culosa.	5.F
Phthoe autumno abundant.	8.G	Pleuritidi protinus succurrendum.	50.G
Phthifs.	20.E	Pleuriticis qñ & quæ uena secanda.	50.G
Phthifs sine ulcere pulmonis.	20.H	Pleuriticis quātū sāguinis mittendū.	50.H
Phthificis aluū pturbari letale est.	21.C	Pleuritico sanguis quō mittendus.	50.H
Phthifs cui etati plus minusue noceat.		Pleuriticus quo modo perungendus & ir=	
folio.	21.C	rigandus.	51.A
Phthifs senibus letalis.	7.A	Pleuriticorum Cibi quales.	51.B
Phthifi expositi corporis habitus.	21.D	Pleuritico ptisania quomō paranda.	51.B
Phthifim quæ regio ferat.	21.D	Pleuritico halica quomodo danda.	51.C
Phthificis oleum cū aceto prodest.	70.C	Pleuritidi oryza natura inimica.	51.C
Phthificorum uaria edulia.	70.D	Pleuritico panis quomō præbendus.	51.D
Picerium.	52.D	Pleuritico ordeï grana quando & quom=	
Pictura parietum mentem turbat.	41.E	modo danda.	51.D
Piper & ei similia pleuriticis pſunt.	51.E	Pleuriticis oua quādo & quō danda.	51.E
Pisces saxatiles alijs præstātiores.	42.C	Pleuritico oua proximè ē gallina edita &	
Pisces alios alia regio fert.	42.C	adhuc calentia utilia.	51.E
Pisces pleuriticis utiles.	51.F	Pleuriticis piper & ei similia pſunt.	51.E
Pituitæ uomitus unde.	36.H	Pleuriticis quæ carnes apponendæ.	51.F
Pituitam per os ducentia.	64.E	Pleuriticis pisces utiles.	51.F
Plantaginis succus qualis.	55.G	Pleuriticis fructus q & quādo dādi.	51.F
Plecas.	14.E	Pleuritici lateri dolenti quæ et quādo im=	
Pleuritis.	5.A	ponenda.	51.G
Pleuritis, lateris uel costarum morbus à		Pleuritici in purulentiam uergentis notæ	
latinis.	5.B	& quæ tunc imponenda.	51.G
Pleuritidis notæ.	5.A	Pleuritico cataplasmata quomodo appli=	
Pleuritidis accidentia.	5.B	canda & alia fomenta.	51.H
Pleuriticus in latus affectum facilius ia=		Pleuritico cucurbitula quando & quomo	
cet.	5.B	do admouenda.	51.H

Pleuriticis

I N D E X

Pleuriticis cucurbitula ualde utilis.	52. A	Puerorum natura.	4. F
Pleuriticis quid post scarificationes adhibendum.	52. B	Puerorum corpora qualia.	5. F
Pleuriticorum clystereres quales.	52. C	Pueris uentris effluuiū cur asiduū.	34. A
Pleuritico quæ asiduè deuoranda.	52. D	Pueris uomitus quomodo curandus.	47. F
Pleuritico globuli sub lingua tenēdi.	52. D	Pulegij uires.	65. D
Pleuritico quo tempore danda medicamina.	52. E	Pulmonis natura.	5. C. 22. F. 50. H
Pleuriticis eclegma utile.	52. E	Pulmo dolore uacat.	21. H
Pleuritidi diuturna medicamen conueniens.	52. E	Pulmo cur dolore uacat.	6. E
Pleuriticis oxymel quando dandū.	52. E	Pulmo semper ad se humores allicit.	53. E
Pleuritis non uera.	52. F	ex Pulmone quomō humor pellitur.	22. F
Pleuritidi non ueræ aqua frigida pdesse ualet.	52. F	Pulmonis affecti notæ.	6. D
Pleuritidi ueræ etiam frigida spiratio nocet.	52. G	Pulmonis morbi pleuritidi succedentes insalubres.	50. H
Pleuritidis reliquæ cur mature tollendæ.	52. G	Pulmoni madefactio inimica.	53. H
Podagra.	37. E	Pulmoni qualia medicamenta conueniant.	53. E
Podagræ mutatio.	38. B	folio.	53. E
Podagræ permutatio.	38. G	Pulmonis sanguinem fundētis notæ.	8. E
Podagra sepe in chiragrā mutatur.	38. B	Pulmonia, Peripneumonia.	6. E
Podagra raro continua.	38. E	Pulmonia malum peracutū et letale.	53. A
Podagricus in olympicis uictor.	38. E	Pulmonia quotidie necat.	6. G
Podagra quibus magis accidat.	38. F	Pulmonia quando interficit.	22. F
Podagra cui etati magis infesta.	38. F	Pulmonia iuuenibus exitialis.	7. A
Podagræ symptomata.	38. F	Pulmonia salubris.	22. E
Podagricorum mores.	38. G	Pulmonia in melius uergentis crisis.	6. G
Podagricis ueratrum quando utile.	71. D	Pulmonia quæ in purulentiā uertit.	22. E
Podagræ quinquifolium bonum.	71. E	Pulmonia signa.	6. E
Podagricis marrubium utile.	71. E	Pulmonia sputa qualia.	22. G
Podagræ conferunt mala citria.	71. E	Pulmonia mira proprietas.	22. G
Podagricos non idem semper iuuat.	71. E	Pulmonia pleuritis succedens minus mala.	50. H
ad Podagricos capræ remedium.	71. F	Pulmonarium.	23. E
Præcordijs utilia.	43. A	Pulmonarium quādiu duret.	23. E
Principiorū uitij omnia consentiūt.	2. C	Pulmonario qui sint obnoxij.	23. E
Proboscis unde dicta.	39. D	Pulmonarij signa.	23. F
Pruna damascena.	54. G	Pulmonarium quomodo finit.	23. F
Psoæ.	30. H	Pulmonaria undiq; obsidenda impugnandaq;.	53. E
Ptissana quomō pleuriticis parāda.	51. B	Pulmonarijs quæ uena secanda & quantū sanguinis mittendum.	53. A
Ptissana quibus condienda.	67. A	Pulmonarios quāiuuet uenæ sectio.	53. A
Ptissana cremor coctilis & tenuis mater.	70. D	Pulmonarijs sedes quibus oblinenda.	53. B
Ptissanam licet in alicā permutare.	70. D	Pulmonarijs acres clystereres quādo & qui conueniunt.	53. B
		Pulmonarijs ubi cucurbitula affigenda.	53. E
		folio.	53. E

A R E T A E I

Pulmonarijs quæ ore sumenda.
 Pulmonarijs quâdo somnifera danda. 53. F
 Pulmonarijs mēbra laxanda, & sputo euo-
 cando studendum. 53. G
 Pulmonarij pectori quæ imponenda. 53. H
 Pulmonario quibus extra ducendi humo-
 res, calor, & spiritus. 53. H
 Pulmonarijs cibi quales dandi. 53. G
 Pulmonarijs potus qualis & quātus. 53. G
 Pulmonarijs status infesti. 53. G
 Pupillæ amplificatio. 19. H
 Pupillæ phthistis. 19. H
 Purgatio stomacho ac uiribus laboriosa.
 folio. 69. A
 Pus bonum. 22. C
 Pus malum. 22. C
 Puris multiplices differentie. 22. C
 Pus internum per quas uias eijcitur. 21. E
 Puris exitus per uesticam securior. 24. B
 Pus per intestina quomō educendū. 71. A
 Pure undelibet erumpente cibi quales dan-
 di. 71. B
 Purulenti. 20. F. 21. E
 Purulentie cause. 21. G
 Purulentie signa. 21. H
 Purulentie salubris signa. 22. D
 Purulentia in osse pectoris qualis. 22. D
 Pye. 20. E

Q Vies exercitationibus succedat.
 folio. 66. G
 Quinquefolium podagræ bo-
 num. 71. E

R Abios canis potentia. folio. 3. D
 Radices etiam elixæ prauæ sunt. 65. E
 Rarum cur bene sentit. 37. G
 Rarefactioni & diuisioni uenarū adstri-
 ctio medetur. 54. H
 Rarefactionis uenarum remedia. 55. A
 Regula in morbis acutis. 41. H
 Regula in mittendo sanguine. 46. G
 Remedia morbis maiora esse debēt. 71. G
 Res quando in cōtrarium mutantur. 9. G
 Renum descriptio. 30. E

Renum uentres quales. 30. G
 Renum natura. 61. E
 Renum actio quæ. 12. G
 Renum actionem quæ impediunt. 12. G
 Renes non multū periculis expositi. 12. F
 Renes morti inferendæ habiles. 12. G
 Renum qui morbi quo anni tēpore. 31. E
 Renum longi morbi. 30. F
 Renum profluuium sanguineum quando
 mortiferum. 13. B
 Renum ulcerum signa. 31. E
 Renum ulcera ægre sanabilia. 30. F
 Renum ulcera uix sanabilia quæ. 31. E
 Renū inflāmatio & iecur inflāmat. 61. A
 Renum inflāmatōne quæ sequunt. 61. A
 Renum calculi notæ. 30. H
 Renum calculo et inflammationi uenæ se-
 ctio quāam proficit. 61. B
 Renibus calculosis & inflāmatis quæ ex-
 tra imponendū. 61. B
 Renum calculo & phlegmonæ quales cly-
 steres profunt. 61. C
 Renum calculo & phlegmone urinam ci-
 tantia & cibaria quæ profunt. 61. C
 Renes calculosos & inflammatos cruditas
 ledit. 61. C
 Renum calculo & phlegmonæ lauatio et
 infesiones utiles. 61. C
 Renum calculo agitatio corporis pro-
 dest. 61. D
 Renibus lac utile. 61. C
 Resolutis quā sit utile castoreum. 46. F
 Resolutorum omnium præcipuum reme-
 dium. 47. D
 Rhei radix. 55. B
 Rheas. 31. G. 62. A
 Rhyteon. 34. G
 Rutaceū oleum intestinis propitiū. 59. D

S Acrum dicitur omne magnum. fo-
 lio. 16. F
 Sacri ex aloë medicamenti uires. 69. F
 Sal quomodo scarificato loco inspergen-
 dus. 52. A
 Sanguinis fons iecur. 60. F

I N D E X

- Sanguis calidus est. 60. A
 Sanguis naturæ prædiū et alimentū. 68. G
 Sanguinis natura. 54. A
 Sanguis et bilis melācholiæ alimentū. 68. G
 Sanguis nimius quas noxas affert. 62. H
 Sanguinem calor elicit. 52. G
 Sanguine largius effuso natura cibi inopia debilitatur. 68. G
 Sanguis undequaq; fluat malum est. 54. A
 Sanguinis effusionis tres modi. 7. G
 Sanguinis aliquo loco prius collecti effusio. 7. A
 Sanguinis effusio quo tempore anni uiget & maxime letalis est. 8. G
 Sanguinis fluori terræ spēs medētes. 55. D
 Sanguini sistendo apti globuli sub lingua tenendi. 55. E
 Sanguini sistendo apti pastilli. 55. E
 Sanguinem sistentia. 60. B
 Sanguinē mittēti loco quæ iponenda. 54. E
 Sanguis in naribus fluēs quomodo sistendus. 64. G
 Sanguinis sputū uel eruptio, Hemorrhagia. 7. B
 Sanguis ab ore duobus modis exit. 7. A
 Sanguinis ab ore fluentis signa. 7. B
 Sanguinis ē capite manantis notæ. 7. B
 Sanguinis ē capite fluentis curatio. 7. E
 Sanguinis ē palato exeuntis notæ. 7. D
 Sanguinem spuēti quomodo gratificandum. 55. G
 Sanguinem spuētibz quæ medela præstantior. 54. H
 Sanguinis sputum sistentia ore sumenda triplicia. 54. H
 Sanguinē expuēti deligaturæ quales cōueniant. 54. E
 Sanguinem spuētibz epithemata uti lia. 54. F
 Sanguinem spuēti alimēta uaria curanda & qualia. 55. F
 Sanguinem spuēti dura concoctu neganda. 55. H
 Sanguinem spuēti cur nimium siccantia & crassantia uitanda. 56. A
 Sanguinis reiectio, Anagoge. 7. B
 Sanguinis reiectionem semper comitantia. 8. G
 Sanguinis reiectio redire facile solet. 56. B
 Sanguis à uena quo differt à sanguine ab arteria. 8. A
 Sanguinis ab aspera arteria exeuntis notæ. 8. E
 Sanguinis quā effusione gula patiat. 9. B
 Sanguinis à gula exeuntis signa. 8. C
 Sanguinis ē pulmone effusi notæ. 8. E
 Sanguinis ex pulmone reiectio omnium pessima cur minime hominē terreat. 8. H
 Sanguinis ē pectore prodeūtis notæ. 8. E
 Sanguinis à membrana costas succingentis notæ. 9. F
 Sanguinis à uentriculo exeuntis indicia. 8. D
 Sanguis à iecore & liene quo propellitur. 7. F
 Sanguinis profluvia maxima iecur patitur. 11. C
 Sanguinis ē iecore profusio sisti non potest. 24. C
 Sanguinis ab inferioribus uisceribus reiectio mortifera. 7. E
 Sanguinis reiectiōi cito succurrēdū. 54. B
 Sanguinem reiectāti qualis aer, locus, decubitusq; conueniat. 54. B
 Sanguinem reiectanti silentium & animi oblectatio prodest. 54. B
 Sanguini reiectiōi cū febre quæ p̄sint. 55. F
 Sanguinem reiectanti quando & quæ uena secanda. 54. C
 Sanguinem reiicienti quantus et quomodo sanguis mittendus. 54. D
 Sanguis si à liene fertur, quæ uena secanda. 54. C
 Sanguinē reiectanti emplastra quæ conueniant. 54. F
 Sanguinē reiectāti potus partissimus. 55. H
 Sanguinem & spiritum crassantia. 55. H
 Sanguinis reiectione suppressa quid agendum. 56. A
 Sanguinis erupturi ad intestinis notæ. 35. E

A R E T E A I

Sanguinis profluuium ab intestinis quan=		Scirrhus iecoris hydropem creat.	24.E
do mortiferum.	35.H	Scirrhus lienis, uide Lienis.	
Sanguinis ab intestinis profluuium cito oc=		Scirrhi inflammationibus succedūt.	71.C
currendum.	35.D	Sectio uenæ quibus uitij cōpetit.	42.A
Sanguinis mictus, uide Mictus sanguinis.		in Sectione uenæ regula.	46.B
Sanguinis de uestica profluuium.	32.A	Seminis seu genituræ facultates.	32.E
Sanguinis in uestica congelati signū.	31.A	Seminis uitalis facultates.	32.F
Sanguis homines nuper iugulati.	67.G	Seminis profluuij causæ.	32.D
Sanguinis missio usq; ad defectum animæ		Seminis profluuium in mulieribus quā=	
dolorem sedat.	59.B	le.	32.D
Sanguinis missio, uide Sectio uenæ, &		Seminis profluuij symptomata.	32.E
Venæ sectio.		Seminis profluuium cur paralyfim af=	
Satiari quibuslibet uel utilibus malū ē.	65.E	fert.	32.E
Satyrī Dionysio sacri.	14.E	Seminis profluuium satyriasi succedit.	
Satyriasis.	14.E. 39.E	folio.	32.G
Satyriasis unde oritur.	62.F	Senectus frigida.	29.D
Satyriasm quæ comitentur.	62.G	Senectus frigida & humida.	2.E
Satyriasi quæ accidunt.	14.E	Senectæ delirium unde fit.	17.H
Satyriasis facile nervos conuellit.	63.B	Senectæ uitium.	33.E
Satyriasis quomō iterdum soluitur.	14.G	Sensuū caligo est somni principū.	42.G
Satyriasis septimo die hominem consu=		Sensuum nebula ocium est.	68.A
mit.	14.H	Sepiæ atramentum.	10.F
Satyriasis quibus anni temporibus, etati=		Sicyonium oleum.	64.D
bus, naturis maxime accidat.	14.G	Simia homini mire prodest.	72.E
Satyriasm mulieres pati nequeunt.	14.H	Sinapis uires.	45.F. 65.C
Satyriasis curatio.	14.G	inter Sinistram & dextram corporis par=	
Satyriasm animæ deliquium leuat.	62.G	tem differentia.	19.D
Satyriasi qualis corporis purgatio com=		Sisarum.	65.E
petit.	62.H	Somni principium sensuum caligo est.	
Satyriasis quæ quibus locis exterius appo=		folio.	42.G
ni requirat.	62.H	Somnus multus refrigerat, resoluit, stupe=	
Satyriasi utilia cataplasmata & alia exte=		facitq; nervos.	14.G
rius applicanda.	62.A	Somnum inuitantia.	42.F
Satyriasm quales clysteres leuent.	63.A	Somniferum quomodo papauer.	42.G
Satyriasm cucurbitulæ ubi positi iu=		Somnum inuitant cuiq; usitata.	42.H
uent.	63.A	Somni mediocris utilitas.	66.D
Satyriasi hirudines quō profunt.	63.A	Somnus multus crassum facit.	68.A
Satyriasis inueterata qua methodo curan=		Sordida cuti mordacia.	72.F
da.	63.B	Spirandi initium in pectore.	3.G
Satyriasi quales cibi utiles.	63.C	Spirandi principium cor.	6.D. 23.A
Scarificato loco sal quomodo inspergen=		Spirationis instrumenta.	6.D
das.	52.A	Sputū sanguinis uel eruptio, Hæmorrhæ=	
Scarificatio minus uires lædit.	56.E	gia.	7.B
Scotoma.	16.B	Sputum citantia.	52.C
Scirrhus.	23.H	Sternutatoria.	45.C

I N D E X

Sternutatoria quæ. 64.D
Sternon, os pectoris. 21.E
Stomachi uires. 32.G
Stomachi munera. 70.F
Stomachi delectatione quæ sequat. 32.G
Stomachus ieiunus atra bile uexat. 32.G
*Stomachici nonnunquã melancholici si =
unt.* 33.B
Stomacho laborant literarũ studiosi. 33.C
Stomachi læsi notæ. 9.D
*Stomachi ægri uaria symptomata. so =
lio.* 32.G/H
Stomachus cordi noxas impertit. 9.C
*Stomacho cor contiguũ quos morbos ex =
cit.* 33.C
*Stomachus si male deuoret, æger, morbo
fameq; consumitur.* 70.F
Stomachi morborum causæ. 33.C
*Stomachus ante uiolenta uomitoria ex =
cendus est.* 66.B
*Stomachus atra bile uexatus quomõ pur =
gandus.* 63.H
*Stomacho ac uiribus laboriosa est pur =
gatio.* 63.H
*Stomachum pure occupari exitiosissi =
mum.* 70.F
Stomachi pure occupati notæ. 70.G
*Stomacho pus suscipienti quomodo suc =
currendum.* 70.G
*Stomacho diligenter cauendum in omni =
bus puris effluuijs.* 71.A
Storyne. 64.F
Strangulatũ auget deliquiũ animi. 53.A
Stratum durum neruis ingratum. 41.E
Strophus. 34.B
*Succingens membrana cur tantum puris
contineat.* 21.G. uide Membrana.
Sudorem sistens epithema. 57.E
Sudori sistendo uaria remedia. 57.G
*Suppurationem quæ partes ægre admit =
tunt.* 22.D
*Suppuratio in quibus membris mortife =
ra.* 22.E
Suum pedes concoctu faciles. 68.D
Synanche, Angina. 3.C

Syncopa. 9.A
Syncopa quid est. 56.C
Syncopa cordis & uitæ ægritudo est. 9.B
Syncopæ causa. 9.E
Syacopæ causa causus febris. 9.E
Syncopæ initium febris ardens. 56.C
in Syncopã uersi causi symptomata. 9.C
Syncopæ notæ. 9.E
Syncopam futurã pspicere bonũ est. 56.C
Syncopa quando aduenit. 56.F
Syncopa iã præsens non facile tollit. 56.C
*Syncopa futura arcenda, aut incipiens re
pellenda.* 56.C
*Syncopa uexatis plusquã alijs gratifican =
dum.* 57.A
Syncopæ potus & cibus quales. 56.H
Syncopæ inedia & fames inimica. 56.H
Syntectici, Colliquati. 24.G
Syria coele quibus morbis subiecta. 4.G
Syriaca & Aegyptia ulcera. 4.G

T

T *Abidos facit ægritudo longa. so =
lio.* 25.D
Temperantiæ utilitas. 23.F
Tergentia corpus. 72.D
*Terræ species fluori sanguinis meden =
tes.* 55.D
Tetanus. 2.C
Tetanus neruorum labes. 9.B
Tetanus ad syncopam uergit. 48.A
*Tetanus quas partes corporis maxime
lædat.* 48.C
Tetani signa. 2.G
Tetanus à uulnere letalis. 48.F
Tetanus patientis cubiculũ quale. 48.A
Tetanus patientis lectus qualis. 48.A
Tetano sectio uenæ quõ adhibenda. 48.B
Tetano inedia non conuenit. 48.B
Tetano cibi conuenientes. 48.B
*Tetano uexati corpus quibus inungendũ
& oblinendum.* 48.C
Tetani fomenta. 49.C
Tetani caput quomodo fouendum. 48.D
*Tetanicorum capitis epiplasmata quæ =
lia.* 49.E

A R T A E I

Tetanicis cucurbitula ubi & quomodo affigenda. 48.E
 Tetanicis castoreum salutare. 48.G
 in Tetano quomodo utendum castoreo. 48.G
 Tetanicis laserpitij lachryma quomodo danda. 48.H
 Tetanici anus & uestica quibus illinen- da. 49.A
 Tetanico per clysterem quod purgatorium infundendum. 49.A
 Tetani à uulnere curatio. 48.G
 Tetani ulcere cataplasmata qualia. 48.G
 Thapsia cephalæ prodest. 65.B
 Theriaca elephantis omnium remedio- rum utilissima. 72.C
 Thymelæa. 49.D. 67.F
 Thymi coma atram bilem educit. 68.H
 Tinesmus. 10.D
 Tofi in articulis. 38.D
 Tonus. 2.C
 Tonsillarum ulcera benigna. 4.D
 Tonsillarum ulcera pestifera. 4.D
 Tonsillas ledentia. 4.F
 Tonsillarum morbi cur pueros uexet. 4.F
 Tonsillarum uitia quoniam puellas tentat. 4.G
 Tonsillarum uitia quibus regionibus abun- dent. 4.G
 Tonsillarum morbos comitantia. 4.G

V

Vari à græcis Ionthi appellati. folio. 38.D
 Vasculorum erosionis rupturæ & rarefa- ctionis curatio quo differt. 8.B
 Venenum in corporibus nostris creat. 3.D
 Venarum radicatio iecur. 11.C. 23.G
 Venæ causæ radicatio iecur. 60.E
 Venæ causæ situs & partes. 11.G
 Venæ causæ inflammatio. 12.B
 Venæ causæ inflammata signa. 12.B
 Venæ causæ & arteriæ innanitio non fa- cile defectum animi tollit. 60.F
 Venæ causæ & Arteriæ Ardor. uide Ardor.
 Venæ cubiti causæ utilitas. 54.C
 Venarum cubiti quarundam declaratio. 54.C

Vena ad lienem pertinens. 54.D
 Venæ somniferæ carotides. 13.H
 Venarum rarefactioni & diuisioni adstri- ctio medetur. 54.H
 Venarum rarefactionis remedia. 55.A
 Venarum erosioni congelatio sanguinis & caloris succurrit. 55.A
 Venarum erosionibus quæ applicanda. 55.C
 Venarum uulneris remedia. 55.B
 Venæ sectio quibus uitijs conuenit. 42.A
 uide Sectio uenæ. uide Sanguinis missio.
 Venus capiti ac neruis inimica. 65.F
 Venus epilepsiæ similitudinem adducit. folio. 68.E
 Veratri albi facultates. 72.G
 Veratrum album igni simile. 72.H
 Veratri exhibendi uarij modi. 66.B
 Veratrum nigrum quomodo exhiben- dum. 68.G
 Ventriculus concoctioni destinatus. 33.F
 Ventriculi concoctionis imperfectæ signa. 33.H
 Ventriculi sanguinem effundentis signa. 8.B
 Ventriculi inflammationi succurrentia. folio. 42.H
 Ventriculorum tumidum curantia. 42.G
 oris Ventriculi remedia. 44.D
 Vertigo. 16.B
 Vertiginis notæ. 16.C
 Vertiginis causæ. 16.B
 Vertiginis uariæ causæ. 65.G
 Vertiginis causæ alimentum est sanguis & uenterculus. 65.H
 Vertiginis à cephalæa qualis curatio. folio. 65.G
 Vertiginis ab humorum retentione cura- tio. 65.H
 Vertigine quando sectio uenæ, quando cu- curbitula subuenit. 65.H
 Vertiginosus quæ uenæ, quæ arteriæ secan- de. 66.A
 Vertiginoso cucurbitula ubi ponenda. folio. 66.A
 Vertiginoso capiti omnia adhibenda quæ

INDEX

et cephalæ.	66. A	Vesicæ natura.	13. C. 32. B
Vertigini prodest cyclamini succus et a =		Vesicæ uitijis pueri maxime uacant.	13. F
nagallidis in nares infusus.	66. A	Vesicæ uitia quo tempore quauē etate ui	
Vertiginosi quando et quibus uomitibus		gent.	13. F
uti debent.	66. A	Vesicæ acuti morbi qui accidunt.	61. E
Vertiginis accessionibus quomodo succur		Vesicæ acutorum morborum notæ.	13. E
rendum.	66. B	Vesicam lædentes causæ uenenosæ.	13. E
Vertiginis accessionem discutientes her =		Vesicam morbi omnes difficiles.	31. F
bæ.	66. C	Vesica morbi laborantium miseria.	32. C
Vertigini quàm noceat somnus immodi =		Vesica seuos dolores patitur.	13. B
cus.	66. D	Vesica oī corpori dolorem impertit.	13. B
Vertigini uigilia quæ noxia.	66. D	Vesicæ dolor acutior et mors celerrima	
Vertiginem leuat alui lenitas.	66. D	sequitur.	61. E
Vertiginosis frictiones et ambulationes		Vesicæ occlusionis frequens causa.	13. C
quales conueniant.	66. D	Vesica occlusa quæ mala inferat.	13. C
Vertiginosi qualem uocem exercere de =		de Vesica sanguinis profluuium.	32. A
bent.	66. E	Vesica qualem sanguinem effundit.	13. E
Vertiginosos qualis gestatio iuuēt.	66. E	Vesicæ sanguineum profluuium raro mor	
Vertiginoso quomō caput et manus exer		tiserum.	13. E
cendæ et fricandæ.	66. F	Vesicæ grummi et phlegmonæ exitiales	
Vertiginosis pila ludus detrimento ē.	66. F	sunt.	13. F
Vertiginoso pdest saltus et cursus.	66. F	Vesicæ grummi quæ sequuntur.	32. A
Vertiginosus quiescat ab audiendo et lo =		Vesicæ urinarie paresis.	19. F
quendo.	66. H	Vesicæ resolutio.	47. C
Vertiginosi quibus locis ambulare de =		Vesicæ ulcerum signa.	32. B
bent.	66. H	Vesicæ uulnus letale.	32. B
Vertiginoso qualis capitis lauatio pro =		Vesicæ calculi, uide Calculi.	
dest.	66. G	Vesicæ pus suscipientis notæ.	70. F
Vertiginosus ante cœnam lauatur.	66. H	Vesica cur non ualde refrigeranda.	61. G
Vertiginosis potus et cibus qualis.	66. G	Vesica laborante quæ pars corporis se =	
Vertiginosis oua qualia cōueniunt.	66. H	canda.	61. F
Vertiginosi cœna qualis.	66. H	Vesica laborans quibus irriganda.	61. F
Vertiginosis quæ carnes sumendæ.	66. A	Vesicæ ægræ quæ medicamina potāda.	61. G
Vertiginosis secundæ mensæ quales.	67. A	Vesicæ laboranti cicadæ utiles.	61. G
Vertiginosis à cœna quæ faciendæ.	66. A	Vesicæ laboranti i se siones quæ utiles.	61. H
Vertiginem affert inspectus aquæ flu =		Vesicæ laboranti quales cibi conueniant.	
xus.	68. A	folio.	61. G
Vertiginem et epilepsiam circūuolutio		Vesicæ grummi quibus dissoluendi.	61. G
accescit.	68. B	Vesicæ inflammationi specillo uti non p =	
Vertex capitis euacuationi commo =		dest.	61. H
dum.	44. H	Vesicæ resolutæ curatio.	47. D
Vesicæ locus.	13. C	Vesicæ pus suscipienti quomodo succur =	
Vesica et anus inter se coherent, mu =		rendum.	70. H
tuoque afficiuntur.	31. H	Veterno similis est catochus.	45. H
Vesicæ munus.	13. C	Veternus flatibus abundat	44. H

A R E T A E I

Veternosis quale sit imū ītestinū. 44.D	Viperatum carnes quomodo elephantice
Veternosum excitantia. 44.C	parandæ. 72.B
Veternus phrenitidi succedens quomodo	Visio alijs sensibus certior est. 20.G
curandus. 44.C	Vitæ principium in præcordijs est. 4.H
Veternus per se incipiens quomodo tol-	Vitæ principium cor. 6.D.33.A
lendus. 44.D	Vita quorū nō possit esse longior. 10.A
Veternosus quomodo habendus. 44.C	Viunt ob quæ præcipue animalia. 6.C
Veterno quando & qualis sectio uenæ qñ	Viueræ. 22.B
& qualis purgatio conueniat. 44.D	Vlcera Aegyptia, & Syriaca. 4.G
Veternoso inedia & cibi multitudo no-	Vlcus in articulo difficile est. 32.C
cet. 44.E	Vlcera intestinorum, uide Intestinum.
Veternosorum cibi. 44.E	Vlcera renum, uide Renes.
Veternosorū capitis irrigationes. 44.F	Vlcera uesticæ, uide Vesica.
Veternosorum inunctiones. 44.F	Volatilium carnes natura leues. 69.C
Veternosis quando cucurbitula applican-	Voluulus, Ileus. 10.E
da & ubi. 44.H	Voluuli causæ. 10.F
Veterni illitiones. 44.H	Voluulum qñ creat frigida potus. 10.F
Veterni fomenta. 45.A	Voluulus quas ætates plus minusue le-
Veternosis conuenientes potiones. 45.A	dit. 10.G
Veternosis utilia odoramenta. 45.C	Voluulus quo tempore anni plus minusue
Veternosis pedes & genua quibus illinen-	infestat. 10.G
da. 45.D	Voluuli mediocris signa. 10.G
Veternosis conueniens cataplasma. 45.E	Voluuli maximi signa. 10.G
Veternosorum apophlegmatismi. 45.F	Voluuli in colo intestino signa. 11.A
Veternosis caput cur radendum. 45.G	Voluulus in colo cur minus periculo-
Veternosis qñ lauatio proderit. 45.G	sus. 11.B
Veternosis quando prodest lenis corporis	Voluulus celerrime ac fœdissimè necat.
agitatio. 45.G	folio. 59.B
Veternosis urtica utilis. 45.D	Voluulo præsentissima remedia adhiben-
Veterno similis est catochus. 45.H	da. 59.B
Victimæ cacochymæ carnes habent grā-	Voluulo quādo misio sanguinis larga cō-
dinosas. 40.B	ueniat. 59.B
Vigilia ad exterius mouet ac dissipat. so-	Voluuloso quando non secūda uena. 59.C
lio. 17.E	Voluulo qñ uomitus conuenit. 59.C
Vigilia & motus discutiunt. 44.H	Voluulosis quæ ano adhibenda. 59.C
Vigilia famem cit. 18.F	Voluulo conuenientes clysteres. 59.D
Vini epoti facultates. 44.A	Voluuloso quæ exterius uentri adhiben-
Vini potus quorum auctor. 63.B	da. 59.D
Vinū solum refrigeratos restituit. 57.D	Voluuloso cucurbitulæ ubi apponendæ.
Vinum sine cibo sumptum ledit mentem.	folio. 59.D
folio. 57.C	Voluuloso quæ bibēda medicamēta. 59.E
Vini potio causo uexatis quando obest, qñ	Voluuloso cibi alium lenientes dādi. 59.F
prodest. 56.F	Voluuloso iura subducentia conueniunt.
Vinum absinthite elephantice bonū. 72.F	folio. 59.F
Viperæ remedium quō inuentum. 40.F	Voluuloso uinum quando prodest. 59.F

I N D E X

<i>Vox mediocriter acuta capiti prodest.</i>		<i>Vulturis cerebrum.</i>	67. G
folio.	66. E	<i>Vulvæ situs.</i>	13. G. 62. A
<i>Vocem acutam edere quàm noceat capi-</i>		<i>Vulvæ natura.</i>	62. A
<i>ti.</i>	66. E	<i>Vulva veluti in animali quoddam ani-</i>	
<i>Vrina interclusa quæ mala inferat.</i>	12. G	<i>mal.</i>	13. G
<i>Vrina interclusa qui pereant, qui libe-</i>		<i>Vulva quibus delectetur & contristetur.</i>	
<i>rentur.</i>	13. A	folio.	13. G
<i>Vreteres, Vrinæ ductus.</i>	13. D	<i>Vulvæ mobilitas.</i>	13. G
<i>Vrinæ canales.</i>	30. E. 31. B	<i>Vulva suapte natura superfluitat.</i>	fo =
<i>Vrethra.</i>	31. B	lio.	14. C
<i>Vrſi adeps.</i>	72. D	<i>Vulvæ ascendentiſ causæ.</i>	14. A
<i>Vrtica eſculenta eſt.</i>	68. D	<i>Vulva ſuperiora petens quantum lædat.</i>	
<i>Vrtica ueternoſis utilis.</i>	45. D	folio.	13. G
<i>Vteri functiones.</i>	36. D	<i>Vulva ſurſum petens celerrime ſtrangu-</i>	
<i>Vteri tunica.</i>	37. D	<i>lat.</i>	62. B
<i>Vteri membranæ.</i>	37. D	<i>Vulvæ ſtrangulatui morbus ſimilis.</i>	13. H
<i>Vteri tunica cur exit.</i>	37. D	<i>Vulvæ ſtrangulatus causæ.</i>	14. A
<i>Vteri oſculum quomodo procidit & re-</i>		<i>Vulvæ ſtrangulatus quas ætates uexet.</i>	
<i>dit.</i>	37. D	folio.	14. C
<i>Vteri morbi longi.</i>	36. D	<i>Vulvæ ſtrangulatu affectæ poſt mortem</i>	
<i>Vteri fluoris differentiæ ſecundū mate-</i>		<i>magis rubent.</i>	14. D
<i>rias.</i>	36. E	<i>Vulvæ exitus.</i>	37. C
<i>Vteri fluoris differentiæ ſecundū circui-</i>		<i>Vulvæ exitus causæ.</i>	37. D
<i>tus.</i>	36. E	<i>Vulvæ exitus plerunque mortiferus an-</i>	
<i>Vteri profluuij ſigna.</i>	36. F	<i>de.</i>	37. C
<i>Vteri profluuium quod peſimum.</i>	36. G	<i>Vulvæ morbi communes uiris.</i>	14. D
<i>Vteri profluuium quod minime malum.</i>		<i>Vulvæ ſanguinis profuſſo celeriter ne-</i>	
folio.	36. G	<i>cat.</i>	14. D
<i>Vteri ulcera.</i>	36. H	<i>Vulvæ inflammatæ quæ accidunt.</i>	62. D
<i>Vteri cancer.</i>	37. B	<i>Vulvæ prodeſt ut menſes ſerantur.</i>	62. F
<i>Vua.</i>	3. H. 4. A. 50. A	<i>Vulvæ prodeſt hiera cum caſtoreo.</i>	62. F
<i>Vuæ & columnæ celerrime ſuccurren-</i>		<i>Vulva quomodo uiolentius depellenda.</i>	
<i>dum.</i>	50. A	folio.	62. E
<i>Vuæ & columnæ uenæ ſectio qualis con-</i>		<i>Vulvæ ſurſum lapſa inferius quæ appo-</i>	
<i>uenit.</i>	50. A	<i>nenda.</i>	26. D
<i>Vuæ & columnæ conuenientes clyſte-</i>		<i>Vulvæ detrahendæ ubi cucurbitula defi-</i>	
<i>res.</i>	50. B	<i>gantur, ubi ſtrangulatui leuādo.</i>	62. E
<i>Vuæ & columnæ conuenientes ligatu-</i>		<i>Vulvæ ſtrangulatum ſedantia.</i>	62. C
<i>re.</i>	50. B	<i>Vulva infeſtante quibus ad ſe redibit mu-</i>	
<i>Vuæ & columnæ quando & ubi cucur-</i>		<i>lier.</i>	62. F
<i>bitula conueniat.</i>	50. B	<i>Vulvæ inflammatæ ſtrangulatui quæ uena</i>	
<i>Vuæ & columnæ adſtringentia quæ con-</i>		<i>ſecta opituletur.</i>	62. E
<i>ueniant.</i>	50. C	<i>Vulva inflamata quæ uena ſecanda.</i>	62. C
<i>Vuæ ulceratæ quæ adhibenda.</i>	50. C	<i>Vulva inflamata quibus anus inungendus</i>	
<i>Vulpanſer auis ſpecies.</i>	72. D	<i>& quibus clyſteribus utendū.</i>	62. D

B

R V F F I I N D E X

D

D Artos. fol. 86. D
87. G
Deiectiones albæ. 86. C
Delphis. 80. B
Dens uertebræ. 79. A
Dentes. 75. F. 83. B
Dentes incisores. 83. B
Dentes genuini. 75. G
Dera. 83. D
Dextræ ptes cur sinistris
ualidiores. 86. D
Digitorum terna ossa præ
ter pollicem. 89. C
Digitus magnus. 76. E
Digitus medius. 76. E
Dionysius Oxymachi 80. F
Diploe. 78. B
Discoides tunica oculi.
85. E
Dodecadastylus. 87. B
Dorsalis medulla. 78. G
81. B
Dorsum nast. 75. C
Dorsum scapularū. 76. B
Draconitides uenæ. 80. E

E

E Fflorescentia. fo-
lio. 80. F
***** ij

R V F F I

Electui nerui.	81.A	Genæ.	74.G	Humeri brachiorum capia
Epanthismos.	80.F	Genitales uenæ.	79.H.	ta.
Ephebeon.	76.H		87.F	83.D
Ephedrana.	84.B	Genitura.	80.B.81.D	Humeri acetabulum.
Epidermis.	75.A	Genuini dētes.	75.G.83.B	76.B
Epigastriion.	76.H.83.H	Genu.	77.F	Humeri caput.
Epiglossis	75.H.83.C.85.F	Gingiuæ.	75.G.83.B	76.D
Epigonatis.	77.F.89.G	Glabella.	74.F.82.E	Humeri forma & situs.
Epigunides musculi.	84.C	Gladius in iecore pars.		89.B
Epimylis.	77.F		79.G	Humeri uteri.
Epiploon.	79.F	Glandulosa (uasa femina =		80.C
Episthon.	77.C.83.H	ria).79.H.uel glandu=		Humor uitreus.
Episcenion.	74.F.82.E	lost.87.F		85.E
Ε πὶ τριῶν cubicum os.		Glandulosæ carnes.	88.A	Humores in tunick foetus.
89.H		Glans.	77.A	81.F
Epomides.	76.B.83.D	Glena.	74.H.82.G	Hyaloides tunica oculi.
Erythroïdes tunica.	80.D	Globulus.	75.C.82.F	78.H
87.G		Gonos.	81.D	Hypena.
Eudemus.	80.F	Gracile intestinum.	79.E	75.F
Eunuchi quale semen eij =		Gula.	79.B.86.A	Hypochoëdria.
ciunt.	87.G	Gulæ figura	86.H	76.G.83.H
Exortus biceps.	79.E	Gulæ munus.	86.H	Hypodermis.
Extremitas nasci.	75.C	Gulæ situs.	86.G	77.C
F		Gurgulatio.	76.B	Hypodiris.
		Gurgulio.	75.H.83.C	76.A
		Guttur.	76.B.79.B.83.D	Hypoglossik.
				75.H.83.C
				Hypoglutides.
				77.E
				Hypopia.
				75.B.82.H
				Hyporinon.
				75.C.82.F
				Hypostpondylon.
				77.D.
				84.B
				Hypostema.
				84.A
				Hypothenar.
				76.E
				Hypothenatron.
				83.E
				Hystera.
				80.B
				I
				Anitor.
				folio.79.D
				Iecur.
				86.B
				Iecoris conuexum.
				79.F
				Iecoris porta.
				79.G
				Iecoraria uena.
				80.E
				Ieiunum.
				79.D.87.B
				Ilia.
				77.D
				Ilium ossa.
				77.D
				Inanitates.
				80.G
				Incisores dētes.
				75.F.83.E
				Index digitus.
				76.E.83.E
				Inguina.
				77.E.84.C
				Intercostalialia.
				76.G.83.G
				Interfemina.
				77.E
				Internodia.
				76.E.83.F.
				89.C.90.D

Inter

I N D E X

- Intersepientes membra=*
næ. 79.C
Interseptum seu Septū trās
uersum. 86.G
Interseptum nasi. 75.B
 82.F
Intestinum. 79.D
Intestinum cæcum. 79.E
Intestinum gracile. 79.E
Intestinorū gracilium om=
nium longitudo & st=
tus. 87.B
Intestinum maius. 87.C
Intestinum rectum. 87.C
Intestinum laxum. 79.E
Intestinorum omnium unū
& idē foramen. 87.A
Iris. 74.C.82.G
Isthmus. 85.H
Iter urinarium. 77.A
Ithmoide foramina. 78.B.
uel Ithmodes os. 88.G
Iugalia ossa. 78.C
Iugula. 76.B.83.D
Iuguli forma et situs. 89.A
Iugulatio. 83.D
Iulus. 75.E. seu Iuli. 47.F.
 82.E

L

L

Abia. folio. 75.C.
 82.F
Lac. 81.D
Laccopedon. 77.B.84.A
Laccoschea. 77.B
Lacertus. 83.E
Lactes. 79.E.87.D
Lambdalis sutura. 88.F
Lambdoides sutura. 78.H
Lanugo. 74.F.75.E.82.E
Lapara partes. 77.D
Lapidea ossa. 78.C
Lata scapularū ossa. 76.B
Latus. 76.G.83.G

Laxum intestinum 79.E
Lenticularis mēbrana ocu=
li. 78.H.85.C
Lepidoides sutura. 78.B
Leucania. 75.E.76.B.
 82.H
Lienaria uena. 80.E
Lienis caput. 79.G
Lienis forma. 86.D
Lienis uenæ quales. 80.E
Lingua. 75.G.85.F
Linguae ceruix. 75.G
Linguae radix. 75.G
Lobus. 75.D
Loci muliebres. 80.C
Lumbi. 76.F.83.G.84.B

M

M

Agnus digitus.
fol. 76.E.83.E
Maius intestinum. 87.C
Male. 75.E.82.H
Malleoli. 77.F.84.D
Mammæ. 76.F.83.G
Manus. 76.E
Marmorata. 86.I
Mandibulæ. 82.H
Maxille. 75.E.82.H
Maxillares dentes. 75.F
Meatus auditorij. 83.A
Meatus bilis ad intestina.
 86.C
Medius digitus 76.E.83.E
Medulla. 81.B.88.C
Medulla dorsalis seu spi=
nalis. 78.G.81.B.85.B
 39.D
Medulla ossalis. 81.B
Membranæ. 81.A
Membranæ cerebri. 78.F
Membranæ intersepien=
tes. 79.C
Membrana succingens.
 86.G

Mēbranula spinalis. 81.B
Mēsa in iecore pars. 79.G
Mense. 75.G.83.B
Menses. 81.D
Mentum. 75.E.82.H
Mesaraeon. 79.E.87.D
Mesenterion. 79.E.87.D
Mesomenia. 77.E
Mesophryon. 74.F.82.E
Metacarpion. 76.D
Metacondyli. 76.E
Metaphrenon. 76.F.83.F
Metra. 80.B
Minimus digitus. 83.E
Mnesthei opinio d Chylo,
& Chymo. 81.E
Mola. 84.C.89.G
Molares dētes. 75.F.83.B
Morsus cordis. 76.G
Mortariola. 75.G.83.B
Mucor. 75.B
Næus. 81.C
Muliebres loci. 80.C
Muliebris sinus. 80.C
Musculus. 88.B
Musculi tēporarij. 78.D
Musculorum caro. 81.B
Myrtachila. 77.C.84.B
Myrton. 77.C.84.B
Mystaces. 75.F
Myxa. 75.B

N

N

Ares. fol. 82.F
Nasus 75.B.82.E
Nasi dorsum. 75.C
Nasi extremitas. 75.C
Nasi interseptum. 75.B
Nasi pinna. 75.C
Nates. 75.B.77.E.84.B
Nauiculare os. 90.A
Neruus. 88.B
Neruorum origo. 78.F
Neruorum natura duplex
 ***** iij

R V F F I

secūdam Erasistratum.
88.C

Neruoꝝ facultates. 78.E
Nervi triplices secūdu He-
rophilum. 88.C

Nervi actiui, electiui, sen-
soriij. 78.F.81.A

Nervi copulatiui. 81.A

Nervi uisoriij. 85.C

Neruius latus. 84.C

Nerui arterie ab antiquis
uocabantur. 80.G

Niera. 79.E

Nodi. 83.F

Noia prius in qualibet fa-
cultate discenda. 82.A

Nympha. 75.C.77.C.
84.B

O

Occipitium. fo-
lio.83.D

Occiput. 74.F.82.E

Oculi tunica prima. 75.A
85.C

Oculi tunica secūda. 85.D

Oculi tunica tertia. 85.E

Oculi tunica quarta. 85.E

Oculorum anguli. 82.G

Oesophagus. 79.B

Olecranon. 76.D.83.E

Omentum. 79.F

Omenti usus. 87.E

Omenti uulnus periculo ua-
cat. 87.E

Omoplate. 76.B

Opinio Mnesitheij de chy-
mo, & chymo. 85.E

Opinio Zenonis de calore
& spiritu. 81.E

Opinio Praxagoræ de suc-
cis. 81.D

Orrhos. 77.A

Os. 75.F.83.B

Os uentriculi. 76.G

Offa. 88.B

Os cubicū πὶ Τριῶν. 89.H

Os nasi. 88.G

Os nauiculare. 90.A

Os pectoris. 76.F.83.G

Offa ilium. 77.D

Offa ingalia. 78.C

Offa lapidea. 78.C

Os sacrum. 77.D.84.B.
89.E

Offa scapularū lata. 76.B

Offalis medulla. 81.B

P

Palatum. folio. 75.
H.83.C

Palma. 76.D.83.E

Palpebræ. 74.G.82.G

Pancreas. 79.F

Papilla. 76.F.83.G

Pappus. 75.F

Parameria. 77.E

Parastra. 75.G.83.C

Parencephalis. 78.F

Paristhmia. 76.A.85.H

Patella. 77.F.84.C.89.G

Pecten. 76.H.77.C.83.
H.84.A.89.E

Pectus. 76.F.77.G.83.F

Pectus manus. 83.E

Peluis. 85.C. seu peluicu-
la. 88.G

Penis. 84.A

Perforata oculi tunica.
85.D

Pericardios mēbrana. 79.
C.86.F

Pericranios tunica. 77.H

Perineus. 84.A

Periostios tunica. 78.A

Peritoneos. 79.F

Feza. 84.D

Phalanges. 76.E.83.F.

89.C

Pharinx. 85.H.86.A

Philistio Italus medicus.

80.E

Philtron. 75.C.82.E

Phrenes. 79.C

Pinguitudo. 88.A

Pinne auriū. 75.D.83.A

Pinne nasi. 75.C

Pituita. 81.C

Plāta. 77.G.84.D.90.A

Plichas. 77.B.84.C

Pollex. 76.E.83.E

Poples. 77.F.84.C

Porracea ac ruginosa bilis
81.C

Portæ Mensa, Gladius, Vn-
guis in iecore. 79.G

Porta iecoris. 79.G

Præcordia. 76.G.83.H

Præcordium. 76.G

Praxagoræ opinio de Suc-
cis. 81.D

Prælinguium. 83.C

Præputium. 77.A.84.A

Præputij summum. 77.A

Præsepia. 83.B

Princeps intestinū. 79.E

Probarbium. 75.F

Procardia. 83.G

Procardion. 76.G

Prochyla. 75.C.82.F

Procondyli. 76.E.83.F

Profluuium. 81.D

Proglosson. 83.C

Prolabia. 75.C.82.F

Propogonium. 75.F

Prostomion. 75.C.82.F

Pterigomata. 77.C

Pusæ. 80.A

Pubes. 76.B.83.H

Pudenda. 80.C

Pulmo. 86.A

Pulmonis uenæ & arteriæ

I N D E X

- Q**uales. 80.F
 Pulsus. 89.A
 Pupilla. 74.H
 Pyelides. 88.G
 Pyloros. 79.D
 Pyrinoides uertebra. 79.A
Q Vatrio Alla=chius. folio. 89.H.
R
Radius. fol. 89.H
 Radij sinus duo 89.C
 Radices unguum. 83.F
 Radix lingue. 83.C
 Rectum intestinum. 87.C
 Renes. 79.G
 Renum cribra. 87.D
 Renum meatus. 87.E
 Ren dexter altior & maior sinistro. 87.D
 Renum uulnus mortiferum. 87.D
S
Sacrum os. fol. 77.D. 89.E
 Sacra ueteres omnia magna nominabant. 89.E
 Salua. 81.C
 Sanguis. 81.C
 Sanguineus sinus. 86.E
 Scaphula. 88.F
 Scapularum ossa lata. 76.B
 Schisma. 77.C
 Scissura. 77.C
 Scoptula operta. 83.D. 88.H
 Scrotum. 77.A. 88.A
 Scroti caput. 84.A
 Scroti fundum. 77.B. 84.A
 Scuticula. 76.E. 83.F
 Scytades. 89.C
 Secunda. 81.F
 Sedes. 79.E
 Sedilia. 77.E
 Sedimentum. 77.A. 84.A
 Semen. 81.D
 Semen fecundum. 87.F
 Semen infecundum. 87.F
 Seminaria uasa glandulosa. 79.H
 Seminaria uasa uaricosa. 79.H. 87.F
 Seminaria uasa & in foeminis sunt. 79.H
 Sensorij nerui. 81.A
 Septum transversum. 79.C
 83.G. 86.G
 Seranges. 81.B
 Sinus muliebris. 80.C
 Sinus spirituosus. 86.E
 Sinus sanguineus. 86.E
 Sophronisteres. 75.G.
 83.B
 Spatula. 83.G
 Sperma. 81.D
 Sphincter. 87.B.C
 Spina. 77.D. 83.D. 84.B. 89.E
 Spinalis medulla. 78.G.
 81.B. 85.B. 89.D
 Spinalis membranula. 81.B
 Spiritus. 81.E
 Spirabilia uasa. 80.G
 Spirituosus sinus. 86.E
 Splenitis. 80.E
 Spuria costae. 76.G
 Squamosae suturae. 88.G
 Stema. 77.A. 82.A
 Sternon. 77.F. 89.G
 Stethos. 76.E. 77.G
 Stiloides processus. 78.D
 Stomachus. 29.A
 Subcartilaginea. 83.H
 Subcauum. 74.G
 Subcaui tumor. 74.G
 Sub mala habere. 76.G
 Subnatales. 77.E
 Subocularia ossa. 75.B.
 82.H
 Succingens membrana. 79.C. 86.G
 Sudor. 81.C
 Sumen. 83.H
 Sura. 77.F. 84.C.D.
 89.G
 Supercilia. 74.F. 82.E
 Supertentorium. 74.F.
 82.E
 Suspensor. 80.D
 Suturae capitis. 77.H
 88.F
 Suturae squamosae. 88.G
 Suturae in facie. 88.G
 Synciput. 74.F. 82.B
 Scytalides. 90.A
T
Talus. folio. 77.F
 89.H
 Tarsi, idest Cilia oculorum
 74.G. 82.G
 Tarsus Os pedis. 77.G.
 84.D. 90.A
 Tempora. 74.F. 82.E
 Temporarij musculi. folio. 78.D
 Tendones. 76.B. 81.A
 Tenores. 79.B
 Tergum. 83.F
 Testes gemini 77.B
 Testium altrices uenae. folio. 80.D
 Testium materia. 87.H
 Thenar. 76.E. 83.F
 Thora. 81.D

R V F F I I N D E X

Thorax.	74.E.82.B	lio.79.H.87.F	Viffo.	74.B	
Thymus.	79.D	Vasculorum feminis exi =	Viforij nerui.	85.C	
Tibia. fol.77.F.84.D.		tus.	87.F	Vitreataunica.	85.E
89.G		Vasculum bilis.	79.G	Vitreus humor.	85.E
Tibiae processus.	89.H	Vber.	76.G	Vlna.	83.E
Toni.	79.B.81.A	Vbera.	76.F	Vmbilicus.	76.H.81.F.
Tonsillæ.	76.A.85.G	Venarum officium.	88.A	83.H	
Tragus.]	75.D.83.A	Venæ aquilæ.	80.E	Vnguis.	75.A
Trammis.	77.A	Venæ arteriales.	80.F	Vnguium radices.	76.E.
Transuerfum septum. fo =		Venæ draconitides.	80.E	83.F	
lio.	79.C	Venæ uel arteriæ pulmo =		Vnguis in iecore.	79.G
Tunicæ.	81.A	nis quales.	80.F	Vngulæ.	4.G
Tunica prima cerebri. fo =		Venæ genitales.	79.H.	Vola.	76.F.83.E.F
lio.	85.B	87.F		Vreteres.	77.A.79.H
Tunica fecūda cerebri. fo =		Venæ lients quales.	80.E	Vrethra.	77.A
lio.	85.B	Venter. fol.76.H.79.D.		Vrina.	81.C
Tunica aranealis.	85.E	83.H		Vrinaculum.	81.F
Tunica candida.	85.C	Venter inferior.	79.E	Vrinarium iter.	77.A
Tunica cornicularis.	78.G	Ventriculus.	79.D.86.H	Vter.	76.G
Tunica oculi cornea.	85.C	Ventriculi forma.	86.H	Vterus.	80.B.C
Tunica uitrea.	85.E	Ventriculi natura.	87.A	Vteri figura.	87.H
Tunica reticularis.	85.E	Ventriculi fitus.	86.H	Vteri fitus.	87.H
Tunica oculi prima.	85.C	Ventriculi os.	76.G	Vterales nerui.	80.A
Tunica oculi fecūda.	85.D	Ventriculi cerebri.	78.F	Vua.	75.H.83.C.85.G
Tunica oculi tertia.	85.E	Ventriculi cordis.	79.B	Vualis tunica.	85.D
Tunica oculi quarta.	85.E	Vertex.	74.F.82.E	Vuifer processus.	75.H
Tunica oculi perforata.		Vertebrae.	77.D.84.B	Vulpes.	80.A
85.D		Vertebrarum structura et		Vulua.	80.B.C
		forma.	89.D		
		Vertebrae omnes quatuor			
		& uiginti.	89.D		
		Vertebrae colli.	88.H		
		Vertices.	76.E		
		Vesica.	79.H		
		Vestigium.	84.D		
		Vetula.	76.H.83.H		

V

Aricosa'pars cerebri. folio.78.F

Varicosa seminis uasa. fo = lio. 79.H.87.F

Vasa seminis. 79.H

Vasa seminis uaricosa. fo =

Y

Psiloides officu = lum. folio.79 A

Z

Enonis opinio de Calore & Spiritu. folio.81.E

FINIS TABVLAE.

Errores sic corrigito.

Prior numerus significat folium . a priorem paginam . b'
posteriorem posterior numerus lineam indicat.

2. a 10. effertu. lege effertur. b 1. etates. lege etates. 6. b 13.
præcipua. lege præcipue. b 38. continue. lege continuo. 11. a 18. agrot=
tant. lege agrotant. b 19. circa. lege citra. 13. a 4. plegmone. lege phleg=
mone a 11. continentur. lege continenter. a 34. legendum. Sed mors
ab ulceribus sanè quàm celerrima inuadit. 16. a 20. melancholica. lege
melancholia. 26. a 22. staturata. lege saturata. 29. a 17. euidenter.
lege euidentes. 38. b 27. medicabilis. lege immedicabilis. 40. a 12.
fastidio. lege fastigio. 44. a 38. nico. lege cnico. 45. a 6. rype. lege
ryte. 48. b 19. totibus. lege fotibus. 52. a 36. Picærium. lege Pi=
cerium. 55. b 9. electro. lege Electro. 58. a 9. lege plane concocta
erunt. 62. a 1. Rhæas. lege Rhœas. 63. b Cap. xiiij. & xv. lege
xiiij. & xiiij. 64. b 37. malefactum. lege madesactum. 67. a 7. flari=
bus. lege flatibus. 6. b 28. reperies. lege cum interrogatione. 71. b 22.
maiore. lege maiora. 74. b 36. lege. De oculi. 75. a 19. Coryxam.
lege coryzam. 78. a 40. uocant. lege uacant. 79. a 11. Osophagus.
lege Oesophagus. 80. a 14. neruus. lege neruos. a 16. loci. lege locis.
b 16. Efflorescentiam. lege Eflorescentiam. 82. b 38. ueràm. lege ue=
rùm. 89. b 26. Epigomatida. lege Eptigonatida.

Reliquos tum ad orthographiam, tum ad alia, si qui sint, spectantes, facile sibi
unusquisque corriget.

Registrum.

* A B C D E F G H I K L M N O P

Q R S T V X Y.

*, **, ***, ****, Duerniones omnes preter

Y & ****, Terniones.

VENETIIS APVD IVNTAS.

M D L I I

